

16357

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARŞİVCİLİK BÖLÜMÜ

MÜHİMME DEFTERİ - 60

(Sayfa 209-314; Hüküm 492-942; Tarih 993-994/1585-1586)

(Tahlil-Metin)

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Cevat YILDIZ

İstanbul 1998

T.C.
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARŞİVCİLİK BÖLÜMÜ

MÜHİMME DEFTERİ - 60

(Sayfa 209-314; Hüküm 492-942; Tarih 993-994/1585-1586)

(Tahlil-Metin)

Yüksek Lisans Tezi

Hazırlayan
Cevat YILDIZ

İstanbul 1998

T.C
İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARŞİVCİLİK BÖLÜMÜ

MÜHİMME DEFTERİ-60
(Sayfa 209-314; Hüküm 492-942; Tarih 993-994/ 1585-1586)
(Tahlil-Metin)

Yüksek Lisans Tezi

Danışman
Prof. Dr. Mehmet İPŞİRLİ

Hazırlayan
Cevat YILDIZ

İstanbul 1998

İÇİNDEKİLER

	Sayfa No
İÇİNDEKİLER	II
ÖNSÖZ	III
KISALTMALAR	IV
BİBLİYOĞRAFYA	V
I. GİRİŞ	VII
A- Mühimme Defterlerinin Genel Değerlendirmesi	VII
B-60 Nolu Mühimme Defteri'nin Özellikleri:	VIII
1- Şekli Özellikleri	VIII
2- Diplomatik Özellikleri	XII
3- Muhteva Özellikleri	XVII
II. ÖZET VE METİN TRANSKRİPSİYONU	1-148
III. METNİN TIPKI BASIMI	149-244
İNDEKS	245-250

ÖNSÖZ

Osmanlı Devleti'nde devlet işlerinin görüşölüp karara bağlandığı yer olan Divan-ı Hümayun'da alınan kararların kaydedildiği çeşitli defterler mevcuttur. Bunların arasında Mühimme Defterleri önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü bu defterler, Divan-ı Hümayun'da görüşülen siyasi, örfi, mali ve idari kararların kaydedildiği defterlerdir. Bu yönüyle Mühimmeler, ait olduğu devrin birçok özelliğini yansıtmaktadırlar.

Çalışmanın konusu, III. Murat devrinin 993-994/1585-1586 yıllarında Divan-ı Hümayun'dan çıkan hükümlerin kayıtlı bulunduğu 60 numaralı Mühimme Defteri'nin 209-314. sayfalarının tahlil ve transkripsiyonunu kapsamaktadır.

Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın başında, yapılan kısaltmaların karşılığı ve faydalanılan kaynaklardan oluşan bibliyografya yer almaktadır. I. bölümde Mühimme Defterleri'nin genel bir değerlendirmesi yapılmıştır. Akabinde 60 numaralı Mühimmenin şekli, diplomatik ve muhteva özellikleri misallerle açıklanmıştır. II. bölümde hükümlerin özet ve metin transkripsiyonu, III. bölümde ise metnin tıpkı basımı yer almaktadır. Ayrıca defterden daha kısa yoldan ve kolayca istifade edebilmek için çalışmanın sonuna hükümlerde geçen şahıs ve yer isimleriyle müessese ve tabirleri ihtiva eden indeks eklenmiştir.

Defterin transkripsiyonunda bir heyet tarafından hazırlanan Osmanlı Arşivi 3 numaralı Mühimme Defteri esas alınmış olup, deftere yapılan bütün referanslarda hüküm numarası kullanılmıştır.

Çalışmanın hazırlanmasında yardımlarını esirgemeyen değerli hocalarım Prof. Dr. Mehmet İpşirli, Prof. Dr. Nezihi Aykut, ve Yrd. Doç. Dr. Mehmet Canatar'a; çalışmanın bilgisayarda yazılmasında ve tashih işlemlerinde yardımcı olan Başbakanlık Osmanlı Arşivi Personelinden Salih Kahrman Bey'e ayrı ayrı teşekkür ediyorum.

Cevat YILDIZ

10.04.1998

Kartal/ İSTANBUL

KISALTMALAR

- Bk. : Bakınız
a.g.e: Adı geçen eser
s : Sayfa
c : Cilt
M : Muharrrem
S : Safer
Ra : Rebi‘u’l-evvel
R : Rebi‘u’l- âhir
Ca : Cemaziye’l-evvel
C : Cemaziye’l-âhir
B : Receb
Ş : Şa‘ban
N : Ramazan
L : Şevval
Za : Zi’l-ka‘de
Z : Zi’l-hicce

BİBLİYOGRAFYA

- ATICI, M. Ali, 61 Numaralı Mühimme Defteri, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1997.
- AYKUT, Nezihî-Mehmet İPŞİRLİ ve diğerleri, Mühimme Defteri 90, Türk Dünyası Araştırmaları Vakfı Yayını, İstanbul 1993.
- DANIŞMEND, İsmail Hami, İzahlı Osmanlı Tarihi Kronolojisi, c. V, Türkiye Yayın, İstanbul 1984.
- EMECEN, Feridun, “Ali’nin Ayn’ı: XVII. yy.Başlarında Osmanlı Bürokrasisinde Katip Rumuzları”, Tarih Enstitüsü Dergisi, sayı:14, s.133-134, İstanbul 1994.
- KANDIRA, Durmuş, 84 Numaralı Mühimme Defteri, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1995.
- KÜTÜKOĞLU, Mübahat S., “Mühimme defterlerindeki muamele Kayıtları Üzerine”, Tarih Boyunca Paleografya ve Diplomatik Semineri (30 Nisan-2 Mayıs) Bildirileri, s.95-112, İstanbul 1988.
- PAKALIN, M. Zeki, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü, M.E.B. Yayınları. c. III., s.544, İstanbul 1993
- SERTOĞLU, Mithat, “Diplomatigue Bilgisi Bakımından Başvekalet Arşivi” V. Türk Tarihi Kongresi (12-17 Nisan 1956), Ankara 1960.
- Osmanlı Tarih Lügatı, Enderun Kitabevi, İstanbul 1986.
- UZUNÇARŞILI, İsmail hakkı, Osmanlı Devletinin Merkez ve Bahriye Teşkilatı, TTK. Yayını, Ankara 1948.
- Osmanlı Tarihi, c.III. TTK, Yayını, Ankara 1983.
- YILDIZ, Hasan, 49 Numaralı Mühimme Defteri, Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul 1995.

- 3 Numaralı Mühimme Defteri (966-968/1558-1560) Özet ve Transkripsiyon, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yay. No:12, Ankara 1993.
- Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Yayın No: 5, Ankara 1992.

I. GİRİŞ

A-Mühimme Defterlerinin Genel Değerlendirmesi:

Divan-ı Hümayun'da alınan kararların kaydedildiği defterler arasında çok önemli bir yer tutan Mühimme Defterleri, Osmanlı padişahlarının Divan-ı Hümayun vasıtasıyla ülkenin dört bir yanındaki idarecilere gönderdikleri ferman, berat v.b. hükümleri içeren defterler olup, Osmanlı idari yapısını ortaya koymaları bakımından büyük önem arz ederler.

Mühimmeler divan kalamlerinin şefi olan Reisülküttab'ın önemli kabul ettiği ferman ve hükümlerin kaydedildiği defterler olup, umumiyetle Osmanlı Devleti'nin merkez ve taşra teşkilatındaki idari ve askeri birimlerin yapısı, çalışma şekli, birimlerin işleyişi ve hukuki metod; harp tarihi ve harple ilgili bilgiler; devletin gayri müslim tebea ile münasebetleri ve bunların sosyal hayatı; devletin hac stratejisi ve mukaddes kabul edilen Mekke, Medine v.s. beldelerin korunma ve yönetimi; kültür ve sanat hayatı ile ilmi ve fikri faaliyetler gibi çok önemli konuları içerirler¹.

Bu defterler, adından da anlaşılacağı gibi, o kadar önemli idi ki: Defterdeki bir kaydın iptali veya tashih edilmesi, ancak padişahın iznine bağlıydı. Nişancı'nın, yani ilk dönemlerde divan kalemleri şefinin, defterler üzerinde tashih yapabilmesi, padişahın "kendi kalemıyla düzeltme yapabilir" müsveddesini taşıyan fermanıyla mümkün olabilirdi².

Mühimme Çeşitleri:

1. Alelade tutulan mühimmeler: Bunlar açık olarak divan müzakerelerini ihtiva eden mühimmelerdir.

2. Mektum-ı Mühimme: Bunlar gizli olarak yazılan hüküm veya fermanları içeren mühimmelerdir.

¹ Bk. Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, Ankara 1992, s. 83

² İsmail Hakkı Uzunçarşılı, Osmanlı Devleti'nin Merkez ve Bahriye Teşkilatı, Ankara, 1948. s. 99.

3.Ordu Mühimmeleri: Savaş zamanında gerekli olan bütün defterler sadrazam ve Serdar-ı ekrem ile beraber sefere gönderildiğinden, seferdeki müzakerelere ait tutulan mühimmelerdir.

4.Rikab Mühimmesi: Sadrazamın seferde bulunmas sebebiyle devlet merkezinde Rikab-ı Hümayun Kaymakamı'nın riyaseti altında toplanan divan veya meclisteki müzakerelere dair tutulan defterlerdir³.

Ayrıca "Mühimme-i Mısır"⁴ adı altında tutulan ve Mısır meselelerine ait önemli ve gizli kayıtları ihtiva eden mühimmeler de bulunmaktadır.

Mühimme Defterleri'ne ait bu kısa malumattan sonra tezimize konu olan 60 Numaralı Mühimmeyi şöyle değerlendirebiliriz

B-60 Nolu Mühimme Defteri'nin Özellikleri:

1-Şekli Özellikleri:

Başbakanlık Osmanlı Arşivi Mühimme Defterleri Serisi 60 Numarada kayıtlı bulunan defterin evsaf ve eşkali şöyledir:

- 1.Deferin ölçüsü 20cm x 30cm ebadındadır.
- 2.Defer 313 sahifedir.
- 3.Boş sahifeleri 155 ila 163, 237, 298 ve 307 olmak üzere yirmi sahife beyazdır. (boştur)
- 4.Kağıdın nev'i: Abadi ve aharlıdır.
- 5.Yazı Şekli: Düzgün divani hattır. Sonlara doğru hat kötüleşir.
- 6.Deferin ilk ve son tarihleri 28 Ramazan 993; Evasıt-ı Cemaziye'l-evvel 994'tür.
- 7.İlk ve son hükümlerin başları "Kangırı Kalesine varınca yol üzerinde vaki kadılara hüküm- Mustafa Çavuş'a Ulak [hükümü] Gelibolu'ya ve Edirne etraflarına varup gelince neferen 2" dir.
8. 940 hülasa yapılmış, kısa hükümler aynen istinsah edilmiştir.

³ a.g.e., s. 82

⁴ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi, s.94.

9.Hükümlere Başbakanlık Osmanlı Arşivi Personeli tarafından numara verilirken 499. hükümden sonra 500 hüküm numarası verilmesi gereken hükme 501 numarası verilmiş, yani 500. numara atlanmıştır.

10. 496. ve 513. hükümler eksik. Ancak 498. hükmün 496. hükmün devamı olduğu, 496. hükmün anlamından anlaşılmaktadır.

Hükümlerin gün, ay ve sene itibarıyla tarihi tertipleri:

Muharrem: (M)

<u>Hüküm No</u>	<u>Tarih</u>
942	19/M/994

Safer:(S)

<u>Hüküm No</u>	<u>Tarih</u>
510	5/S/994
506	10/S/994
500	25/S/994
498	28/S/994

Rebi‘u’l-evvel: (Ra)

<u>Hüküm No</u>	<u>Tarih</u>
494	12/Ra/994
519	16/Ra/994
492	17/Ra/994
511	20/Ra/994
507	25/Ra/994
508	25/Ra/994
503	26/Ra/994
505	26/Ra/994

504 28/Ra/994

Rebi'ü'l-ahir: (R)

<u>Hüküm No:</u>	<u>Tarih</u>
514	3/R/994
533	15/R/994
526	20/R/994
528	20/R/994
517	21/R/994
535	25/R/994
536	27/R/994
516	28/R/994
537	28/R/994

Cemaziye'l-evvel: (Ca)

<u>Hüküm No</u>	<u>Tarih</u>
548	1/Ca/994
549	1/Ca/994
561	1/Ca/994
623	5/Ca/994
568	8/Ca/994
594	8/Ca/994
564	10/Ca/994
573	10/Ca/994
583	10/Ca/994
584	13/Ca/994
541	15/Ca/994
685	15/Ca/994
543	17/Ca/994

545	18/Ca/994
546	18/Ca/994
574	20/Ca/994
586	20/Ca/994
593	20/Ca/994
597	20/Ca/994
576	25/Ca/994
587	25/Ca/994
601	25/Ca/994
604	25/Ca/994
577	26/Ca/994
588	26/Ca/994
605	26/Ca/994
589	28/Ca/994
591	28/Ca/994
592	28/Ca/994
559	30/Ca/994
560	30/Ca/994

Cemaziye'l-ahir:(C)

<u>Hüküm No:</u>	<u>Tarih</u>
562	1/C/994
610	1/C/994
648	3/C/994
638	5/C/994
649	5/C/994
572	6/C/994
612	11/C/994
647	12/C/994
646	13/C/994

625	14/C/994
626	14/C/994
624	15/C/994
632	15/C/994
627	18/C/994
620	19/C/994
617	20/C/994
684	22/C/994
636	23/C/994
630	26/C/994
551	28/C/994
641	28/C/994
654	28/C/994
676	28/C/994
677	28/C/994
658	29/C/994
682	29/C/994
675	30/C/994

Receb:(B)

Hüküm No:

Tarih

678	2/B/994
668	4/B/994

2-Diplomatik Özellikleri:

Diğer mühimmelerde olduğu gibi bu defterde de kayıtlı olan hükümler, Divan-ı Hümayun'dan çıkan ferman veya hüküm şeklinde ifade edilen kararların suretleri olup, asılları ilgili yerlere gönderildiğinden, bu suretlerin diğer kayıtları veya asıllarının ilgili devlet, beylerbeyilik veya kadılıkta bulunmaları söz konusudur.

Bazen hüküm kayıtları arasına, Osmanlı diplomatiğinde padişaha mahsus vesikalardan olan ve yabancı devletlere gönderilen, Name-i Hümayûn suretleri de girmiştir. “İftihârü’l-muhaddarâtü’l-İseviyye muhtârü’l-muvakkarât fi’l-milleti’l-mesîhiyye...”⁵, “França Padişahına Nâme-i hümayûn yazıla ki”⁶ şeklinde başlayan hükümlerde görüldüğü gibi.

Ancak bu suretler, mahalline gönderilen ferman veya hükümlerin aynen kaydı olmadıklarından, asıl fermanlarda bulunan bazı rükünleri ihtiva etmemektedirler. Yani hükmün aslında bulunan davet, tuğra ve mahalli tahrir gibi rükünler defterdeki hükümlerde yer almamaktadır.

Hükümler **hitap** ibaresiyle başlar. Bu ibare, genellikle şahsın görev yaptığı yer ve makamından oluşur. Burada bazen muhatabın adı ve eski görevi de zikredilir ve “... hüküm ki” sözcüğüyle son bulur. “Tiflis Beylerbeyisine hüküm ki”⁷, “Sabıka Zaho Begi Behram Beg’e hüküm ki”⁸

Hitap ibaresinden sonra hükmün yazılmasına sebep olan olayın yer aldığı **nakil-iblağ** rüknü gelmektedir. Burada: mektup⁹, arz,¹⁰ arz-ı hal,¹¹ i‘lam,¹² hatt-ı hümayûn¹³ veya şahısların bizzat divana gelerek yaptıkları şikayetler¹⁴ bulunmaktadır.

Hükmün yazılmasına sebep olan olay özetlendikten sonra bu konuda verilen emrin zikredildiği **emir-hüküm** rüknü gelmektedir. Bu rükün “Buyurdum ki...” ibaresiyle başlamaktadır. “Buyurdum ki: Vusul buldukta ol makule ağalıkdan munfasıl olup altmışar yetmişer akçe ulufeye mutasarrıf olanları ve kul taifesinden ziyade ulufelüleri hazineye kalmak üzere ze‘amet u timara arz eylesin”¹⁵. “Buyurdum ki: Vusul buldukda te’hîr u terâhî itmeyüp âdemlerünle Diyarbekir’e varup memleket u vilayeti ehl-i fesad u şena‘atden gereği gibi hıfz u hiraset eylesin”¹⁶

⁵ Hüküm 599

⁶ Hüküm 627

⁷ Hüküm 492

⁸ Hüküm 514

⁹ Hüküm 498

¹⁰ Hüküm 494

¹¹ Hüküm 495

¹² Hüküm 523

¹³ Hüküm 593

¹⁴ Hüküm 519

¹⁵ Hüküm 492

¹⁶ Hüküm 526

“Şöyle bilesin” veya “şöyle ki” ibaresiyle başlayan ve **te’kid-tehdid** denilen rükunde ise, verilen emrin hilafına hareket edilmemesi aksi halde mazeret kabul edilmeyeceğini belirten sert ifadeler kullanılır. “Şöyle bilesin ve ba’de’n-nazar bu hükm-i şerifim ibkâ eyleyesin”¹⁷. “Şöyle ki: Eslemeyüp girü mezkûrlara koyun sürdürmeğe mani’ olanları isimleri ve resimleri ile yazup arz eyleyesin”¹⁸. “Şöyle ki: Gaybet ider ise beyan olunan özrünüz kabul olmaz bilmiş olasız”¹⁹. “Şöyle ki: Mezbur Mehmed Reis emr-i şerifüme muhalif ve ahd u emâna mugâyir kalita donadup deryaya çıkup ve sayır perakendeye dahi zahire virildüğü istima’ olına beyan olunan özrünüz makul olmaz âna mukayyed olasız”²⁰.

Hükümler genellikle karşı tarafın (muhatapın)neleri yapıp neleri yapmayacağını öğütleyen ifadelerle bitmektedir. “Buyurdum ki: Bu babda her birinüz biz-zat mukayyed olup müşarun ileyhın gemisine oligeldiği üzre her birinüz kal’alarınızda cenkçi içün kifayet mikdarı hisar eri virüp avk u te’hirden ziyade hazer idesiz”²¹. “...şer’le lazım geleni icra eyleyüp yirine koyasın amma bu babda tamam-ı hak üzre olup câdde-i hakdan udûl u inhirâf göstermeyesin”²². “...buyurdum ki: Vusûl buldukda mezbûr firar ider ise şer’le buldurması lazım olanlara buldurup getürdüp dahi mezbûru küreğe koyup emrim olmadan kürekten halas itmeyesin”²³.

Hükümlerin tarihlerine gelince; Burada bir husus dikkat çekmektedir. Bu da hükümlerin sonunda bulunması gereken tarihler, hükümlerin başında bulunmaktadır. Tarihler şu şekillerde yazılmıştır: “Bostancıbaşı hazretlerine virilmiştir. Fî 12 Ra sene 94”²⁴. “Bâ-hatt-ı Hazret-i Efendi. Fî 15 Ca sene 94”²⁵. “İçinde mastûr olan Musa ve Eyne Han ve Ramazan nam kimesnelere virilmiştir ki mektûbı bunlar getürmüşlerdir. Fî Evâ’il-i Cemaziye’i-evvel sene 94”²⁶. Bazı hükümlere tarih atılmamıştır²⁷.

¹⁷ Hüküm 525

¹⁸ Hüküm 556

¹⁹ Hüküm 559

²⁰ Hüküm 573

²¹ Hüküm 566

²² Hüküm 569

²³ Hüküm 628

²⁴ Hüküm 494

²⁵ Hüküm 541

²⁶ Hüküm 549

²⁷ Hüküm 515

Hükümlerin kimin kaleminden çıktığı, hükümlerin başında bulunan kayıtlardan anlaşılmaktadır. Hükümler, Reisülküttab veya ona bağlı olarak çalışan divan katipleri tarafından kaleme alınmıştır. Reisülküttab'ın yazdığı hükümler “Ba-Hatt-ı Efendi”²⁸, “Bâ-müsvedde-i hazret-i Efendi”²⁹, katiplere ait olanlar ise “Bâ-hatt-ı Halil Efendi”³⁰, veya sadece rumuz kullanılarak “Bâ-hatt-ı FR”[Fe,Ra]³¹, “Bâ-hatt-ı Mc.”[Mim, Cim]³², “Bâ-hatt-ı S[Sin] Efendi”³³, şeklinde belirtilmiştir.

Divandan karar çıktıktan sonra hükmün niteliğine göre Nişancı, Reisülküttab veya katipler tarafından müsvedde yapılırdı³⁴. Bunu bazı hükümlerin başında bulunan “Bâ-müsvedde-i hazret-i Vecihi Efendi”³⁵, “Bâ-müsvedde-i Şems”³⁶ gibi girişlerden anlamak mümkündür.

Hüküm suretlerinin sonlarına atılan kayıtlardan hükmün birden fazla kişi ve yerlere gönderildiği görülmektedir. Şöyleki: “Bu dahı bir sureti Tomanis Beglerbegisi’ne vech-i meşruh üzre, bu dahı bir sureti Çıldır Beglerbegisi’ne vech-i meşruh üzre, bu dahı bir sureti Tiflis Beglerbegisi’ne hüküm yazılmışdur”³⁷. “Bir sureti livâ-i Niğbolu’da vâki’ kadılara yazılmışdur. Bir sûreti Cumapazarı kadısına yazılmışdur. Ve bir sûreti livâ-i Silistre ve Akkirman’da vâki’olan kadılara yazılmışdır”³⁸.

Bazen de hüküm suretlerinin aynı ile bir başka görevliye yazıldığını, yine suret kayıtlarının sonlarındaki ifadelerden anlıyoruz. “Bir sureti dahı aynı ile Lala’ya yazılmışdur. Mu’avenet eylesin diyü”³⁹. “Bir sureti Galata Kadısına yazılmış idi aynı ile”⁴⁰.

Defterde hükümlerin kime verildiğini gösteren kayıtlar hükümlerin hemen başlarında yer almaktadır. Şöyle ki: “Divân-ı Hümayûn’da Haydar Çavuş’a virildi”⁴¹,

²⁸ Hüküm 507

²⁹ Hüküm 666

³⁰ Hüküm 510

³¹ Hüküm 620

³² Hüküm 621

³³ hüküm 633

³⁴ Mübahat S. Kütükoğlu, Mühimme Defterlerindeki Muamele kayıtları üzerine, s.104.

³⁵ Hüküm 528

³⁶ Hüküm 669

³⁷ Hüküm 534

³⁸ Hüküm 556

³⁹ Hüküm 569

⁴⁰ Hüküm 574

⁴¹ Hüküm 546

“içinde mestur olan Musa ve Eyne ve Ramazan nâm kimesnelere virilmişdür ki mektubu bunlar getürmüşlerdir”⁴². “Divan-ı Hümayun’da Vezir-i Azam Hazretlerine virildi”⁴³. “Kapu Ağasına hidmetinden Mehmed nâm kapucuya virildi”⁴⁴ gibi.

Defterdeki hükümlerin gönderildiği başlıca şahıs ve makamlar şu şekilde sıralanabilir: Vezir “Vezir Ali Paşa’ya hüküm ki”⁴⁵, Beylerbeyi “Rumeli Beglerbegisine hüküm ki”⁴⁶, Sancakbeyi “Rodos sancağı Begi Receb dâme izzuhûya hüküm ki”⁴⁷, Serdar “Serdar’a hüküm ki”⁴⁸, Kadı, “İstanbul kadısına hüküm ki”⁴⁹, Kale dizdarı “Anadolu yakasında vaki olan Sultaniye kal’ası dizdârına hüküm ki”⁵⁰ v.s.

Bazen hükümlerin birden çok şahıs ve makamlara gönderildiği de görülmektedir. “Mısır Beglerbegisi’ne ve Defterdarına hüküm ki”⁵¹, “Rodoscuk ve Malkara ve Ereğli ve Eynecik ve Keşan ve Çorlu ve Silivri kadılarına ve müfettişlerine hüküm ki”⁵².

Defterin transkripsiyonunda bir heyet tarafından hazırlanan Osmanlı Arşivi 3 Numaralı Mühimme Defteri⁵³ esas alınmıştır. Defterdeki şahıs isimleri, coğrafi yer isimleri ve kavramlar 3 Nolu Mühimmedeki şahıs isimleri, coğrafi isimler ve kavramların yazılışlarına uygun bir şekilde yazılmıştır. Bazı hükümlerideki yazının bozukluğu veya zorluğundan dolayı okunamayan yerler () ile kelime ortasında ve sonunda bulunan ayın harfi (‘) ile, hemze harfi ise (’) ile gösterilmiştir. Doğru okunduğundan emin olunmayan özel isimler ve yer isimlerinin sonuna (?) işareti konulmuştur. Kaf ve gayn harflerinden sonra gelen uzatmalar da “a,i,u” sesli harfleri (â,î,û) şeklinde yazılmıştır. Ayrıca Türkçedeki dilbilgisi kurallarına uyularak özel isimlerden sonra gelen ekleri ayırmada kesme işareti kullanılmış, biten cümlelerin sonuna da nokta işareti konulmuştur.

⁴² Hüküm 549

⁴³ Hüküm 574

⁴⁴ Hüküm 601

⁴⁵ Hüküm 537

⁴⁶ Hüküm 546

⁴⁷ Hüküm 533

⁴⁸ Hüküm 557

⁴⁹ Hüküm 594

⁵⁰ Hüküm 544

⁵¹ Hüküm 525

⁵² Hüküm 550

⁵³ 3 Numaralı Mühimme Defteri, T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı, Yayın No: 12, Ankara 1993

Ayrıca dipnotlarda, deftere yapılan bütün referanslarda hüküm numarası esas alınmıştır.

3-Muhteva Özellikleri:

Defter 28 Ramazan 993–Evasıt-ı Cemaziye’l-evvel 994 (28 Ağustos 1585–Mayıs 1586) yılları arasında tutulmuştur. Ortalama dokuz aylık sürede Divan-ı Hümayun’da alınan kararları ihtiva eder.

Hükümler dikkatlice incelendiğinde genel olarak üç grupta toplanabilir:

1.Şikayet hükümleri: Reayanın mektup, arz, arzuhal veya bizzat müracaatı üzerine çıkan şikayet ve istek niteliğinde olan hükümler.

2.Emir hükümleri: Şikayet ve müracaat olmaksızın merkezden gönderilen ve bir çok konuyu ihtiva eden emir mahiyetinde olan talimat hükümleri.

3.Şikayet ve talimat hükümlerinin dışında “ulak hükmü”⁵⁴ diye tabir edilen kısa hükümlerdir. Bu hükümlerin sayısı 253 (687-940)dır. Ulak hükümleri şöyle başlar: “Süleyman Çavuş’a ulak hükmü”⁵⁵, “Mahmud Çavuş’a, Cafer Çavuş’a ulak hükmü”⁵⁶, “Ulak Ali ve Recep kapıcılara, sol kola varıp gelince nefer 2, asker sürmek için”⁵⁷.

Tezin esasını oluşturan şikayet ve talimat hükümleridir. Defterde 104 adet şikayet, 86 adet talimat hükmü bulunmaktadır. Bu hükümler muhtevalarına göre aşağıdaki şekilde sınıflandırılabilir.

- 1.Eşkiyalık hareketleri⁵⁸
- 2.Suistimaller⁵⁹
- 3.Tayin ve Tevcih⁶⁰
- 4.İstanbul’un Barut ihtiyacının karşılanması⁶¹
- 5.İstanbul’a koyun sevkıyatı ve gelen koyunların dağıtımı⁶²
- 6.Buğday nakli⁶³

⁵⁴ Ulak Hükmü: Ulak denilen posta memurunun geçtiği yerlerde hayvanlarıyla beraber iâşesi temin olunmak üzere verilen emir hakkında kullanılan bir tabirdir. Daha geniş bilgi için bk. M. Zeki Pakalın, Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü M.E.B. Yay. İst. 1993, c.III., s. 544.

⁵⁵ Hüküm 687

⁵⁶ Hüküm 690

⁵⁷ Hüküm 911

⁵⁸ Hüküm 493, 495, 499, 506, 516, 519, 522, 562, 564, 567, 605, 621, 622, 623, 628, 667, 669, 670.

⁵⁹ Hüküm 496, 509, 641.

⁶⁰ Hüküm 503, 514, 518, 521, 537, 538, 614, 615, 663, 680, 681

⁶¹ hüküm 651

⁶² Hüküm 553, 555, 608, 646, 647

- 7.Mühimmat (Top, Tüfek) gönderilmesi⁶⁴
- 8.Afrika'daki bazı eyaletlerin muhafazası için asker gönderilmesi⁶⁵
- 9.Kutsal beldelerin onarımı için para gönderilmesi⁶⁶
- 10.Sefer için toplanan vergilerin gönderilmesi⁶⁷
- 11.Hırsızlık⁶⁸, Hırsız ve nifak çıkaranlara yataklık edenler hakkında tahkikat yapılması⁶⁹
- 12.Kalpazanlık ve kalpazanların cezalandırılması⁷⁰
- 13.Müslümanların esir edilmesi⁷¹, esir mübadelesi⁷², gemi, mal ve esirlerin iadesi⁷³
- 14.Katl⁷⁴, katillerin mahkemeye verilmesi⁷⁵
- 15.Güvenlik, emniyet ve asayişin sağlanması⁷⁶
- 16.Liman, yalı ve gemilerin muhafazası⁷⁷, muhallefatın muhafazası⁷⁸
- 17.Yeniçeriler⁷⁹
- 18.İlhak ve iltihak⁸⁰
- 19.Sipahi kaydı⁸¹, sipahilerin gemilerde istihdam edilmesi⁸²
- 20.Kapıkulu sayımı⁸³
- 21.Reayaya yapılan zulüm⁸⁴, reayanın rahatsız edilmemesi⁸⁵
- 22.Alacak Tahsili⁸⁶, mevacib tedariki⁸⁷, yevmiye tahsisi⁸⁸

⁶³ Hüküm 672, 673, 675

⁶⁴ Hüküm 578, 580, 581, 582

⁶⁵ Hüküm 595, 596, 597

⁶⁶ Hüküm 674

⁶⁷ Hüküm 557, 558

⁶⁸ Hüküm 543, 630

⁶⁹ Hüküm 560, 583, 588

⁷⁰ Hüküm 508, 654

⁷¹ Hüküm 627

⁷² Hüküm 515

⁷³ Hüküm 599

⁷⁴ Hüküm 527, 575

⁷⁵ Hüküm 501, 502

⁷⁶ Hüküm 524, 526, 612, 631

⁷⁷ Hüküm 532, 533

⁷⁸ Hüküm 576

⁷⁹ Hüküm 513, 517

⁸⁰ Hüküm 629, 657, 659, 660, 665, 666

⁸¹ Hüküm 645

⁸² Hüküm 593

⁸³ Hüküm 534

⁸⁴ Hüküm 528

⁸⁵ Hüküm 568

⁸⁶ Hüküm 546, 592, 601, 644

23. Zimmilerin hayvan satın almaları⁸⁹
24. Asakirin bağ ve bahçelerine verilen zarar⁹⁰
25. Hilat ve salvar verilmesi⁹¹
26. Çiftlik, mandıra ve bahçelerin tesbiti⁹²
27. Haşeratın yok edilmesi ile ilgili alınan tedbirler⁹³
28. Yöneticilere yapılan uyarılar⁹⁴
29. Zahir Tedariki⁹⁵
30. Yüksek faizle esnafa akçe tahsisi⁹⁶
31. Cemaaatlerden fazla akçe alınmaması⁹⁷
32. Kısas⁹⁸, İnfaz⁹⁹
33. Mala tecavüz¹⁰⁰, yasak malların satılmaması¹⁰¹
34. Sürgün¹⁰²
35. Kılar-ı amire için buğday tedariki¹⁰³
36. Has Ahır için atların alınması¹⁰⁴
37. Komşu (düşman sayılan) ülkelerle ilgili istihbarat¹⁰⁵
38. Arazi defterlerinin tutulması¹⁰⁶
39. Meyhanelerin kapatılması¹⁰⁷
40. Devletlerarası münasebetler¹⁰⁸

⁸⁷ Hüküm 613

⁸⁸ Hüküm 642

⁸⁹ Hüküm 505

⁹⁰ Hüküm 548

⁹¹ Hüküm 572, 598, 607, 620

⁹² Hüküm 574

⁹³ Hüküm 579

⁹⁴ Hüküm 544

⁹⁵ Hüküm 498

⁹⁶ Hüküm 649

⁹⁷ Hüküm 512

⁹⁸ Hüküm 589

⁹⁹ Hüküm 652

¹⁰⁰ Hüküm 602

¹⁰¹ Hüküm 565

¹⁰² Hüküm 603

¹⁰³ Hüküm 550

¹⁰⁴ Hüküm 584, 585

¹⁰⁵ Hüküm 536, 570, 571

¹⁰⁶ Hüküm 618

¹⁰⁷ Hüküm 635

¹⁰⁸ Hüküm 599, 627

Defterde bu kadar çok ve çeşitli konuları ihtiva eden hükümler olmakla beraber, üzerinde en çok durulan bir kaç konudan bahsetmekte yarar vardır.

Eşkiyalık Hareketleri:

Şikayet ve talimat hükümlerinin büyük bir bölümünü oluşturan eşkiyalık hareketleri, o dönemde eşkiyalığın hangi boyutlara vardığını göstermektedir. Birkaç misal verirsek:

“Göynük kâdisına hüküm ki: Hassa ekmekçilerüm başı kıdvetü’l-ematicid ve’l-a‘yan Behram zîde mecdühû südde-i sa‘adetüme arz-ı hal sunup...”¹⁰⁹ diye devam eden hükümde Hassa ekmekçi başı olan Behram’ın arpalık suretiyle mutasarrıf olduğu tımarında türeyen ve halkın evlerini basıp, dükkanlarını açan, mal ve rızıklarını yağmalayan eşkiyaların türediğini görmekteyiz.

Bazen de eşkiyaların yapmış oldukları zulüm ve kötülük bir mektupla merkeze bildirilirdi. Şöyleki: “Ohri Begine ve Debri kâdisına hüküm ki: Sen ki Debri kâdisısın livai-i mezbur muhafazasında olan Mehmed dâme izzuhu ile mektup gönderüp ...”¹¹⁰ şeklinde devam eden hükümde Ohri kazasına tabi Viranük köyünü basıp mal yağmalayan ve adam öldüren, Çernika kazasına tabi Merisö köyü halkından olan, eşkiyaların yapmış olduğu kötülük ve zulüm anlatılmaktadır.

Bir köy ahalisinin başka bir köyün halkını katletmesi, mal ve rızıklarını yağmalaması, halka çok kötü muamelede bulunması, şer-i şerife davet edildiklerinde itaat etmeyip isyan etmeleri, burada merkezi otoritenin olmadığını veya çok zayıf olduğunu gözler önüne sermektedir. Yine aynı hükümde yollarda gelen ve giden insanların mal ve rızıklarının da yağma edildiğine işaret edilmekte olup, bundan da o dönemde yol güvenliğinin olmadığı kanaatine varılabilir.

Bir başka hüküm: “... Edirne’de Bostancıbaşına hüküm ki: Hala Edirne Kâdisi Mevlâna Mustafa südde-i sa‘adetüme mektub gönderüp emr-i şerifüm mucebince Edirne’de olan sipahi oğlanlarından...”¹¹¹ burada, Osmanlı Devleti’nde askeri ve idari bir sorumluluk taşıyan sipahi oğlanlarının yapmış olduğu zorbalık anlatılmaktadır.

¹⁰⁹ Hüküm 495

¹¹⁰ Hüküm 506

¹¹¹ Hüküm 623

Sipahilerin asli görevlerini bırakarak, şehirlerde kadın ve çocuklara sarkıntılık yaptıkları, şehir halkının mallarına el koydukları görülüyor.

Bu hükümde, III. Murad zamanında uzun süre devam eden ve çoğu yenilgi ile sonuçlanan savaşlar sonunda askeri teşkilatın bozulduğunu ve bu teşkilatta isyanların başladığı görülmektedir.

Defterde üzerinde sıkça durulan konulardan birisi de suistimallerdir. Suistimaller, genellikle ilmiye sınıfına mensup Kadı ve Naib gibi idarecilerin kanunsuz kazanç sağlamaya kalkışmaları şeklinde olmuştur. Bunun yanında ilmiye sınıfının ehliyetsiz kişilerle dolması, bu kişilerin halkı kandırmaları ve halkın saf duygularını sömürmeleri de suistimalleri çoğaltmıştır. Şöyle ki: “Bozdoğan Kâdîsı’na hüküm ki: “Mahrûsa-i İstanbul’da Ahmed Ağa Mescidine mütevellî olan Hüseyin südde-i sa’adetüme mektub gönderüp zikr olunan mescidin evkafından olup”¹¹² şeklinde devam eden hükümde mescide ait evkafdan olan bazargahın cabisi Mehmed her sen yüzlerce akçe haksız kazanç sağladığı ve adı geçen bazargahın mahsulünü noksan gösterdiği belirtilmektedir.

Kısaca özetlemek gerekirse defterde aşağıdaki konularla ilgili çok sayıda hüküm bulunmaktadır.

–Devletlerarası İlişkiler: İngiliz Kraliçesi’ne ve Fransa Kralı’na Name-i Hümayun. Bunun yanında İran, Venedik ve Osmanlı ilişkilerini içeren hükümler . O zaman Osmanlı Devleti’nin birer eyaleti durumunda olan, ancak günümüzde bağımsız birer devlet olan Mısır, Habeşistan, Yemen ve Tunus gibi Afrika ülkeleriyle; Sırbistan ve Bosna-Hersek gibi Avrupa ülkelerinin beylerbeyi, melik ve kadılarına yazılmış hükümler çok sayıdadır. Ayrıca Mekke ve Medine şeriflerine yazılan hükümleri de zikretmekte fayda vardır.

–Payitaht İstanbul’un et, buğday gibi gıda ihtiyaçlarıyla; mühimmat ve barut ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili bol miktarda hüküm bulunmaktadır.

–Ordu ve donanmanın ihtiyacı olan top, tüfek ve diğer mühimmatın temin edilip gönderilmesine dair Afrika ve ülkenin diğer bir çok eyaletinin idarecisine yazılan hükümler.

¹¹² Hüküm 496

–Arazi tahrirleri: Günümüzde tapu tahrir defterleri adı ile anılan ve önemli bir arşiv koleksiyonu niteliğinde olan bu kayıtlarla ilgili hükümler.

–Tebeaya (gerek zimmilere ve gerekse yerli müslüman halka) iyi muamele edilmesi, haksızlık yapılmaması ve haksızlık yapıldığı takdirde şer‘le çözülmesi hakkındaki hükümler.

–Halkın sağlık durumunu ilgilendiren bazı konularda olunması gereken önlemleri ihtiva eden hükümler.

–Saray-ı Amire’nin çeşitli konulardaki ihtiyaçlarının karşılanması ile ilgili hükümler.

–Vilayetlerin ve yolların emniyetinin sağlanmasına dair hükümler v.s.

ÖZET VE METİN TRANSKRİPSİYONU

209/492 *Tiflis yeniçerileri arasında yeniçerilerin ulufelerinden ziyâde tasarruf eden ağaların çokluğu nifak ve uygunsuzluklara sebep olduğundan bu ağaların ulufeleri hazîneye kalmak üzere zeamete arz olunmaları hakkında Tiflis beylerbeyisine hüküm.*

Bâ-takrîr Sin Efendi

Tiflis Beglerbegisi Kapu kethüdâsına virildi. Fî 17 Ra sene 94

Tiflis beglerbegisine hüküm ki:

Hâlâ Tiflis kulu mâbeyninde ağabkdan munfasıl nice kimesneler olup yevmî altmış yetmişer akçe tasarruf idüp birbiriyle nifâk u şikâk üzere olmağla kul mâbeyninde ihtilâlden hâlî olmadukları i'lâm olunmağın ol makûle ağâ ulûfelü ağaları ve kul tâ'ifesinden ziyâde ulufeye mutasarrıf olanları ulûfeleri hazîneye kalmak üzere ze'âmete arz eylemek fermânum olmuşdur buyurdum ki:

Vusûl buldukda ol makûle ağalıktan munfasıl olup yevmî altmışar yetmişer akçe ulûfeye mutasarrıf olanları ve kul tâ'ifesinden ziyâde ulûfelüleri ulûfeleri hazîneye kalmak üzere ze'âmet ü timara arz eylesin.

209/493 *Konrapa nahiyesinin Gümüşâbad mevkiinde türeyen şakilerle Ömer'in yedinde bulunan kıymetli silahların ve iki şakinin mahfuzen İstanbul'a gönderilmesine dair Bolu beyine hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Bolu sancağı begine hüküm ki:

Konrapa nâhiyesinde Gümüşâbâd nâm mevzi'de sekiz nefer kuttâ'-ı tarîk şakî mevzi'-i mezbûrde sâkin olan Ömer nâm kimesne ba'zı mu'âvenet-i müslümanlar ile tutup ellerinde gümüşlü şiş ve yaldızlı tolğalardan ve sâ'ir âlât-ı darb bulunup zikr olunan âlât ve esbâbı kande buldunuz diyü su'âl olındukda Hendek belinde ve Ağaç denizinde maktûl olan sipâhîlerin esbâbıdır ve biz katl eyledük diyü i'tirâf idüp zikr olunan kuttâ'-ı tarîkün iki neferini bî'l-fi'l sen ele getürdüp yanında olup mâ'adâsı mezbûr Ömer zabtındadır diyü i'lâm olunmağın mezkûrûn harâmîleri ve ellerinde bulunan esbâb her ne ise Südde-i sa'âdet'üme gönderilmek emr idüp buyurdum ki:

Vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup senün habsünde olan iki nefer harâmî ve mezkûr Ömer zabtında olan harâmîleri dahı merkûm Ömer`den talep idüp alup mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup ellerinde bulunan gümüş şiş ve yıldızlu tolğa ve sâ`ir âlât ve esbâb her ne ise defter eyleyüp ve mühürleyüp Dergâh-ı mu`allâ`ma getüresin ve yanına koyup gönderdüğün kimesnelere muhkem tenbîh eylesenki yolda ahz u celb siyyemâ eyle, ğaflet itdürmekden ziyâde hazeer ideler.

Diyarbakir beylerbeyisi iken ölen Mehmed'in resm-i kısmeti askeri iken
209/494 *haricden müdahale olunduğundan Anadolu kadiaskeri Ahmed'in*
işarina binaen menine dair Diyarbakir beylerbeyisine ve Amid kadısına
hüküm.

Bostancıbaşı hazretlerine virilmiştir.

Fî 12 Ra sene 94

Diyarbakir beglerbegisine ve Âmid kâdisına hüküm ki:

Anadolu cânibi kâdî askeri olan Mevlânâ Ahmed tarafından Südde-i sa`âdet`üme şöyle arz olındıki bundan akdem Diyârbekir beglerbegisi iken fevt olan Mehmed Beg`ün resm-i kısmeti askerî iken hâricden dahl iderlerimiş **buyurdum ki:** hükm-i şerîfümle müşârun-ileyhün âdemî vardukda anun gibi müteveffâ-i müşârun-ileyhün muhallefât beyne`l-verese Şer`le kısmet lâzım geldükde müşârun-ileyh tarafından kısmet itdüklerinde kimesne dahl itmeye.

Bu dahı

Bir sûreti Haleb beglerbegisine ve kâdisına. Haleb`de fevt olan Mehmed Beg`ün resm-i kısmeti için yazılmışdır.

Hassa ekmekci başı Behram'ın arpalık suretiyle mutasarrıf olduğu
209/495 *timarı arazisinde türeyen ve halkın mallarını yağmalayan şakilerin*
tediplerine dair Göynük kadısına hüküm.

Göynük kâdisına hüküm ki:

Hâssa etmecilerüm bâşı kıdvetü`l-emâcid ve`l-a`yân Behrâm zîde mecdühü Südde-i sa`âdet`üme arz-ı hâl sunup ber-vech-i arpalık mutasarrıf olduğu timarında ba`zı ehl-i fesâd dâyimâ evler ve dükkânlar açup müslimânların esbâb u erzâkın gâret ü hasâret idüp fesâd u

şenâ'atden hâlî olmayup ol makûle ehl-i fesâdun şöyle haklarından gelinmek içün emr-i şerîf vermek recâ itmeğin anun gibi ehl-i fesâdı ele getirüp Şer'le tefîş olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup anun gibi taht-ı kazânda ehl-i fesâd zuhûr idüp fesâd u şenâ'at eyleyüp müdde'ileri gelüp da'vâ-yı hakk eyledüklerinde ol makûle ehl-i fesâdı ele getirüp husamâları ile berâber idüp bir def'a Şer'le fasl olmayup ve on beş yıl terk olunmayan husûsları husamâ muvâcehesinde Şer'le hakk üzre tefîş idüp göresin arz olunduğı gibi olup fesâd u şenâ'atleri Şer'le sâbit olanlar sipâhî ise ashâb-ı hukûka hakların alıvrıldükden sonra habs idüp arz eylesin sipâhî olmayanları Şer'le lâzımı geleni mahallinde icrâ idüp yerine koyasın ammâ hîn-i tefîşde temâm-ı hakk üzre olup ahz u celb olunmağıle ehl-i fesâda himâyet olunup kendü hâllerinde olanlara dahl olunmakdan hazer idüp câdde-i hakdan udûl eylemeyesin.

*İstanbul'da Ahmed Ağa Mescidi evkafından Bozdoğan kazasındaki
210/496 pazargahın ta'mûrine aid keresteler suistimal edildiğinden tahkik ve
teftiş olunmasına dair Bozdoğan kadısına hüküm.*

Bozdoğan kâdısına hüküm ki:

Mahrûsa-i İstanbul'da Ahmed Ağa Mescidi'ne mütevellî olan Hüseyin Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp zikr olunan mescidün evkâfından olup taht-ı kazânda olan Yenice bâzâr nâm bâzârgâh harâbe müşrif olup zikr olunan bâzârgâhun câbîsi olan Mehmed nâm kimesne vâki' olan kerestesin öteye taşıdıp ve bâzâr-ı mezbûre aslâ nesne harc itmemişken her sene muhâsebesinde yedişer sekiz yüz akçe harc-ı ma'kûl yazdırup zikr olunan bâzârgâhun mahsûlün noksân üzre getirüp her vechile vakfa gadr idüp zemân-ı cübâyetinde vâki' olan bel'ıyyât u ketmiyyatı yirlü yirinden tefîş olunup zâhir olan mâl-ı vakf alıvrılmek bâbında hükm-i hümayûnum recâsına arz itmeğin **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından [eksik]

*Trablusgarb'de yiyecek darlığı olduğundan kadimden olageldiği üzre
210/497 paralarıyla ve cari narh üzerinden zahire verilmesine dair Tunus
beylerbeyisine hüküm.*

Müsevvid Efendi

Kapudân Paşa'ya gönderildi. Fî 28 S sene 94

Tunus beglerbegine hüküm ki:

Hâlâ vilâyet-i Trablusgarb'da ziyâde kaht olup zâd u zevâdeye ziyâde ihtiyâçları olduğu i'lâm olunmağın kadîmü'l- eyyâmdan Tunus'dan vilâyet-i mezbûreye akçeleriyle narh-ı cârî üzre tereke ve sâ'ir zehâyir ne vechile virilügelmiş ise yine uslûb-ı sâbık üzre virilmek emr idüp **buyurdum ki:**

Te'hîr eylemeyüp anun gibi def'-i zarûretiyçün tereke alup gitmek gibi (?)_vardukda akçeleriyle bulunan yirlerden rızâlarıyla bey' eyleyenlerden narh-ı cârî üzre kifâyet mikdârı tereke alıvirüp ashâbına ticâret vâki' olup vilâyet-i mezbûrede vâki' olan kaht u gılâ zarûreti def' ola.

*İstanbul'da Ahmed Ağa Camii evkafından Bozdoğan kazasındaki
211/498 pazargahın tamirine ve vakfın cabisinin suistimalinin tahkikine dair
Bozdoğan kadısına hüküm.*

Bozdoğan kâdısına hüküm ki:

Mahrûsa-i İstanbul'da Ahmed Ağa Mescidi'ne mütevellî olan Hüseyin Südde-i sa'âdet üme mektûb gönderüp zikr olunan mescidün evkâfından taht-ı kazânda olan Yenice bâzâr nâm bâzârgâh harâbe müşrif olup zikr olunan bâzârgâhun câbîsi olan Mehmed nâm kimesne vâki' olan kerestesin taşıdup ve bâzâr-ı mezbûre aslâ nesne harc itmemişken her sene yedişer sekiz yüz akçe harc-ı ma'kul yazup zikr olunan bâzârgâhun mahsûlün noksân üzre getürüp her vechile vakfa gadr idüp zemân-ı cibâyetinde vâki' olan bel'ıyyat u ketmiyyâtı yirlü yirinden teftiş olunup zâhir olan mâl-ı vakf alıvirilmek bâbında hüküm-i hümayûnum recâsına arz itmeğın **buyurdum ki:**

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Kapudân Ahmed Çavuş vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup câbî-i mezbûru getürüp müfredât defterini taleb idüp defterleri mûcebince muhâsebesi görilmeyen senelerün muhâsebelerin müfredât defterlerinden görülmesi lâzım olan mevâddı yirlü yirinden müşarun ileyh mübâşeretiyile dikkat ü ihtimâm üzre teftiş idüp göresin fi'l- vâki' câbî-i mezbûr zikr olunan bâzârgâhun kerestesin öteye taşıdup vakf-ı mezbûre nesne harc itmeden muhâsebesine her sene yedişer sekiz yüz akçe harc yazdırup mâl-ı vakfa gadr itdüğü Şer'le üzerine sâbit olursa bi hasebî'ş-Şer' müteveccih

olan mâl-ı vakfî câbî-i mezbûrdan bî-kusûr tahsîl eyleyüp vakf için kabz u zabt idüp ve mezbûrun üzerinde mâl-ı vakfdan ne mikdâr nesne zuhûr udüp ve ne mikdâr akçe tahsîl olduğunu yazup Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin.

*Üsküp sancak beyi Yusuf eşkiyenin takib ve tediplerine me'mûr
211/499 edildiğinden bu hususta yardım edilmesine dair Vize'den Üsküp'e
kadar olan kadılara hüküm.*

Sâbıkâ Vize begi olup hâlâ Üsküb begi olan Yûsuf Beg'e virilmiştir. Fî 25 S sene 94.

Vize sancağından Üsküb sancağına varınca yol üzerinde vâki' olan kâdîlara hüküm ki:

Taht-ı kazâlarınızda ba'zı ehl-i fesâd zuhûr idüp ebnâ-i sebîlün ve tâ'ife-i tüccârun yollarına inüp ve nice müslümânların evlerin basup esbâb u emvâlini garet ve kendü katl idüp âlât-ı harb ile kasabât ve kurâda gezüp müslümânların ehl ü iyâllerine müte'ârız olup envâ' fesâd idüp müdde'ileri gelüp Şer'-i şerîfe da'vet olındukda itâ'at-i Şer'-i şerîf itmeyüp fesâd u şenâ'atleri yevmen-fe-yevmen ziyâde olduğu i'lâm olınmağın zikr olınan ehl-i fesâd hâlâ Üsküb sancağı begi olan Yûsuf dâme izzuhû mübâşeretiyile be-her hâl ele getirilüp ahvâlleri teftîş olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Anun gibi fesâd u şenâ'at üzre olan ehl-i fesâdı müşârun-ileyh mübâşeretiyile ele getirüp gelüp da'vâ-yı hakk idenler ile berâber idüp bir def'a Şer'le fasl olmuş olmayup üzerinden on beş yıl mürûr itmeyen da'vâların husemâ muvâcehesinde onât vechile teftîş eyleyüp göresin vech-i meşrûh üzre ebnâ-i sebîlün yollarına idüp fesâd u şenâ'at üzre oldukları sâbit ü zâhir olursa üzerlerine subût bulan mevâddı sicill idüp sûret-i sicilleri ile mufassal ve meşrûh yazup arz eylesin sonra haklarında emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel olına ammâ ol bâbda kendü hâllerinde olanlara dahl ü tecâvüz olınmakdan hazer idesin.

*Vezir Siyavuş Paşa'nın voyvodası Sinan Voyaklar köylüleri
212/501 tarafından öldürülmüş olmakla katillerin mahkemeye verilmesine
dair Manastır kadısına, Solkol Alaybeyisine ve Hüseyin Çavuş'a
hüküm.*

Manastır kâdisına ve sol kol alaybegine ve Dergâh-ı mu‘allâ‘m çavuşlarından Hüseyin Çavuş‘a hüküm ki:

Bundan akdem Voyaklar nâm karye halkı düstûr-ı mükerrerem ilâ âhîrîh vezîrüm Siyavuş Paşa edâma‘llâhu te‘âlânun voyvodalarından Sinan voyvodai katl idüp esbâb u emvâlin gâret eyledükleri ecilden mezkûrları Şer‘-i şerife da‘vet idüp mezbûrları () teklîf eyleyüp Şer‘le ahvâllerin teftîş idüp ehl-i fesâdun haklarından gelesiz diyü emr-i şerîfüm gönderilmiş idi ol emr-i şerîfüm girü ke-mâ-kân mukarrer olup şöyle ki gelmeyüp ısyân u tuğyânlarına musırr olup itâ‘at-i emr-i şerîf itmezler ise aslâ emân vermeyüp senki alaybegisin Dergâh-ı mu‘allâ‘m çavuşlarından Hüseyin Çavuş mübâşeretile anda olan sipâhî ve lâzım olan il erleriyle üzerlerine varup () kılıçdan geçirüp avret ve oğlânların esîr eyleyüp emvâl ü erzâkların gâret eyleyüp her vechile haklarından gelesizki sâ‘irlere mufassal ve ibret vâki‘ ola ammâ emirlerine itâ‘at idüp düzen idüp tenkîl iderlerise bu bahâne ile gâret itdürmekden hazer idesin.

*Kesriye mukataaları müfettişi ile Pirlepe kadısının işarı vechile vezir
212/502 Siyavuş Paşa’nın hasları zabiti Sinan’ı Soyaklar köyü halkı öldürmüş
olduklarından katillerin mahkemeye ihzârlarına dair Manastır
kadısına, Solkol Alaybeyine ve Hüseyin Çavuş’a hüküm.*

Manastır kâdisına ve Sol kol Alaybegisi ve Dergâh-ı mu‘allâ‘m çavuşlarından Hüseyin Çavuş‘a hüküm ki:

Kesriye mukâtaam mütevellisi ile Pirlepe kâdisı Südde-i sa‘âdet‘üme mektûb gönderüp düstûr-ı mükerrerem vezîrüm Siyavuş Paşa’nun hâsları zâbiti olan Sinan voyvodayı katl eyleyüp voyvodanın ve müşârun-ileyhün hâsları akçesi gâret olunmağın teftîş olmak için emr-i şerîfüm vârid oldukda teftîş olındukda bu fesâdları idenler Manastır kazâsına tâbi‘ Soyaklar nâm karyedendür diyü ihbâr olunmağın karye-i mezbûre keferesi Şer‘le da‘vet olındukda şer‘-i şerife varmazuz ve mezbûr Sinan voyvoda katl idüp emvâl ü esbâbın gâret idüp harâmîler biz idüğümüz kazâi Pirlepelü bilür ve şehâdet dahı idenlerin katli lâzım gelür bir hâldir oldu sulh idelüm diyü cevâb virüp itâ‘at-i Şer‘ itdükleri ve mukaddemâ karye-i mezbûre kuttâ‘-ı tarîkden olup evler basup âdemler katl itdükleri ve ısyân üzre üzre oldukları ve maktûl () harâmîleriyle katl eyledüğü ve beş kise akçe ve tereke filorisin ve nice esbâbın alup gâret eyledük elân esliha altun Soyaklar keferesi ellerindedür hüviyet ve şekilleri

sicil olunup ve kazâ-i Pirlepe ve Manastır zü'amâ ve sipâhî ve sâ'ir a'yân-ı vilâyet Şer'-i şerîfe gelüp karye-i mezbûre kadîmü'l- eyyâmdan harâmîlerdür dâ'imâ evler basup ve âdemler katl idüp kutta'-ı turuk ve mezbûr voyvodayı dahı bunlar katl idüp emvâl u esbâbın gâret itmişlerdür şöyle ki gâretleri için emr-i şerîfüm virilmiş ise bu vilâyetden firâr itmek lâzım gelür diyü haber virdüklerin arz itdüğü ecilden vardukda bu bâbda temâm-ı ihtimâm idüp onı Şer'-i şerîfe da'vet ve derdest itmek teklîf idüp gelürler ise bu fesâdı idenleri Şer'le teftîş idüp her ne itdükleri sâbit oldukdan sonra haklarından gelesin ammâ bu bahâne ile ervâh ve evlâdlarına ta'arruz olınmakdan hilâf-ı Şer'-i şerîf kimesneye zulm ü te'addî olınmakdan ziyâde hazer idesin.

*Selanik yörükleri Tırhala tatarlarıyla Bac madenine yuvarlak
212/503 yapmaya me'mûr ettiklerinden altı aylık yiyecekleriyle ve çeribaşları
maiyyetinde sevk olunmalarına dair Selanik Yörük beyi Mahmud'a
hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Elif.

Kapu kethüdâsına virilmişdür. Fî 26 Ra sene 94.

Selânik'ün Yörük begi olan Mahmûd'a hüküm ki:

Hâlâ Selânik'ün yörükleri Tırhala tatarlarıyla ki cem'an beşyüz doksan neferdür bu def'a Bâc ma'deninde yuvalık dökmek hıdmetine ta'yîn olmak emrüm olmuştur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikr olunan yörükleri Tırhala tatarlarıyla olıgelen âdet ü kânûn üzre mukaddimleri ve ceribaşları ile ve ellışer aylık zâd u zevâdeleriyle mu'accelen ihrâc eyleyüp ma'den-i mezbûr üzre varup yuvalık hidmetinde mübâşeret eylesin gic ve eksük alup gitmekden hazer eylesin.

*Üsküdar tarafında vaktiyle ziraat olunan yerlerde bağlar tesis
213/504 olunarak sefere giden askerlerin hayvanları ot bulamadıklarından
mahalline giderek tahkikat icra etmesine dair Üsküdar kadısına ve
hostancıbaşıya hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Hümâyûn

Bostâncılardan Bostancıbaşına tâbi‘ (boş) nâm kimesneye virilmiştir. Fî 28 Ra sene 94

Üsküdar kâdisına ve Bostancıbaşına hükümki:

Senki bostancıbaşısın arz-ı hâl gönderüp Üsküdar etrâfında zirâ‘at olunan tarlalara asâkir-i İslâm sefere müteveccih olduklarında çadırlarını kurup ve atların bağlarlar idi. Hâlâ ol yirler bâğ olmağla asâkir-i İslâm komağa küllî müzâyaka olduğundan gayri şikâr-ı hümâyûna teveccüh olındukda geçimlikde ve av olmakda bâğların zararı olup zikr olunan zirâ‘atgâh bâğ olmağla kaht olmak lâzım gelür diyü üslûb-ı sâbık üzre bâğlar def‘ olunup girü zirâ‘atgâh olmak recâsına arz eyledüğün ecilden olıgeldüğü üzre amel olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Senki kâdisın bu husûsı kimesneye i‘timâd itmeyüp kalkup ol zirâ‘at olunan bâğların üzerine varup ol bâğlar kadîmden zirâ‘at olunur yirlere mi gars olmuştur her biri ne zemânda olmuştur yohsa kadîmî şikârgâh hâlî yirlere mi sefereş olmuş ve ol bâğlar gars olmak ile kimesneye zarar lâzım gelür mi ve bu bâbda da‘va ider var mıdur her biri ne yirde ve ne mahalledür temâm ma‘lûm idinüp dahı eger Şer‘ ve kânûn ile ve kimesneye zarar olmak ile ref‘ olanı vuku‘u üzre yazup arz idesin.

*İstanbul’daki Yahudiler kendilerine ta’yîn olunan seksen koyun ve beş
213/505 ineği kendi paraylarıyla almalarına mümanaat olunmamasına dair
İstanbul, Galata ve Haslar kadılarına hüküm.*

Hüküm Bâ-hatt-ı Elif.

Hoca Nesimiye virilmiştir. Fî 26 Ra sene 94

**İstanbul ve Galata ve Hâslar kâdılarına ve Koyun Emînine ve Muhtesibe hüküm
ki:**

Mahrûsa-i İstanbul’da olan yehûda tâ’ifesi arz-ı hâl sunup kendü kefâf-ı nefsleri için seksen re’s koyun ve beş re’s inek ta’yîn olup buldukları yirde akçeleriyle almak istediklerinde kimesne mâni‘ olmamak bâbında hükm-i hümâyûnum recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Mezkûrlar anun gibi kendü kefâf-ı nefsleri için her gün seksen re’s koyun ve beş re’s inek akçeleriyle almak istediklerinde kimesne mani‘ olmaya. Ammâ bu cümle kâdılıkdan

hemân seksen koyun ve beş re's inek alup bu bahâne ile her kâdîlıkdan seksener koyun ve beşer inek aldirmakdan ihtiyât olma.

214/506 *Ohri kazasına tâbi Viranûk (?) köyünü basıp mal yağmalayan ve adam katleden Çernika - kazasının Merisö (?) köyü ahalisinden olan şakilerin mahkemeye ihzarlarına dair Ohri beyine ve Debri kadısına hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Hümâyûn

Ohri sancağında Debri nâhiyesinde altı bin timarı olan Mehmed nâm kimesneye virilmişdür. Fî 10 S sene 94

Ohri begine ve Debri kâdîsına hüküm ki:

Senki Debri kâdîsın. Livâ-i mezbûr muhâfazasında olan Mehmed dâme izzuhu ile mektûb gönderüp Ohri sancağında Dıranûk nâm karye ahâlîsi gelüp Çernika (?) kazâsına tâbi' Feris nâm karye ahâlîsi âlât-ı darb ile gelüp karyemüzi basup nice kimesneleri katl eyleyüp emvâl ü erzakımızı gâret idüp bize küllî zulm ü hayf itmişlerdür. Şer'le görilmesin taleb iderüz didüklerinde Şer'-i şerîfe da'vet olınduklarında, Şer'-i şerîfe itâ'at itmeyüp ısyân üzre olmağla ahvâlleri a'yân-ı vilâyetden tefehhüs olındukda, mezkûr karye kadîmden ısyân üzre olup, harâcların edâ itmeyüp ve itâ'at-i Şer' itmedüklerinden gayri, yollara ve bellere inüp, âyende vü revendenün emvâl ü erzâkın nehb ü gâret idüp, fesâddan hâlî değillerdür. Haklarından gelinmesi lâzımdur diyü haber virdüklerin arz eyledükleri ecilden mezbûrları ele getürüp Şer'le haklarından gelinmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup, zikr olunan karyenün üzerine varup evvelâ Şer'-i şerîfe da'vet eyleyüp, itâ'at-i Şer' iderlerise husamâları ile berâber idüp dahı bir def'a Şer'le fasl olunmayup on beş yıl terk olunan husûsların Şer'le husamâ muvâcehesinde toprak kâdîları ma'rifetiyle hakk üzre teftîş idüp göresin. Arz olunduğı üzre Şer'le fesâd u şenâ'atları sâbit ü zâhir olur ise Şer'le sâbit olan hukûkı ashâbına alıvirdükden sonra ehl-i fesâd sipâhî ise habs idüp, arz eyleyesin, Sipâhî olmayanları Şer'le mahallinde lâzım geleni icra eyleyesin ve illâ şöyle ki Şer'-i şerîfe itâ'at itmeyüp inâdlarında musırr olurlar ise içlerinden baş baş ehl-i fesâd olan diyarlarında ele getürüp, bir vechile Şer'le haklarından gelesiz ki sâ'irlerine mûcib-i ibret ola.

*İznikmid ve Sapanca kazalarının تنها dağlarında ahaliyi soyan
214/507 şakilerin takiblerine ve yeniçeri, Solak ve Havass-ı Hümâyûn
 taraflarından himaye olunmalarına dair Kocaeli beyine ve bu Liva
 dahilindeki kadıları hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Elif.

Koca-ili beginün kapu kethüdasına virilmişdür. Fî 25 R sene 994

Koca-ili begine ve livâ-i mezbûrda vâki' olan kâdîlara hüküm ki:

Senki Koca-ili begisün İznîkmîd ve Sapancı ve Üsküdâr kâdîları ile Südde-i sa'âdet'üme mektûblar gönderüp İznîkmîd ve Sapancı kazâlarına tâbi' tenhâ dağlarda () olup ehl-i fesâd ol () gizlenüp yollara inüp fesâd u şenâ'at itmekden hâlî olmayup ol () sâhibleri kimi yeniçeri ve kimi solak ve kimi havâss-ı hümâyûndan olmağla, sâhibleri ehl-i fesâdı tecessüs itmeğe mâni' olmağla ehl-i fesâd hakkından gelinmeyüp, fesâd u şenâ'atleri dahı ziyâde olur diyü bildürdüğün ecilden, ehl-i fesâd her kande ise ele getirilüp, Şer'le haklarından gelinmek emr idüp **buyurdum ki:**

Anun gibi bir ehl-i fesâd fesâd idüp müdde'î gelüp da'vâ eyledükde, anun gibi harab olan evkâf ve emlâk ve zikr olunan () firâr idüp, sâhibleri ehl-i fesâd himâyet iderler ise anun gibi yirleri serbest sahiplerinden taleb idüp getürdüp, müdde'îsiyle toprak kâdisı ma'rifetiyle ahvâlin şöyle görüp fesâd u şenâ'ati zâhir olanlardan, anlar ki Şer'le salb u siyâsete veyahud kat'-ı azık müstahak olup () virile, mücrime günâh sâdır olduğu yirde serbest timâr sahiblerinden kimün re'âyâsı ise re'âyâ sâhibi ma'rifetiyle mahallinde lâzım geleni edâ idüp, hârice alup götürmeyüp, ahz u celb olup, itlâk olunmakdan hazer eylesin. Şöyle ki salb ü siyâset ve kat'-ı azık müstahak ola. Serbest timar sâhibleri kânûn ile müstahak olanları edâ ideler. Anun gibi ehl-i fesâdı taleb idüp virmekde inâd u muhâlefet idenler her kimler ise yazup, Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin. Anun gibi da'vâ-yı hakk ider yok ise mücerred bu bahâne ile Havâss-ı hümâyûnum ve serbest re'âyâlarına dahl olunmaya.

*Narda kasabasında kalpazanlık eden Hristo Petradi oğulları Yani,
214/508 Dimo, Nikola hapsedilip mahkemeye verilmelerine ve neticenin
 bildirilmesine dair Narda kadısına hüküm.*

Dîvân-ı Hümâyûn katiblerinden Mahmûd'a nâme virildi. Fî 25 Ra sene 94.

Bâ-Hatt-ı Efendi.

Narda kâdısına hüküm ki :

Sâbıkâ Narda kâdısı mektûb gönderüp, kasaba-i mezbûrede sâkin olan zü'amâ ve sâ'ir ahâlî-i vilâyet meclis-i Şer'a gelüp, kasaba-i mezbûrde Hristo Petradi-oğulları Yani ve Dimo ve Nikoli nâm kapu kaçlar kalaylar olup, bir kaç def'a kalaylıkları zâhir olup, âletleri dahı girift oldukda, yine bir tarikle halâs olup, el-ân kalaylık üzre olup şöyle ki mezkûrlar teftîş olunup, haklarından gelinmeğe vilâyetimiz ziyâde ziyâde muhtel olması mukarrerdir diyü bildürdükleri i'lâm eylediği ecilden **buyurdum ki:**

Göresin mezkûrun üzerine alâmet sâbit olmuş mıdur ve elinde âlât u esbâbdan nesne bulunmuş mıdur nicedur ? Eger fi'l-vâki' kalay olup elinde kalay âlât u esbâbı ve kalb akçe ve sikke bulunmuş ise ki Şer'le sâbit ü zâhir ola kendülerin muhkem haps idüp, kalaylık âlâtların mühürleyüp, Şer'le üzerlerine sâbit ü zâhir olan mevâdların yazup arz eylesin ki sonra emr-i şerîfüm ne vechile zâhir olursa mücebince amel eylesin.

Aclun beyi Kansu yedi sekiz senedir Hac Emiri olup Şam Hazinesinden bir çok para ve saire aldığı ve zimmetinde hayli mîri malı kaldığı cihetle
215/509 *Şama avdetinde kendi oğulları ve kethudası hapsedilip mahfuzen İstanbul'a gönderilmesine sancağının Gazze beyi Rıdvân Paşa oğlu Mehmed'e tevcihine dair, Şam beylerbeyisine hüküm.*

Şâm begilerbegisine hüküm ki:

Aclun begi olup Şâm emir-i hâccı olan Kansu dâme izzuhû yedi sekiz yıldan berü Şam kâfilesine emîr-i hâcc olup Şam karyesinden huccâc-ı zevi'l-ibtihâc mühimmât u levâzımı masârıfı için aldığı hazînenün iki yirden aslâ birisinin muhasebesin virmeyüp, kendüsi ve oğulları ve kethüdâsı ve sâ'ir tevâbî'i ile emvâl-i mîrî ekl ü bel' ve zâyî' u telef eylemeğin sancağı ve emîr-i hâclığı alınup Gazze begi olan Rıdvân Paşa-oğlu Mehmed dâme izzuhûya tevcih olunup, kendünün ve oğulları ve kethüdâsı ve sâ'ir tevâbî'inün ahvâli Südde-i sa'âdet'ümde görilmek lâzım u mühimm olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu husûsı kimesneye ifşâ eylemeyüp, Şâm kâdısının kudretine muntazır olup, dahı anun gibi Şâm kâfilesiyile müşârun-ileyh Şâm'a dâhil oldukda hüsn-i

tedbîr ü tedârûkle müşârun-ileyh ve oğlların ve kethüdâsın ve sâ'ir ebvâb-ı haremine karışup mübâşir olanları ale'l-fi'l ahz idüp, muhkem habs eyleyüp, dahı cümlesin yarar âdemleriyle mukayyed ü mahbûs ale't-ta'cîl Âstâne-i sa'âdet'üme irsâl eylesin. Ammâ bu bâbda hüsn-i tedârik eyleyüp, bu husûs ifşâ olup, müşârun-ileyhi ve oğlların ve kethüdâsın ve sâ'ir mübâşirleri gaflet ile gaybet itdürmekden be-gâyet hazer eyleyüp ve koşup gönderdügün âdemlere dahı muhkem tenbîh ü te'kîd eylesin ki yolda ve inde gicede ve gündüzde onât zabt eyleyüp, gaybet itdürmekden ziyâde hazer idesin.

Burla kazasından Yusuf mahkemeye ihzarına dair verilen emir üzerine İstanbul'a gelmiş ve tekrar mahalline iade edilmişken bir kolayını bulup nizam önlemiş ise de tekrar şikayet geldiğinden mahkemeye ihzar ve murafaaları icrasına dair, Lalaya, Burla ve Gördüs kadılarına hüküm.

Bâ-Hatt-ı Halîl Efendi.

Burla'da sâkin arz getüren Hasan Paşa'ya virilmişdür.

Kala-i Burla ve Gördüs ve Karaca-koyunlu kâdîlarına hüküm ki:

Kazâ-i Burla ahâlîsi Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp kazâ-i mezbûreden Divâne Yûsuf nâm kimesne için ehl-i fesâd olduğı, bundan akdem arz olındukda, ahvâli Şer'le görölüp, üzerine Şer'le lâzım geleni icrâ itdüresin diyü fermân olunmağın, görölmek üzre iken firâr idüp, Südde-i sa'âdet'ümde ahz olup, Dergâh-ı âlî çavuşlarından Ali Çavuş zîde kadruhû koşulup irsâl olındukda mücerred maslahat avk olunmağîyçün bir tarikle kendülere tâbî' kâdî ve kul olmağla fasl-ı husûmet ve kat'-ı nizâ' olmamağla, gitdükce fesâd u şenâ'ati ziyâde olmak mukarrerdür diyü bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûrî ihzâr idüp, bir def'a Şer'le fasl olunmuş olmayup bi-lâ ömr-i Şer'î üzerinden on beş yıl mürûr itmeyen hususların onât vechile ve dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefehhus idüp göresin. Arz olunduğı üzre mezkûrun fesâd u şenâ'at üzre olduğı Şer'le sâbit ü zâhir olur ise sicill idüp, sâbıkâ virilen hükmi-i hümayûnum mücebince ahvâlin Şer'le görüp, fasl-ı husûmet eyleyüp, bu husûs için bir dahı hükmi-i şerîfüm virmelü eylemeyesin.

216/511 *Türkmen Ahmed adında biri mahsulâtı düşmana sattığı haber verilmekle yol ve iskelelerde bu hususa dikkat olunmasına dair Biga sancakbeyine hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Elif.

Kapu Kethüdâsı olan Bâkî Kethüdâyâ virilmiştir. Fî 30 Ra 94.

Biga sancağı begine hüküm ki:

Senki sancak begisin Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp, re'âyâdan ba'zı kimesne sana gelüp Türkmân Ahmed nâm kimesne için ziyâde tereke cem' idüp küffâra bey' ider diyü şekvâ eyledüklerinden mâ'adâ ba'zı develere tereke tahmîl itdürüp, küffâra tereke giderken cümle girift olup, ol cânibde der mahzen olduğu i'lâm eyledüğün ecilden, pâye-i serîr-i a'lâya arz olunup, ze'âmet almamak fermân-ı hümayûnum olmuştur **buyurdum ki:**

Min-ba'd ol cevânübün hıfz u hırâsetinde ve yalıları görüp gözetmekde sa'y u ihtimâm eyleyüp, küffâra ve deryâyâ memnû' olan metâ'ı kimesne alup gitmekden ziyâde hazer idesin.

Sürgün, kendi gelen ve Edirne cemaatleri sarraf, celep ve paven ve
216/512 *kasabiye akçelerini verdiklerinden başka namla akçe istememesine dair İstanbul kadısına hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Efendi.

Etibbâdan Yahûdîden Hâce Nesimi oğluna virilmiştir.

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme sûret-i sicill gönderüp sürgün ve Kendügelen ve Edirne cemâ'atleri yahûdîler meclis-i Şer'a gelüp bu def'a bidâ'at-ı kassâbîn için cem' u tahsîl olunan beş yük akçe bunun iki yüz yigirmi beş bin akçesi Sürgün cemâ'atı ve elli bin akçesi Edirne cemâ'atı üzerinde ve iki yüz yigirmi beş bin akçesi dahı Kendügelen cemâ'atı üzerinde olup, cümlesinün zebhi yüz bin akçe olup, Dîvân-ı âliye getirüp teslim itmeğe müte'ahhid olup şol şartlaki zikr olunan cemâ'atlardan sarrâf ve sarrâf akçesi ve kassâb ve kassâb akçesi ve celeb ve celeb akçesi ve pavici ve paven akçesi veyâhud bu mikdâr kifâyet itmez diyü ziyâde teklîf itmeyeler ve bi'l-cümle elimizde olan hükm-i şerîfüm mücebince tekâlîf-i mezbûreden berî olmak üzre kabûl eyledüklerin i'lâm eyleyüp ve zikr olunan beş yük akçenün rıbhı ki yüz bin akçe olursa, âhirinde virilmek lâzım iken cemâ'at-i mezbûre ahâlisi hâlâ Dîvân-ı

hümâyûn'uma getürüp teslîm eyledüklerin bildürüp şart-ı mezbûre üzre emr-i şerîfüm recâ eyledükleri ecilden **buyurdum ki:**

Mezkûrlar zikr olınan beş yük akçenün onı on iki akçe hesâbı üzre yüz bin akçe rıbhiye yazup Dîvân-ı hümâyûnuma getürüp teslîm itmek şartıyla ellerinde olan mu'âf-nâme mücebince kimesneye dahl ü ta'arruz itdürmeyesin.

*Yeniçerileri kadîm kanunları üzere âmil olmaları ve aralarına karışan
217/513 yabancılara işlerine karışmamaları hakkında İstanbul'da yeniçeri
ağasına hüküm. (yarım kalnuştur)*

Südde-i sa'âdet'ümde Yeniçeri'lerim ağasına hüküm ki:

Yeniçeri kullarının mâbeynlerinde câri olan kânûn-ı kadîm hâla ri'âyet olunmayup aralarına ecnebî dâhil olup, cümle umûru ağaları ma'rifetiyle görülü gelmişken bir kaç sene şark seferlerine vâki' olalıdan berü serdârlar tarafından ve âhardan kânûnlarına muhâlif virgüler virilüp

*Zaho livası İmâdiye ülkesine yakın olduğundan İmâdiye hakimi Seyyid
217/514 Hanın adamlarıyla hüsn-i münasebet olmadığından kendisinin
Hanikin sancak beyliğine tayinine ve hareketine dair, Zahu beyi
Behram Beye hüküm.*

() ili Paşa Hazretlerine gönderilmişdür. Fî 3 R sene 94

Sâbıkâ Zaho begi Behrâm Beg'e hüküm ki:

Livâ-i Zaho İmâdiye ovasına karîb olmağla İmâdiye hâkimi Seyyid Han'ın âdemleri ile senün âdemlerün, hüsn-ı zindegâni itmeyüp, girü ümerâma mü'eddî olmak ihtimâlinden hakkında mezîd-i inâyet-i hüsvânem zuhûra getürüp iş bu sene erba'a ve tis'în ve tis'a mie Rebî'u'l-âhîr'inün guresinde Hanikin sancağı sana inâyet eyleyüp **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vusûl buldukda müzeviri kabilesinden senün ile livâ-i mezbûre bile kimün ihtiyâr idenleri bile alup varup sancağında temekkün itdürüp, müretteb ü mükemmel düşman yarâğı ile sefer-i nusret-eserüme hâzır u müheyyâ olup, serdâr-ı zafer-şi'ârüm ol cânibe vardukda vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde ve yüzaklıkda bulunasın. İn-şâ'allâhü'l-azîz uğûr-ı hümâyûn-ı nusret-makrûnumda vâki' olan hıdemât-ı mebrûre ve

mesâ'î-i meşkûre ki zâyî' olmayup envâ' i'ânetlere mazhar olman mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup bâb-ı ikdâm ü ihtimâmda dakika fevt itmeyesin.

*Seyyid Ahmed bir düşman gemisine akrabalarıyla esîr düşüp üç harb
217/515 esiri vermek üzere halâs olduğundan akrabalarının esaretten
kurtulması için Mısır'daki esirlerden üç esîr verilerek mübadele
edilmelerine dair Mısır beylerbeyisine ve defterdarına hüküm.*

()-ili

Mısır beglerbegine hüküm ki:

Ve Hazine defterdârına bile. Seyyid Ahmed Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunup, sahîhü'n-neseb al-i rasûl olduğundan mâ'ada, Mısır'da lisân-ı Arabîde tercemânlık idüp, ba'dehû mihmândâr olup, umûmen Harameyn-i muhteremeyn halkına istikâmet üzre hıdmet idüp, herkes kendüden rızâ vü şükrâne üzre olup, ba'zıları hıdmet ile deryadan Dergâh-ı mu'allâ' ma gelürken küffâr-ı hâksâr gemilerimiz alup, kendüsün ve akrabasından bir kaçını ve tevâbi'inden yedi nefer müslümânı esîr eyleyüp, envâ' te'addî eylemekle halâsiyçün on bin filori ve Mısır'da esîr olan kâfirlerden üç nefer kâfir ve iki () olur bile giriftâr olanlar kefil olmağla, kendüsü halas olup mezkûrları bi'l-fi'l a'dâ-yı dîn elinde esirlerdür diyü Mısır'da mahbûs olan kâfirlerden üç nefer esir virilmek bâbında inâyet recâ itmeğın, istediği esirlerden üç nefer esîr virmek emrüm olmışdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Mısır'da mahbûs olan istediği kâfirlerden mûmâ-ileyhe üç kâfir virüp, küffâr vilâyetine gönderüp, mezkûrların halâs olması bâbında bezl-i makdûr eylesin.

*Bolu sancağındaki sufte eşkıyasının takib ve haklarından gelinmesi
218/516 hakkında sekbanlara başbuğ tayin edilmiş olan Mahmud'un bu sene
dahi takibata devam etmesine dair Bolu sancakbeyi ve kadıları ile
Kangırı ve Kastamonu kadılarına hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Elif.

Zikr olan sekbânlara serdâr olan Mahmûd'a virilmişdür. Fî 28 R sene 94

Bolı sancağı begine ve Liva-i mezburda vâki' olan kâdılara Kastamonu ve Kângırı kâdılarına hüküm ki:

Bolı sancağın'da vâki' olan ehl-i fesâd-ı sûhte tâ'ifesi ele getürüp, haklarından gelmeğe me'mur olan erbâb-ı timardan Mahmûd Südde-i sa'âdet'üme gelüp bundan akdem sâbıkâ Kastamonı Begi olan Velî Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp, zikr olunan ehl-i fesâd-ı sûhte tâ'ifesi ele getürüp, haklarından gelmek için mezkûrı sekbânlardan Şa'ban ve Mehmed ve Ahmed ve Hüseyin ve Hızır şah ve Turâbî Seyfî ve Ali ve Abdurrahman ve Fehmi ve Zülfikâr ve Osman ve diğer Mehmed ve Abdülkerîm ve Hasan ve Mehdi nâm sekbânlara baş u buğ ve Muzaf Mahmûd ve Mehmed ve Süleymân ve diğer Süleymân ve Mürsel ve Hasan ve Hamza ve diğer Mürsel ve Bekir ve Kalender ve diğer Hasan ve diğer Hamza ve İsâ ve Ali ve baş u buğ ta'yîn idüp, lâkin ellerinde olan yât u yarâklarına mîrlivâ subaşıları ellerinden alup te'addî eyledüklerin ve ahâlî-i vilayet zikrolunan ehl-i fesâd-ı sûhte tâ'ifesini ele getürüp haklarından gelmek için arz eyledükde müteveffa Osman Paşa tarafından vech-i meşruh üzre hüküm-i şerîf virildüğü bildirüp anun mücebince tekrar hüküm-i hümâyûnum virilmesini recâ eylemeğin **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda mezkûr Mahmud'u bu sene dahı zikr olunan kimesnelere baş u buğ ta'yîn idüp, dahı zuhûr iden ehl-i fesâd-ı sûhte tâ'ifesi ele getürüp, haklarından gelmek için ellerinde olan tüfenklerine ve sâ'ir âlât-ı harplerine ve mîrlivâ subaşılarna dahl itdürmeyüp ve bundan akdem her on kimesneye bir yiğitbaşı olup, ellerine virilen hüküm-i hümâyûnum mücebince zuhûr iden ehl-i fesâdın haklarından gelmek için ellerinde olan yât u yarâklarına dahl itdürmeyüp ve anun gibilerden mu'âvenet taleb iderler ise il eri ile ve yigitbaşları ile bi'z-zât kalkup üzerlerine varup, ehl-i fesâdı ele getürüp evvelen Şer'-i şerife da'vet eyleyüp, inâd idüp muhârebeye mübâşeret iderlerse, demleri heder olmak üzre her ne tarîk ile olursa Şer'le haklarından gelesin. Ammâ bu bahâne ile re'âyâyâ ahz u celb olunmasıçün sûhtesiz diyû te'addî olup ve ehl-i fesâd-ı sûhte tâ'ifesi muhâlif himâyet olup, halâs olunmakdan hazer idesin. Ammâ bunlar dahı bu bahâne ile re'âyâyâ ve ebnâ-i sebîle râğbetde bir vechile te'addî vü tecavüz eyleyeler, tiz arz eylemeyesin anlara ve sûhtelere olacak afviyyet bendelere icrâ olup kâdînüz alınmakla konılmaz, subâşı dahı ruhsat vermeyüp ve kimesnenün müft ü meccânen kimesnesin aldırmayup, ancak ehl-i fesâd-ı sûhte tâ'ifesi ele getürmesiz istihdâm eyleyesiz. Eslemeyeni muhkem kayd u bend ve haps idüp yazup bildüresiz.

Yeniçerilere serdarlar müdahale ettiklerinden nizami haddi dört yüz iken fazla solak yazıldığından ve koruculuk münhasıran ihtiyar
219/517 *yeniçerilere verilegelirken bu nizamları riayet edilmemesinden ocağın teşkilatı bozulmuş olmakla bâdemâ işlere doğrudan doğruya ağaların nezaret eylemelerine dair İstanbul'da yeniçeriler ağasına hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Hümâyûn

Divan-ı Hümâyûn'da Muhzır Ağa'ya virildi. Fî 21 R sene 94.

Südde-i sa'âdet'ümde yeniçerilerüm ağasına hüküm ki:

Yeniçeri kullarımın mâbeynlerinde cârî olan kânûn-ı kadîme ri'âyet olunmayup, aralarına ecnebî dâhil olup, cümle umûrî ağaları ma'rifetiyle görülgelmiş iken birkaç sene şark seferleri vâki' olalıdan berü ve serdârlar tarafından ve âhardan kânûnlarına muhâlif virgüler virilüp, cümleden solaklık dört yüz neferden ziyâde olmak memnu' iken hâlâ ziyâde olup ve koruculuk Yeniçeri Ocağı'nda pîr olup, amel-mânde olanlara virilügelmiş iken hâlâ sefere yarar tuvânâ olanlarına virilüp ve ba'zı acemi-oğlanlarının ismî ve resmi defterde görölüp, yoklanmadan yeniçerilik virilmekle hâlâ Yeniçeri ocağına küllî ihtilâl lâzım geldüğü i'lâm olındı. İmdi yeniçeri kullarımın cumhûr-ı umûrî ağalarına müfevvez olmağın vâki' olan ahvâlleri ağaları ma'rifeti ile ve yevmî ile görilmek bâbında mü'ekked hükm-i hümâyûnum sâdır olmuştur. Oligelene muhâlif kânûn-ı kadîme mugâyir eğer serdârlar tarafından yazılan rü'ûsluk ve eğer vüzerâdan ve âhardan kânûn-ı kadîme mugâyir virgüye ve ziyâdeye aslâ ruhsat-ı hümâyûnum yokdur **buyurdum ki:**

Varduk da bu bâbda onât mukayyed olup, eğer solaklık ve eğer yeniçerilikdür ve eğer koruculuk ve tekâüddür ve eğer tâ'ife-i mezburenin sâ'ir cumhûr-ı umûrlarıdır kânûn-ı kadîm ile amel eyleyüp, cümlesin sen görüp lâzımü'l-arz olanların arz idüp, arz olunmazın asla bir nesne vermeyüp, Yeniçeri ocağı'na ihtilâlden sakınup tâ'ife-i mezburenün kemâl-i nazm u intizâmları bâbında temâm-ı ikdâm u ihtimâm üzre olasız.

Tehriz'deki askerlerin mühimmatı için bölük başı meşaleci Yusuf ve
219/518 *iskemleci Kurd tayin edilmiş olmakla gidip gelirlerken emniyetle geçirilmelerine dair Van'dan, Tehriz'e kadar olan yollardaki kadılara hüküm*

Van'dan Tebrîz'e varup gelince yol üzerinde vâki' olan ekrâd beglerine hüküm ki:

Hâlâ Tebrîz ahvâli mühimmâtîyçün Dergâh-ı mu'allâ'm kapucıları bölük başılarından Meş'aleci Yûsuf ve İskemleci Kurd zîde kadruhumâ ta'yîn olunup evvela ol caniplere irsâl olınmuşlardır **buyurdum ki:**

Her kangmuzun taht-ı hükûmetine vâsıl olurlar ise kadîmü'l- eyyâmdan Âstâne-i sa'âdet'ümde ünvânım olan ubudiyyet ü ihlâsum mücebince müşârun ileyhimâya birbirinüze Tebrîz'e varırken ve gelürken emîn ü sâlim ulaştırup lâzım olan mahûf u muhâtara yirlerde kifâyet kadar âdem koşup, göndermekle mi olur yohsa bi'z-zât mukayyed olmağla mı olur? Her ne vechile mümkün olursa emîn ü sâlim ulaştırmak bâbında envâ' sa'y ü ihtimâmın vucûda getüresiz.

Evler basıp mal yağmalayan adam katleden şakilerin ve köylere "zekat" 220/519 salıp para toplayan genç oğlanları sürüp götüreren ve ya yayalarından para alıp bırakan softa tâ'ifesinin muharebe ederlerse tedip edilmelerine dair Göynük ve Gölpaazarı kadılarına hüküm.

Nişancı Paşa hazretlerine gönderilmişdür. Fî 16 Ra sene 94.

Göynük ve Göl-bâzâr kâdılarına hüküm ki:

Hâlâ taht-ı kazânuzda vâki' olan re'âyâ tâ'ifesi Südde-i sa'âdet'üme âdem gönderüp, mukaddemâ taht-ı kazânda ehl-i fesâd ve kutta'-ı târik ve sûhte tâ'ifesi cem' olup, evler basup katl-i nüfûs ve garet-i emvâl olduğundan gayri sûhte tâ'ifesi karye-be-karye gezüp, düğün salup ve emred oğulların cebren çeküp, veyahud babalarından ve akrabasından istedikleri kadar akçelerin alup, re'âyâyâ zûlm ü hayf idüp, men' olınmak recâsına arz olunup, re'âyâyâ hitâben emr-i şerîf vârid olup, Sultân-öni sancâğı muhafazasıyçün ta'yîn olunan erbâb-ı timârdan Ca'fer muhafaza sipahîleriyle kurâ ve nevâhîye çıkup, birbirinüze mu'âvenet eyleyüp ve âlet-i harple ehl-i fesâd-ı sûhte tâ'ifesi ceng iderler ise ceng içinde katl olanların demleri heder olmak fermân olınmışdır diyû re'âyâyâ tenbîh idüp, re'âyâ dâhı sûhte havfından ok ve yâý ve kılıç ve tüfenk gibi ba'zı yarâk Dergâh-ı mu'allâ'm cavuşlarından ve zu'amâ ve erbâb-ı timârdan emânet tarîkiyle alup ihzâr idüp kendü hallerinde olup bir ferde te'addîmüz yok iken Anadolu beglerbegisi çavuşlarından âdemler gelüp bu makûle yat u yarâğı mahzâ celb ü âhz için ednâ bahâ ile almak murâd idilüp, harâm-zâde şerrinden ihzâr

eyledüğümüz yât u yarâk almak için harâm-zâdeye mukârin olup katl-i nüfûs ve esbâb gâret olındukda men' olunmağa imkân olmaz diyû bildirdükleri ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda göresin. Fî'l- vâki' ellerinde bu makûle yât u yarâk bulunan kimesneler harâm-zâde ve ehl-i fesâd olmayûp mücerred ehl-i fesâd men'i için cem' eylemekle hâlâ müşârun-ileyh tarafından mahzâ ahz u celb sebebi ile vâki' olan yât u yarâkların ellerinden almak murâd idinüp, elleriyle men' u def' idüp anun gibilerîn ellerinde bulnan yât u yarâkları girü kendülere ibkâ idesiz.

220/520 Rodos sancak beyi Receb'in emrindeki kadırgalara ta'yîn olunan iki yüz sipahinin gönderilmesine dair Menteşe sancak beyine hüküm.

Menteşe Begi'ne hüküm ki:

Rodos sancağı Beg'i Receb mektûb gönderüp, Rodos'da olan kadırgalara Lîvâ-i Menteşe sipâhîlerinden muhâfaza için iki yüz nefer sipâhî ta'yîn olup, anun dahı ba'zısı gelüp bazısı gelmeyüp, muhâfazaya âdem lâzım olmâğın virilü geldüğü üzre iki yüz nefer sipâhî ta'yîn olınmak recâsına arz itmeğın **buyurdum ki:**

Bu bâbda gereği gibi mukayyed olup, livâ-i mezbûrun iki bin akçe timara mutasarrıf olanlardan iki yüz nefer kimesne ta'yîn eyleyüp, defter idüp bir sûretin Beglerbegisine ve bir sûretin Rodos sancağı begine irsâl eylesiz.

220/521 Kadırgalara muhafız olarak Menteşe'den iki yüz sipâhî gönderilmesi için emir yazıldığına dair Rodos sancak beyine hüküm.

Rodos begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Rodos'da olan kadırgalara muhâfaza için âdem lâzım diyû bildirdüğün ecilden livâ-i Menteşe sipâhîlerinden iki yüz nefer kimesne ta'yîn olınmak için livâ-i mezbûre begine emr-i şerîfüm gönderilmeğın **buyurdum ki:**

Vardukda te'hîr itmeyüp müşârun-ileyhe âdem gönderüp ta'yîn eylediği iki yüz nefer sipâhînün defterin alup vakti ile muhâfazaya çıkup ihmal ü müsâhele eylemeyesin.

*Nakşa Adası re'âyâ eşkiyası müslümanları gemilerine koyup gittikleri
221/522 yerlerde esîr gibi sattıkları haber alınmakla Cezayir beylerbeyi ola
Kaptan-ı derya Ali Paşa donanma ile ol tarafa varınca eşkiyanı
haklarından gelineceğine dair Nakşa Adası ayanına hüküm.*

Bâ-takrîr-i Efendi

Nakşa cezîresi a'yânına hüküm ki:

Hâlâ cezîre-i Nakşa re'âyâsından ba'zı eşkiyâ ehl-i İslâmdan nice müslümânları gemilerine koyup, alup gidüp küffâra bey' idüp, esîr itdükleri Südde-i sa'âdet`üme i'lâm olunur. İmdi eyyâm-ı sa'âdet-encâmımda cezîre-i mezbûre re'âyâsı bu vechile zulm ü te'addî itdüklerine kat'â rızâ-yı hümayûnum olmayup, in-şâ'allâhu te'âlâ hâlâ deryâya çıkacak donânma-yı hümayûnum ile Cezâyir beglerbegisi olan emîrü'l-ümerâ'i'l-kirâm Kapudânum Ali dâme ikbalühu ol cânibe vardukda, cezîre-i mezbûre re'âyâsından ol makûle fesâd iden eşkiyâyı ele getirüp, sâ'ir eşkiyâya müceb-i ibret ü nasîhat vâki' olmak için haklarından gelinmek bâbında fermân-ı hümayûnum sâdır olmışdur **buyurdum ki:**

Vardukda siz ki cezîre-i mezbûre re'âyâsınız. Bu hükm-i hümayûnum mefhûmı malûmunuz oldukdan sonra bu bâbda her biriniz kemâl-i mezîd-i mukayyed olup, ehl-i İslâmdan aldığınız müslümânları küffâr-ı hâksâra nice alup virmişsenüz girü ana göre ol cânibe alup istihlâslarına ihtimâm idüp, Donânma-yı hümayûnum ile kapudânum cezîre-i mezbûreye varmazdan mukaddem ne kadar kimler alup küffâra virmiş isenüz cümlesin ıtlâk itdüresiz. Şöyle ki Donânma-yı hümayûnum ol cânibe varmazdan mukaddem o müslümânlar ıtlâk olunmayup, ihmâl olına cümle cezîre halkı gâret olunup, temâm olmak mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup, zikr olman müslümânları nice ol cânibe virmiş isenüz Ana göre ıtlâk eyleyesiz ki vech-i meşrûh üzre cümleünüz katl olnursuz bilmiş olasız.

**221/523 Bir sûreti Yakop, David Yakove İsak nâmı Yahudilerin ıtlakı için
hükm-i şerîf yazılmıştır.**

Bir sûreti

Yâgop Boy David Kaliko Mako Bedriyo İsak nâm yehûdîlerin ıtlakı için vech-i meşrûh üzre hükm-i şerîf yazılmışdur.

*Erdel voyvodası adamlarından () on nefer maiyyetiyle Erdel'e
221/524 gideceğinden yollarda müdahale edilmeyip mu'âvenet edilmesine dair
İstanbul'dan Erdel'e varınca yol üzerindeki kazaların kadılarına
hüküm.*

**Südde-i sa'âdet'ümden Erdel'e varınca yol üzerinde vâki' olan kâdîlara hüküm
ki:**

Erdel voyvodası âdemlerinden ()nâm kimesne on nefer yoldaşlarıyla Erdel'e
gidüp yolda ve belde kendüye ve esbâb-i tırâzlarına kimesne dahl itmeyüp zâd u zevâdeleri
akçeleri alıvmek ve küffâra virilmesi memnû' olan meta'ı alup gitmemek içün emr
yazılmışdur.

*Mısır'da Sultân Gavri vakfiyesi mücebince evladı münkarız oldukdan
sonra vakıf aidatının vakıf umuruna sarfı iktiza ederken bu vakıfdan
222/525 vazife edinmiş ve fazla para almış olan iki azadlı cariyeden aldıkları
paranın tahsiline ve cihetlerinin refine ve badema bu vakıfdan vazife
tevcih olunmamasına dair Harem-i hümayûn ağalarından olup Mısır'da
bulunan bu vakfın nazırı olan Süleyman Ağa'nın talebi üzerine Mısır
beylerbeyine ve defterdarına hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Mısır beglerbegisine ve defterdarına hüküm ki:

Sâbıkâ Harem-i hümayûn-ı izzet-makrûnum ağalarından olup hâlâ mahrusâ-i Mısır'da
Sultân Gavri evkâfi nâzırı olan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Süleymân Ağa dâme mecdühû
rikâb-ı hümayûnuma arz-ı hâl sunup, merhûm-ı müşârun-ileyh Sultân Gavri vakfiyesinde
kendü evlâdı hayâtda olduklarınca cümlesine yevmî yigirmi para virile, münkarız
olduklarından sonra vazîfeleri medresesi mühimmâtına sarf olına ve cemî'an erbâb-ı
gurebânın azl-i nasbı nâzır elinde ola diyü şart eylemeğin, evlâdı münkarız oldukda üç nefer
mu'taka genc ba'zı erde ba'zı ere varmasına kâbil kâr ü kesbine kâdire câriyelerinün ikişer
yevmî on ikişer virmesi yevmî beş akçe ki cümle yigirmi dokuz para olur, hidmet-i
mukâbelesinde olup hilâf-ı şart-ı vâkıf kendülere vazîfe ihdâs itmeğle ref'i içün bundan akdem
hüküm-i hümayûnum virilmişken, altı yıldan berü ol câriyelere girü nizâ'dan hâlî olmayup,
lâkin vazîfe-i mezbûre hâdis ve hilâf-ı şart-ı vâkıf ve evlâd vazîfesinden ziyâde olmağla Şer'le

ref' itdürüp, vakfun dahı müsakkafâtı ta'mîr ü temdîdine tahmîn-i sahîh ile on altı bin filori tahmîn olunup, kibel-i Şer' den temessük ve Dîvân-ı Mısır' dan tezkere virilüp medrese müsakkafâtı masârîfî mühimmâtı ber-mûceb-i şart-ı vâkıf mukaddem olup ve bu makûle ihdâs olınan vazâyîf ref', elinde kudâmâ-yı erba'adan fetvâ-yı şerîfe olup, ba'zı mühimmâtı husûsunda kendüsü Südde-i sa'âdet' üme geldiğün ol câriyelerine bir tarîkle ol ref' olınan vazîfelerin mukarrer itdürüp, vakfun zâbitlerinden iki yüz filori alup, cânib-i vakfa bu makûle gadır olduğü istimâ' idüp, zıkr olınan fetvâ-yı şerîfeyi getürüp, sundukda nazar-ı hümayûnum müte'allik olup ve ammâ mûcebiyle amel olına. Bir dürlü dahı olmaya diyü fermân-ı âlişânum sâdır olup, zıkr olınan hükm-i şerîfüm Mısır' da vakf zâbitlerine gönderilüp, anda câriyeler hilâf-ı Şer' aldıkları filorileri taleb olındukda, ol câriyelerün ba'zı zevcüm bunda değıldür diyüp ve ba'zı dahı envâ' te'allül idüp ve gaybet idüp, erleri İstanbul'a gelüp, ba'zı yirler istinâd ile bir tarîkle girü mukarrer itdürüp, hükm-i şerîfüm almışlardır. Bâ husûs bunlar bir kaç def'a nizâ' itdüklerin girü emr-i şerîfümle men' olunmuşiken, memnû' olmayup, vakfun küllî ihtilâline bâ'is olmuşlardır. Ale'l-husûs mukaddemâ zıkr olınan muhdesâtun ref'ine Hatt-ı hümayûnumla fermân-ı cihân-mutâ'im sâdır olmuşiken, yine men' olunmayup, bu def'a dahı emr-i şerîfüm ile varup küllî ihtilâl virecekleri mukarreddür. Şöyle ki ol câriyeler bu def'a dahı men' olunmayalar, bunun emsâli nicesi dahı peydâ olup, hilâf-ı şart-ı vâkıf vazîfeler isteyüp vakfı bi'l-külliye ibtâl itmek mukarrerdir diyü bildürmeğün bu bâbda girü Hatt-ı hümayûnumla şart-ı vâkıfa mugâyir vazîfeye dâhil olanlar ihrâç olunup, nâzır ma'rifetsiz kimesneye vazîfe dâhil olmaya diyü fermân-ı âlişânum sâdır olmuşdur **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm varup vusûl buldukda dâ'imâ bu hükm-i hümayûnumun mazmûn-ı şerîfi ile amel olunup ve hilâf-ı şart-ı vâkıf ve şart-ı vâkıf bi't-temâm ri'âyet olinmadın ecânibden kimesneye vazîfe arz olinmaya diyü müekked emr-i şerîfüm virilüp ve bu emr-i şerîfume muhâlif bir tarîkle emr viren ihrâç olunursa amel olinmaya ve hilâf-ı şart-ı vâkıf ihdâs olınan vazâyîfi ref' eyleyüp, ahvâl-i vakfa temâm nazm u intizâm virmeğü envâ' mesâ'î-i cemîle vücûda getüresin. Ol câriyelere vazîfe virmek hilâf-ı şart-ı vâkıf olup ve hem evlâdı vazîfesinden ziyâde olup, hıdmet mukâbelesinde dahı olmamağla ve şart-ı vâkıf üzre medrese nesne mühimmâtı ve binâ masârîfî akdem ü ehemm olmağla anlara vazîfe virdirmeyüp, ve nâzır gâ'ib iken aldıkları iki yüz altunu dahı mezkûrelerden alup vakfun zâbitlerine mühimmâtı vakf için teslim eyleyüp, şart-ı vâkıfa mugâyir şart olanları dahı ref' eyleyüp,

vechen-mine`l-vucûh nâzır ma`rifetsiz kimesneye bir iş itdürmeyüp, şöyle bilesin ve ba`de`n-nazar bu hükm-i şerîfîmü elinde ibkâ eylesin.

Bu dahı bir sûreti dahı aynı ile Mısır kâdisına yazılmıştır.

Diyarbakir beylerbeyisi Tebriz seferinde olduğundan oranın muhafazası
223/526 için kendi adamlarıyla gidip vilayetin asayişini temin etmesine dair
Tercan beyi Ali Bey'e hüküm.

Bâ-Hatt-ı Efendi

Sâhib-i sa`âdet Hazretlerine gönderilmişdür. Fî 20 R sene 994.

Tercan Begi Ali Beg'e hüküm ki:

Hâlâ Diyarbakir beglerbegisi Tebriz muhâfazasında olmağla muhâfazası mühimmâtıdan olmağın sen bi`z-zât kendü âdemlerünle kalkup Diyarbakir`ün muhâfazasında olmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda te`hîr ü terâhî itmeyüp âdemlerünle Diyârbekir'e varup memleket ü vilâyeti ehl-i fesâd u şenâ`atdan gereği gibi hıfz u hirâset eylesin.

Vezir İbrahim Paşa'nın Vardar Yenicesi voyvodası Yahya'nın arzına
223/527 göre hâsları varidatından parayı ve malı hâmilan gelirlerken Ferecik ve
İpsala civarında katledilen Ramazan ve Meminin katilleri bulunmasına
para ve eşyaların alınmasına dair Ferecik ve İpsala kadılarına hüküm.

Kara ve İpsala kâdîlarına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrem vezîrüm İbrâhîm Paşa edâmallâhu te`âlâ iclâlehûnun voyvodası olan Yahyâ voyvoda şöyle arz eylediği Vardar Yenicesi kurbında vâki` olan müşârün-ileyhün hâslarının voyvodası olup mûmâ-ileyh benüm ve Ramazân ve Mesni nâm kimesneler ile elli iki bin akçe gönderüp mezbûrlar akçe ve esbâb ve davarlarıyla nefis-i Kara'ya değin gelüp, andan berü gelmeyüp, ba`zı eşkiyâ mezbûrları katl idüp, meyyitlerin gâyb ve akçe ve esbâb ve davarların gâret eyledüklerin i`lâm eylemeğin kazâ-i mezbûrede vâki` olan eşkiya ele götürülmesin emr idüp **buyrudum ki:**

Vusûl buldukda müşârün-ileyhün voyvodası kangı karyeden kalkup ne mahalle varup, kangı karyelerün mâbeyninde gâyb olmuşdur. Tetebbu` eyleyüp, dahı ne mahalde gâyb

olmuş ise ol yirlerde muzınn u müttehim olup, töhmet-i sâyikaları müseccel olanları ve sâ'ir ihzârı lâzım olan kimesneleri ihzâr eyleyüp, bu husûslarından bir def'a Şer'le fasl olmuş ise değil ise onât vechile dikkat ü ihtinâmıla hakk üzre teftîş eyleyüp göresin. Müşârun-ileyhi kimler katl eyleyüp, ehl-i fesâd kimler olduğu Şer'le sâbit olursa alınan mâlî ve esbâbı Şer'le müteveccih olanlardan bî-kusûr alıvırıldükden sonra ehl-i fesâd sipâhî ise habs idüp arz eyleysin. Değiller ise ol bâbda muktezâ-yı Şer'-i şerîf her nice ise edâ idüp yerine koyup, Şer'-i şerîfe muhâlif kimesneye iş itdürmeysin.

*Zü'amâ ve timarlıların arazilerini hiç bir sebep yokken başkalarına
tevcih edip hem eski ve hem yeni tasarruf edenler halktan mahsul tahsîl
223/528 edip iki def'a vermeğe mecburiyet olduğundan bu tarzda hareket
olunmamasına dair Batum beylerbeyisine hüküm.*

Bâ-müsvedde-i Hazret-i Vechi Efendi. Fî 20 R sene 94.

Batum beglerbegisine hüküm ki:

Beglerbegilüğüne müte'allik ba'zı zü'amâ ve erbâb-ı timarun berât-ı hümayûnumla tasarruflarında olan ze'âmet ve timarların ilhâk îcâb ider husûsları yoğiken, bilâ sebep sen alup, âhara tevcîh idüp, kendü tahvîl mektûbunla zabt itdürmekle re'âyâ tâ'ifesine iki cânibden dahl olup, re'âyâdan bir yılda iki mahsûl alınmağla re'âyâya küllî zülm ü te'addî olduğu i'lâm olındı. İmdi eyyâm-ı adâlet-encâmıda eger sipâhî tâ'ifesine ve eger re'âyâya bu makûle te'addî vü tecâvûze sebep nedür **buyyurdum ki:**

Anun gibi sefer-i hümayûnuma me'mûr olup varandan mâ'adâ dirlikleri alınmak îcâb ider husûsları olanları, evvelâ arz olup dirlikleri alınmak fermânum olmadın, bir ferdün ze'âmet ü timarın aldırmayup, şimdiye değin arz olunmadın ol vechile bi-lâ sebep alınan ze'âmet ü timarların girü sâhiblerine mukarrer eyleyüp, mahsûllerin dahı ellerinde olan berât-ı hümayûnum muktezâsınca kendülere zabt u tasarruf itdürdüp, âharı dahl itdürmeysin. Eger sipâhî ve eger re'âyâya tecâvûz olup zülm ü te'addîden ziyâde hazer eyleyesin.

*Bender muhâfazasında olduğu müddetçe kendi sancağında türeyen
224/529 yörük, çingene ve serbest arazi sahipleri şekavete cûret ettiklerinden
bunların haklarından gelinmesine dair Çirmen sancakbeyine ve liva
dahilindeki kadılara hüküm.*

Bâ-müsvedde-i Lala Paşa Hazretleri

Çirmen sancağı begine ve livâ-i mezbûrede vâki' olan kâdîlara hüküm ki:

Sen ki sancak begisin. Mektûb gönderüp sen ekser zemânda sancağında olmamağla fesâd çok olup, ele giren eşkiyâ kimi yörük kimi çinkân kimi serbestlerden olup sen Bender muhâfazasına varup gelince, sancağında kırk elli kan olup birisinün hakkından gelinmemegle eşkiyâ ziyâde ruhsat bulmuştur. Anun gibilerün Şer'le haklarından gelinmek için hükm-i hümayûnum virilmesin recâ eyledüğün ecilden anun gibi fesâd u şenâ'at iden ehl-i fesâd ele getirilüp, Şer'le haklarından gelinmek emr idüp **buyurdum ki:**

Anun gibi bir ehl-i fesâd fesâd idüp müdde'î gelüp da'vâ eyledükde serbest olan evkâf ve emlâke firâr idüp, sâhibleri ehl-i fesâdı himâyet iderler ise anun gibileri serbest sâhiblerinden taleb idüp getürdüp Şer'îsiyle toprak kâdîsı ma'rifeti ile ahvâlin Şer'le görüp fesâd u şenâ'ati zâhir olanlardan anlar ki Şer'le salb ü siyâset veyâhud kat'ı azık müstahak olup, hüccetler virile. Mücrime günâh sâdır olduğu yirde serbest timar sâhiblerinden kimün re'âyâsı ise re'âyâ sâhibi ma'rifeti ile mahallinde lâzım geleni icrâ idüp, hârice alup götürmeyüp, ahz u celb olup ıtlâk olunmakdan hazer idesin. Şöyle ki salb ü siyâset veyâ kat'ı azık müstahak olmaya. Serbest timar sâhibleri kânûn ile müstahak olduklarını icrâ ideler. Anun gibi ehl-i fesâdı taleb idüp, virmekde inâd u muhâlefet idenler her kimler ise yazup, Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin. Anun gibi da'vâ-yı hak ider yok ise mücerred bu bahâne ile havâss-ı hümayûnum ve serbest re'âyâlarına dahl itmeyeler.

*Maltahlılardan İskenderiye'de esîr edilen Kavalir, Liyasko Kavalir,
224/530 Yolkas Kavalir ve Yasef Alfonta nâm esirlerin İstanbul'a sevkleri
hakkında Mısır beylerbeyisine hüküm.*

Mısır beglerbegisine ve defterdarına hüküm ki:

Bundan akdem Malta aktarmasından (?) İskenderiye'de esîr olan küffârdan Kavalir ve Liyasko Kavalir Yolkas Kavalir Yasef Alfonta nâm esirlerin Âstâne-i sa'âdet'üme gelmeleri lâzım olmağın, irsâl olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrüm mücebince zikr olunan dört nefer esîrleri mukayyed ve mahbûs merkûma koşup, ber-vech-i isti'câl Âstâne-i sa'âdet'üme irsâl ü isâl eylesin. Avk u te'hîr ve te'allül ü tevakkuf itdürmeyesin.

Yasak eşya vardır diyerek limanlarda tutulan dost gemilerinden
224/531 *Venedikliye aid bir geminin saliverilmesine dair Kıbrıs beylerbeyisine ve*
Kıbrıs adasındaki kadılara hüküm.

Kıbrıs beglerbegisine ve cezîre-i Kıbrıs kâdîlarına hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üm ile kadîmü'l-eyyâmdan dostluk üzre olan keferenün ticâret için gelüp giden gemilerinde virilmesi memnû' metâ' vardır diyü girift için fermân-ı şerîf olmağın, iskelelerde ba'zı gemileri girift olup, ba'dehû girift olan gemiler itlâk olunmasın arz olındukda ruhsat virilmesin emr itmîş idüm. Hâlâ Venedik baylosun Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl idüp ol zemânda Venedik dahı ba'zı gemileri girift olup, girü fermân-ı şerîfüm üzre itlâk olunmasın recâ eylemeğın **buyurdum ki:**

Didükleri gemiler mukaddemâ fermân-ı şerîfüm ile girift olan gemiler olup, dârü'l-harbden olmayup, sahîh Venediklü ise mukaddemâ fermân-ı şerîfüm ile girift olan Venediklü gemilerine ruhsat viresin. Min-ba'd memnû' olan metâ'dan almayup ahid-nâme-i hümayûnuma mugâyir vaz' itmeyesin. Ammâ bu bahâne ile mukaddemâ girift olandan mâ'adâ memnû' olan metâ' ile olan gemilere ve yâhud dârü'l-harbde olanlara ruhsat virmeyesin.

Bir sûreti dahı aynı ile İngiltere'ye yazılmıştır.

Limanların gemilerin muhafazası için Rodos Beyi Receb idaresindeki
225/532 *donanmaya iltihak etmesine dair sâbık Menteşe sancakbeyi Hüssâm*
Beye hüküm.

Vezîr-i a'zama irsâl olunmışdur. Fî 15 R sene 94

Sâbıkâ Menteşe sancağı begi olan Hüssâm Beg'e hüküm ki:

Hâlâ deryâ yüzünün hıfz u hirâseti her vechile mühimmâtından olmağın, sen Âstâne-i sa'âdet'üme gelmek fikrin itmeyüp, deryâ muhâfazasına me'mûr olan Rodos Beg'i Receb dâme izzuhû ile deryâ muhâfazasında olmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda emrüm üzre Âstâne-i sa'âdet'üme gelmeyüp, müşârun-ileyh Receb dâme izzuhû ile ve sâ'ir donân-mâ-yı hümayûnum hıdmetinde olanlar ile yek-dil ü yek-cihet olup, derya yüzünü hıfz u hirâset eyleyüp, el-iyâz billâhi te'âlâ küffâr-ı hâksârın gemilerinden deryâ yüzünde yüzen müslümân gemilerine ve Memâlik-i mahrûsamdan bir mahalli zarar u gezend irişdürmekden ihtiyât üzre olup, ihmâlden hazer idesiz. Husûs-ı mezbûr için sâbıkâ Sıgla sancağı begi olan İbrâhîm ve sâbıkâ Teke sancağı begi olan Şa'bân dâme izzuhumâyâ dahı mü'ekked ahkâm-ı şerîfe yazılup irsâl olunmuşdur. Birbirinüze muhâlefet itmeyüp, müşârun-ileyh Receb dâme izzuhû ile ve müşârun-ileyhimâ ile yek-dil ü yek-cihet olup, bâb-ı muhâfazada dakika fevt itmeyüp ve küffâr-ı hâksâr gemilerinden vâki' ve müttali' olduğunuz ahbâr-ı sahîhai ale't-tevâlf arz -ı i'lâm idüp nihâyet mertebe basîret ü ihtimâm üzre olasız.

Bu dahı Bir sûreti sâbıkâ Sıgla sancağı begine yazılmışdur.

Bu dahı Bir sûreti sâbıkâ Teke-ili sancağı begine yazılmışdur.

225/533 Maiyyetindeki donanmaya ilhak etmesine dair sâbık Menteşe Beyi Şaban Bey'e emir yazıldığı hakkında Rodos Beyi Receb'e hüküm.

Bu dahı

Rodos sancağı Begi Receb dâme izzuhûya hüküm ki:

Hâlâ deryâ yüzünün hıfz u hirâseti mühimmâtıdan olup sâbıkâ Menteşe sancağı begi olan Şa'bân dâme izzuhûma Âstâne-i sa'âdet'üme gelmeyüp, varup senünle ve deryâ muhâfazasında olanlar ile deryâ muhâfazasında olmak için her birine mü'ekked hüküm-i hümayûnum yazılup, irsâl olunmuşdur **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda sen dahı gereği gibi mukayyed olup, müşârun-ileyhim sancak beglerini da'vet idüp, getürdüp dahı leyl ü nehâr deryâda yüzen eger Mısır gemileridir ve eğer hüccâc-ı zevi'l-ibtihâc ile giden gemilerdür ve eger sâ'ir rencber gemilerinün öteden berüye ve bertüden öteye emîn ü sâlim ubûr itdürüp zarar u ziyân irişdirmeyüp ve yalılar onât zabt itdürüp küffâr-ı hâksârdan ve deryâda yüzen korsan ve levend tâ'ifesinden gereği gibi hıfz u hirâset eyleysiz.

226/534 Lori kalesindeki mevcut neferler yoklanup isimleriyle bildirilmesine dair Lori beylerbeyine ve kale dizdarına hüküm.

Seyyid Mehmed çavuşa`a virilmişdür.

Lori beglerbegisine ve kal`a dizdârına hüküm ki:

Hâlâ Lori kal`asında ne mikdâr kul mevcûd idüğü ma`lûm olmak mühimmâtından olamağın, yoklanup ale`l-esâmî yazılup, arz olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda onât vechile mukayyed olup, kal`a-i mezbûrede bi`l-fi`l ne mikdâr kul mevcûd olup, hâricde kendü hevâsında gezer kul var mıdır nicedür onât vechile teftiş idüp dahı mevcûd ne mikdârdur ve hariçde kendü hevâsında ne mikdâr kimesnedür ve kimlerdür. Ale`l-esâmî ulûfeleri ve bölükleriyle mufasssal defter yazup, Sûdde-i sa`âdet`üme arz eyleyesiz.

Bu dahı

Bir sûreti Tomanis beglerbegine vech-i meşrûh üzre

Bu dahı

Bir sûreti Çıldır beglerbegine vech-i meşrûh üzre

Bu dahı

Bir sûreti Revan beglerbegine vech-i meşrûh üzre

Bu dahı

Bir sûreti Tiflis beglerbegine vech-i meşrûh üzre hükm yazılmışdur.

Bu dahı

Bir sûreti Kars beglerbegisine vech-i meşrûh üzre hükm yazılmışdur.

*Sır kalesi dizdârı köyün mahlûllerini kendisinin direk arzetmesi
226/535 karışıklığı sebeb olduğundan badema bunları kendisinin arz
etmemesine dair Atak sancakbeyine hüküm*

Bâ-hatt-ı

Atak beginün kapu kethüdâsına virildi. Fî 25 R sene 94

Atak sancağı begine hüküm ki:

Sûdde-i sa`âdet`üme mektûb gönderüp, vilâyet-i Bakin`e (?) tâbi` sancağın içinde Sır kal`ası dizdârı kal`a-i mezbûrede bir mahlul gedik düşdükde, oligelene muhâlif sana arz eylemedin müstakillen kendüsi arz itmeğle, gedik ahvâli muhtell ü müşevveş olduğın bildürdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda kal'a-i mezbûrede anun gibi yir mahlul vâki' oldukda olıgeldüğü üzre dizdâr sana ve sen beglerbegine beglerbegi dahı arz olunmalu ise Südde-i sa'âdet'üme arz eyleye.

***Düşman tarafından hazırlığı olduğu haber alınmakla hareketin hangi
226/536 tarafa olması ihtimalini casuslar gönderilerek tahkik ettirmesine dair
Erdelel voyvodasına hüküm.***

Bâ-Hatt-ı Ferruh.

Müşârun-ileyh Derviş Çavuş'a virildi. Fî 20 R sene 94

Erdel voyvodasına hüküm ki:

Hâlâ küffâr tarafından cem'iyet ve hareket-i bi bereketlerî olduğu istimâ' olunup, lâkin ne cânibe azîmetleri olduğu ma'lûm olmamağın, yarar câsuslar tedârik idüp ahvâl u etvârın tetebbu' eyleyüp Âstâne-i sa'âdet'üme i'lâm eylemen ehemmi-i mühimmâtından olmağın **buyurdum ki:**

Dervîş Çavuş vardukda kadîmü'l-eyyâmdan âsitân-ı devlet-âşiyân ve hânedân-ı adâlet-bünyânıma olan vufûr-ı ubûdiyyet ü ihlâs ve fart-ı meveddet ü ihtisâsınız mücebince küffârın ahvâl ü etvârın tetebbu' eylemek için yarar câsuslar tedârik idüp fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidleri nedür? Cem'iyet eylemekden garazları ne olduğın azîmetleri ne cânibe olduğın, temâm ma'lûm idinüp, dahı vâkıf u muttali' olduğun ahbâr-ı sahîha'ı ale't-tevâlî i'lâmdan hâlî olmayasın.

***227/537 Vezaret ile Budin beylerbeyiliği tevcih olunduğuna dair Ali Paşa'ya
hüküm.***

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Sadr-ı a'zam Siyavuş Paşa Hazretlerine virildi. Fî 28 R sene 94.

Vezîr Ali Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ senün hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem ve ferîde-i re'fet-i sipeh-şâhânem zuhûra getürüp, iş bu sene erba'a ve tis'îne ve tis'a mie Rebî'u'l-âhîr'inün yigirmi yedinci gününde vezâret ile Budin begilerbegiliğü inâyet idüp i'lâmiyçün ta'yîn olunmuşdur **buyurdum ki:**

Te'hîr eylemeyüp Budin'e varup vezâret ile beglerbegi olup, hıfz u hırâset-i memleket ve zabt u siyânet-i ra'ıyyet ve tevfir-ı teksîr-i emvâl-i mîrî bâbında envâ' mesâ'î-i cemîle ve esnâf-ı âsâr-i celîle zuhûra getüresin.

Bu dahı

Bir sûreti Budin begilerbegisine yazılmışdur.

227/538 *Bir sûreti Solnok beyi olup bâdehu Gazze sancak beyi olan Sinan Bey'e Güle sancağı tevcihine dair.*

Bu dahı

Bir sûreti Sâbıkâ Solnok begi olup ba'dehû Gazze sancağı begi olan Sinân Beg'e Göle sancağı

227/539 *Bir sûreti Niğbolu beyliğinin ref olunup sancağı sipâhî oğlanları ağası olan Ali Ağaya verildiğine dair.*

Bu dahı

Bir sûreti Niğbolu begi ref' olunup sancağı sipâhî oğlanları ağası olan Ali Ağaya

228/540 *Haydud kayıkları Venediğe tâbi' adaları basarak aldıkları adamları esîr gibi sattıklarından kimlerin yanında bu esirlerden varsa müslüman olanların azad edilmesine ve dinlerinde kalmışların Venediğe iadelerine, bu işleri yapanlar levendler ise haklarından gelinmesine dair tafsilâtı havî İzmir ve Akdeniz sahillerindeki kazaların kadılarına sancak beylerine ve iskele emînlerine hüküm.*

İzmir kâdîsına ve Akdeniz yalılarında vâki' olan sancak beglerine ve yalılarda olan kâdîlarına ve deryâda yüzen kapudânlara ve iskele emînlerine hüküm ki:

Venedik Balyosı Dergâh-ı mu'allâ' ma arz-ı hâl gönderüp, harâmî kayıkları denizden ve gayri kimesneler korıdan varup, Venedik'e tâbi' olan adaları urup âdemlerin esîr idüp getirüp, Rum-ili'nde ve Anadolu'da satarlar, Anun gibi esîr bulındukda teftîş olunup, her kimün elinde bulunur ise kimden alduğun buldurup, şöyle ki alduğı kimesne levend olur ise ol levend dahı ele girüp, vâkı'â esîr Venediklü idüğü zâhir olur ise ol levendün muhkem hakkından geline ve ol esîr müslümân olmuş ise âzâd olup, salıvirile ve eger küfrü üzre ise

Venediklüye teslim olına ve eger kimden olduğu ma'lûm olmaz ise ol esîr Dergâh-ı mu'allâ'ya gönderilüp kıssası sâbit olur ise müslümân olmuş ise erlü ola. Küfrü üzre ise bayloslarına teslim olına ve Venedik gemileri Memâlik-i mahrûsaya gelurken muhâlif yel çıkup ol gemi helâk olup ne mikdâr âdem kurtılursa âzâd ola ve esbâbları sâhiblerine virile. Kapudân cânibinden ve âdemlerinden dahl olinmaya ve Venedik'den Memâlik-i mahrûsaya bir bâzargân gelse garîb kimesne borcu için anı tutup rencîde itmeyeler, ve Venedik'den bir bâzargân gelüp, ticâret üzre Memâlik-i mahrûsada kendü hâllerinde yürürlerken mürd ola. Metrûkâtına beytû'l-mâlcı karışmayup báyloslarına teslim olına diyü ahid-nâme-i hümayûnda mastûr u mukayyed iken, hâlâ Venediklü tâ'ifesi taht-ı kazânuza varduklarında ehl-i ırz tâ'ifesi Şer'-i şerîfe ve ahid-nâme-i hümayûna muhâlif rencîde eyledüklerin bidürüp, ahid-nâme-i hümayûn mücebince Venediklüye karada ve denizde kimesne rencîde vü remîde eylememek bâbında emr-i şerîfüm recâ eylemeğin ahid-nâme-i hümayûn mücebince Venediklü tâ'ifesini kimesne rencîde vü remîde eylememek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda küffâra virilmesi menû'olan metâ' ki barut ve kurşun ve rişte-i penbe ve gön ve buğday ve bakır ve kirpas ve yarâk ve et ve bâl mumu ve zift ve iç yağı ve İstanbul'a müte'allik olan me'kûlâtur Venedik bâzargânları zikr olunan metâ'ı küffâra alup götürüp, Memâlik-i mahrûsamda kendü hâllerinde bey' ü iştirâ idüp vâki' olan gümrüklerin edâ eyledüklerinden sonra Şer'-i şerîf ve ahid-nâme-i hümayûna muhâlif bir ferde rencîde vü remîde itdürmeyesin. Ahid-nâme-i hümayûna muhâlif memnû' olmayup, rencîde eyleyenleri ism ü resmleri ile yazup bidüresin. Eğer hilâf-ı hareket idenlerden ise bî-kusur alıviresin.

*Timar ve zeametleri yoliyle ve hakkıyla tevzi etmeyen muharririn
228/541 elinden defterler alınarak seferin nihayetinde usûlü vechle tevsi
olunmasına dair Trablusşam belerbeyisine hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Hazret-i Efendi.

Fî 15 Ca sene 94

Trablusşam beglerbegisine hüküm ki:

Trablusşam muharriri tahrîr eyledüğü ze'âmet ü timarları adâlet üzre tahrîr ü tevzi' eylemeyüp, muhtell ü müşevveş olmağın defterleri elinden alınup, sefer âhirinde hakk üzre görölüp, tevzi' olınmak fermân-ı şerîfüm olmuşdur.

Vusûl buldukda vilâyet-i mezbûrenün zü'amâ ve sipâhîlerinden müfevvez ve bâkiyeleri mûcebince ze'âmet ü timar tezkerelerin hâlî üzre kalmış ola, yine eski timarları ve bâkiyeleri mûcebince tevzi'den ze'âmet ü timar alup, berât idenler berâtları mûcebince ze'âmet ü timarların zabt itdürüp, tenbîh eylesin ki durmayup, her biri yât u yarâkları ile senün yanınca şark seferine müteveccih olalar. Ve bu bahâne ile timarlarımız ahvâlî müşevveşdür ıslâh olup ber-taraf olmayınca sefere varmazuz diyü te'allül ü bahâne eylemekden hazer üzre olalar ve ol timarları alınmakla konılmayup envâ'-ı itâb u ikâba mazhar olmaları mukarredür ana göre tenbîh ü ikdâmda dakika fevt eylemeyesin.

**229/542 Kice-oğlu denilen yol kesip mal yağmalayan adam öldüren şakinin
hakkından gelinmesin dair Manisa kadısına hüküm.**

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Lala'nın kapu kethüdâsına virilmişdür.

Manisa kâdısına hüküm ki:

Lala Paşa mektûb gönderüp Kice-oğlu demekle ma'rûf harâm-zâde Mirsad (?) fesâd u şenâ'at üzre olup, kuttâ'ü'l-tarîk ve gâret-i emvâl ve katl-i nüfûs idüp, hâliyâ Halil cebencilik nâmı ile yürüyüp ele getürmek için nice kimesnelere âlet virilüp, bir tarikle ele getirilüp, ba'zı kimesneler gelüp, eger mezbûrlar âharlara ıtlâk olunursa nice müslümânlara zararı değmesi mukarerdür diyü siyâset olunmak recâsına arz etmeğin hakkından gelinmek emr idüp
buyurdum ki:

Göresin vech-i meşrûh üzre fesâd u şenâ'atde olduğu sâbit oldukdan sonra ehl-i fesâda fırsat virmeyüp, mahallinde hakkından gelesin.

Bir sûreti dahı vech-i meşrûh üzre Lala'ya yazılmışdur.

**229/543 Karaman beylerbeyisi iken ölen Murad Bey'in Antalya'daki camii ve
imâreti mütevellisinin geçen senelere aid muhasebesi hakkında Antalya
kadısına hüküm**

Müteveli getirülsün.

Bâ-Hatt-ı Hümayûn Fî 17 Ca sene94.

Kâtib Hamza Celebi'ye virildi. Fî târihi'l-mezbûr.

Antalya kâdîsına hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunulup, mukaddemâ Karaman beglerbegisi iken fevt olan Murâd Beg'ün nefs-i Antalya'da vâki' olan cami'-i şerif ve imâretinün mütevellîsi olan Hüseyin mukaddemâ on yıldan mütecâviz mütevellî olup, bir sene muhâsebesin gördürmeyüp, asl-ı mâldan kaç yüz bin akçe ekl ü bel' itmekle ve imâreti kapadup vakfa küllî zararı olduğu i'lâm olunmağın, mezbûrun muhâsebesi görölüp, teftîş olunmak için Südde-i sa'âdet'ümde huzurı lâzım olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda mezbûrı getürüp, dahı vakf-ı mezbûrun îrâd u masraf defterlerini getürdüp, alup der-kîse idüp, mühürleyüp dahı mezkûrı (boş) ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ki vakf-ı mezbûrun muhâsebesi görölüp icrâ-yı hakk olına.

*Akdeniz'e giden gemiler oradan buğday, un kaçırdıklarından
229/544 ihmalden mesul olduğuna ve bundan sonra dikkatli bulunmasına dair
Sultaniye kalesi dizdârına hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Efendi

Biga beginünün âdemlerinden Ahmed Celebi nâm kimesneye virildi. Fî târihi'l-mezbûr.

Anadolu yakasında vâki' olan Sultâniye kal'ası dizdârına hüküm ki:

Hâlâ Akdeniz'de ubûr iden gemilerin re'îsleri gemilerine beş ve on kıyye buğday tahmîl idüp, alup gidüp, sen mukayyed olmaduğın i'lâm olındı. İmdi bu babda adem-i ihtimâmundan mes'ûl olmuşsundur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup, anun gibi boğazdan ubûr iden gemilerde memnû' olan emti'adan var ise aslâ ruhsat vormeyüp, anun gibi memnû' olan metâ' ile varan gemileri girift idüp, ne makûle memnû' metâ' vardur ve kimün gemisi olup ve re'îsi ne makûle kimesne olduğu mufasssal yazup, Südde-i sa'âdet'üme bildüresin.

Bir sûreti Rum-ili yakasında olan Kilidü'l-bahr kal'ası dizdârına

*230/545 Antakya'da mahkemelere gelip halkın davalarına karışan Kürd Ahmed
ve oğlu Yusuf'un bu müdahalelerine engel olunmasına dair Haleb
beylerbeyisine ve Antakya kadısına hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Mecid

Antakya'da Hacı Muhyiddin'e virildi. Fî 18 Ca sene 94.

Haleb beglerbegisine ve Antakya kâdîsına hüküm ki:

Senki kâdîsın Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp, nefsi-i Antakya'dan Kürd Hacı Ahmed demekle ma'rûf ve oğlu Yûsuf nâm kimesneler Şer'-i şerîfe gelüp, müslimânların mesâlihine karışmaya diyü defa'âtle evâmîr-i şerîfe vârid olmağın men olunmayup, her zemân mahkemeye gelüp, mesâlih-i müslimîne karışup emr-i şerîfe itâ'at eylemediğinden gayrı ba'zı müzevvir hüccetler peydâ idüp ve kuttâ'-ı tarîk olan eşkiyânun yatâğı olup ve dâyimâ fesâd üzre olup, müslimânlara te'addî itmekden hâlî değıldür diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûrı getürdüp, dahı muhkem tenbîh ü te'kîd eylesesin ki kendülere müte'allik da'vâları olmadın mahzâ şîrret ile mesâlih-i müslimîne karışmayup, şöyle ki ba'de't-tenbîh mütenebbih olmazlar ise yazup arz eylesesin.

Galata kadısı Seyyid Mehmed'in işarı vechile firar eden Eflak voyvodası

230/546 Petro'nun hazinedarı Yenaki'den alınan meblağın teslimine dair temessük olmak üzre verilen hüküm. Rumeli beylerbeyine yazılmıştır.

Dîvân-ı hümayûn'da Haydar Çavuş'a virildi. Fî 18 Ca sene 94

Rum-ili beglerbegisine hüküm ki:

Hâlâ Galata kâdîsı Mevlânâ Seyyid Mehmed zîde fezâ'ilühûnun mektûbı mûcebince Mustafa Çavuş mübâşeretıyla firâr iden Eflak voyvodası Petro'nun hazinedârı Yenaki zimmetinde zuhûr eyleyen beş yük akçe mâl-ı mîrîden evi ve bâğçesi satılup cümle iki yüz kırk beş bin akçe tahsîl olup senün yedinden Harem-i hümayûnuma bî-kusûr teslim olunmışdur **buyurdum ki:**

Zıkr olınan meblağın teslimine sana temessük olmak içün bu hükm-i hümayûnumı hıfz eylesesin.

Vezir Mehmed Paşa'nın İstanbul'da bina edeceği camiin kemerlerine
230/547 *lüzumu olan taşın gönderilen adamına teslim edilmesine dair Mihaliç*
kadısına hüküm.

Bâ Hatt-ı Müşârun-ileyhe virildi.

Dîvân-ı hümayûn'da müşârun-ileyhe virildi.

Mihaliç kâdîsına hüküm ki:

Düstûr-ı mükerrerem Vezîr Mehmed Paşa'nun Mahrûsa-i İstanbul'da hâlâ binâsına niyyet itdüğü câmi'-i şerîf mühimmâtiyçün kemerlik taş lâzım ü mühim olmağın getürmek içün müşârun-ileyh tarafından âdem vardukda kimesnei dahl itdürmeyesin diyu yazılmışdur.

Halk, bağ ve bahceler arasına hayvanları salıverdiğinden askerler zarar
230/548 *görmekle bunların işlerine bakmak üzere İstanbul'dan silahdar*
Mehmed'in kethüdâ ta'yîn olunduğuna dair Manisa kadısına hüküm.

Bâ-Hatt-ı Mecîd.

İçinde mastûr olan Mehmed Kethüdâya virilmişdür. Fî Evâ'î'l-i Cumâde'l-ülâ sene 994.

Manisa kâdîsına hüküm ki:

Nefs-i Manisa'da sâkin olan bölük halkı Dergâh-ı mu'allâ'ma arz-ı hâl sunup, Manisa'da vâki' olan bağ u bağçelerimiz arasına şehirlü tâ'ifesi davarların salıvirüp, envâ' zarar ü ziyân eyledüklerinden mâ'adâ vâki' olan husûslarımız görilmeyüp, bize hakâret olunur diyü tazallüm eyledükleri ecilden Dergâh-ı mu'allâ'm silahdârlarından yevmî yigirmi beş akçesi olan Mehmed kethüdâ anda olan kapu halkına kethüdâ nasb olunmuşdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda anda olan kapu halkına müte'allik olan husûsları mezkûr Mehmed kethüdâya gördürüp, hâriçden bir ferdi kul tâ'ifesine te'addî itdürmeyesin ve kapum halkından fesâd u şenâ'at eyleyenler her kimler ise ism ü resmleri ve bölükleri ve ulûfeleri ile yazup, müşârun-ileyh kethüdânun ma'rifeti ile Südde-i sa'âdet'üme arz eyleyesin. Ammâ bu bahâne ile mezkûr Mehmed kethüdâ sefer-i hümayûnumdan kalmayup varup sefer-i hümayûnda hıdmetde ola.

Devli köyünde ev basıp insan öldüren Ali ve arkadaşlarının haklarından gelinmek üzere emir sâdır olunca intikam kasdıyla
231/549 *şikayetcilerin evlerini tekrar basıp yine adam öldürdüklerinden tutulup haklarından gelinmesine dair Köstendil beyine ve İskenderiye ve Padgorice kadılarına hüküm.*

İçinde mestûr olan Mûsâ ve Eyne Hân(?) ve Ramazân nâm kimesnelere virilmişdür ki mektûbı bunlar getürmüşlerdür. Fî Evâ'il-i Cumâde'l-Evvel sene 94.

Köstendil begine ve İskenderiye ve Padğoriçe kâdîlarına hüküm ki:

Mektûblar gönderüp kazâ-i mezbûrda Devli nâm karyede Eyne Hân(?) ve Ramazân ve Mûsâ nâm sipâhiler talyaları ile evâmir-i şerîfe vârid olup, erbâb-ı timardan Ali bin Yûsuf nice eşkiya ile yolların basup mezkûr Ramazân'ı mecrûh idüp ve nisfû'l-leyde mezkûr Mûsâ'nun evin ihrâk ve sagîr oğlını katl idüp, bu makûle fesâd u şenâ'at eyledüğü bi hasebî ş-Şer' sâbit olduğına sâbıkâ İskenderiye begi ile kâdî arz eyledüklerinde sübût bulursa aslâ mecâl vormeyüp, hakkından gelesiz diyü fermân olunmağın, ber müceb-i emr-i şerîf tefîş için ihzâr olunması taleb olındukda, gaybet idüp ele gelmek mümkün olmamağla bi't-tekrâr arz olındukda, vech-i meşrûh üzere bu kere emr-i şerîf virildüğünde mezbûr Ali kutta'-u't-tarîk olan Eyne Hân ile ma'rûf Bekir ve Hasan ve Mehmed ve Osman ve Kalender ve diger Mehmed ve Givan ve sâ'ir kendüye tâbi' ba'zı eşkiyâ tüfenk-endâz ile cem' olup mezbûrlardan Eyne Hân ve Ramazân'un yolların basup, Eyne Hân'un oğlu Memi nâm sipâhî katl ve nice re'âyânun evlâd ve esbâbın esîr idüp, nice kimesneleri dahı katl idüp, mezkûr Bekir'ün evinde cem'iyet üzere olup, ley ü nehâr fesâd u şenâ'atları ziyâde olmak üzredür diyü a'yân-ı vilâyet şehâdet eyledüklerinden mâ'adâ bu mertebe fesâd u şenâ'atlerine temâm vukûfumuz olup, ahz olunmak üzere iken müslümânlardan nice kimesneler katl olmak mukarrerdür. Şer'-i şerîfe ve emr-i hümayûnuma adem-i inkiyâdları olduğın arz eyledükleri ecilden ol asl harâmzâde tâ'ifesi alâ-eyyi-hâl ele getirilüp Şer'le haklarından gelinmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup, mezkûr be-her hâl ihzâr eyleyüp, gaybet iderler ise Şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup getürdüp dahı bir def'a Şer'le fasl olunmayup on beş yıl murûr itmeyen husûsların ber-müceb-i Şer'-i şerîf hakk üzere onât vechile tefîş eyleyüp, göresin kazıyye arz olındığı gibi olup, mezbûrun ve yoldaşlarınınun

ol vechile fesâd u şenâ'atleri bi-hasebî ş-Şer'-i şerîf sâbit ü zâhir olursa ehl-i fesâd sipâhî olup, muhtâc-ı arz olanları habs idüp ahvâllerin mufassal ve meşrûh yazup arz eylesin. Değiller ise mecâl virmeyüp, Şer'le lâzım geleni mahallinde edâ idüp, yerine koyup, Şer'-i şerîfe muhâlif kimesneye te'allül ü nizâ' itdürmeyesin. Bu bâbda temâm hakk üzre olup.

*Kılâr-ı âmire için lüzumu olan onbin kile buğdayın gönderilen Ahmed'e
231/550 bizzat kazalardan satın alınarak teslim ve İstanbul'a nakline dair
Rodoscuk, Maalkara, Ereğli, Keşan, Çorlu ve Silivri kadılarına hüküm.*

Kılâr Çavuşuna virildi. Fî 28 C sene 94.

Rodoscuk ve Maalkara ve Ereğli ve Eynecik ve Keşan ve Çorlu ve Silivri kâdılarına ve müfettişlerine hüküm ki:

Hâliyâ Kılâr-ı âmire'm mühimmi için on bin kile buğday lâzım ve mühim olmağın, tahsili icün mâliye tarafından mufassal hüküm-i hümayûnum virilmiştir **buyurdum ki:**

Hân(?) Ahmed vardukda her biriniz bi'z-zât mukayyed olup, zikr olan mikdârı buğdayı mâliye tarafından virilen hüküm-i hümayûnum mücebine mu'ccelen tedârik itdürüp, Kılâr-ı âmire-i hâssa bâzâra gidenlerden Ahmed zîde kadruhû ile irsâl ü îsâl itmen bâbında ikdâm u ihtimâm uzre olasın. Şöyle ki bu bâbda ihmâlinüz i'lâm ola siyâset olmanız mukarrerdür ana göre mukayyed olasın diyû yazılmıştır.

*Yenipazar kasabasında Müezzîn camiinde imam, Hürrem camiinde vaiz
olan Memiş halkın mahkeme işlerine zorla müdahale edip kendine
232/551 uymayan bey ve kadıları vazifesinden attıracağı tehdidiyle memleketin
sükûn ve huzurunu bozduğu ve tecziye için hakkında fetva alınmış
olduğundan hakkında şeri hükmün icrasına dair Bosna beylerbeyine,
Yenipazar kadısına ve Priştine kâdîsı Abdülkadir'e ve Bergos kâdîsı
Hüseyin'e hüküm*

Bosna beglerbegisine ve Yeni Pazar kâdîsına ve Priştine kâdîsı Abdülkâdir'e ve Bergos kâdîsı Mevlânâ Hüseyin'e hüküm ki:

Hâlâ Yeni Pazar ahâlîsinden Mü'ezzîn Hoca Câmi'i hatîbi Pîr Mehmed ve Kuyucu başı Câmi'i hatîbi Alâaddidîn Südde-i sa'âdet'üme gelüp bi'l-fi'l Yeni Pazar'da Hoca Mü'ezzîn Câmi'inde imâm olup ve Hacı Hürrem Câmi'inde vâ'iz nâmına olan Memiş nâm şahsü'l-

fân(?) ekser evkâtda meşha nâmahrem tenhâsında muvâcehesine ve temâm musâhabet idüp vâki' olan da'vâlarun ekserî bi' z-zât ya bi'l-vâsita () hükkâm ve kendüye tâbi' olmayan müslimânların cefâsiyçün ta'arruz idüp ve Müderris-oğlu Ahmed nâm nâ'ib () olup, fasl-ı kazâyâ iderken mezkûrun hevâsına tâbi' olmaduğîyçün Şa'bân-oğlu Süleymân ve Mahmud ve Hasan ve gayrı bir bölük eşkiyâ sûhteler ve kendüye tâbi' muhib ve () bir alay müfsid ile mahkemeye varup, nâ'bi döge döge kaldurup, ben seni azl itdüm diyü mahkemeden gidüp ve şehre gelen hükkâm ve zalemenün yanlarına varup ve ba'zı subâşıları evine getürüp, ziyâfet idüp, müslimânlardan ba'zısının ırzını kesr idüp (silik) nâ-hakk malların ahz itdürmeğe bâ'is olup ve bir cum'a günü kürsiye çıkup müslimânlar ben size vâ'z itmeye geldim. Belki ulemâ tarafından nice re'îs-i ulemâ olduğuma râzî olup, bana tâbi' olun, bana tâbi' olmayan kâdî ve begi kaldurup, kâdîlik ve beglikden itdürmeyelim ve her ne kazıyye vâki' olursa evvel bana mürâca'at olup, ândan mahkemeye varsun diyüp ve benden tevbe ve büyût(?) itmeyenlerin aslâ tevbeleri makbûle değıldür diyüp ve sâ'ir umûrda dahı kudreti yetdüğü celb i himmete sarf idüp, envâ' fesâd u şekâ ve izlâl ü müşâhadeye belki mukâteleye her zemânda illet-i müstakille olup ve hakkında nice fetvâlar ve evâmîr vârid olup, ve nice def'a nasîhatler olup, ba'zı zemânlarda () olup, bu hâlınden ferâğat eylemeyüp, def'-i fitnesîyçün ani'l-belde lâzım olur mı diyü şeyhül'islâm-ı müftiyyü'l-enâmdan istifâ olındukda tecdîd-i îmân u nikâh itmek gerekdür ve ta'zîr-i şedîd olup, tevbesi zâhir olunca habs olunur, inan-ı re'y iderse siyâseten nefy-i ani'l-belde itmeğe kâdirdür diyü cevâp sâdir olmağın, vâki' olan fetvâ-yı şerîf aynı ile pâye-i serîr-i a'lâma arz olındukda, fetvâ mücebince amel olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûr şahsın Şer'-i şerîfe ihzâr eyleyüp, dahı ahvâlin Şer'le imkân vechile hakk üzere tefîş eyleyüp göresiz fi'l- vâki' isnâd olınan husûslar Şer'le üzerine sâbit olursa ol bâbda fetvâ-yı şerîfe ile amel eyleyüp Şer'-i şerîfe muhâlif kimesneye iş itdürmeysesiz.

*İstanbul'a müretteb koyunlar getirilirken Gelibolu'an Anadolu'ya
233/552 kaçırıldığı haber alınmakla mesul tutulduğuna ve ba'dehû buna dikkat
edilmesine dair Gelibolu kadısına hüküm.*

Koyun emînine virilmiştir.

Gelibolu kâdîsına hüküm ki:

Mahusa-i İstanbul zahîresiyçün kassâb va celeb ve sâ'ir rencber tâ'ifesi cem' idüp sürüp getürdüğü zâhire koyunlarından ba'zı Gelibolu iskelesinden vilayet-i Anadolu'ya koyun geçürdükleri mesmû'-ı şerîfüm olmağın bu bâbda mes'ûl olmuşsundur. Senün bu makûle ihmâlün sebebiyle İstanbul'da et bâbında ziyâde müzâyaka olmuşdur. İmdi İstanbul zahîresiyçün gelen koyunlara iskele-i mezbûreden Anadolu vilâyetine min-ba'd koyun geçmemek emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda onat vechile mukayyed olup, iskele emînlerine muhkem tenbîh ü te'kîd eylesen ki İstanbul zahîresiyçün eger kassâb ve eger sâ'ir rencber tâ'ifesi cem' idüp, sürüp getürdükleri zahîre koyunlarından Anadolu vilâyetine iskele-i mezbûreden min-ba'd koyun geçürmeyeler ve geçürmeyesin. Şöyle ki ba'de't-tenbîh iskele-i mezbûreden bir dahı zahîre koyunundan koyun geçdüğü istimâ' olına, azille ref'le konılmayup, mu'âteb olman mukarrerdür.

*İstanbul Eflak ve Boğdan'dan müretteb koyunlar kazalardan ve
233/553 iskelelerden kaçırıldığı haber alınmakla bunların önlenmesine ve doğru
İstanbul'a sevklerine dair, Tuna yalısında vâki' Niğbolu, Rahova,
Hırsova, Çernova, Silistre. İsakçı kadılarına ve emînlerine hüküm.*

Koyun Emînine virilmiştir.

Tuna yalısında vâki' olan Niğbolu ve Rahova (?) ve Cernovi ve Silistre ve Hırsova ve İsakçı kâdîlarına ve emînlerine hüküm ki:

Siz ki kâdîlarsız. Eflak ve Boğdan cânibinden İstanbul zahîresiyçün kassâb ve celeb ve sâ'ir rencber tâ'ifesi cem' idüp taht-ı kazânuzda vâki' olan iskelelerden geçürdükleri koyunları temâm Mahrûsa-i İstanbul'a sürmeyüp, yollarda kassâb ve karada fûruht itmeğle, İstanbul'da et bâbında külli muzâyaka olduğun, sizün ihmâlinüz sebebi ileddür. İmdi taht-ı kazânuzda vâki' olan iskelelerden ne mikdâr koyun geçer ise defter olunup, imzâlayup ve mühürleyüp, Âstâne-i sa'âdet'üme ırsâl olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup, taht-ı kazânuzda vâki' olan iskelelerden ve Boğdan cânibinden eger kassâb ve eger celeb ve sâ'ir rencber tâ'ifesinden her

ne mikdâr koyun geçürürler ise ve geçen koyun kimlerindür ale'l-infirâd defter idüp, imzâlayup ve mühürleyüp ve sergi emînlerine bu bâbda mukayyed olup, vilâyet-i Eflak ve Boğdan'dan gelüp iskelelerinüzden vech-i meşrûh üzre geçürdüğünüz koyunlar kimlerindür ve ne mikdâr idüğün, defter idüp mühürleyüp, Südde-i sa'âdet'üme irsâl eyleyüp, koyun emînine teslim eylesesiz ki irsâl olunan defterlerinüz mücebince koyunları taleb olına. Husûs-ı mezbûr umûr-ı mühimmedendür, sâ'ire kıyâs eylemeyesin diyü emr-i şerîf yazılmışdur.

Kezâlik bir sureti Eflak Voyvodasına yazılmışdur.

Kezâlik bir sureti Boğdan Voyvodasına vech-i meşrûh üzre yazılmışdur.

*İstanbul'a müretteb Rumeliden gelen koyunlardan Üsküdar tarafına
233/554 fazla geçirilip Anadolu kazalarına kaçırılmakta olduğundan men
olunmasına dair İstanbul kadısına hüküm.*

İstanbul kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ İstanbul zahîresiyçün gelen koyundan Üsküdâr'a ta'yîn olunan koyundan ziyâde geçüp, vilâyet-i Anadolu'da âhar yirlerde fûruht olunduğı istimâ' olındı. Ol ecilden Mahrûsa-i İstanbul'da ete ziyâde müzâyaka olmuşdur. İmdi Üsküdar'a ta'yîn olunan koyundan ziyâde koyun gecmeğe emrüm yokdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda iskele emînlerine, gemicilere ve gayre muhkem tenbîh ü te'kîd eylesesin ki Üsküdar'a ta'yîn olınandan ziyâde eger kassâb ve eger gayrıdür min-ba'd koyun emîni ma'rifetsiz Üsküdar'a koyun geçürmeyesiz ve geçürtmeyesiz. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp Üsküdar'a koyun emîni ma'rifetsiz koyun geçüreler her kimler ise yazup arz eylesesiz ki sonra haklarından geline.

*233/555 İstanbul'a agelan koyunların kasablara tevzii marifetiyle yapılmasına
dair İstanbul kadısına ve koyun eminine hüküm.*

Müşârun-ileyhe hüküm ki ve Koyun emînine hüküm ki:

Hâlâ Mahrûsa-i İstanbul zahîresiyçün gelen koyun sizün ma'rifetsüz bazı koltukcılara ve âhara koyun virilmeyüp, olgelen âdet-i kadîme üzre sizün ma'rifetinüz ile kassâblara tevzî' olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda gereğı gibi mukayyed olup, koyun getürenlere muhkem tenbîh ü te'kîd idesiz ki min-ba'd koltukcılara ve âhara zahîre koyun fûruht eylemeyüp, emrüm mücebince

oligeldüğü üzre sizün ma'rifetinüz ile İstanbul'un yazılı kassâblarına tevzî' idüp, et bâbında her vechile muzâyaka çekdürmeyesiz. Ba'de't-tenbîh eslemeyüp, emr-i hümayûnuma muhâlif koltukcılara zahîre ve âhara koyun bey' idenleri, koltukcılık eyleyenler her kimler ise isimleriyle yazup, arz eyleyesiz ki haklarından geline.

*Koyun emîni defterinde kayıtlı ve İstanbul'a müretteb celeblerde baki
234/556 kalan ve yeni tertibe dahil olan koyunların sevkine dair tafsilatı havi
Vardar Yenicesi kazâsı kadısına hüküm.*

Vardar Yenicesi kâdısına hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp taht-ı kazânuzda dokuz yüz doksan bir ve doksan iki senesinde Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Emrullâh Çavuş tahrîr eylediği muzâyaka koyunların sürmeğe emr-i şerîfüm irsâl olunup, iki sene sürdürölüp, hâlâ ba'zı celeb tâ'ifesi koyun emîni defterinde mukayyed olup, iki sene koyunların sürdürmüşler iken, defter mûcebince mezkûrlar uhdelerinde olan koyunları sürmemek için her bir tarikle emr-i şerîf alup, ibrâz itmeğin uhdelerinde mukayyed olan koyunların sürdürmeğe inâd iderler. Uslûb-ı sâbık üzre defter mûcebince uhdelerinde mukayyed olan muzâyaka koyunların sürdürmeğe emr-i şerîfüm virilmek recâsına arz eylediğün ecilden, mezkûrlar vech-i meşrûh üzre defter mûcebince uhdelerinde mukayyed olan muzâyaka koyunların Mahrûsa-i İstanbul'a sürdürmek emr idüp **buyurdum ki buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfüm vardukda taht-ı kazânda müşârun-ileyh Emrullâh Çavuş tahrîr itdiği yeni celeblerin muzâyaka koyunların, defter mûcebince uhdelerine lâzım gelen koyunların bi't-temâm yarar sürücülere teslim idüp, sâl-be-sâl sürdürüp ve doksan iki senesinün muzâyaka koyunların sürölmeğe için Abdülkerîm Çavuş emr-i şerîfümle irsâl olunup, defter mûcebince taht-ı kazânda sürölmesi lâzım olan on bin iki yüz elli beş re's koyundan beş bin üç yüz koyun sürdürüp, senün tarafından mümza ve mühürlü defterünle gelüp bâkî dört bin dokuz yüz kırk beş koyun kalmışdur. İmdi zikr olunan koyunların dahı sürölmesi lâzım olmağın, imdi Südde-i sa'âdet'ümde koyun emîni olan Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Ali Çavuş zîde kadruhûnun kendü mührüyle defter gönderilmişdür. Ol defter mûcebince taht-ı kazânda bâkî kalan dört bin dokuz yüz kırk beş adet koyunları taht-ı kazânda her kimde bâkî kalmış muzâyaka koyunları var ise anları dahı sürücülere teslim idüp, dahı nâ'ibün ile koşup, ber-vech-i isti'câl Mahrûsa-i İstanbul'a irsâl ü

İsâl itdüresin ve ne mikdâr koyun irsâl idüp, müşârun-ileyh koyun emînine teslim itdürdüğüne mühürlü temessük alasin. Şöyle ki taht-ı kazânda defterde mukayyed olan celebler koyun cem' olunmayup, ânlardan celb ü ahz olup, re'âyâdan te'addî ile cem' olunduğın koyun emîni i'lâm eyleye, azille konılmayup hakkından gelinmek mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup, bâb-ı ikdâmda dakika fevt itmeyesin ve koyun hususu umûr-ı mühimmedendür sâ'ire kıyâs eylemeyesin. ve ba'zı kapum kulları ve gayrıdan ba'zı zikr olunan celeb tâ'ifesine mu'âvin olup, koyun sürmeğe mâni' olduğu mesmû'-ı şerîfüm olmuşdur. Ol makûlelere dahı tenbîh eylesin ki koyun husûsuna karışmaya. Şöyle ki eslemeyüp girü mezkûrlara koyun sürdürmeğe mâni' olanlarını isimleri ve resmleri ile yazup arz eylesin.

Bir sûreti livâ-i Niğbolı'da vâki' olan kâdîlara yazılmışdur.

Bir sûreti Cum'a Pazarı kâdîsına yazılmışdur.

Ve bir sûreti livâ-i Silistre ve Akkirmân'da vâki' olan kâdîlara yazılmışdur.

235/557 *Sefer için ba'zı kazalardan müretteb nüzüller ile varmayan zü'amâ ve timarlıların hareketlerine dair Serdara hüküm.*

Serdâra hüküm ki:

Hâlâ Şark seferine ihrâcı fermân olunan nüzüli ba'zı kuzât ihrâç eylemeyüp ve ba'zısı dahı nüzü'l alup gitmeyüp tehî varup ve sefere me'mûr olan ümerâ ve zü'amâ ve erbâb-ı timar dahı varup irişmeyüp, ihmâl üzre oldukları i'lâm olındı. İmdi bu bâbda ihmâli olanlar her vechile itâb u ikâba müstahak olmağın, eger nüzü'l ihrâcı içün ve eger sefere me'mûr olan zü'amâ ve erbâb-ı timarı ihrâc idüp, mu'accelen ordu-yı hümâyûnuma isâl içün Dergâh-ı mu'allâ'm kapucılarından Ali ve Mustafâ zîde kadruhum ta'yîn olup irsâl olunmuşlardur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda anun gibi Şark seferine eger nüzü'l ihrâç ve alup gitmeğe me'mûr olan kassâbdan mukarrer gitmeyenlerdür ve eger me'mûr oldukları nüzülü ihrâç eylemeyüp, yanunuza tehî varan kâdîlardur ve eger nüzüllerin bi'l-fi'l alup giden kâdîlardur ve eger sefere me'mûr olan ümerâ ve zü'amâ ve erbâb-ı timardan sizün yanınıza bi'l-fi'l varup hıdmetde bulunanlardur ve eger henüz varup ihmâl üzre olanlardur cümlesin başka başka defter eyleyüp, ihmâl üzre olanların defterlerin varan kapucıların ellerine virüp, ol tavâyife gönderesin ki kapucılar varup nüzüllerin ihrâç itdürüp ve ihmâl idenleri dahı defter eyleyüp ve sefere me'mûr olan ümerâ ve zü'amâ ve erbâb-ı timarı sefere ihrâç ve ordu-yı hümâyûna

irsâl idüp, vâkti ile varup vâsıl olup, ihmâl idenleri her kimler ise ânlar dahı başka defter eyleyüp, Âstâne-i sa'âdet'üme getürüp. ana göre ihmâli olanların müntehâ haklarından geline. Hemân kapucılar varduğı gibi ihmâli olanlar her kimler olur ise olsun ana göre defterlerin kapucılara viresin ki varup ale't-ta'cîl ihrâç idüp, ihmâl idenleri i'lâm ideler ki gereğı gibi haklarından geline. Ve bi'l-fi'l nüzülün ihrâç idüp yanınıza varanlar kimlerdür ve ümerâ ve zü'amâ ve erbâb-ı timardan bi'l-fi'l sizünle bile mevcûd u hâzır olanlar kimlerdür başka defter eyleyüp, bir sûretin Sûdde-i sa'âdet'üme irsâl eylesin.

235/558 *Sefere me'mûr edilen ümera, zü'amâ ve erbâb-ı timarın hareketlerine ve nüzüllerin gönderilmesine dair Anadolu'daki kadırlara hüküm.*

Vilâyet-i Anadolu'da vâki' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâlâ me'mûr olduğunuz nüzülü ihrâç eylemeyüp, mukarrer ordu-yı hümayûnuma varup vâsıl olmadığı ve Şark seferine me'mûr olan ümerâ ve zü'amâ ve erbâb-ı timar dahı mukarrer sefere müteveccih olmayup, ihmâl üzre oldukları i'lâm olunmağın, ihmâl idenler kimler ise cümlesin itâb u ikâba mazhar olmak müstahik olmuşlardır. El-hâletü hâzihî fermân olunan nüzülü ihrâç ve sefere me'mûr olanların her kimler ise eger ümerâ ve eger zü'amâ ve eger erbâb-ı timardur cümlesin sürüp, ordu-yı hümayûnuma îsâl için Dergâh-ı mu'allâ'm kapucularından Ali ve Mustafa irsal olmuşlardır **buyurdum ki:**

Müşârun-ileyhimâ kapucılar her kangınızın taht-ı kazâsına dâhil olurlar ise aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp, nüzül ihrâçı fermân olunanlarınız ale't-ta'cîl fermân olunan nüzülü ihrâç idüp, dahı bi-lâ te'hîr yürüyüp varup, ordu-yı hümayûnuma dahil olup, ihmâl ü müsâheleden begâyet hazer eylesin. Şöyle ki ba'de'l-yevm her kangınızın ihmâli arz olına, azl ile konılmayup, size bir vechile hakâret olunur ki âleme müceb-i ibret ola ve sefere me'mûr olan eger ümerâdur ve eger zü'amâ ve erbâb-ı timardur, ânları dahı ale't-ta'cîl ihrâç eyleyüp, sefere gönderüp, bir an ve bir sâ'at bir ferdi komayup hemân çıkarup yola tevcih itdüresin. İhmâl idenler kimlerini ise ism ü resmlerin ve timarları ve baş karyeleri ile mufassal yazup arz eylesin ki dirlikleri alınmakla konılmayup, siyâset olınalar. Bu emr-i celîlü'l-kadrimi sâ'ir umûra kıyâs eylemeyüp fermân-ı şerîfüm mücebince ihmâl eylemeyüp, hemân mu'accelen tedârikinüz üzre olup, ordu-yı hümayûnuma varup vâsıl olmakda dakika fevt eylemeyesin. İhmâl idenlerin vebâli boyunlarına siyâset olmaları mukarrerdür. Ana göre mukayyed olasin.

*Maras'ta sâkin Nurullah'ın İstanbul'a ihzarına .üzum görülmekle
saklanan merkûm bulunarak gönderilen iki kapıcıbaşıya teslimen
236/559 İstanbul'a sevkine dair Serdara, Anadolu, Kaaraman, Rum, Zülkadriye,
Haleb, Şam, Diyarbekir ve Erzurum beylerbeyilerine ve bu
sancaklardaki kadılara hüküm.*

Mezbûrlara () virilmiştir. Fî evâhir-i Cemâziye'l-evvel sene 94.

**Serdâr-ı Anadolu, Karaman, Rûm, Zülkadriye, Haleb, Şam ve Diyarbekir ve
Erzurum begilerbegilerine ve zikr olunan beglerbegilikde vâki' olan beglere ve kâdîlara
hüküm ki:**

Mar'aş'da sâkin Tûrân nâm kimesne Südde-i sa'âdet'ümde huzûrî lâzım olmağın,
bundan akdem Dergâh-ı mu'allâ'm kapucularından iki nefer kapucu irsâl olup ele
getürilmeyüp, kalmağın tekrâr her kande ise müşârun-ileyhi ele götürüp Südde-i sa'âdet'üme
getürmek için Dergâh-ı mu'allâ'm kapucularından Ali ve Mustafa ve Abdi zîde kadruhum
irsâl olunmuşlardır **buyurdum ki:**

Her kangınızın taht-ı kazâsına dahil olurlar ise tetebbu' eyleyüp, mezbûr her kande ise
aslâ mecâl virmeyüp, ahz idüp, mukayyed ü mahbûs kifâyet kadar âdem koşup, mezbûrûn
kapucılarum ile ale't-ta'cîl Südde-i sa'âdet'üme irsâl eylesesiz. Husûs-ı mezbûrî ihmâl ü
müsâheleden hazer idüp, beher hâl mezbûrî ele götürüp, kayd ü bend ile mezbûr kapucılarıma
kifâyet kadar âdem ile ma'an koşup gönderesin, nice olmayasın. Şöyle ki gaybet ider ise
beyân olunan öZRünüz kabûl olmaz bilmiş olasız.

*Ardanuç sancağında Havra köyünden timardan mazul müfsid, hırsız ı
238/560 haramilere yataklık ettiğinden hakkında takbikat yapılmasına da
Çıldır beylerbeyisine ve Ardahan kadısına hüküm.*

Çıldır beglerbegisinin Kapukethüdâsı Ferhad Kethüdâya virilmiştir. Fî evâ'il-i
Cemâziye'l-evvel sene 94.

Çıldır beglerbegisine Ardahan kâdîsına hüküm ki:

Sen ki beglerbegisin Südde-i sa'âdet'üme mektûb ve Ardanuc kâdîsı sûret-i sicill
gönderüp Ardanuc sancağında Havra nâm karye ve gayriden on bin akçe timara mutasarrıf
olup, ma'zûl olan yiri ehl-i fesâd ve hırsuz ve kuttâ'ü't-tarîk yatağı olmağla şerr ü şûrlarından
etrâfda olan ahâlî-i vilâyet muzdaribü'l-hâl olduklarından gayri sefer-i-hümâyuna giden

asakîrin yollarına inüp, kendülerin katl ve emvâl ü erzâkın gâret idüp, min-küllî'l-vucûh zarar-ye's olup, hakkından gelinmek lâzımdur diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûrî hüsn-i tedârikle ele getirüp, gelüp hakk da'vâ idenler ile murâfâ'a-i Şer'-i şerîf idüp, bundan akdem bir def'a Şer'le fasl olunmuş olmayup on beş yıl murûr itmeyen husûsların onât vechile Şer'le teftiş ü tefehhus idüp göresin. Kazıyye arz olunduğı gibi olup, mezkûrun kutta'-ı tarîk yatağı olup ve kendüsü dahı kutta'-ı tarîkden olduğı Şer'le sâhit ü zâhir olursa habs eyleyüp, üzerinde sübût bulan mevâddı mufassal yazup arz eylesin.

*Seferden dönen ihtiyar, hasta ve zayıf sipahiler sefer devamınca ferağ
238/561 memnuiyeti sebebiyle timarlarını ferağ edemedikleirnden oğulları,
elinde emri olanlara ferağına müsaade olunmduğına dair Anadolu
beylerbeyisine hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Elif.

Sâhib-i sa'âdet Siyavuş Paşa hazretlerine gönderilmişdür. Fî eva'il-i Ca sene 94

Anadolu beglerbegisine hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp, sene dokuz yüz doksan iki Safer'inün evâ'ilinde Anadolu sipâhîlerinden ba'zıları me'mûr oldukları sefer hıdmetlerin edâ idüp, geldüklerinden sonra kimi pîr-i fânî ve kimi marîz ü bî-tâkat olmağla, timarlarını ihtiyârlarıyla beraber tuvânâ ve hıdmete kâdir il emirlülere ve müstahıklara ferâgat eylemek murâd idenlerün sefer üzerinde ferâgat memnû' mıdır? diyü timarları virilmemek ile sefer lâzım geldükde bî-tâkat olanlar edâ-yı hıdmet itmemek lâzım gelmemeğın, anun gibi pîr-i fânî ve marîz olanlar ferâgat itmelü oldukda eger kılınç yarâr oğullarıdır ve hıdmete kâdir tuvânâ müstahıklardur sancaklarına tevcih idesin diyü Süleymân Çavuş ile hükm-i hümayûnum gönderilmeğın tekrâr ba'zı kimesneler tevcih-i sefer üzerinde ferâgat memnû' mıdır duyü timarlarına dahl eyledüklerin bildürüp, vech-i meşrûh üzre tecdîd-i hükm-i hümayûnum recâsına arz eyledüğün ecilden anun gibi pîr-i fânî ve marîz olanlar timarların ferâgat lâzım geldükde kılıç yarâr ve tuvânâ ve sefere varmaya kudretlü müstahıkk kimesnelere virilmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda anun gibi zü'amâ ve erbâb-ı timardan pîr ve nâ-tuvân ve amel-mânde ve marîz olup sefere iktidârları olmayanlardan timarlarından ferâgat eylemelü olduklarında ze'âmet ü timarların yarâr u tuvânâ ve zîr-dest ve sefer-i hümâyûnuma gelmeğe kudretlü ve yarâr oğullarına müstahikk oldukları üzre tevcîh eyelyüp sefer üzredür, ferâgat memnû'dur diyü kimesneye te'allül itdürmeyesin ve sefer üzerinde ferâgat memnû' olan sefer-i hümâyûnuma kudretleri olup yarâr yiğitleredür ki seferden kayup ferâgat iderler ol asıllardur, yohsa pîr ve marîz ve amel-mândeler yirlerine yiğitler sefere gitmek mürevvic olduğına iştibâh yokdur. Min-ba'd fermân-ı hümâyûnum mücebince amel eyleyüp, emr-i şerîfûme muhâlif kimesneye nizâ' itdürmeyesin.

Softa eşkiyasından memleketin muhafazası için muhafazada kalmasına

239/562 dair Alaiye beyine hükküm.

Bâ-Takrîr-i Efendi

İvaz Efendiye gönderilmişdür. Fî gurre-i Cemâziye'l-âhir sene 994.

Alâ'ye begine hükküm ki:

Hâlâ ol cevânibde ehl-i fesâd sûhte ve sâ'ir levendân zuhûr idüp re'âyâ vü berâyânun ehl ü iyâline ta'arruz eyleyüp, ve ebnâ-i sebîlün yollarına inüp, esbâb u mâlların gâret idüp ve kasabât u kurâya salkun salup, envâ' te'addî eyledükleri i'lâm olındı. Her vechile ol cevânibün hıfz u hırâseti mühimmâtından olmağın bu sâl-i ferhunde hâlde sen muhâfazaya kalmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu sâlde sen ol cânibde muhâfazaya kalup muhâfazaya kalan sipâhiler ve hisâr erleri ve lâzım olursa il erleri mu'âvenet ile livâ-i mezbûrî ve sâ'ir ol etrâfi hıfz u hırâset eyleyüp, sûhte vü levend ve sâ'ir ehl-i fesâddan re'âyâ vü berâyâyı ve ebna-i-sebili himayet ü siyânet eyleyüp, gaflet ile kimesneye zarar ü gezend iriştirmeyesin ve anun gibi suhte ve sâ'ir ehl-i fesâd bir mahalde cem'iyet idüp, fesâd kasdında olurlar ise muhâfazada kalan sipâhiler ve hisâr erleri ve il erleri cem'iyeti ile üzerlerine varup, evvela da'vet-i Şer'-i şerîf eyleyüp itâ'at eylemeyüp, muhârebeye mübâşeret iderler ise demleri heder olmak üzre her ne tarikle olursa ele getirüp, muntehâ haklarından gelüp, şerr ü şûrlarından ol cevânibi pâk u tathîr eylesin ve lâzımü'l-arz olan ahvâlî ale't-tevâlî i'lâmdan hâlî olmayasın.

Mezakya kadısı Muslihuddin'in işarı üzerine şekavetleri sâbit olan
239/563 *Sefer voyvoda ve Keğipal'ın İstanbul'a gönderilmesine dair İlbasan ve*
Mezakye kadısına hüküm.

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Dahı Hükümü virilmişdür.

()

İlbasan ve Mezakye kâdîlarına hüküm ki:

Sâbıkâ Mazake kâdîsı Muslihiddîn mektûb gönderüp ve İşbat kâdîsı sûret-i siciller gönderüp Sefer voyvoda ve Keğipâl nâm zimmî şakiler olup nice harâmîler ile gice mahkemem basup, akrabâmdan bir âdemo katl idüp, cemî' alup hayf eyleyüp ve mezbûr Sefer voyvoda İlbasan sancağında bir çiftlik ihdâs idüp, harâmîlere serdâr olup, nice fukarânun evlerin basup, kendülerin katl ve mâlların gâret itmekden hâlî olmayup, müşârun-ileyh kâdî, İlbasan kazâsına geldükde mezbûr Sefer voyvoda ile evini basan harâmîleri tutdurup, habs itdükde İlbasan sâkinlerinden Bâli Çavuş ve Hacı Sâlim demekle ma'rûf kemesneler nice eşkiyâ ile habshâneyi basup itlâk eylemelidir. Mezbûrân Sefer voyvoda ve Keğipal nâm zimmî Âstâne-i sa'âdet'üme getirilüp teftiş olunmayınca hakkım alınmak muhâldir diyü bildürmeğın zikr olunan iki kıt'a sûret-i sicillün bir sûreti aslından ihrâç olup girü size irsâl olınmışdur **buyurdum ki:**

İrsâl olunan sûret-i sicillere nazar idüp, ol cevânibde olan mu'temedün aleyh mütedeyyin müslümânlardan tefahhus idüp göresin. Mezkûrların vech-i meşrûh üzre fesâd u şenâ'atleri mukarrer olduğın şehâdet iderler ise hüsn-i tedârikle ele getirüp, dahı mukayyed ü mahbûs yarâr âdemlere koşup Âstâne-i sa'âdet'üme irsâl eyleyesiz.

İstanbul'a civar ve haslar kadılığı dahilindeki Saz, Bergos, Uskumru,
Zekeriya, Sarıyar ve Büyükdere köylerinde tutulan eşkiyalar subaşıları
240/564 *ve iş erleri tarafından himaye edilip salıverildiğinden şekavet büsbütün*
artmış olduğundan bunların takib ve tediblerine İbrahim Çavuşun
me'mûr edildiği hakkında İstanbul ile Edirne arasındaki Gelibolu ve
Istranca hudutlarındaki kadılara hüküm.

İbrâhîm Çavuş`a virilen mehâyif (?) emrinün sûretidür. Fî 10 Cemâziye`l-evvel sene 94.

İstanbul ile Larna mâbeyninde Gelibolu`ya varınca ve Istrançâ dağına varınca vâki` olan kâdîlara hüküm ki:

Hâslar etrâfından Saru Berkos ve Uskumrı ve Zekeriyâ ve Sarıyâr ve Büyükdere ve bi`l-cümle umûmen Havâss-ı Kostantiniyye`de olan kasabât u kurâda ba`zı hırsuzlar ve harâmîler zuhûr idüp, bir yire cem`iyyet idüp, gice ile köyler basup ve âdemler katl idüp ve envâl ü esbâp gâret eyleyüp ve yollar basup kârbânlar katl olunup, erzâkları yağma vü hasâret olunup, bi`l-cümle bunun emsâli envâ` fesâd u şenâ`atler olup, zikr olunan yerlerde subâşılar ve iş erleri mezbûre ve harâmîye mu`în ü zahîr olup, ahvâline mukayyed olmayup, anun gibi fesâd u şenâ`at olup, hırsız ve harâmîyi tutup hakkından gelmek uhdelere lâzım iken, i`mâz-ı ayn idüp ve tutulan hırsuzların dahı akçelerin alup, halâs idüp, siyâset itnedükleri ecilden hırsız ve harâmî olanları tutup kesret üzre olmağla re`âyâ vü berâyâ ziyâde münfehirü`l-ahvâl olmaları Atebe-i ulyâma arz u i`lâm olunmağın, zikr olan havâss-ı Kostantiniyye`nün mehâyif tefîşi içün Dergâh-ı mu`allâ`m çavuşlarından İbrâhîm Çavuş ta`yîn olunup irsâl olunmuşdur **buyurdum ki:**

Vardukda bir an ve bir sâ`at te`hîr ü terâhî itmeyüp, her biriniz taht-ı kazânuzda vâki` olan ahvâle bi`z-zât mukayyed olup, mezbûr çavuşunla kalkup umûmen hırsız ve harâmî husûsunda kemal-i dikkat ü ihtimamla gereği tefîş u tefehhus eyleyüp, her ne mahallde anun gibi evler basup, katl-i nufûs olmuş ise ve yollarda dahı kârbân gâret olunup, esbâp u rızık hasâret olunmuş ise ol mahallde muzınn u müttehim olup, töhmet-i sâbıkaları müseccel olan ehl-i fesâd ve sâ`ir hırsız u harâmî olanları ve hırsuza ve harâmîye yatak ve şerîk olup ve mu`în ü zahîr olanları bi`l-cümle hırsızlık töhmeti ile meşhûr u müte`ârif olanları tutup, dahı Şer`le görülecek husûsların Şer`le tefîş idüp göresin. Kazâyâ arz olunduğı gibi olup, anun gibi taht-ı kazânuzdan ol makûle fesâd u şenâ`at üzre olanları ve eger kadîmden taht-ı kazânuzda mütemekkin olanlardan olsun ve hâriçden gelüp gidenlerden olsun, bi`l-cümle her kim ise mezbûr ve harâmî hüsn-i tedârûkle ele getirüp, dahı hırsızlukları ve harâmîlikleri zâhir olanları Südde-i sa`âdet`üm cânibine arz olunmalu ise habs ve arz eylesin. Arza muhtâc olmayanları mecâl vormeyüp, Şer`le lâzım geleni mahallinde icrâ idüp, yerine koyup, Şer`-i şerîfe muhâlif te`allül itdürmeyüp, bir vechile hakâret idüp haklarından gelesiz ki şimdiye değin fesâd iden hırsuzlardan bir ferd halâs olmak ihtimâli olmayup, cümlesi ele gelüp

haklarından geline, ve gaybet idenleri Şer‘le buldurması lâzım olanlara teklîf idüp buldurup, emrümü icrâ itmeyince olmayasın ve subaşları dahı tefehhus eyleyüp her kangı subaşı ki subaşılığında anun gibi bir fesâd u şenâ‘at ola, dahı ol fesâdı idenleri tutup, haklarından gelmeyüp, belki hırsuza mu‘în ü zahîr olup, veyâhud hırsızun ve harâmînün hırsızlığı zâhir olup, bir def‘a tutulduktan sonra akçesin alup, halâs idüp, bi‘l-cümle hırsuza mu‘âvenet ü müzâhereti zâhir olacak olursa ânlar dahı hırsuz makûlesindendür anun gibilerün dahı ahvâlin mufassal yazup arz eylesesin ki anların dahı bir vechile haklarından geline ki sâ‘irlerine müceb-i ibret ü nasihat olup, bir subaşı dahı ol vechile iş itmek ihtimâli olmayup, subaşılıkları onât vechile zabt u hıfz eyleyüp, hırsuza ve harâmîye ruhsat vermeyüp, tuttukları yirde mecâl vermeyüp, haklarından geleler. Ve bi‘l-cümle bu husûs ehemm ü mühimmâtdan olmağın, her birinüz ana göre mukayyed olup, taht-ı kazânuzda hırsızlık ve harâmîlik idenleri ve hırsuza mu‘în ü zahîr olup, izin virüp ve yatak ve durak olanları bulup, buldurmak bâbında bir vechile ikdâm eylesesiz ki cümle ehl-i fesâd bulnup, kollanmak ihtimâli olmaya. Ve emr-i şerîfüm üzre ne mikdâr hırsuz ve harâmî bulnup, Şer‘le haklarından gelindüğün ve itdükleri şenâ‘at u fesâdâtı tafsîl ile yazup defter idüp, Dergâh-ı mu‘allâ‘ma arz eylesesin ve emrüm üzre taht-ı kazânuzda teftîş iderken anun gibi hırsuzı ve harâmî tâ‘ifesinden kaçup gayrı yirlere varurlar ise ol yirün kâdîlarından âdem gönderesün, taleb eyleyüp, getürdüp emrüm muktezâsınca teftîş eylesesin. Şöyle ki ele vermeyüp himâyet iderler ise himâyet eyleyenler kimler ise âlel-esâmî yazup, arzeylesesin ki mansıbı alınmağla konulmayup, küllî hakâret olınurlar. Ammâ hîn-i teftîşde hakk üzre olup, bu bahâne ile hılâf-ı Şer‘ ve kânûn kimesneye zulm ü te‘addî olup, akçeleri alınmakdan ve hırsızlukları zâhir olanlardan aldıkları esbâp u rızkları ashâbına hüküm idüp bi-kusûr alıvirüp, cümle mâ-cerâyı mufassal ve meşrûh defter idüp arz eylesesin.

Memalik-i mahrusa’dan Suhum’a giden gemilerin reisleri götürülmesi

241/565 *yasak malları naklederek düşmana sattıklarından menine dair Faşe Kaptanı Mustafa’ya hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Mecîd.

Faşe kapudânı Mustafaya hüküm ki:

Hâlâ Memâlik-i mahrûsa’mdan Suhum’a giden gemilere, re’îsleri küffâra virilmesi memnû‘ olan metâ‘dan esbâp tahmîl idüp, küffâra alup gitdükleri i‘lâm olunur. İmdi küffâra

memnû‘ olan metâ‘dan bir nesne virildüğüne kat‘â rızâ-yı şerîfüm yokdur, ve küffâra virilmesi memnû‘ olan metâ‘ yazup, kurşun, rişte-i penpe, çeldük ve kendüm, nühâs, kirpâs, sefine, yarak, et, balmumu, zift, donyağı, ve İstanbul‘a müte‘allik me‘kûlâtdur **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup, Suhum‘a giden gemileri yoklayup, memnû‘ olan metâ‘dan nesne bulunan gemileri girift eyleyüp, emr-i şerîfûme muhâlif küffâra virilmesi memnû‘ olan metâ‘dan nesne alup gidilmekten, ziyâde ihtiyât üzre olasın. Şöyle ki şimden girü küffâra virilmesi memnû‘ olan metâ‘dan Suhum gemileri nesne alup, gitdükleri i‘lâm olına, senün ihmâlinden bilinür. Ana göre mukayyed olasın. Memi Çelebi‘ye virildi.

*Fâşe kaptanı Mustafa, Fâşe‘ye gideceğinden maiyetine cengçi hisar
241/566 erleri verilmesine dair Karadeniz kıyılarındaki kalelerin dizdarlarına
hüküm.*

Bu Dahı

Kara Deniz yahlarında vâki‘ olan kılâ‘ dizdârlarına hüküm ki:

Hâlâ Fâşe kapudânı olan Mustafa Dergâh-ı mu‘allâ‘ma arz-ı hâl sunup Fâşe cânibine tevveccüh üzre olup, kimesne olıgeldüğü üzre hisârlarından kifâyet mikdârı cengci virilmek içün emr-i şerîfüm virilmesin recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Bu babda her birinüz bi‘z-zât mukayyed olup, müşârun-ileyhün gemisine olıgeldüğü üzre her birinüz kal‘alarınızdan cengci içün kifâyet mikdârı hisâr eri virüp, avk u te‘hîrden ziyâde hezer idesiz . Bu dahı.

*Eşkiyanın tedibine dair emir verilmiş ve bu def‘a derbendlerde eşkıya
241/567 görülmüş olduklarından haklarından gelinmek üzere il eri ile
mu‘âvenet etmelerine dair, İstanbul ve Edirne arasında, Istranca ve
Gelibolu‘ya varınca sahalardaki kadılara hüküm.*

Mahrûsa-i İstanbul‘dan Edirne ve Istranca Dağına ve Gelibolu‘ya varınca mâbeyninde vaki olan kâdîlara hüküm ki:

Bundan akdem emr-i şerîfüm gönderilüp, taht-ı kazânuzda vâki‘ olan ehl-i fesâd ele getirilüp, Şer‘le haklarından gelinmek fermân-ı şerîfüm olmuşıdi. Lâkin ba‘zı derbendlerde

ehl-i fesâd zuhûr idüp, ele getürilmek lâzım geldükde il eri mu'âveneti lâzım olmağın, il eri mu'âveneti ile ele getürülmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezbûr çavuşum mübâşeretile anun gibi taht-ı kazânuzda vâki' olan derbenlerde zuhûr iden ehl-i fesâd ele getürilmekde il erleri mu'âveneti lâzım olursa il eri mu'âveneti ile ele getürüp, mezbûr çavuşuma koşasız ki ol makûle ehl-i fesâd sâbıkâ virilen mufassal hükm-i hümayûnum mücebince mahall-i hâdisede Şer'le ahvâlleri görölüp, ber taraf ola.

*Haraclarını veren Eflak ve Boğdan reayasının bütün işlerine haricden
242/568 kimseye müdahale ettirilmeyip tamamen kendi tarafından görülmesine
dair Rumeli beylerbeyisine hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Hatt-ı Hümayûn Beglerbegi Cânibinden taleb Olinmağın virilmişdür. Fî 8 Ca sene 94.

Rum-ili beglerbegisine hüküm ki:

Eflak ve Boğdan keferesinün kânûn-ı kadîm üzre vire-geldükleri harâclarından mâ'adâ, sâ'ir husûslarına bir ferd karışmayup, cümle husûsları sen ki mîr-i mîrân-i müşârun-ileyhsün, senün ma'rifetünle görölüp ve kefere-i merkûmenün ahvâllerine müte'allik arz olunmak lâzım geldükde, sen arz idüp, âhar kimesne dahl eylememek bâbında hatt-ı hümayûn-ı sa'âdet-makrûnum ile fermân-ı şerîfüm olmağın **buyurdum ki:**

Bu husûsda mukayyed olup, kefere-i mezkurenün kânûn-ı kadîm üzre viregeldükleri harâçlarından mâ'adâ, cümle vâki' olan husûsların kendün görüp ve arza muhtâc olan mevâddı arz eyleyüp, fermân-ı şerîfüm üzre aslâ bir ferdi karışdırmayup, cümle husûsları onât vechile mukayyed olasın, meğerki harâçları vakt ü zemânı ile gelmeyüp, veyâhud bir mühim mîrî maslahat vâki' olmağla emr-i şerîfümle çavuş varmak lâzım gele ve el-ân fermân-ı celîlül-kadrim mücebince mezbûrların sâ'ir husûslarına min-ba'd ne çavuş ve ne mîrî kimesneyi karışdırmayup, mezbûrların husûslarında temâm-ı basîret ü intibâh üzre olasın.

Balıkesir müfettişi Kadı Mehmed, Gördüs kâdısı Mahmud, Borlu kâdısı Abdülkerim, müteferrika Ahmed ve Seydi Ahmed ve Ali çavuşların 242/569 iş'arları üzerine şekaveti, halka zulüm ve taaddisi sâbit olan Borlu nahiyesinin Selmanlar köyünden Dîvane Yusuf hakkından gelinmesine dair Manisa kadısına hüküm.

Ma'nisa kâdisına hüküm ki:

Senki Ma'nisa kâdisının müfettiş-i Balıkesri kâdısı Mehmed ve Gördüs kâdısı Mahmûd ve Borlu kâdısı Abdülkerim ve Dergâh-ı mu'allâm müteferrikalarından Ahmed ve Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından Seydi Ahmed ve Ali Çavuş ile mektûblar gönderüp livâ-i Saruhan'da Borlu nâhiyesinde Selmânlar nâm karyeden Dîvâne Yûsuf nâm kimesne ehl-i fesâd ve şerîr ve şakî ve zâlim olup, bundan akdem livâ-i mezbûr fukarâsını merkûmun zulmünden şikâyet eyledüklerinde, bir kaç def'a teftîş fermân olunup, müte'addid ahkâm-ı şerîfe virilüp, teftîş olındukda üzerine küllî hukûk-ı nâs müteveccih olup ve yol basup ve nehb-i emvâl eyleyüp ve sûret geodüğü sicill olunmuş iken, her birinde birer tarikle halâs olup, hukûk-ı fukarâ istîfâ olunmayup ve mezbûrun hakkından gelinmeyüp, ba'dehû mezbûr Yûsuf 'ı teftîş edesin ve Saruhan nâzırı olan Memi'den zann etmeğle mezbûr Memi uhdesinde olan mâlî vakti ile haklaştırmağa her vechile âzim ü kâdir iken, mahzâ intikâmen müşârun-ileyhün haklaştırmasını taahhüd eyledüm diyü gelüp, umûr-ı nezârete izrâr virüp, nice yük akçe birinün faslına tâbi' olup, her vechile Dîvâne Yûsuf'un hakkından gelinmek ehemmi mühimmât dandır diyü bildürdükleri ecilden şenâ'ati zâhir ise hakkından gelinmek emr idüp **buyurdum ki:**

Mezkûrı her kande ise alâ eyyi hâl ele getirüp, dahı zıkr olunan ahvâllerin görüp, arz olunduğı üzre sâbit ü zâhir olursa, hukûk-ı müslimîn bî-kusûr ashâbına alıvirildükden sonra, aslâ mecâl vermeyüp, bu bâbda Şer'le lâzım geleni icrâ eyleyüp, yirine koyasın, ammâ bu bâbda temâm-ı hakk üzre olup, câdde-i hakdan udûl ü inhirâf göstermeyesin.

Bir sûreti dahı aynı ile Lala'ya yazılmışdur mu'âvenet eylesin diyü.

Düşmanın hazırlık ve hareketlerinden ve donanmasının ne taraflara ta'arruz etmesi mümkün olacağı hakkında malûmat ve haber verilmesine dair, Akdeniz yalılarında ki kazaların kadılarına Selânik, Mora, Avlonya, Delvine beylerine ve kadılarına hüküm.

Ak Deniz yalılarında Selânik ve Mora ve Avlonya ve Delvine ve bi'l-cümle inhâ-i serhade varınca vâki' olan beglere ve kâdîlara hüküm ki:

Hâlâ küffâr-ı hâk-sâr bi'l-fi'l ne hâlde olup, fikr ü fâsid ve hayâl-i kâsidleri nedür? Memâlik-i mahrûsadan bir mahalli zarar u gezend kasdına azmi var mıdır, deryâda yüzer gemileri var mıdır, ne makûle gemilerdür, donanma tedârikleri var mıdır? Azîmetleri ne cânibedür, cemî' ahvâl ve etvârı ne hâl üzre olduğunu Südde-i sa'âdet'ümde ma'lûm olmak mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda, her birinüz bi'z-zât mukayyed olup ve mümkün olan mahalleri yarâr câsuslar tedârik eyleyüp, ahvâl ü etvârını tettebbu' eyleyüp, dahı küffâr-ı hâksârın fikr ü fâsid ve hayâl-i kâsidleri nedür? Cem'iyetleri ve donanma tedârikleri var mıdır? Azîmetleri ne cânibedür içlerinde ne makûle güft ü gû vardır cemî' ahvâllerine vâkıf ve müttali' olup, dahı ale't-ta'cîl yazup Dergâh-ı mu'allâ' ma i'lâm eylesin.

Düşmanın fena fikirleri memleketin bir tarafına ta'arruz etmeleri ihtimali olup olmadığının vaziyetlerinin iş'arına dair Budun beylerbeyisine hüküm.

Budin muhâfazasında olan vezîr Ali Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ küffâr-ı hâk-sâr ne hâlde olup, fikr ü fâsid ve hayâl-i kâsidleri nedür cem'iyetleri var mıdır azîmetleri ne cânibedür? Memâlik-i mahrûsadan bir mahalle mazarrat kasdları var mıdır, nicedür? Cemî' ahvâllerin tettebbu' ü tecessüs idüp, ahvâl ü etvârların sıhhat üzre Südde-i sa'âdet'üme arz eylemen mühimmâtdan olmağın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, asla te'hîr ü terâhî eylemeyüp, yarâr câsuslar tedârik eyleyüp, küffâr-ı hâksârın ahvâl ü etvârın tettebbu' ü tecessüs itdürüp, fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidleri nedür, cem'iyetleri ne mahallde dür azîmetleri ne cânibe dür, Memâlik-i mahrûsadan bir mahalle mazarrat kasdları var mıdır, nicedür? Ve bi'l-cümle cemî' ahvâl ü etvârına vâkıf ve müttali' olup, dahı mufassal ü meşrûh yazup, Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin.

Bir sûreti Bosna beglerbegisine yazılmışdır.

Bir sûreti Tımaşvar beglerbegisine yazılmışdır.

Demürkapuda olan Cafer Paşa'ya gönderilen hil'at yolların muhataralı oluşundan Hanzade Şemhali götüren adamları siyaneten geri 244/572 çevirdiğine, kendine gönderilen kılıç ve kalkanı aldığına, giden üç habercinin dönmediğine ve oralardan casuslar marifetiyle alınacak malûmatın bildirilmesine dair Avlonya beyine ve kadısına hüküm.

Paşa hazretlerine yazılmışdır. Fî 6 C sene 94.

Azak Begi Mustafa Beg'e hüküm ki: Mektûb gönderüp, bundan akdem Demirkapu'da olan vezîrüm Ca'fer Paşa'ya irsâl olunan hil'at-i fâhire ile gelen kapucılara kılavuz olan Hakkulı Hacı mah-ı Safer'ün evâhirinde Azak'a dahil olup lâzım olan tedârikleri ânda olan mukâta'âtdan tedârik olunup, Nogay tâ'ifesinün begleri olan Yahşi Sa'd Beg gönderilüp vusûl bulup, lâkin isyân u tuğyân semtine sülûk iden Hanzâde Şemhal bu mahalde olup Âstân-ı sidre-i mekândan Demirkapu cânibine irsâl olunan çavuş ve kapucuları geçirmeyüp ve şâh-ı kirâmdan mezkûr Hânzâde'ye bir kılıç ve bir kaftan gelüp, yollar ziyâde mahûf u muhâtara olduğın mezkûr Yahşi Sa'd Beg haber almağla, çavuş ile kapucuları girü Azak'a gönderüp ve bundan mukaddem, dört def'a Demürkapu'ya mektûb ile âdem gönderüp, üçü yolda Rus Miços vilâyetinde zâyî' ü telef olup, dördüncüsü tebdîl-i sûret ile dâhil olduğın haber alup ve yaban tarafından sana mektûb gelüp, kendü yanında olan asâkir-i İslâm-ı nusret-encâm ile Şemâhin'de(?) firâr idüp, Demürkapu'ya ümerâdan Şücâ' kethüda dâme izzuhûyu muhâfazaya ta'yîn idüp re'âyâ vü berâyâ eyyâm-ı hümayûn-ı pâdişâhîde asûde-hâl olduğı i'lâm eyledüğün arz eylemişsin, ma'lûm olup imdi yine hüsn-i tedârik üzre olup, Demürkapu Şirvan câniblerine dahı yarar câsûslar gönderüp haber alup i'lâm eylemen lâzım u mühim omağın **buyurdum ki:**

Göresin bi'l-fi'l mezkûr Hânzâde ne mahallde olup ne makûle kimesnelere ilticâ idüp, fıkı-i fâsidi ne olduğın haber alup, Demürkapu ve Şirvan câniblerine dahı yarâr câsûslar göndermeğe imkân var ise tedârik eyleyüp, ol cevânibün ahvâl ü etvârında ahbâr-ı sahîh alup Dergâh-ı mu'allâ' ma i'lâm eylesin.

*Bir kalita donatup Venedikli arazisine tecavüzünden bahsedilen
245/573 Mehmed Reisin bu hareketinin men'edilmesine dair Avlonya beyine ve
kadısına hüküm.*

Tercemâna virildi. Fî 10 Ca sene 94.

Avlonya begine ve kâdısına hüküm ki:

Hâlâ Venedik Baylosı arz-ı hâl idüp Mehmed nâm Re'îs bir mevcûd kalitası olup, donadup deryâya cıkup, ahd ü emâna muhâlif Venediklüye müte'allik yirlere dahl ü tecâvüz eylemek ihtimâli vardır diyü i'lâm eylemeğin **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda mukayyed olup mezkûr Mehmed Re'îs kalita donadup, deryâya cıkmalı olursa men' idüp, deryâya çıkağa komayup ve sâ'ir perakendeleri dahı zahîre virdirmeyüp, sığındırmayasın. Şöyle ki mezbûr Mehmed Re'îs emr-i şerîfûme muhâlif ve ahd ü emâna mugâyir kalita donadup, deryâya cıkup ve sâ'ir perekendeye dahı zahîre virildüğü istimâ' olına beyân olunan öZRünüz makbûl olmaz. Ana göre mukayyet olasın

*Haslar kazâsı dahilinde ervelden mevcud ve sonradan tesis edilmiş
245/574 çiftlik, mandra ve bahçelerin ve zabitleri kimler olduğunun
bildirilmesine dair Haslar kadısına hüküm.*

Dîvân-ı Hümâyûn'da Vezîr-i a'zam Hazretlerine virildi. Fî 20 Ca sene 94

Hâslar kâdısına hüküm ki:

Hâlâ Hâslar kazâsında eger mîrînün ve eger vüzerânun ve eger sâ'ir ekâbîr ve gayre müte'allik ne mikdâr mandıra ve çiftlik ve bağçe olup ve her biri ne zemânda olup, kadîmden ne mikdâr mandıra ve bağçe ve çiftlik var idi ve sonradan hâdis olanlar ne kadardur, hâdis olan ne kadar zemândır ve ne târîhde hâdis olmuşlardır ve zabitleri ne makûle kimesnelerdür ve her birinde ne kadar âdem vardır ve ne asl kimesnelerdür ? Südde-i sa'âdet'ümde ma'lûm olmak lâzım ü mühim olmağın **buyurdum ki:**

Aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp, bi'z-zât kalkup Hâslar kazâsında vâki' olan çiftlikler ve bağçeler ve mandıralarun üzerlerine varup, yirlü yirinden onât vechile teffîş eyleyüp göresin. Fî'l- vâki' kazâ-i mezbûrda eger mîrîye müte'allik ve eger vüzerâ ve sâ'ir ekâbîr ve izâ'a müte'allik ne mikdâr mandıra ve çiftlikler ve bağçeler olup ve her biri kimlere müte'allik olup kadîmleri ne kadardur hâdis olanlar ne mikdârdur ve hâdis olalı ne kadar zemân olup ne târîhden berü hâdis olmuşlardır ve kimlere müte'allikdür, zabitleri kimlerdür içlerinde olan

âdemleri ne makûle kimesnelerdür, temâm ma'lûm idinüp mufasssal u meşrûh yazup defter eyleyüp, imzâlayup ve mühürleyüp ale't-ta'cîl Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin.

Bu dahi

Bir sûreti Galata kâdisına yazılmış idi aynı ile.

*Morada zeamete mütasarrıf Lomoğlu Halil, kardeşleri ve arkadaşları
245/575 tarafından sâbık Mezistre alay beyisi Mustafa katledilmiş olduğundan
katillerin mahkemeye verilmesine dair Mora beyine Mezistre ve
Minovaste kadılarına hüküm.*

Mora begine Mezistre ve Minovaste kâdılarına hüküm ki:

Mektûb gönderüp, bundan akdem Mezistre alaybegisi iken mecrûhan maktûl olan Mustafa'nun veresei yedinden emr-i şerîf varid olup, ahvâli görülmek fermân olunmağın, maktûl-i mezbûrun katline hâzır olanlardan Mehmed bin Mehmed nâm kimesne ve Mesucar (?) câmi'inün imâmı ve hatîbi ele getirilüp maktûlün ahvâli su'âl olındukda Mora'da ze'âmete mutasarrıf Lom(?) oğlu demekle meşhûr Halîl bin Mahmûd za'imün evinde karındaşı Hüseyin bin Mahmûd ve Mahmûd bin Mehmed ve Mustafa bin Mehmed ve Ali bin Mehmed ve Babazâde Mustafa-oğlu Mehmed ve Sinan bin Ali ve Mehmed Lom(?) ve Osman ve Hasan Lom(?) ve Ahmed Şişko ve Mehmed Mûsâ ve Hasan bin Mûsâ ve Mahmûd Abdullah nâm kimesneler cem'iyet idüp, maktûl-i mezbûrun katline ittifâk ve yemîn ve şart itdüklerinden sonra yatsu namâzından sonra yehûdîler mahallesinde katl eylediğimiz sicill olup, husûs-ı mezbûrda ittifâkı olanlardan Mustafa ve Mehmed ahz olup, su'âl olındukda maktûlün katline yemîninde bile iderüm, ammâ katlinde hâzır değildüm diyü i'tirâf itdükden sonra mezbûrlar Şer'-i şerîfe da'vet olındukda, itâ'at itmeyüp, a'yân-ı vilâyetden su'âl olındukda maktûli mezbûrlar itmişlerdür. Yanya(?) âsileri ile müttefikan meşhûr şakîlerdür nice def'a sancak begleri divânların ve mahkeme basup te'addî itmişlerdür. Bunların fesâdından yatsu ve ahşam ve sabah namazları ve Ramazan-ı şerîfde terâvih namazı kılınmaz olmuşdur diyü şehâdet itdüklerin arz eyledüğün ecilden, arzın ve sûret-i sicillerde mastûr olanlardan kâtil ve katlinde şerîk olanların cümlesi Cezâyir'e sürülmek fermân-ı hümayûnum olup zikr olunan arz ve sûret-i sicillerün birer sûretleri aynı ile aslından ihrâç olup ma'lûmunuz olmak için size irsâl olunmuşdur **buyurdum ki:**

Vardukda arz u i'âm itdüğün üzre arz ve sûret-i sicillerde mastûr olan ehl-i fesâdın eger Lom-oğullarıdır ve sâ'irdür katide mübâşir ve şerîk olanlar her kimler ise bi-eyyi-tarîk gâh ele götürüp, dahı ol yirden alâkaların kat' idüp yarâr âdemler koşup Cezâyir'e sürgün eylesin ve bile koşup gönderdüğünüz âdemlere muhkem tenbîh eylesiz ki yolda onât hıfz idüp, gaybet itdürmekden hazer idüp ve Cezâyir'e alup gidüp, teslim itdüklerine beglerbegisinden size temessük getürdüklerin ve bu bâbda ne vechile tedârik idüp ve asl-ı fesaddan ne mikdâr kimesne sürüldüğün yazup arz eylesin.

Veziri âzam iken ölen Osman Paşa'nın validesini, oğlunun muhallefati 246/576 için üzdüklerinden ve cenazesi kaldırılmadan muhallefatlarına beytûlmal eminleri tarafından dokunulmamasına dair Mısır beylerbeyisine hüküm.

Bâ-Hatt-ı Ferruh

Dîvân-ı Hümâyûn'da

Haydar çavuş'a virildi. Fî 25 Ca sene 994.

Mısır Beglerbegisine ve Defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem vezir-i a'zam iken fevt olan Osman Paşa'nun vâlidesi arz-ı hâl sunup ol cevânibde beytû'l-mâl emînleri ve sâ'ir mübâşirleri mevtâyı kuru toprak üzre bırakup, ellerinde olan kilimlerin dahı alup, hilâf-ı Şer' te'addî eyledüklerin müşârun-ileyhâya dahı müteveffâ-yı müşârun-ileyh oğlunun muhallefâtı için rencîde eyledüklerin i'âm eylemeğın ve ol bâbda Mısır kâdîsına hitâben hükm-i hümâyûnum yazılup irsâl olunmışdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda siz dahı bu bâbda mukayyed olup, ol diyârda vâki' olan mevtânun muhallefâtları vech-i meşrûh üzre hilâf-ı Şer'-i kavîm iş itdürmeyüp, meyyitleri kalkup defn olunmayınca ellerinde olan esbâpların aldırmayup, vârisleri olanlara virdürüp, Şer'-i şerîfe muhâlif ve kânûn-ı kadîme mugâyir kimesneye iş itdürmeyesin.

Bu dahı

Bir sûreti dahı Mısır kâdîsına hitâben yazılmışdur.

*Bine yakın Kürd tâ'ifesi Develü civarında Erciş yaylasına konup
246/577 köylüyü yaylaya çıkarmayıp hayvanları ve malları gaspeylediklerinden
men'ine ve şekavet edenlerin mahkemeye sevklerine dair Adana
hakimine ve Kayseri kadısına hüküm.*

Hamza Efendi'ye gönderilmişdür. Fî 26 Ca sene 94.

Adana hâkimine ve Kayseriye kâdısına hüküm ki:

Develü kâdısı Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp, ekrâd tâ'ifesinden binden mütecâviz ev bir nice senedür Develü civârında vâki' Erciş nâm yaylağa gelüp üç ay mikdârı oturup, etrâf-ı eknâfda olan kurâ halkı yaylağa çıkarılmayıp, davarların ve sâ'ir esbâpların muttasıl gâret itdüklerinden mâ'adâ yarâr atlara binüp, vech-i cebe vü cevşen giyüp bir iki gün yolda ve yaylada parâkende olup ebnâ-i sebilden Ahmed nâm kimesnenün yolına gelüp kendüsin mecrûh ve esbâbın gâret idüp ve fukarânun ekinlerin yidirüp, kurâ halkı tazallüm eyledükde senün sancağının kethüdâsı tevâbi'inden ve ahâlî-i vilâyetden nice kimesne ile varup meclis-i Şer'a da'vet eyledükde muhârebeye mübâşeret idüp, bir kaç kimesneleri mecrûh idüp, kasabaya yakın yere değin ardlarından kovup şöyle ki bu def'a haklarından gelmez ise fesâd u şenâ'atları cidden ziyâde olmak mukarrerdür diyü arz eylemeğin mezkûrlar hüsn-i tedârikle ele getirilüp, ahvâlleri Şer'le görülmesin emr idüp **buyurdum ki:** Bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup zikr olan tâ'yifei evvelâ Şer'-i şerîfe da'vet idüp, itâ'at iderler ise müdde'îsi ile mürâfâ'a idüp bir def'a Şer'le sorulup fasl olmuş olmayup, on beş yıl mürûr itmeyen husûsları ber muktezâ-yı Şer'-i kavîm onât vechile teftîş idüp, göresin. Arz olunduğı üzere fesâd u şenâ'atleri Şer'le sâbit ü zâhir olursa ehl-i fesâd sipâhî ise habs idüp arz eyleyesin olmayanlar haklarından Şer'le lâzım geleni icrâ eyleyesin.

*Habeş meliki vefat edip yerine oğlu geçtiğine ve sevakine ta'arruz
247/578 etmesi muhtemel olduğundan mu'âvenet taleb eden Habeş beylerbeyisi
Mustafa'ya Mısır'dan isim ve mikdarları yazılı top, tüfek ve sâ'ir
mühimmatın gönderilmesine dair Mısır beylerbeyisine hüküm.*

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Habeş Beglerbegi Mustafa mektûb gönderüp Habeş'de olan melik keferesi kırk bin mikdârı asâkir ile tahtından kalkup Sine nâm vilâyetine geldiğı istimâ' olındukda gönderilen câsûslar zâyi' olmağın, tekrâr câsûs gönderildükde gelüp küllî tedârükleri olduğın haber

virmeysin, kabâ'il-i bedevân şeyhlerine âdem gönderilüp, her çavuş lâzım olduğu üzere hıfz u hırâset eyleyüp, vilâyet-i mezbûre tarafına âdem gönderilüp, mâ-beyn emn ü emân üzere iken bu hareket ve fesâda bâ'is nedür diyü su'âl olındukda adüvvümüz zâhir olmuşdur diyü cevap virüp, lâkin murâdları ne idüğü ma'lûm olmağın kal'alar ve bendler etrâfını düzüp hendekler kazdırup memleket hıfz u hırâset üzredür. () meliki dahı fevt idüp büyük oğlu yerine melik olmuşdur. Mezbûrun dahı Bender-i Sevâkin(?) üzerine gelmesi mukarrerdür. Lâkin şimdiki hâlde ammûları ile mücâdele ve gavgaları vardır, ol ecilden hareketleri zâhir olmadı. Ammâ Atik sancağına arz olunan Yûsuf, Sevakin'e bir mikdâr âdem ile gönderilüp, hüsn-i mudâra üzere olmak tenbîh olunmuşdur. Mısır'da iki yüz kılıç ve beşer dirhem atar rahî ile iki yüz tüfenk ve elli dâne cebe kırk kantâr barut ve araba ve zencîr ile otuz dane küçük darbezen ve beş yüz dane darbezen bulunduğı ve on kantâr kurşûn ve iki yüz kazma ve iki yüz kürek ve yüz elli nefer âdem irsâl olunmasın recâ itmeğın zikr olunan yât u yarâk tedârik olunup ve ta'yîn olunan mikdârı âdem yazup irsâl olunmak fermân-ı şerîfüm olup, Mısır'a irsâl olınacak yât u yarâk ve kulu Habeş'e ulaştırmak için Mekke-i Mükerreme şerîfine nâme-i hümayûn yazılup ve Yemen'de olan vezîrümeh dahı müşarun ileyh Habeş beglerbegine mu'âvenet eylemek bâbında hükm-i hümayûnum yazılup irsâl olunmuşdur **buyurdum ki:**

Vardukda kat'â te'hîr ü tevakkuf itmeyüp, zikr olunan mikdârı yât u yarâk ve zahîreyi tedârik idüp, dahı yarar Rum yiğitlerinden Habeş'e irsâl etmek için yüz elli nefer mukarrer âdem yazup altı aylık mevâcib ve zâd u zevâdelerin tedârik idüp dahı mu'accelen Habeş cânibine irsâl eylesin. Şöyle ki: Habeş beglerbegisi tarafından sana âdem gelüp zikr olunan yât u yarâk ve müceddeden yazılacak kul tâ'ifesi taleb itdükde hâzır bulunmayup veyâhud avk u te'hîr eyledüğün i'lâm olına ol bâbda beyân olınacak özrün kat'â makbûl -i hümayûnum olmayup mu'âteb ü mu'âkab olman mukarrerdür. Ana göre mukayyed olup zikr olunan yât u yarâk ve kul tâ'yifesi irsâlinde envâ' ikdâm u ihtimâmın zuhûra getürüp ve ne vechile tedârik eyledüğün yazup arz eylesin.

**Üsküdar'a üşüşen çekirgeleri öldürmek ve ya başka tarafa kaçırmak
247/579 için kullanılmak üzere "sığırcık suyu" acele gönderilmesine dair Çorum
kadısına hüküm.**

Hasan Beyefendinin ()

Çorum kâdîsına hüküm ki:

Hâlâ Üsküdü' da çekirge uşuşüp mevrû'âta ve bâğlara külli zarar u ziyânı olup ve taht-ı kazânda sığırcık suyu olup zikr olunan sudan bir mikdâr su alınıp getirilmek icün (boş) irsâl olınmışdur **buyurdum ki:**

Vardukda Çorum' da olan sığırcık suyundan kadîmden olıgeldüğü üzre su alınur yirden ber-vech-i isti' câl irsâl eylesin.

Habeş meliki vefat edip yerine büyük oğlu geçtiğine ve büyük kuvvetlerle Sevakine ta'arruz etmek emelinde olduğuna binaen 248/580 Mısırdan top, tüfek, barut ve sâ'ir mühimmat ve bir kısım askeri kuvvet gönderileceğine dair Habeş beylerbeyisine hüküm.

Habeş beglerbegisi Mustafa'ya hüküm ki:

Mektup gönderüp Habeş'de olan melik keferesi kırk bin mikdârı asâkir ile tahtından kalkup Sine nâm vilâyetine geldüğü istimâ' olındukda gönderilen câsûs zâyî' olmağın, tekrâr câsûs gönderildükde, gelüp tedârikleri olduğın haber virmeğın kabâ'il-i bedevân şeyhlerine âdem gönderilüp, her cânibi lâzım olduğü üzre hıfz u hırâset eyleyüp, vilâyet-i mezbûre tarafına âdem gönderilüp, mâbeyn emn ü emân üzre iken bu hareket ve fesâda bâ'is nedür diyü su'âl olındukda, adüvvümüz zâhir olmuşdur diyü cevâb virüp, lakin murâdları ne idüğü ma'lûm olmamağın kal'alar ve bendler etrâfını düzüp hendekler kazdırup, memleket hıfz u hırâset üzredür () meliki dahı vefât idüp büyük oğlu yerine melik olmuşdur. Mezbûrun dahı Bender Sevakin üzerine gelmesi mukarrerdür. Lakin şimdilik cibâlde amînûları ile mücâdele vü gavgaları vardur, ol ecilden hareketleri zâhir olmadı. Ammâ atik sancağına arz olunan Yûsuf Sevakin'e bir mikdâr âdem ile gönderilüp hüsn-i müdârâ üzre olmak tenbîh olınmışdur. Mısır'dan iki yüz kılıç ve beşer dirhem atar rahti ile iki yüz tüfenk ve elli dane cebe ve kırk kantâr barut ve araba ve zincîr ile otuz dâne küçük darbezen finduğı ve on kantâr kurşun ve iki yüz kazma ve iki yüz kürek ve yüz elli nefer âdem irsâl olınmasın recâ eyledüğün ecilden, arz u i'lâm eyledüğün üzre yât u yarâk tedârük eyleyüp ve ol mikdâr kul tâyifesi yazup, sana irsâl itmek içün Mısır beglerbegisine hüküm-i şerîf ve Mekke-i Mükerrreme şerîfine nâme-i hümayûn ve Yemen'de olan vezîrüne dahı mu'âvenet eylemek içün hüküm-i hümayûnum gönderilmişdur **buyurdum ki:**

Vardukda sen dahı bu bâbda mukayyed olup, kendü cânibinden Mısır beglerbegisine mektûb ve yarar âdemler gönderüp, dahı zıkr olınan yât u yarâk ve kul tâyifesin taleb eyleyüp, dahı Habeş’de olan ümerâya ve gönüllü ağasına ve kul tâ’ifesine bi’l-cümle vilâyet-i Habeş’de olan asakîr-i nusret-me’sere istimâlet virüp dahı leyl ü nehâr hıfz u hırâset-i memleketde ikdâm u ihtimâm üzre olup el-iyâzen billâhi te’âlâ gaflet ile a’dâdan memleket ü vilâyete ve asker halkına zarar u güzend ırışdırmekden ziyâde hazer idüp, envâ’ yüzaklıkları tahsiline mücidd ü sâ’î olup, uğûr-ı hümayûnumda bezl- makdûr ve sa’y-i mevfûr zuhûra getüresin. Uğûr-ı hümayûnumda yüzaklıkda bulınanlar murâd u fevâdlarıyla behremend ve muhassıl-ı âmâl kılınmaları muhakkakdur. Ana göre her birine istimâlet virüp uğûr-ı hümayûnumda bezl-i makdûr itmeği terğib eyleyüp ve vilâyet-i mezbûreye müte’allık ahvâli ale’t-tevâlî Âstâne-i sa’âdet’üme arz u i’lâmdan hâlî olmayasın.

*Mekke şerifine, Habeş’e karşı tedabir ittihazı için Mısır’dan top, tüfek
249/581 ve mühimmat gönderileceğine ve icabında yardım etmesine dair
Yemen’de bulunan Vezir Hasan Paşa’a hüküm.*

Bu dahı

Bir sûreti

Yemen’de olan vezir Hasan Paşa hazretlerine yazıla:

Fermân-ı şerîfüm olup ol bâbda Mısır beglerbegisine mü’ekked hükm-i hümayûnum yazılıp irsâl olınup ve Mekke-i Mükerreme şerîfine dahı Mısır’dan irsâl olınacak yât u yarâk ve kul tâyifesin Habeş’e irsâl eylemek için nâme-i hümayûnum gönderilüp sizün dahı bu bâbda mu’âvenetinüz olmak mühimmâtıdan olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda siz dahı mukayyed olup, anun gibi müşârun-ileyh tarafından âdem gelüp, mu’âvenet taleb eyledükde siz dahı lâzım olduğu üzre yât u yarâk ve zahîre göndermekle mi yohsa asker irsâl itmeğle mi olur her ne vechile mümkün olursa mu’âvenet ü müzâheret eylemen bâbında envâ’ hüsn-i ihtimâmınız zuhûra götüresin ve Yemen ve Habeş tarafınun ahvâlin ale’t-tevâlî Âstâne-i sa’âdet’üme arz u i’lâm itmekden hâlî olmayasın.

*Habeş’e karşı kullanılmak üzere Mısır’dan yeniçeri, top, tüfek ve sâ’ir
249/582 mühimmat gönderileceğine dair Mekke şerifine hüküm.*

Bu dahı

Bir sûreti

Mekke-i Mükerreme şerîfine yazılmışdır. Recâ itemeğin zıkr olınan yât u yarâk ve kul tâyifesi tedârik olunup Habeş vilâyetine irsâl olınmak bâbında Mısır beglerbegisine hükm-i hümayûnum yazılup ve Yemen`de olan vezîrimüze mu`âvenet eylemek içün hükm-i hümayûnumuz yazılup, irsâl olınmışdır **gerekdir ki:**

Vusûl buldukda kadîmü`l-eyyâmdan ilâ hâzihî`l-ân Âstâne-i sa`âdet- ünvanımız tarafına olan muvâlât ve muzâfâtınız ve hüsn-i ihtisâsınız muktezâsınca, anun gibi müşârun-ileyh dâme ikbâlühû âdem gönderüp, sizden mu`âvenet taleb eyledükde, mehmâ-emken ol diyâr-ı kesîrî`l- imtiyâzda islama takviyyet ve iânet eylemen bâbında envâ` mesâ`î-i cemîle ve esnâf-ı âsâr-ı celîlenüz zuhûra getüresin.

Toht nâhiyesi Kângırı sancağından ifraz edilmesi üzerine kâdısı Alaeddin ve Naibi Hamza fesâd ehline ve softa güruhuna müsamaha
249/583 *ettiklerinden haklarında tahkikat icra edilmesine dair Kângırı sancak beyi Hüsrev`den şikayet geldiğinden teftiş edilmeleri hakkında Kângırı ve Keskin kadılarına hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Lam.Ye.

Mektûb gönderen kimesneye virilmişdür. Fî 10 Ca sene 94.

Kangırı ve Keskin kâdılarına hüküm ki:

Kangırı sancağı begisi Hüsrev dâme izzuhû mektûb gönderüp, kendü sancaında Toht (?) nâm nâhiye kazâ-i Kangırı`dan ifrâz olunmağla kâdî olan Alaaddîn ve nâ`ibi olan Hamza ba`zı yeniçeriler ile müttefik olup, subaşılarn yorulmayup, vâkî` olan cürüm ü cinâyeti kendüler ahz idüp ehl-i fesâda ve sûhtevâta mu`în olup bu tarikle memleket zabt olunmağın ve sancağı mahsûline külli gadr olduğın arz eylemeğin teftiş olup vukû`ı üzre arz olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup, mezbûrları meclis-i Şer`a ihzâr idüp, dahı bî-garâz sika ve mu`temedün aleyh kimesnelerden ahvâllerin hakk üzre teftiş idüp, göresin. Vech-i meşrûh üzre ehl-i fesâd ve sâ`ir eşkiyâ ile müttefik olup Şer`-i şerîfe muhâlif

te'addîleri var mıdır yohsa bî-günâh olup isnâd olunan gayr-ı vâki' midür ? Nicedür sıhhati ve hakikati üzre vâki' hâli mufassal ü meşrûh yazup arz eylesin.

*Şeyhülurbandan Ömer oğlu Mîr Ali, Şeyh İsa oğlu Ömer, Bağdadlı
250/584 oğlu Mîr Mansur'da güzel atlar bulunduğu haber alınmakla Hâssa
atları muallimlerinden oraya giden İskendere Hâs Ahur için bu atların
alınmasına ve teslimine dair Mısır beylerbeyisine hüküm.*

Müekked

Vezîr-i a'zam hazretlerine gönderilmiştir. Fî 30 Ca sene 94.

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Hâlâ ol deryâda olan Şeyhü'l-urbândan Ömer-oğlu Mîr Ali ve Şeyh İsâ-oğlu Ömer ve Bağdâdî-oğlu Mîr Mansur dâme izzuhümde ve gayrıda Rikâb-i hümnâyûnuma yarâr ve münâsib atları olduğu arz olunmağın **buyurdum ki:**

Hâssa atlarum mu'allimlerinden İskender zîde kadruhû varup vusul buldukda, bu bâbda bî'z-zât mukayyed olup, ol cevânibde İstabl-ı âmire`me lâyük u sezâvâr ne mikdâr yarar ve mu'allim ve arîk ve asîl atlar bulunursa cem'inde hüsn-i mu'âvenet ü müzâheret eyleyüp, cem' eyleyüp dahı her biri ne asl atlar olup ism ü resmleri ve arîk ve asîl oldukların ve kaç toylı olduğın mufassal yazup defter eyleyüp, defteri mühürleyüp, müşârun-ileyh mu'allime yarar âdemler koşup İskenderiye'ye gönderesin ki ândan doğru Antalya'ya geçüp Südde-i sa'âdet üme îsâl olına.

*250/585 Bir sûreti, İskenderiye'de gemiler tedarik olunarak (bu atların)
İstanbul'a gönderilmesi için İskenderiye beyine yazılmıştır.*

Bu dahı

Bir sûreti

İskenderiye'de gemiler tedârik olunup, Âstâne-i sa'âdet üme gönderilmek için İskenderiye begine yazılmışdır.

*250/586 Kangırı sancağında türeyen softa tâ'îfesi yollara inip mal
yağmaladıkları geç kız ve oğlanları alıp götürdükleri kesretle vâki'
olduğundan takib ve tediblerine dair Kangırı sancak beyine hüküm.*

Kangırı beginün kapukethüdâsına virilmiştir. Fî 20 Ca sene 94.

Kangırı sancağı begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp livâ-i mezburda sûhte tâyifesi ziyâde kesret üzre olup, cem'iyetleri olup müslümanların emred oğlanların ve kızların çeküp yollara ve bellere inüp, ebnâ-i sebîlün esbâp u erzâkın gâret ve yağma idüp, fesâd u şenâ'atden hâlî olmayup, tâyife-i mezbûrenün cem'iyetlerin dağıdıp ele girenlerün haklarından gelinüp, ebnâ-i sebîl ve ahâlî-i vilâyet âsûde hâl olup, ol makûle harâmzâde suhte tâyifesinün ta'alukâtı dahı ele getirilüp haklarından gelinmek lâzımdur diyü arz eyledüğü ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda onât mukayyed olup, anun gibi fesâd u şenâ'at üzre olan eğer sûhte tâyifesidür ve eger gayrıdur ele getirüp, gelüp hakk da'vâ idenler ile berâber idüp bir def'a Şer'le sorulup fasl olunmuş olmayup, on beş yıl murûr itmeyen husûsların tarâf kâdıları ma'rifetiyle onât vechile ve dikkat u ihtimâmla Şer'le teftîş ü tefehhus idüp göresin kazıyye arz olunduğı gibi olup, mezkûrların ol vechile fesâd u şenâ'atleri bi hasebi's-Şer'-i şerîf sâbit ü zâhir olursa ashâb-ı hakûka Şer'le müteveccih olan hakların bî-kusûr alıvirdükden sonra ehl-i fesâd sipâhî tâyifesinden ise habs idüp arz eylesin ve değıller ise Şer'le mahallinde lâzım geleni icrâ idüp yirine koyasın.

*Siroz kasabasında yasakçı Mehmed ve Hüseyin adlarında iki
250/587 yeniçerinin silahlı olarak odasını basıp döğen ve halka zulmeden
bevvab Şaban'ın adamlarından Mustafa ve Mecid'in muhafaza altında
İstanbul'â sevkleri hakkında Siroz kadısına hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Efendi

Muhzır kâtibe virildi. Fî 25 Ca sene 94.

Siroz kâdısına hüküm ki:

Nefs-i Siroz'da Bevvâb Şa'bân'un âdemlerinden Mustafa ve Memi nâm kimesneler kasaba-i mezbûre yasakçılarından Mehmed ve Hüseyin nâm yeniçerilerin âlet-i harb ile odaların basup kendüleri muhkem darb idüp ve kîçelerin pâreleyüp ve re'âyâ vü berâyâyâ dahı zulm ü te'addî eyledükleri sicill olunduğı i'lâm olunmağın mezkûrlar kayd ü bend ile Âstâne-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda mezkûrları yarar âdemlere koşup kayd ü bend ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

*Şekavetle ma'rûf Zülfikara kefalet eden müfsid adamlara yataklık ve
251/588 softa eşkiyasını himaye eyleyen Osman halife hakkında yeniden
tahkikat icrasına dair Amasya beyine ve kadısına hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Mecid.

Dîvân-ı hümayûn kâtiblerinden Kâtib Mahmûd'a virildi. Fî 26 Ca sene 94.

Amasya begine ve kâdîsına hüküm ki:

Senki sancak begisin. Mektûb gönderüp nefsi-i Amasya'da sâkin Osman Halîfe nâm kimesne için mukaddemâ Abdülgaffâr nâm sûhtenün taleb olındukda ihzârına kefil olmuşken merkûm Abdülgaffâr eşkiyâ-yı sûhte tâyifesinün re'îsi olup, yanına nice eşkiyâ cem' eyleyüp, ahâlî-i vilâyete zulm ü te'addî itmek üzere olduğu istimâ' olunmağın kefâleti mûcebince mezbûr Osman Halîfe'den ihzârı taleb olındukda bi'l-fi'l mahkemede nâ'ib-i Şer' olmağla senün bu makûle mesâlih ne kârundur diyü mâni' olamak istedikde eşkiyâ sûhteler hakkında vârid olan emr-i şerîf ibrâz olındukda ol mahalde eşkiyâdan altmış nefer sûhte ele getirilmiş iken mezbûr Osman Halîfe kâdîyı tahrîk itmeğle hevâsına tâbi' nice kimesneler ile üzerimize hücum idüp zikr olunan eşkiyâyı habsden ıtlâk eyleyüp ol harâmzâdelerün ba'zıları mezbûr Osmân Halîfe'nün yanında olup ahâlî-i vilâyetden ahz eyledükleri mâlî ma'an ekl eyledüğüne cemm-i gafîr haber virüp kâh nâyib ve kâh müderris olmağla sûhtelerün eşkiyâsıyla mu'âmeleden hâlî olmayup, vilâyetden alâkası kat' olup cezîre-i Kıbrus'a sürülmesi lâzımdur diyü arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda mukayyed olup mezbûr Osman Halîfe'nün ahvâlin ahâlî-i vilâyetün mu'temedün-aleyh ve bi-garâz müslümânlarından ber mûceb-i Şer'-i şerîf hakk üzere teftiş idüp göresin. Arz olunduğı üzere husûs-ı mezkûrede Şer'le üzerine nesne sâbit olan mevâddı müslümânlar mahzarında bi'l-muvâcehe sicill eyleyüp, dahı sûret-i sicillerin sıhhat ve hakikatı ile ma'an yazup Dergâh-ı mu'allâ'ma arz eyleyesiz ki hakkında emrüm ne vechile sudûr iderse mûcebince amel olına.

*Belgrad'a giderken derbendinde Osman çavuşun adamı Yusuf'u bir
251/589 zanla öldüren Mehmed'e şer'in vereceğı hükmün infaz edilmesine dair
Uzuncaova Hasköy kadısına hüküm.*

Bâ hat Mecid.

Mezkûr Osman Çavuş'a virildi. Fî 28 Ca sene 94.

Uzuncaova Hasköyü kâdisına hüküm ki:

Mektûb gönderüp Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından kıdvetü'l-emâsil ve'l-akrân Osman Çavuş zîde kadruhû Belgrad'a giderken kazâ-i mezbûre tâbi' Semendre? nâm derbende Mehmed bin Mahmûd Voyvoda nâm kimesne İstanbul'dan gelürken müşârun-ileyh çavuşum Yûsuf nâm abd-i memlûkun ba'zı haber için gönderüp mezbûr Mehmed atın alur diyü taleb idüp kılıç ile çalup, katl itdüğü Şer'le sâbit olmağla mezbûr Mehmed habs olunduğın bildürdügün ecilden Şer'le sâbit Şer'le lâzım gelen icrâ olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda göresin fi'l- vâki' kazıyye arz olunduğı gibi olup Şer'le sâbit olmuş ise Şer'le lâzım gelen icrâ eylesin.

*Trabzon'da mahbus olan imaret mütevellisi Mangalcıoğlu Mehmed'in
251/590 muhakemesi görülmek üzere karısı Ruşen'nin talebi üzerine İstanbul'a
sevkine dair Batum beylerbeyisine hüküm.*

Batum Beglerbegisi'ne hüküm ki:

Hâlâ Ruşen nâm hâtûn Rîkâb-ı hümayûnum'a arz-ı hâl sunup zevci olup, Trabzon İmâretinün mütevellisi olan Nalcı (?) oğlu Mehmed'ün tefîşi fermân olmağla bi'l-fi'l anda mahbûs olduğı ve mezkûr ıtlâk olup, Südde-i sa'âdet'üme gelüp ahvâli Südde-i sa'âdet'ümde görülmek bâbında istid'ayı inâyet eylemeğın, mezbûr ıtlâk olup Südde-i sa'âdet'üme irsâl olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda ânları ıtlâk eyleyüp Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ki ahvâli Südde-i sa'âdet'ümde görüle.

*Venedik'liye tâbi' Standil nâm mevzide ahde mügayir iki kale yapmak
252-591 üzere bulunan Kilis sancak beyine tebliğ olunup men'ine dair.*

Tercemâna virildi.Fî 28 Ca sene 94

Bosna beglerbegisine hüküm ki:

Venedik Balyosı Dergâh-ı mu'allâma arz-ı hâl sunup Kilis sancağı begi kendünün tevâbi' ve levâhıkı tahrîk ile Venediklüye tâbi' Sandatil (?) nâm mansûre (?) iki kal'a binasına mübâşeret eylemişdür ve ol mahalde kal'a binâ olunmak ahid-nâme-i hümayûna muhâlifdür diyü i'lâm eylemeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup göresin mahall-i mezbûre Venediklüye tâbi' iken müşârun-ileyh ol mahalde ahd ü emâna muhâlif kal'a binâ eylemiş ise men' u def' idüp, Venediklüye tâbi' olan yirlerde ahid-nâme-i hümayûna mugâyir kal'a binâ itdürmeyesin. Kayda geçmiştir bunda geçmiştir.

*Fırar eden Petro voyvoda ve diğer Eflak ve Boğdan voyvodalarından alın
252/592 kadirga mühimmatı için tersanede teslim ettiği meblağın bekayasında
kalan mühim meblağların tahsiline dair, Rumeli beylerbeyisine hüküm.*

Hatt-ı Hümayûn

Haydar Çavuş'a virildi. Fî 28 Ca sene 94.

Hatt-ı hümayûn dîvânda beglerbegi hazretlerine virildi. Rum-ili beglerbegisine hüküm ki:

Vilâyet-i Eflak voyvodası olup fîrâr iden Petro voyvoda üzerinde ve sâ'ir Eflak ve Boğdan voyvodaları zimmetinde olan emvâlîm tahsîl olunmak bâbında fermân-ı şerîfüm sadır oldukda, merkûm Petro voyvoda uhdesinde aldığı yüz yigirmi yük akçe ve bâd-ı hevâdan on sekiz yük akçe ve sâyir esbâpdan altı yük akçe ve mezbûr fîrâr idüp, Erdel'e vardukda altı yük akçe ki cem'an yüz doksan dört yük akçe olup ve bi'l-fi'l Eflak voyvodası olan Ahne(?) voyvodadan yüz doksan yük akçe ki mezkûrlar voyvodaların cümle teslimâtı üç yüz seksen dört yük akçe olur tahsîl olunup, senün ma'rifetünle ve âdemünle gelüp Hızâne-i âmire'me teslim olunup ve hâlâ Boğdan voyvodası Petro voyvoda yedinden dahı kırk yük akçe alınup, o dahı defterün mücebince Hızâne-i âmire'me teslim olunup ve zimmetinde bâkî kalan akçe dahı yigirmi altı yük akçe yapılması fermân olunan hâssa kadirga mühimmatıyçün Tersâne-i âmire'ye teslim olunup, Demirci-oğlu İslâm'a dâhil olduğu esnâda senün elünle ve defterün ile kırk yük akçe ki üç seneden berü Eflak ve Boğdan voyvodalarından dört yüz doksan bir yük akçe teslim olunmağın defterün mücebince meblağ-ı mezbûr teslim olunduğına emr-i şerîfüm virilmek bâbında hatt-ı hümayûn ile fermân-ı şerîf sâdır olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda defterün mücebince senün elünle Hızâne-i âmire'me teslim olunan meblağ-ı mezbûr içün aslâ bir ferdi dahl ü ta'arruz itdürmeyüp ve min-ba'd mezbûrların Eflak ve Boğdan voyvodalarının üzerinde bâkî kalan akçe tahsîl ile mukayyed olup, ânın dahı Hızâne-i âmire'me îsâl itmek üzre itmâm idüp, ihmâl ü tekâsülden ihtiyât eylesin.

*Asağı timarlı sipahilerden iki yüz neferin Rodos beyi Receb Bey
253/593 maiyetinde gemilerde hizmetleri hakkında tekidi havi Menteşe beyine
hüküm.*

Dîvân-ı hümayûn`da Cezâyir çavuşlarından Sâlih bin Mehmed çavuşa virildi. Fî 20 Ca sene 94.

Bâ-Hatt-ı Elif.

Menteşe begi`ne hüküm ki:

Bundan akdem hükm-i şerîfüm gönderilüp, sancağınun alçak timarlı sipâhîlerinden iki yüz nefer sipâhî gönderile ki varup Rodos sancağı begi ile deryâ muhâfazasında olalar diyû fermânüm olmışdur. Emr-i sâbikum mûcebince ihrâç u irsâl olunmağın hâlâ Rodos Begi Receb mektûb gönderüp küffâr-ı hâksâr gemileri deryâyâ çıkup bu cânibe gelmeleri mukarrerdür diyû haber almağla kendü dahı kadırgaların donadup, hemân cengçiye tevakkuf olunur diyû arz eyledi. İmdi bu bâbda ihmâlün sebebi ile mes`ûl olmuşsındur. Be-her hâl te`hîr eylemeyüp, livâ-i mezkûrun alçak hallü sipâhîlerinden iki yüz nefer sipâhî yazup ber-vech-i isti`câl ihrâç olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda aslâ te`hîr ü terâhî itmeyüp, livâ-i mezbûrun alçak hâllü sipâhîlerinden iki yüz nefer sipâhî yazup, ale`t-ta`cîl ihrâç idüp mezbûr çavuşumla mahall-i mezbûra gönderesin ki varup Rodos`da müşârun-ileyhe mülâkî olup, dahı kadırgalara girüp deryâ muhâfazasında olalar. Husûs-ı mezbûr mühimmâtdandur avk u te`hîrden hazer idesin. Şöyle ki: Bu def`a dahı ihmâl olma, envâ` itâb u ikâbıma mazhar olman mukarrerdür Ana göre basîret üzre olasin.

*İstanbul zahîresi getiren gemiler limana civar yerlere yanaşıp zahîre
253/594 kaçırdıldığını haber alınmakla gelen zahîrelerin tamamen kapama teslim
edilerek yalnız kendi tezkiresiyle tevzi edilmesine dair. İstanbul kadısına
hüküm.*

Koyun Emînine virildi. Fî 8 Ca sene 94.

İstanbul kâdîsı`na hüküm ki:

İstanbul mühimmatıyçün gelen zehâyir kânûn üzre Kapana gelmeden gemiler boğâzdan ve ba`zı yirlerden yalılara yanaşıp, zahîrei çıkarup murâd itdükleri yirlere alup gidüp zayı` ve telef itdükleri istimâ` olunmağın, fî-mâ-ba`d ol makûle gemiler zahîre getürdükde doğrı

kapana gelüp, götürdükleri zehâyîri muhkem kapanda hıfz itdürüp, gayrı kimesnenün tezkeresi ve kavli ile kimesneye zahîre virilmeyüp cümlesi senin tezkerenle tevzi' olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda fermân-ı hümayûnum mücebince ol makûle yalılara ve sâ'ir iskelelere gemi yanaşırmayup, cümlesin doğru kapana getürdüp, ne mikdâr zahîre getürmüşler ise defter idüp kapanda koyup der mahzen idüp mühürleyüp, virilmesi lâzım olan yirlere tezkire gönderüp, ana göre tevzi' ü taksîm itdürüp, senün cânibünden tezkere varmayınca bir ferde bir habbe nesne virdürmeyesin. Bi'l-cümle bu bâbda gereği gibi mukayyed olup, Mahrûsa-i İstanbul'a gelen zehâyiri âhar yire çıkarup zâyî' ü telef itdürmemek bâbında envâ'-ı ikdâm u ihtimâmun vücûda getüresin. Eslemeyüp, emr-i şerîfûme muhâlif vaz' idenleri ale'l-esâmî yazup arz eylesin.

Yemen'nin muhafazası için lüzum gösterdiği beş yüz nefer Rum yiğitlerinin yeniden yazılıp tedarik edilmesi şark seferleri temadi 254/595 etmesinden mümkün olmadığına, Mısır'dan Rum erleri Çerkeslerden asker gönderilmek için Mısır beylerbeyisine emir verildiğine dair Yemen muhafızı Vezir Hasan Paşa'ya hüküm.

Yemen muhâfazasında olan Vezîr Hasan Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Yemen muhâfazasıyçün müceddeden Rumludan kul yazup gönderilmek mühimmâtından olmağın, şimdilik beş yüz nefer yarar Rumlu yigit yazup gönderilmek husûsın i'lâm eylemişsin. İmdi şark seferleri mütemâdî olmağla Anadolu câniblerinde vâki' olan hazâyin ekserî şark seferine sarf olunup, şimdilik Hızâne-i âmire'mde nev'â müzâyaka olmağın, müceddeden kul yazılmak müyesser olmayup Yemen muhâfazasıyçün şimdilik Mısır kulından yarar Rumlu ve Çerâkiseden beş yüz nefer kul yazılıp, irsâl olınmak içün Mısır beglerbegisine ve defterdarına hükm-i şerîfüm yazılıp, irsâl olunup, anların yerine Mısır muhâfazasıyçün Südde-i sa'âdet'ümde olan cebeci kullarumdan beş yüz nefer yazılıp, Mısır'a irsâl olınmak fermân-ı hümayûnum sadır olmışdur. İn-şâ'allâhu te'âlâ an karîb ol cânibe varup vâsıl olmak üzrelerdür **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda anun gibi Mısır'dan irsâli fermân olunan beş yüz nefer Mısır kulu varup vâsıl oldukda, vech ü münâsib gördüğün üzre muhâfaza-i vilâyete ta'yîn eyleyüp hıfz u hirâset itdüresin.

Yemen muhafızı Vezîr Hasan Paşa'ya Mısır'daki Rum erlerinden beş 254/596 yüz nefer yazıp göndermelerine dair Mısır beylerbeyisine ve defterdarına hüküm.

Mısır beglerbegisine ve defterdârına hüküm ki:

Hâlâ Yemen muhâfazasında olan Vezîr Hasan Paşa edâmallâhu te'âlâ iclâlehû Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp, Yemen muhâfazasıyçün kul lâzım olmağın beş yüz nefer Rum oğlanı yazılıp, gönderilmesin, recâ eylemeğın Rum begleri kul yazılmak müyesser olamayup, Yemen muhâfazasıyçün Mısır kulundan beş yüz nefer yarar Rum beglerinden tedârik idüp yazup Yemen'e gönderilüp, anların yirlerine Mısır muhâfazasıyçün kapu kulundan beş yüz nefer yarar cebeci yazılıp, irsâl olınmak fermân-ı hümayûnum sâdır olmışdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Yemen muhâfazasıyçün Mısır kulundan beş yüz nefer yarar Rumlu ve Çerkes kulundan yazup üzerlerine bir yarar kimesneyi baş u buğ ta'yîn eyleyüp lâzım olan yarar âdemleri ile Mahrûsa-i Yemen muhâfazasıyçün irsâl eylesin. İn-şâ'allâhu te'âlâ Mısır muhâfazasıyçün Südde-i sa'âdet'ümden dahı beş yüz nefer yarar cebeci yazılıp, irsâl olınmak üzredür. Hemân ber-vech-i isti'câl tedârik eyleyüp, Yemen muhâfazasıyçün irsâli fermân olınan beş yüz kulu şimdiden yazılıp irsâli bâbında ihtimâm eyleyüp ihmal eylemeyesin.

Mısır'dan Yemen muhafızı Hasan Paşa maiyetine beş yüz nefer 255/597 gönderileceğinden Mısır'ın müdafaası ve muhafazası için, bini şark seferine gönderilen cebecilerin geri kalan iki bininden beşyüzünün Mısır'a sevkine dair Cebecibaşı Ahmed Ağaya hüküm.

Cebecibaşına gönderilmişdür. Fî 20 Ca sene 94.

Cebecibaşı Ahmed Ağa'ya hüküm ki:

Hâlâ Yemen muhâfazasında olan Vezîr Hasan Paşa mektûb gönderüp, Yemen muhâfazasıyçün kul yazılıp, tedârik ve irsâl olınmak lâzım idüğün bildirmeğın, mahmiye-i Mısır kulından kifâyet kadar kul yazılıp irsâl olınmak içün Mısır beglerbegisine ve defterdârına hükm-i şerîfüm yazılıp irsâl olınmışdur. Lakin Mısır muhâfazası dahı mühimmâtдан olmağın Mahrûsa-i Mısır muhâfazasıyçün dahı Südde-i sa'âdet'ümden kul yazılıp irsâl olınmak lâzım olup ve cebeci tâyifesi kadîmden olıgelenden hayli ziyâde olup,

cümlesi şimdilik üç bin nefer cebeci olup bin neferi şark seferine yazılıp, bâkî iki bin nefer cebeci kalmağın, bakî kalan cebecilerden beş yüz nefer yarar cebeci yazup Mısır muhâfazasıçün irsâl olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda aslâ te'hîr ü terâhî eylemeyüp, seferden bâkî kalan iki bin nefer cebecilerden beş yüz nefer yarar ve tuvânâ kimesneyi yazup üzerlerine bir bölük başı mı olur ve gayrı mı olur ve bi'l-cümle münâsib gördüğün kimesnei bunlara baş u buğ ta'yîn eyleyüp, ihzâr eylesin ki mahmiye-i Mısır'a gönderilüp, Mısır'da muhâfaza hidmetinde olalar. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır. Sâ'ir umûra kıyâs eylemeyüp, ber-vech-i isti'câl tedârik ve irsâlinde ihtimâm idüp ihmâl eylemeyesin.

*Tiflis kalesinin muhâfazasında ve memleketin asayişini temindeki
255/598 hizmetine mükâfaten bir hil'at ile bir kılıç gönderildiğine dair Tiflis
beylerbeyisine hüküm.*

Tiflis beglerbegisine hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ' ma mektûb gönderüp uğûr-ı hümayûnumda memleket ü vilâyetin hıfz u hırâsetinde ve Tiflis Kal'ası'nun ve muhâfaza üzre olan kul tâyifesinün zabt u sıyânetinde envâ'-ı sa'y ü ihtimâm üzre olduğın arz itmeğın, hakkında mezîd-i merhamet-i pâdişâhânem zuhûra getirüp, bir sevb-i hilat-ı fâhire-i hüsvânem ile bir kabza tığ-i zafer-nişânem sana sadaka vü ihsân olup kendü âdemlerünle irsâl olunmuşdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda irsâl olunan hil'at-i fâhiremi envâ' i'zâz u ikrâm ile giyüp tığ-i zafer-ferecemi kuşanup, min-ba'd eger Tiflis Kal'ası hıfzında ve eger re'âyâ vü berâyânun zabt u sıyânetinde ve ol cevânibe müte'allik vâkıf u müttali' olduğun ahbar-ı sahîhai yazup ale't-tevâlî i'lâmdan hâlî olmayasın.

*Ahidname-i hümayuna muhâlif olarak Cezayirliler tarafından
zabtolunan gemilerin ve içlerindeki malların ve alınan esirlerin
256/599 iadelerine hususunda, Cezayir ve Trablus Garb ve Tunus
beylerbeyilerine evvelce verilen emirlerin tekid olduğuna dair İngiltere
Kraliçesine name-i hümayun*

İftihârü'l-muhaddarâtî'l-İseviyye muhtârü'l-müvakkarât fi'l-milleti'l-mesihîyye ilâ âhirihi.

Bâ-takrîr-i hazret-i Elif

İngiltere kraliçesine nâme-i hümayûnum yazıla ki:

Südde-i seniyyâ ve atabe-i ulyâmuza ki melâz ve melce-i selâtîn-i zemân ve muncâ-i devâkîn-i deverândur. Mektûb gönderüp, bundan akdem Cezâyir`de ahid-nâme-i hümayûn-ı izzet-makrûnuma muhâlif, alınan gemiler ve esbâp her kande ise buldırulup, İngilterelüye alıvirilüp ve esîr olan İngilterelü tâyifesi itlâk olınmak için evâmir-i şerîfemüz virilmeğin, beglerbegiler evâmir-i şerîfe ve ahid-nâme-i hümayûn mücebine İngilterelünün alınan gemilerini ve mâl u menâllerini ve esîr olanları itlâk eylemekde nev`â ihmâl üzre oldukların i`lâm eyledüğün ecilden, bu bâbda Cezâyir ve Trablusgarb ve Tunus beglerbegilerine mü`ekked evâmir-i şerîfe irsâl olup, bu fesâdı eyleyenlenler her kimleri ise bu def`a beher hâl ele getirilüp, dahı müntehâ haklarından gelüp, alınan gemiler ve esbâp-ı mâl u menâlleri İngilterelüye virilüp ve esîr olanlar itlâk olup min-ba`d ahid-nâme-i hümayûnuma muhâlif sizün tâyifenüze bir ferd dahl ü tarruz eylemeyüp, Memâlik-i mahrûsamda âsûde-hâl ve müreffehü`l-hâl bey` ü şîrâlarına iştigâl eylemek bâbında envâ` te`kîdât ile tenbîh olunmışdur. Mâdâm ki siz câdde-i sadâkatde sâbit-kadem ve şâhrâh-ı müsâdakatde râsîh-i dem olasız. İn-şâ`allâhu te`âlâ mâbeynümüzde vâki` olan muvâlât ü müsâfât iz`âf u müzâ`if vâki` olup, bâzargânlarınız Memâlik-i mahrûsamda bey` u iştirâ eyleyüp, ahid-nâme-i hümayûnumuza muhâlif vaz` olunmaz **gerekdir ki:**

Vusûl buldukda kadîmü'l-eyyâmdan ilâ-hâzihi`l-ân devlet-i âşîyan u hânedân-ı adâlet-peymânımıza olan vüfur-ı muhabbet ü ihlâs ve fart-ı müveddet ve ihtisâsınız mücebine südde-i vâlâ ve atebe-i ulyâmuza sadâkatle mütâba`at itmeği sermâye-i devlet ve pîrâye-i izzet bilesiz. İn-şâallâhü`l-melikü`l-mennân mâbeynümüzde vâki` olan sulh ü salâh ve ahd ü emân, ilâ inkirâzi`z-zemân halel-pezîr olmayup, gereği gibi ri`âyet ü siyanet olup, Memâlik-i mahrûsamda sizün bâzargânlarınıza bir ferd dahl ü tecâvüz itmeyüp, hilâf-ı sulh u salâh ve mugâyir-i ahd ü emân vaz` eyleyenlerin müntehâ haklarından gelinür. Siz dahı ana göre südde-i sidre misâl pâdişâhımıza olan olan sadâkat ü ihlâsda sâbit ü kâyim olmak bâbında envâ`-ı mesâ`î-i cemîle ve esnaf-ı âsâr-i celîlenüz zuhûra getirile.

Veli çavuşun Lapseki kazasına tâbî' Mus Yapıldak ve Debbâğ Ali köylerinde tasarrufunda bulunan timarının mahsulleri Kale-i sultaniye dışında Karakonma mevkiinden naklolunarak sipâhî Ahmed tarafından cebren alınıp harice satıldığı bildirilmekle tahkikat ve takibat icrasına dair Gelibolu ve Lapseki kadılarına hüküm.

Bâ-Hatt-ı Elif.

Hükmü dahı virilmiştir.

Gelibolu ve Lapseki ve Ezine kâdılarına hüküm ki:

Senki Lapseki kadısının. Mektûb gönderüp, Dergâh-ı âlî çavuşlarından Veli Çavuş yedinden emr-i şerîfüm vârid olup, Lapseki kazâsına tâbî' Mus ve Yapıldak ve Debbâğ Ali nâm karyelere ber-vech-i timar mutasarrıf olup, mahsûlâtın berâtı mücebince zabt itdüresin diyü fermân olunmağın, üç yıllık mahsûl taleb olındukda, zikr olunan karyeler ahâlisi Ahmed nâm sipâhî Kal'a-i Sultâniye'den taşra Karakonma dimekle ma'rûf nâm mevzi'de mezkûr çavuşun bizden taleb eyledüğü mahsûlâtı gelüp gice ile cebren merkûm Ahmed arabalarımız ile iletdürüp kâfir gemilerine iskele urup mezbûr çavuşun vâkî' olan mahsûlâtın alup zabt iyledi. Vilâyetümüzde kaht u gılâ var iken hilâf-ı emr küffâr-ı hâksâra âharun mülki olan mahsûlâtı fuzûlî gönderdüğün ahâlî-i vilâyete haber virdüğün arz eyledüğün ecilden husûs-ı mezbûr teftiş ohnup vukû'ı üzre arz olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrüm üzre husûs-ı mezbûrî arz olınduğı üzre bî-garâz ve ehl-i vukûf müslümânlardan hakk üzre onât vechile teftiş ü tefehhus idüp göresin. Deryâya küffâr-ı hâksâra tereke viren mezbûr Ahmed midür yohsa mezbûr sipâhî Ahmed'den gayrı bir âhar Ahmed dahı var mıdur, olduğı takdîrce anun timarı ne sancakdadur ve ne karyededür yazup ne kadardır şöhreti nedür deryâya tereke viren ol mıdur yohsa bu mıdur ikisi dahı deryâya tereke virirler miydi ? Müslümanlar haklarında ne vechile şehâdet iderler, temâm gavrlarına irişüp, dahı asl u hakikati vukû'ı üzre mufassal ü meşrûh yazup Südde-i sa'âdet'üme arz eyleyesiz.

Saray ağalarından Dilsiz Haydar'ın babası İslam olmadan evvel Eflakta
257/601 Petro voyvodaya ve saireye borç olarak verdiği meblağın tahsisine dair Eflak voyvodasına hüküm.

Bâ-Hatt-ı Elif

Kapuağasına hidmet iden Mehmed nâm kapucıya virildi. Fî 25 Ca sene 94.

Eflak voyvodasına hüküm ki:

Sarây-ı âmirî'm ağalarından Dilsüz Haydar Ağa'nun gelüp, şerefü'l-İslâm ile müşerref olan babası Mehmed bize voyvoda zemânında ol vilâyetde otuz bin akçe kendünün karzından hakkı olup, husûmet itdükde hakk-ı mezkûrun idüğü zâhir olmuş iken, ol zemânda merkûm voyvoda fevt olup zikr olunan akçenün iltimâsı müyesser olmamağın, karye-i mezbûre sâkinlerinden Aksak Arslan için oğlu Sinol Manol-oğullarında (?)ve Dinâre-oğlu ve Manoya -oğullarına ve karındaşlarında akçesi kalup, hâlâ zikr olunan akçe ilinüz mücebince müteveccih olanlardan tahsîl olunmak bâbında hükm-i şerîf taleb eylemeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Âstâne-i sa'âdet'üme olan ubûdiyyet ü ihlâsun mücebince ilinüz (?) üzere zuhûr bulan hakkı bî-kusûr alıvrıñp, tekrâr bu husûs için şikâyete gelmelü eylemeyesin.

Beylerbeylerinden ve sancak beylerinden bazıları develerini livâ dahilinde başlatıp deveçiler halktan zorla parasız yiyecek ve yem 258/602 aldıklarından mallarını gaspedip zulmettiklerinden ahali, zü'amâ ve timarlılar şikayet eylemiş olduklarından men'ine dair Ruha beyine ve kâdısına hüküm.

Ruha begine ve kâdısına hüküm ki:

Ruha sancağı ahâlîsi ve sipâhîleri ve zü'amâ ve erbâb-ı timarı Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl sunup beglerbegilerinden ve sancak begilerinden ba'zı kimesne develerin livâ-i mezbûrede kışladup, deveçileri re'âyâ vü berâyâyı muttasıl rencide idüp, müft ü meccânen yem ve yemeklerin ve esbâp u emvâllerin nehb ü gâret idüp ve ehl ü iyâllerin çeküp envâ' zulm ü te'addî eyledüklerinden gayrı livâ-i mezbûrda ze'âmet ü timara mutasarrıf olanların cümle timar u ze'âmetlerin kendüleri zabt u tasarruf itdürmeyüp, cebren kendüler zabt u tasarruf idüp, eger zikr olunan deveçilerin haklarından gelinmeyüp, veyâhud livâ-i mezbûrdan ihrâç olunmaz ise re'âyâ vü berâyâ cilâ-yı vatan itmeleri mukarrerdür ve zü'amâ ve sipâh tâyifesi dahı fermân olunan sefer-i hümayûna gelmeğe iktidârları olmaz diyü i'fâm eyledükleri ecilden, mezbûrların ahvâlleri Şer'le teftîş ü tefehhus olunup, arz olunduğı üzere zikr olunan deveçilerin fesâd u şenâ'atleri vâki' ise ref' olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda her birinüz bi'z-zât mukayyed olup, zikr olunan deveçilerin arz olunduğı üzere re'âyâ vü berâyâyâ ve zü'amâ ve erbâb-ı timarın timar ve ze'âmetlerine

vech-i meşrûh üzre zulm ü te'addîleri vâkı' ise ref' idüp, mezbûr beglerbegi ve sancakbegi devecilerin livâ-i mezbûrda kışlamağa komayup, ihrâç eylesin ve hilâf-ı Şer'-i şerîf re'âyâ vü berâyâdan ve zü'amâ ve erbâb-ı timarun karyelerinden ne mikdâr nesnelerin almışlar ise ba'de's-sübût hakkı müstahıkkına alıvirüp, hilâf-ı Şer'-i şerîf kimesneye iş itdirmeyesin.

Halil Çavuş mübâşir.

Kastamonu kalesi sâbık dizdarı Kubad mustahfızlara ve ehaliye zulüm edip ihkak-ı hak olunmadan firar ettiğinden tutulup Kıbrıs'a sürgün edilmesine dair, Kastamonu beyine ve kadısına ve müfettişine hüküm.

Nefy-i beled ola

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Mektûb getüren kimesnelere virildi. Fî târihi'l-mezbûr.

Eflani ve Kastamonu begine ve kâdısına ve müftisine hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb ve ahâlî-i vilâyete muhızır gönderüp, sâbıkâ Kastamonu Kal'ası'na dizdâr olan Kobad kal'a-i mezbûre mustahfızlarından ve re'âyâdan hayli kimesnelere zulm ü te'addîsi olmağla teftiş olup, zuhûr iden hukûk-ı fukarâ alıvirilüp, vukû'ı üzre arz idesin diyü fermân olunmağla, emr-i şerîf mücebince teftiş olup, hukûk-mânde ba'zı alınup ve ba'zı dahı alınmak üzre iken firâr idüp, fukarâdan nice kimesnelerin hakkı kalmışdur. Mezkûr ehl-i fesâd ve şerîr ü şakî ve müzevir ve ehl-i teftiş ve Şer'-i şerîfe muhâlif akvâl ü ef'âlinün nihâyeti yokdur. Zarar-ı âmdur, üzerimizden izâlesi lâzımdur diyü arz olunmasın recâ eyledüklerin bildürdüğü ecilden, nefy-i beled olmak fermânım olmuşdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, mezkûr bi-eyyi-tarîk-i kân ele götürüp, dahı ol yirden alâkasın kat' idüp yarar âdemlere koşup Kıbrıs'a sürgün eylesin ve Kıbrıs'a alup gidüp teslim eyledüklerine beglerbegisinden size temessük getürdüklerin ve bu bâbda ne vechile tedârik olunduğın arz eylesin.

Şehzade Mehmedin yeniçerilerinden Nasuh Mudanya'dan Bursa'ya giderken Timurtaş karyesinde zımmilerle kavga çıkarıp zımmiler mezburu soyduktan sonra Bursa'ya götürüp haps ettirmiş olduğundan tahkikat icrasına dair Bursa kadısına hüküm.

Mustafa voyvodaya virildi. Fî 25 Ca sene 94.

Burûsa kâdîsına hüküm ki:

Dergâh-ı mu‘allâ`m kapucılarından Mustafa gelüp karındaşı olup oğlum Mehmed Hân tâle bakâyâ yeniçerilerinden Nasûh nâm yeniçeri Mudanya`dan çıkup Burûsa`ya giderken Timurtaş nâm karyede bir gice yatup, irtesi kalkup gitmek üzre iken, ol gice bir kaç deniyle gavga idüp, bunu soyup ve yanında mevcûd olan akçesin ve esbâbın nehb u gâret idüp ve bunun ellerin bağlayup, mahmiye-i mezbûreye götürüp, Şer‘le habsi îcâb ider ahvâli yoğiken, mezbûr karye ahâlîsi bunu habs itdürüp, el-ân habs olduğın i‘lâm idüp, Şer‘le görölüp, gâret olınan esbâbı ve akçesi mezkûrlardan alıvrılüp ve habsden itlâk olınmasıyçün hükm-i şerîf taleb eylemeğin **buyurdum ki:**

Vardukda husamâyı berâber idüp, bu husûs bir def‘a Şer‘le sorulup, fasl olunmuş olmayup, on beş yıl terk olunmuş degil ise onât vechile hakk üzre teftîş ü tefahhus eyleyüp, göresin. Vech arz olunduğı gibi olup, mezkûrun Şer‘le habs îcâb ider ahvâli yoğiken habs olunmuş ise habsden itlâk ve gâret olınan esbâbın ve akçesin ba‘de’s-sübût Şer‘le alıvrılüp, mezbûr karındaşına teslîm eyleyesin. Ammâ şöyle ki: Habs îcâb ider hâlî dahı var ise ahvâlin vukû‘ı üzre yazup, müşârun-ileyh oğlum Âstânesine arz eyleyesin. Bu bâbda Ali Çavuş mübâşir ola.

***Kayseri sacağında Erciyes dağı yollarında eşkıyahk edip halkı soyan
259/605 kürdlerin mahkemeye ihzarlarına dair, Adana beyine ve Kayseri
kadısına hüküm.***

Bâ-Hatt-ı Mecîd.

Adana beginün kapukethüdâsına virilmişdür. Fî 25 Ca sene 94.

Adana begine ve Kayseriye kâdîsına hüküm ki:

Südde-i sa‘âdet`üme arz-ı hâl sunup eger Ada[na] tâyifesinden ba‘zı kuttâ‘-ı tarîk olan Kayseriye sancağında Erciş dağına çıkup, ebnâ-i sebîlün yolların basup, esbâb u erzâkların nehb ü gâret eyledüklerinden gayrı ol tarafda olan re‘âyâ vü berâyânun dahı evlerin basup, mâl ü menâllerin gâret ü hasâret idüp fesâd u şenâ‘atlerinün gâyet ü nihâyeti olmadukların i‘lâm olunmağın, mezkûrlar bi-eyyi-vech-i kân ele getirilüp, Şer‘le teftîş olınup yollara ve bellere inüp katl-i nüfûs ve gâret-i emvâl eyledükleri bi-hasebi`ş-Şer‘-i şerîf üzerlerine sâbit ü zâhir olursa Şer‘le haklarından gelinmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda, bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup, zikr olan ehl-i fesâdun üzerine varup, evvelâ Şer'-i şerîfe da'vet idüp, itâ'at iderler ise ihzâr-ı husemâ kılup, bundan akdem bir def'a Şer'le fasl olmuş olmayup, bi-lâ ömr-i Şer'i üzerinden on beş yıl mürûr itmeyen husûsların imkân vechile Şer'le tefîş idüp göresin. Fi'l-vâki' mezkûrlar kuttâ'ü't-tarîk olup, üzerlerine Şer'le fesâd sâbit olur ise sicil idüp, ehl-i fesâd sipâh tâyifesinden ise habs ve arz eylesin, olmayanlar hakkında Şer'le lâzım geleni icrâ idesin.

Malta'dan esirlikten kurtulanlarla beraber Rodos'a gelen mihmandar şerîf Mehmed'den ve saireden alınan haberlere göre Malta 260/606 kadırgalarıyla França sefineleri Rodos ve İskenderiye gemilerine tecavülze hazırlandıklarından mukabele için tedarikli ve müteyakkız bulunmasına ve ilkbaharda Tersaneden de donanma gönderileceğine dair Rodos beyine hüküm.

Rodos begine hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp mâh-ı Muharremün âhirinde Malta cânibinden Rodos limanına bir França sefineleri gelüp, ancak ba'zı arab esîrlerinden gayrı mahrûsa-i Mısır'da Mihmândâr Şerîf Mehmed nâm kimesne Malta'da esîr olup, ba'dehû halâs olup zikr olunan () ile Rodos'a geldükde, Malta kadırgalarıyla Duka França gemileri ve Ceneviz'den yigirmi yedi oturak bir bâştardeleriyle cümle ittifâk idüp, evvel-bahârda Rodos ve Mısır boğazlarına gelüp Rodos ve İskenderiye gemileriyle tokuşmak, tedbîrindedürler diyü haber virdüğün arz eylemeğin, ma'lûm oldu. İmdi in-şâallâhu te'âlâ evvel-bahâr-ı huçeste âsârda deryâya müte'allik olan ümerâ gemileriyle hâzır u müheyyâ olmak ve Tersâne-i âmire'mden dahı bir mikdâr gemi donadılup deryâ muhâfazasıçün irsâl olunur. Küffâr-ı hâksârın mekr ü hîlelerinden gaflet câ'iz değildir **buyurdum ki:**

Vüsûl buldukda şimdiden Rodos gemilerinin cümle levâzım u mühimmâtın tedârik ü ihzâr eyleyüp, hâzır u âmâde olup, deryâ beglerine dahı ana göre haber gönderesin ki her biri gemileri ile edevât-ı ceng ü cidâl ve âlât-ı harb u kıtâl ile ve sâ'ir cümle levâzım u mühimmât ile cümlesi müretteb ü mükemmel kürekçileri ve yelkencileri ile müheyyâ vü hâzır olup, vakt ü mevsimi ile eğer yalılar muhâfazasıdur ve eğer deryâda Mısır'dan İstanbul'a ve gayri yirlere varup gelen rencber gemileridür, gereği gibi hıfz u hirâset eyleyüp, gaflet ile iyâzen billâhi te'âlâ bir mahalle ve rencber gemilerine zarar u ziyân irişdürmekden melâ'in u hâsirîn

gemileri Donanmâ-yı hümayûn`umu ale'l-fi'l üzerine bir hasâret olmakdan be-ğâyet ihtizâr eyleyüp, basîret üzre olasin.

*Tebriz'e emir götürmeye me'mûr iki kapıcı başı oraya
260/607 gidemediklerinden casuslar marifetiyle emri yollayıp muhafız Cafer
Paşa'dan tasadduklu kağıd getirtmesi memnuniyeti mucib olmağla
taltif için bir hil'at gönderildiğine dair Selmas sancak beyi Koci Beye
hüküm.*

Selmas sancağı begi Koçi Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp Dergâh-ı mu'allâ'm kapucılarından Yûsuf ve Kurd nâm kapucılar ile emr-i şerîfüm irsâl olunup, mezkûrları Tebriz'e isâl eylemek emrüm olup, lâkin gönderilmek mümkün olmamağın, on nefer yarar câsuslar tedârik idüp, emr-i şerîfi Tebriz'e gönderüp, bi inâyetillâhi te'âlâ kal'aya vâsıl olup, bir kaç gün kal'ada durup, a'dânun fıkır-i fâsîdinden haber alup, evzâ'u etvârına temâm-ı vâkıf olduktan sonra emîrû'l- ümerâi'l-kirâm Ca'fer dâme ikbâlûhu tasdik için âdemlerinden Şâtır Ali nâm kimesneyi câsuslara koşup hüsn-i tedbîr ü tedârikle kal'adan taşra çıkarup mâh-ı Cemâziyye'l-ülânın altıncı günü sana vâsıl olmağın, bir an ve bir sâ'at te'hîr u ârâm itdürmeyüp mezkûri kapucılarum ile Südde-i sidre misâlûme irsâl eyledüğün ve dört karındaş olup, uğûr-ı hümayûn-ı nusret-makrûnumda hizmet itmeği, bâ'is-i devlet ve bâdî-i rif'at bildüğünüz i'lâm eylemişsin. İmdi Südde-i sa'âdet'üme sadâkat ile hizmet eyleyenler envâ' inâyât-ı hüsvâneme mazhar olıgelmennüz mukarrerdür, senün dahı hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getirilüp, hil'at-i fâhiremden bir sevb-i hil'at-i mûrisü'l-behçetüm erzânî kılınup, irsâl olunmuşdur, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda südde-i seniyyâ ve atabe-i ulyâma olan ubûdiyyet u rıkkıyyetin mücebince zikr olunan hil'at-i fâhiremi envâ' i'zâz u ikrâm ile istikbâl eyleyüp, alup giyüp min-ba'd dahı eğer Tebriz kal'asına zahîre ile ve sâ'ir mu'âvenet lâzım olan husûslarda imdâd u mu'âvenet eylemekdür ve eğer sefer ve gayre ve ol serhadde tedariki lâzım olan umûrda hüsn-i tedârik eylemekdür ve eğer umûr-ı dîn-i mübîn ve uğûr-ı hümayûn-ı izzet-karînime müteferri' olan husûslarda bezl-i mâ-hüve'l- makdûr eyleyüp envâ' yüzaklıkları tahsîlinde sa'y u ihtimâm eylesin. İn-şâ'allâhu te'âlâ vâki' olan hidemât-ı mezkûren zâyî' olmayup, envâ'-ri'âyet-i pâdişâhânemle ri'âyet olunup, akran ve emsâlün beyninde mümtâz ve ser imrâr

olmak mukarrerdir. Ana göre ol cevânibe müteferri' olan hizmetlerde ihmâlden dakîka fevt eylemeyesin.

Bir sûreti Hoy sancağı begi Ulemâ Beg'e hil'at

*Emrullah çavuşun sevkine me'mûr olduğu iki senelik İstanbul'a
261/608 müretteb müzâyaka koyunlarının celebler üzerinde kalan bakiyelerinin
gönderilmelerine dair Yenice-i Vardar kadısına hükm.*

Vardar yenicesi kâdîsına hükmü ki:

Mektûb gönderüp taht-ı kazânda dokuz yüz doksan bir ve doksan iki senesinde Dergâh-ı mu'allâm Çavuşlarından Emrullah Çavuş tahrîr eylediği, müzâyaka koyunların Mahrûsa-i İstanbul'a sürmeğe emr-i şerîfüm irsâl olup, iki sene sürdürülüp, hâlâ ba'zı celep ta'ifesi koyun emîni defterinde mukayyed olup, iki sene koyunların sürdürmüşler iken, defter mûcebince mezkûrlar uhdelerinde olan koyunlarını sürmemek için, birer tarikle emr-i şerîf alup, ibrâz itmeğin, uhdelerinde mukayyed olan koyunların sürdürmeğe inâd iderler. Üslûb-ı sâbık üzre defter mûcebince uhdelerine lâzım gelen koyunların sürdürmek için emr-i şerîfüm virilmek recâsına arz eylediğün ecilden, mezkûrlar vech-i meşrûh üzre defter mûcebince uhdelerinde mukayyed olan müzâyaka koyunların mahrûsa-i mezbûreye sürdürmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda taht-ı kazânda müşârun-ileyh Emrullah Çavuş tahrîr eylediği yeni celebün müzâyaka koyunların defter mûcebince uhdelerine lâzım gelen koyunların bi't-temâm yarar sürücilere teslîm itdürüp, sâl-be-sâl sürürüp ve mukaddemâ doksan iki senesinin müzâyaka koyunların sürmek için Abdülkerîm Çavuş emr-i şerîfümle irsâl olup, defter mûcebince taht-ı kazândan sürülmesi lazım olan on bin iki yüz elli beş aded koyundan, beş bin üç yüz koyun sürdürüp, senün tarafından mûmzâ ve mühürlü defterünle gelüp, bâkî dört bin dokuz yüz kırk beş koyun kalmışdır. İmdi zikr olan koyunların dahı sürülmesi lâzım olmağın, Südde-i sa'âdet'ümde koyun emîni olan Alî Çavuş'un mühürlü defteri gönderilmişdir. Ol defter mûcebince taht-ı kazânda bâkî kalan dört bin dokuz yüz kırk beş aded koyunları taht-ı kazânda mezkûr Emrullah Çavuş tahrîr eylediği defter mûcebince bi't-temâm yarar sürücüleri teslîm itdürüp, Mahrûsa-i İstanbul'a sürdürüp yetiştiresin. Te'allül ü bahâne itdürmeyesin ve bundan gayri dahı defter mûcebince iki ve binden her kimde bâkî kalmış müzâyaka koyunları var ise ânları dahı sürücilere teslîm idüp, dahı nâyibün bile koşup, ber-vech-i isti'câl Mahrûsa-

i İstanbul'a irsâl ü isâl itdürüp ve ne mikdar koyun irsâl idüp müşârun-ileyh koyun emînine teslim itdürdüğün temessük alasin. Şöyle ki: Taht-ı kazânda defterde celeb mukayyed olanlardan bâkî kalan müzâyaka koyunu cem' olunmayup, eyâletden celb ü ahz olup, re'âyâdan te'addî ile cem' olduğun koyun emîni i'lâm eyleye azille, redle konulmayup, hakkından gelinmek mukarrer bilüp, ana göre tedârike mukayyed olup, tâm ikdâm u ihtimâmda dakîka fevt eylemeyesin. Bu husûs umûr-ı mühimmedendür, sâ'ire kıyâs eylemeyesin ve ba'zı kapum kulları ve gayriden ba'zı zikr olunan celeb ta'ifesine mu'âvin olup, koyun sürdürmeğe ki mani' olduğun mesmû'-ı şerîfüm olmuştur, ol makûlelere muhkem tenbih eylesin ki koyun husûsuna karışmayalar.

*Zerrin oğlu, Baba kalesi civarında birkaç boy beyleriyle ta'arruz ederek
262/609 bir kaç kişi şehid olmuş ve bir kaç kişiyide esîr olarak götürmüş ve
maksadı Sultân Süleyman türbesini yağmalamak ve palangaları
zaptetmek olduğundan Budun muhafızı Ali Paşa ile işbirliği yaparak
mukabeleye hazırlanmasına dair Temeşvar beylerbeyisine hüküm.*

Tımaşvar beglerbegisine hüküm ki :

Hâlâ Sigetvar Begi Hasan mektûb gönderüp Zerrin oğlu nâm mel'ûn Hırvat tarafından ve Baba cânibinden bir kaç boy begleri ile iki kıt'a darbezen uydurup, Sigetvar'a tâbî' Kalemîçe nâm varoşda hafta bâzârını basup, on üç nefer kimesnei şehîd ve on dört nefer kimesnei dahî esîr idüp, sa'ûb (?) dağına firâr eyledüklerin gelen casuslar ve alınan () fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidleri olduğu su'âl olındukda, fikr-i fâsidleri merhûm ve mağfûrun-leh ceddîm Sultân Süleymân Hân tâbe serâhunun Sigetvar'da vâkî' olan türbe-i mutahharı ğâreti vesâ'ir planka üzerine varmak olduğu haber virdüklerin arz eyledüğünden mâ'adâ İstolni Belgrad ve Seksar ve Solnok ve Filek ve Peçuy sancakları begleri dâme izzuhüm dahî mektûblar gönderüp, küffâr-ı hâk-sârün hareketleri olup alınan () ve câsûslardan su'âl olındukda Memâlik-i mahrûsa'ya taarruz kasdında oldukların haber virdüklerin arz eyledükleri ecilden, bu bâbda Budin muhâfazasında olan vezîrim Alî Paşa'ya ve Budin ümerâsına mü'ekked evâmîr-i şerîfe irsâl olunmuştur. İmdi bu bâbda kemâl-i teyakkuz ve intibâh üzre olup, ğâflet üzre olmayup, küffâr-ı hâk-sâr-ı dûzah-karâr cânibine yarar câsuslar gönderüp, tettebbu' u tecessüs itdürüp fikr-i fâsid ve re'y-i kâsidlerinden temâm haber alup, anun gibi ahd ü emâna muhalif Memâlik-i mahrûsamda bir mahalli istilâ iderler ise

Timaşvar'a tâbi' olan ümerâ ve zü'amâ vesâ'ir asâkir-i nusret-me'seri cem' idüp, Budin muhâfazasında olan vezîrüm Alî Paşa haberleşüp, fursat el virüp, mahall-i iktizâ itdüğüne göre def'-i mazarratları bâbında bezl-i kudret ve sarf-ı himmet eylemen emr idüp **buyurdum ki:**

Vüsûl buldukda bu husûsa bi'z-zât mukayyed olup, dahı bu ahvâli Timaşvar'a tâbi' olan ümerâyâ mektûbunla i'lâm eyleyüp, her biri basîret ü intibâh üzre olmasiyeçün tenbîh ü te'kîd eyleyüp, dahı adû-yı fitne-cûy cânibine yarar câsuslar gönderüp, ahvâl-i dalâlet hâllerin temâm tettebbu' u teccessüs itdürüp fikr-i fâsidlerinden haber alup, anun gibi küffâr-ı hâk-sâr cem'îyyet üzre olup, ahd ü emâna muhâlif Memâlik-i mahrûsamda bir mahalle zarar kasdın iderler ise müşârun-ileyh vezîrüm Alî paşa ile haberleşüp fursat el virüp mahall-i iktizâ itdükde vech ve münâsib olduğı üzre hüsn-i tedârik idüp, def'-i mazarratları bâbında envâ'-ı ikdâm iz'af-ı ihtimâmın vücûda getüresin, husûs-ı mezbûr mühimmât-ı umûrdandır. Ana göre tedârik idüp, ihmâl ü müsâhalemeden hazer eyleyesin. Mâdâm ki küffâr-ı hâk-sârın hilâf-ı ahd ü emân ve muğâyir-i sulh u peymân bir hareketleri olmayup, kendü hâllerinde olan bu cânibden varup ahd ü emâna muhâlif küffâr vilâyetine ta'arruz eylemekden hazer eyleyesin ve vâki' olduğı ahbâr-ı sahîhai yazup, sıhhati üzre arz eyleyisin.

Bir sûreti Bosna beglerbegisine.

*Sigetvara tâbi' Kalamice varoşunda pazar yerini basan Zerrin oğlunun
263/610 maksadı Sultân Süleyman türbesini yağmalamak ve palungaları tahrib
etmek olduğundan Budun muhafızı Ali Paşa ile söyleşerek birlikte
düşmana karşı hareket etmesine dair, Sigetvar beyi Hasan beye hüküm*

Bâ-müsvedde-i hazret-i efendi

Kapu kethüdâsına virildi. Fî gurre-i Cemâziye'l-âhir sene 994

Sigetvar Begi Hasan Beg'e hüküm ki:

Hâlâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Zerrin oğlu didikleri mel'ûn Hırvat tarafından ve Baba cânibinden bir kaç boy begleri ile bir kaç darbezen ile Sigetvar'a tâbi' Kalamice nâm varoşda hafta bâzârın basup, bir kaç nefer müslimânlarını şehîd ve esîr eyleyüp ve fikr-i fâsidleri plankalara ve merhûm ve mağfûrun-leh ceddin Sultân Süleymân Hân tâbe serâhu türbe-i mutahhara ğâret ü zarar eylemek kasdında oldukların bildirmişsin. İmdi İstolni Belgrad ve Seksar ve Solnuk ve Filek ve Pecuy begleri dahı mektûblar gönderüp, küffârın

hareketleri olup, alınan dellâlden ve gelen câsuslardan su'âl olındukda Memâlik-i mahrûsaya zarar kasd iderler diyü i'lâm eyledükleri ecilden bu bâbda Budin muhâfazasında olan vezîrüm Alî Paşa'ya mü'ekked hükm-i hümayûnum yazılup ğaflet üzre olmayup, hüsn-i tedârik üzre olmak fermânum olmuştur **buyurdum ki:**

Vüsûl buldukda anun gibi küffâr-ı bed-kirdârün arz olunduğı üzre cem'iyetleri olup, ahd ü emâna muhâlif Memâlik-i mahrûsadan bir mahalli zarar u gezend kasdın iderler ise müşârun-ileyh ile haberleşüp, dahı vech ü münâsib gördüğü üzre hüsn-i ittifâk u ittihâd ile yek-dil ü yek-cihet olup, fırsat el virüp mahall-i iktizâ itdüğüne göre def'-i mazarrat-ı a'dâda hıdmetde ve yoldaşlıkda bulınup, envâ' yüzaklıkları tahsîline sa'y ü ikdâm üzre olasin. Ammâ mâdâmki ol cânibde bir hareket olmayup, ahd ü emâna muhâlif vaz' olmaya ve bu cânibden sulha muğâyir vaz' sudûrundan ihtirâz üzre olasin. Bu bâbda sâ'ir ümerâya dahı müstakillen evâmir-i şerîfe yazılup irsâl olunmuştur. Birbirinüz ile haberleşüp, müşârun-ileyh vezîrüm münâsib gördüğü ile âmil olasin.

Bir sûreti Semendire, Bir sûreti İstoni Belgrad, Bir sûreti Seksar, Bir sûreti Solnuk, Bir sûreti Filek, Bir sûreti Peçuy, Bir sûreti Hatvan, Bir sûreti Secan, Bir sûreti Segedin, Bir sûreti Mohac, Bir sûreti Estorgun, Bir sûreti Nevigrad, Bir sûreti Simon, Bir sûreti Kurna, Bir sûreti Koban, Bir sûreti Sekçuy, cümlesi dahı mezbûr kethüdâya virilmiştir. Târîh-i mezbûrda

*Sigetvara tâbi' Kalemice varoşunda pazarı basıp birkaç kişiyi şehid ve
264/611 ba'zı kimseleri esîr eden Zerrin oğlunun usul maksadı Sultân Süleyman
türbesini ve ba'zı palangaları tahrib ve yağma etmek olduğu Sigetvar
Beyi Hasan tarafından bildirilmekle bu hususun Kralla muharebe
edilip tesviyesine ve mukabeleye hazırlanmasına dair Budun muhafızı
Ali Paşa'ya hüküm.*

Bâ-müsvedde-i hazret-i Efendi

Bu dahı

Fi't-târîhi'l-mezbûr

Budin muhâfazasına me'mûr olan vezîr Alî Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ Sigetvar Begi Hasan mektûb gönderüp, Zerrin oğlu didikleri mel'ûn Hırvat tarafından ve Papa cânibinden bir kaç boy begleri ile iki kıt'a darbezen uydurup, Sigetvar'a

tâbi' Kalemîçe nâm varoşda hafta bâzârın basup, on üç nefer kimesne şehîd ve on dört nefer kimesnei esîr idüp, su'ûbü'l- mürûr olan dağlara firâr eyledükleri ve gelen câsuslar ve alınan delillerden fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidleri ne olduğı su'âl olındukda, fikr-i fâsidleri merhûm ve mağfûrun-leh ceddîm Sultân Süleymân Hân tâbe serâhunun Sigetvar'da vâki' olan türbe-i mutahharı ğâreti ve sâ'ir planka üzerine üşmek olduğı haber virdüklerin arz eyledüğünden mâ'adâ, İstolni Belgrad, Seksar ve Solnok, ve Filek ve Peçuy begleri mektûblar gönderüp, küffâr-ı hâksârın hareketleri olup, alınan delîllerden ve câsuslardan su'âl olındukda Memâlik-i mahrûsaya zarar kasdlarında oldukların haber virdüklerin arz eylediler. İmdi ol cevânibde cümle umûru sana tefvîz olmuşdur. İn-şâ'allâhu te'âlâ varup vâsıl oldukda iktizâ itdüğü üzre hüsn-i tedârik eylemen emr idüp **buyurdum ki :**

Vüsûl buldukda bu bâbda temâm-ı basîret ü intibâh üzre olup, anun gibi küffâr-ı dalâlet âsârın cem'iyetleri olup, bir cânibe hareketleri olmak ihtimâli olursa evvelâ kral ile haberleşüp, ahd ü emâna muhâlif cem'iyet eylemenün aslı nedür, kendünün bu bâbda haberi varmıdır, kendü ma'rifeti ile mi cem'iyet eylemişlerdür, fikr ve tedârükleri nedir? Temâm ma'lûm idinüp, dahı iktizâ itdüğü üzre hüsn-i tedbîr ü tedârikle memleketün hıfz u hırâseti ve sûn u siyâneti bâbında mücidd ü merdâne olup, şöyle ki bir mahalle mazarrat kasdına hareketleri olursa serhad ümerâsıyla ve guzât-ı islâmî ile hüsn-i ittifâk u ittihâd ile yek-dil ü yek-cihet olup, def'-i mazarratlarında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlenüz vücûda getüresin. Bu bâbda ümerâya dahı müstakillen evâmîr-i şerîfe yazılup, her birinüz hâzır u müheyyâ olup, anun gibi lâzım oldukda hıdmetde bulunmak fermân olmuşdur. Müşârûn-ileyhimle haberleşüp, dahı küffârın hareketi kangı cânibe olursa def'-i mazarratı bâbında hüsn-i ihtimâm eyleyüp envâ' yüzaklıkları tahsîlinde mücidd ü merdâne olasın. Ammâ mâdâm ki ol taraftan ahde muhâlif vaz' sudûr eylemeye bu cânibden sulha muğâyir vaz'dan ihtiyât olına.

*Şam'ın ümera, Zü'amâ ve timarluları yeniçerileri şark seferine me'mûr
265/612 idildiğinden o havalinin emniyet ve asayîşi ve Hak umuru hakkında
alınan tedbirleri bildirmesine dair serdara hüküm.*

Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 11 C sene 94.

Serdâra hüküm ki:

Hâlâ Şam-ı Dârü's-selâmun cümle ümerâ ve zü'amâ ve erbâb-ı timarı ve yeniçerinün bin neferi şark seferine gitmek mühimdür diyü sefere ta'yîn olunmuş iken, Şâm-ı şerîfun hıfz

u hirâseti ve huccâc-ı zevî'l-ibtihâcun levâzım u mühimmâtı tedâriki dahı mühimmât-ı dîn ü devletden olmağın bu husûsları dahı görüp, hüsn-i tedârik eylemen lâzım değil midür? Şâm beglerbegi ba'zı mühimmât için Âstâne-i sa'âdet'üme getürdilüp, bi'l- fi'l Südde-i sa'âdet'ümde hıdmetde ve Şâm-ı şerife gönderildiği takdîrce varup irişmek mümkün olmaduğı vâzıhdur. Hac zamânı dahı karîb olmuştur. Bu bâbda fikr ü tedârikinüz nedür cümle umûr hod size tefvîz olunmuştur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda fikr ve tedârikinüz ne vecihledür? Şâm-ı şerîf'ün cümle asâkiri şark seferine ta'yîn olunduğı takdirce Şam muhâfazası ve huccâcın ahvâli tedâriki mühimmatdan değil midür? Ne vechile tedârik olunmuştur. Bu ahvâl dahı cemî'an sizün uhdenüze lâzım olmuştur. Şâm muhâfazasıyçün bir yarar kimesne konılup hıfz u hirâset-i memleket itdürüp ve huccâcun ahvâlin görüp, itmâma irişdirmek lâzım değil midür ? Bu bâbda re'y-i rezîn-i isâbet karîninüz ne vechile müncer olmuştur. İyâzen billâhi te'âlâ Şâm-ı şerîfde eşkiyâ ve urbândan bir müteveccih zuhûr iderse bu bâbda cevâbınız nedür ? ale'l-husûs haccun zemânı dahı karîb olup, eğer deve ve eğer peksimât henüz tedârik olunmamışdur, nice olmak gerekdür ve'l-hâsıl bu husûsda temâm-ı teyakkuz u intibâh üzere olup eğer hıfz u hirâset-i memleket ve eğer kâfile-i Şâm'un mühimmâtı tedârikidür gereğı gibi mukayyed olup ırz u nâmusâ muhâlif iyâzen billâhi te'âlâ bir nesne zuhûrundan be-ğâyet ihtizâr olma.

Yeniçeri mevâcibinin tedarikinde müşkilat görülmüş olmağla öteden beri aralarda yapılageldiğı vechile her haracdun birer (sefer Florisi) alınmasına müsaade olunduğı hakkında Budun muhafızı Vezir Ali Paşa'ya hüküm.

Budin muhâfazasında olan vezîrüm Alî Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp kul tâyifesinün mevâcibi husûsunda fevka'l-had müzâyaka ve nefere ihtiyâç olmağın, anun gibi lâzım gelüp iktizâ iderse, kadîmden ol diyârda cârî olıgelen âdet ve kânûn üzere her haraçdan birer sefer filorisi cem' olmak husûsın i'lâm eylemişsin. İmdi anun gibi hazîne müzâyaka olup, kul mevâcibinde zarûret çekilüp, size ihtiyâç olursa tedârik eylemek emr idüp **buyurdum ki:**

Vüsûl buldukda bu bâbda hüsn-i tedârik üzere olup, anun gibi hazîne-i Budin'de müzâyaka olup kul mevâcibinde zarûret çekilüp, sefer filorisi cem' olmak iktizâ iderse

kadîmden olıgeldüğü üzre hüsn-i tedarik eyleyüp, sühûlet ile 'cem' u tahsîl eyleyüp, kul mevâcibine sarf eylesin. Ammâ bu bâbda gereği mukayyed olup, gâyet lâzım gelmeyince mübâşeret eylemeyüp, tayife-i re'âyâ ki vedâyî'-i hâlik-i berâyâdır. Tahammüllerinden ziyâde nesne teklîf eylemeyüp, bir hâdis vaz'-ı ahvâlinden ve re'âyânın neferine nesne sâbit olur ahvâlden ihtiyât eylesin.

Budun'da sancak emri verilen Yeniçeri ağası Mehmed'in, ağalık etmesi
266/614 *kanuna aykırı olduğundan yeniçeri ağalığına Çaşnigir Mecid'in tayini*
muvafık görüldüğüne dair Budun muhafızı Vezir Ali Paşa'ya hüküm.

Fî 12 C sene 94.

Budin mahâfazasında olan vezîr Alî Paşa'ya hüküm ki:

Mektûb gönderüp, Yeniçeri Ağası olan Mehmed dâme mecdühû mukaddemâ sancak virilmişiken, hilâf-ı kânûn ağalığa mutasarrıf olup, müşârûn ileyh düşeninden sancak ve yeniçeri ağalığını Dergâh-ı âlî câşnigirlerinden Mecid zîde mecdühûya tevcîh olunması husûsunı arz eyledüğün acilden, müşârûn ileyh câşnigîrin hakkında mezîd-i inâyet zuhûra getürüp, iş bu sene erba'a ve tis'ine ve tis'a mi'ete Cemâziye'l-âhiresinün on üçüncü gününden Budin'ün Yeniçeri Ağalığı inâyet olunmuşdur **buyurdum ki:**

Müşârûn ileyhi Yeniçeri ağalığı hidmetinde vech ve münâsib gördüğün üzre istihdâm eylesin ve sâbıkâ ağa olan Mehmed dâme mecdühûya hâline münâsib sancak düşdükde arz eylesin.

266/615 *Budun yeniçeri ağalığı tevcih olduğuna dair, câşnigir Mehmed ağaya hüküm.*

Dergâh-ı Alî câşnigirlerinden Mehmed Ağa'ya hüküm ki:

Hâlâ hakkında mezîd-i inâyet-i pâdişâhânem zuhûra getürüp iş bu sene erbe'a ve tis'ine ve tis'a mi'e Cemâziye'l-âhiresinün on üçüncü gününden sana Budin Yeniçeri Ağalığı inâyet idüp **buyurdum ki:**

Te'hir eylemeyüp Budin'e varup Yeniçeri ağası olup Budin muhâfazasında olan vezîrüm Alî Paşa vech ü münâsib gördüğü üzre hıdmetde bulınasın.

266/616 *Dergâh-ı âlî çavuşlarından Mustafa'nın budin'de uygun bir göreve tayin edilmesine dair Budin muhafızı Ali Paşa'ya hüküm*

Budin Muhâfazasında olan vezîr Ali Paşa'ya hüküm ki:

Hâlâ Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp, Dergâh-ı âlî çavuşlarından olup Budin'de istihdâm olınmak fermân olunan kıdvetü'l-emâcid ve'l-ekârim Mustafa dâme mecdühü için her vechile yarar olup Budin'de hâline münâsib mansıb düşdükte tevcîh olınmak için hükm virilmesin arz eyledüğün ecilden müşarun-ileyh arz eyledüğün üzre Budin'de hâline münâsib mansıb düşdükte tevcîh eyleyüp arz eylemen emr idüp **buyurdum ki:**

Anun gibi Budin'de müşarun-ileyhün hâline münâsib bir mansıb düşdükte tevcîh eyleyüp arz eylesin.

267/617 *Kroleş kadısı Ali ve kale dizdârı Hüseyin'in is'arı vechile mahlûl gediklerin münhasıran kalede oturan yerlilere verilmesine ve bu surette Kroleş âsilerine mukabele mümkün olacağına dair Delvine sancak beyine hüküm.*

Maltepe canibinde Kağıt Emîni olan (boş) nâm Bey'e virildi. Fî 20 [C] sene 94.

Delvine sancağı begine hüküm ki:

Kroleş kâdîları mevlânâ Ali zîde-fazluhû ile Kal'a dizdârı Hüseyin Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Kroleş âsîleri kal'a-i () evimüz ve evlâdımız ile leyl ü nehâr kal'ada mütemekkin iken, âhar sancak ve âhar kadılıktan ba'zı kimesneler ağalık ve kâ'immakamlık yoğiken müzevir arz ile timarlarımız almağla zulm ü hayf olduğın arz itmeğın, anun gibi gedik mahlûl olup tevcîh olınmak lâzım geldükde âhar yirde mütemekkin olanlara virilmeyüp, yerlü yarar kimesnelere tevcîh olup emr idüp **buyurdum ki:**

Vüsûl buldukda anun gibi gedik mahlûl olup, tevcîh olunmalu oldukda âhar yirde mütemekkin olanlara virdirmeyüp, yerlûden yarar kimesneye tevcîh eylesin ki dâ'ima kal'a hıfzında olalar ve kal'a hıfzında icâb idüp gelmeyenlere dahı gedik tasarruf itdûrmeyesin.

267/618 *Haslar kazâsı dahilindeki eski ve yeni çiftliklerin bağ ve bahçelerin ve mandraların içlerinde oturanlarla beraber, İbrahim çavuş mübaşeretile defteri yapılmasına dair Haslar kadısına hüküm.*

Bâ-hatt-ı Hümâyûn

Hâslar kâdîsına hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp, bundan akdem emr-i şerîfüm gönderilüp Hâslar kazâsında olan bâğçe ve çiftlikler ve mândıralarun kadîmî ve hâdisî ve içlerinde ne makûle kimesneler hıdmet itdüğün Dergâh-ı mu'allâm çavuşlarından İbrâhîm Çavuş zîde kadruhû mübâşeretîyle ne mikdârı kadîmî ve ne mikdârı hâdis olduğu defter idüp, imzâlayup ve mühürleyüp, Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin diyü fermân-ı şerîfüm olmağla ve ne mikdâr bâğçe ve çiftlik ve mândıralar olup ve içlerinde ne mikdâr kimesneler hıdmet eyledüğün ale'l-esâmî defter idüp, defterün bir sûretini Südde-i sa'âdet'üme gönderüp, lâkin gönderdiğün defter mücebince şer'le tefîş olup, ehl-i fesâdun haklarından gelmek için emr-i şerîfüm virilmek recâsına arz eyledüğün ecilden gönderdiğün defter mücebince şer'ile tefîş olup, arz olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vüsûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup, müşârun-ileyh çavuşum mübâşeretîyle defter mücebince defterde olan bâğçe ve çiftliğün ve mândıralarun içinde olup, hıdmet eyleyenler her kimler ise ahvâlleri şer'le hakk üzre tefîş idüp göresin. Şöyle ki zikr olunan bâğçe ve çiftlik ve mândıralarda sâkin olup, şer'le fesâd u şenâ'ati sâbit ü zâhir olanlar muhtâç dahı olanlardan ise yazup, Südde-i sa'âdet'üme arz eylesin. Olmayanları dahı sûret-i sicilleri ile mukayyed ü mahbûs Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ki Şer'le haklarından geline. Ammâ hîn-i tefîşde temâm hakk üzre olup, kendü hâllerinde olanlara dahl olup ehl-i fesâda himâyet olunmakdan ve garaz u nisbet ile hilâf-ı vâki' nesne arz eylemekden hazer eylesin. Hakkdan udûl eylemeyesin.

*Harem-i Hümayûn hademelerinden Sefer Odabaşının kardeşleri olup o
268/619 tarafda sâkin olan Pavlo ve Kireçoy oğulları ve kızlarıyla İstanbul'a
gelmelerine izin verildiğine dair Filek beyine ve kadısına hüküm.*

Filek Begine ve kâdîsına hüküm ki:

Harem-i Hümayûnum huddâmından Hüseyin livâ-i mezbûrda Yosona ve Yorsa (?) nâm karyelerde mütemekkin olan Pavlo ve Kireçoy nâm zimmîler karındaşları olup Sefer Odabaşı nâm kimesne oğulları ve kızları ile İstanbul'a gelmek murâd idinüp, kimesne mâni olmamak bâbında hükm-i hümayûnun recâ itmeğin **buyurdum ki:**

Mezbûrlar İstanbul'a gelmek murâd idindükde hilâf-ı şer'-i şerîf kimesneyi dahl itdürmeyüp mânî' olmayasız.

**268/620 Saray'a gönderdiğidoğanlar makbule geçtiğinden bir hil'at ve bir şalvar
ihsan olunduğuna dair Mısır beylerbeyisine hüküm.**

Bâ-Hatt-ı Ferruh.

Kapucıbaşına tâbi' Kara Veli'ye virilmiştir. Fî 19 C sene 94.

Mısır Beylerbeyine hüküm ki:

Hâlâ Âstâne-i sa'âdet-nişânıma kadîmden irsâl olınu geldüğü üzre doğanlar tedârik idüp irsâl eyledüğün ecilden hakkında mezîd-i inâyetim zuhûra getürüp, hil'a-i fâhiremden bir sevb-i hil'at ile bir şalvar ihşân olunup, imlâsiyçün harem-i mahremimde doğancıbaşı olan Hasan ta'yin olınmuştur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda zıkr olunan hil'at-ı fâhire ile şalvar-ı hümayûnumu envâ' ilzâz u ikrâm ile istikbal eyleyüp, alup giyüp, dahı uğûr-ı hümayûnum ol cevânibde vâki' olan hıdemât-ı mebrûremda envâ'-ı mesâ'î-i cemile vücûda getüresin.

**Cüdebzade Mehmed ve Dört köyünden Hasan eşkiya ile birleşerek mal
268/621 yağmalayıp kadın kaldırıp değirmen yakdıklarından mahkemeye
ihzarlarına dair Köstendil beyine hüküm.**

Bâ-Hatt-ı Mecid Efendi

Köstendil begine hüküm ki:

Südde-i sa'âdet'üme mektüb gönderüp livâ-i mezbûrun a'yânından ba'zı kimesneler gelüp Cüdeb-zâde Mehmed ve Dört nâm karye sakinlerinden Hasan nâm kimesneler ba'zı eşkiyâ ile etrâflarında olan karyelerde kiminün evin basup, ehl ü iyâlin çeküp emvâl ü eşyâsın gâret eyleyüp ve kiminün evlerin ve samanlıklarun ve değirmenlerün ihrâk idüp ve âyende vü revendenün yolına inüp, katl-i nefis idüp ve nice kimesnelerin oğulların tasaddi, koyunların sirka idüp, fesâd ü şenâ'at üzre oldukların arz eyledüğün ecilden mezbûrların ahvâli şer'le görölüp arz olasin. Emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrları ihzâr eyleyüp bir def'a Şer'le tarâf kâdısı ma'rifetiyle Şer'le hakk üzre tefîş idüp göresin. Arz olunduğu izre mezbûrun fukarâya zulm ü te'addi eyledükleri Şer'le sâbit ü zâhir olursa, tescil idüp, dahî sûret-i sicilleri ile yazup, Südde-i

sa'âdet'üme arz eylesin. Sonra emr-i şerîfüm ne vechile sadır olur ise mücebi ile amel olına. Ammâ temâm hakk üzre kendü hallerinde olanlara dahl olunmakdan hazer ve ehl-i fesâdı himâyet eylemekden hilâf-ı vâki' vech arz olunmakdan hazer eylesin.

*Fisk ve fesâd ile melûf, ehalinin zorla kızlarını kaldıran ve şakilerle
269/622 münasebeti olan Baltazade Ahmed Çavuş'un mahkemeye ihzarına dair
Sığla beyine Akçaşehir kadısına hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Ferruh.

Mektûb getiren Ahmed'e virildi

Sığla Begine, Akça-şehir kâdîsına hüküm ki:

Ahâlî-i Vilâyet Südde-i sa'âdet'üme mektûp gönderüp, Dergâh-ı âlî çavuşlarından Balta-zâde dimekle ma'rûf Ahmed Çavuş nâm kimesnenin fukarâya zulm u te'addîsi olduğundan gayri aleniyyeten fisk u fücûr eyleyüp ve fukaranın anda avrat ve kızların levandânan () cebren ellerinden çeküp alup ve nice ehli fesâd kutta'ü't-tarîk () ile kazâ-i mezbûrdan ve bilâd-ı () kâdîliklarından nice müslümanları tutup habs itdükden sonra kollarından asup envâ' işkence ile kimine beşbin ve kimine on bin akçe ikrâhen deyn ikrâr itdirüp, zulmen akçelerin alup, envâ' zulm ü te'addî eyleyüp, şer'-i şerîfe da'vet olındukda itâ'at itmeyüp, ulemâ ve sulehânın dinine ve imânına şetm eyleyüp ve kiminin zulmen ve cebren evini basup ve kimin kılıç darp idüp, fukarâya envâ' zulm ü te'addîleri olup Şer'le tefîş olunmak için emr-i şerîfüm virilmek ricâ eyledükleri ecilden mezbûrun ahvâli Şer'le görölüp, arz olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezkûrun ahvâli bî-garaz müslümanlardan tettebbu' eyleyüp, göresin. Fi'l vâki' i'lâm eyledüğün üzre mezbûre isnâd olunan husûslar vâki'midür nicedür ve mezbûr ulemâ ü sulehânın hâşa dinlerine ve imânlarına şetm-i gâliz idüp ve fukaraya zulm ü te'addî eylemiş midir ve ne makûle zulm ü te'addîsi vardır ? Tamam ma'lûm itdükden sonra mufasssal ve meşrûh yazup arz eylesin. Sonra emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mücebi ile amel olına diyü hüküm yazıldı.

*Kız ve oğlanları kaldıran halkın mallarını yağmalayan Bıyıklı Ali
269/623 Hapsedilmiş ve iki refiki Baklacı Hüseyin ile Husrev sipâhî serir
olduklarından siyaset edilmelerine dair Edirne bostancıbaşısına hüküm.*

Sadrazam Siyavuş Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 5 Ca sene 94.

Edirne`de Bostancıbaşıma hüküm ki:

Hâlâ Edirne kâdîsı Mevlânâ Mustafa Südde-i sa`âdet`üme mektûb gönderüp, emr-i şerîfüm mücebince Edirne`de olan sipâhî oğlanlarından Tebrîz`de çavuş olan Bıyıklı Ali ve Baklacı Hüseyin ve Hüsrev nâm sipâhîler yoldaşlarıyla marazlık idüp ve yarağla şehirde gezüp, avret ve oğlan çeküp ehl-i sükun malların aldığı sâbıkâ arz olunmağın, ele getirilmek fermanım olmağla, mezbûrlar ele getirülüp, bi`l-fi`il Edirne zindanında mahbûs olup, lâkin Bıyıklı Ali`nin Şer`le siyâset icâb ider vaz`ı sâbit olmayup, ammâ Baklacı Hüseyin ile Hüsrev siyâset-i azimeye müstahaklardır diyü mukaddemâ arz olındukda Şer`-i şerîf muktezâsınca haklarından gelinmek emrüm olup ol bâbda Edirne kâdîsı olan mevlânâ-yı müşârun-ileyhe hükm-i şerîfüm yazılıp, çavuş ile irsâl olunmuş idi, lâkin Edirne`de kul tayifesi ziyâde olmağla kul hücum idüp, bir fesâd olmak ihtimâli olduğu i`lâm olunmağın bu bâbda sen dahı mübâşir olmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda müşârun-ileyh kâdî ile müşâveret idüp, dahı sâbıkâ gönderilen emr-i şerîfimi edâ eylemeniz bâbında envâ`-ı sa`y u ikdâmınız vücûda getüresin. Amma bir vechile hüsn-i tedârik üzre olasın ki bir fesâd olmak ihtimâli olmaya

*Akıncılarlar Bender muhâfazasında iken Şark seferine hareket için
270/624 verilmiş olan emir te`hîr olunarak o civarın muhâfazasında kalmasına
dair Vulçitrin beyine hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Sin, Elif

Sâhib-i sa`âdet Siyavuş Paşa Hazretlerine virilmiştir. Fî 15 C sene 94.

Viçitrin (Vulçitrin) begine hüküm ki:

Mektûb gönderüp, mukaddemâ emr-i şerîf vârid olup akıncı tahrîri itmâma irişdükde geçen senede ne vecdile cem`iyyet idüp, Kal`a-i Bender muhâfazasına ve etraf u eknâfa hâzir u nâzır olmuş iken, girü uslûb-ı sâbık üzre ve Toshaların ve üçer binlü sipâh tâyifesiyle münâsib olan mahallde cem`iyyet üzre olup, her ne taraftan düşman zuhûr iderse def`ine ikdâm idesin diyü fermân olunmuşiken, hâlâ Dergâh-ı mu`allâ`m kapucılardan Receb ve Ali nâm kimesneler yedlerinden tekrâr emr-i şerîf vârid olup, diyâr-ı şarka azîmet fermân olunup, eger diyâr-ı şarka gidilürse küffârın ziyâde hareketine bâ`is olur, kangı cânibe fermân olunursa hükm-i şerîf virilmek recâsına arz eylemişsin. İmdi sâbıkâ vârid olan hükm-i

hümâyûnum mücebince şark seferine gitmeyüp muhâfaza hıdmetinde olman emr idüp,
buyurdum ki:

Vardukda emr-i şerîfüm mücebince muhâfaza hıdmetinde olup, a'dâ tarafına dâyimâ göz ve kulak tutup el-iyâzen billâhi te'âlâ gaflet ile ol yirden bir mahalli zarar u gezend irişdürmekden ziyâde ihtiyât üzre olup ve a'dâ tarafından vâkıf olduğın ihbârı ale't-tevâlî sâ'ir lâzımü'l-arz olan husûslar ile arz u i'lâmdan hâlî olmayasın.

*Gebze nahiyesine tâbi' Tepecik köyünden Hâssa korularında oklarla
270/625 boğa vuran Karacaoğulları Ahmed, Mustafa ve refikleri hakkında
tahkikat icrasına dair Üsküdar kâdisına hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Sin

Bostancıbaşının odabaşısına virildi. Fî 14 C sene 94.

Üsküdar kâdisına hüküm ki:

Sûret-i sicil gönderüp Hâssa Bostancıbaşı Hıdır dâme mecdühü cânibinden Hâssa korucularından Ali ve Mustafa ve Behram ve diğer Mustafa nâm korucılar meclis-i Şer'a gelüp, mahrûsa-i mezbûreye tâbi' Gekbuze nâhiyesinde Depecik nâm karyeden Karacaoğulları Ahmed ve Mustafa bin Nebî ve Bilâl nâm Arab ve Nesîmî-oğulları Mehmed ve Eymür nâm kimesneler Hâssa koru için ok ve yay ve tazılar ile şikâre çıkup, bir boğa öldürüp, mezbûr Depecik nâm karyeden Velî nâm kimesnenün atına tahmîl idüp, mezbûr Hakvirdi'nün evine alup gittükleri istimâ' olındı. Bu hususı tefehhus olunmasın taleb iderüz didiklerinde mezbûrlar ihzâr olup, keyfiyet-i hâl su'âl olındukda cümlesi ikrâr ile cevâb virdükden sonra Bilal ve Mustafa ve Receb ve diğer Mustafâ ve Nesîmî-oğulları ve Mehmed ve Eymür gaybet itdüklerin arz eyledüğün ecilden, mezbûr be-her hâl ele getirilüp Şer'le teftiş olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda mezbûrları beher hâl ihzâr eyleyüp, bir def'a Şer'le görilüp fasl olunmuş değil ise hakk üzre teftiş idüp göresin, ve zikr olan mahal mübâh dağ makûlesi olmayup, Hassa-i hümâyûnum için kadîmden koruyu gelen mahsûs koru iken bilâ emr varup, vech-i meşrûh üzre şikar idüp, mîrî koruya tecâvüz eyledükleri sâbit olursa yanınızda sübût bulduğu üzre sebt ü sicil eyleyüp, sûretini Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

*Şerir ve kalpazan olan Receb memleketin sükûnunu kalb akçe sürerek
271/626 pazarları karıştırdığı bildirilmiş olmağla Şer'le sâbit olursa hakkından
gelinmesine dair Çirmen sancak beyine, Uzuncaova Hasköyü kadısına
hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Beytü'l-mâl emîni Osman Çavuş'a virilmişdür. Fî 14 C sene 94.

Çirmen sancağı begine ve Uzuncaova Hasköy kâdısına hüküm ki:

Sen ki kâdısın sûret-i sicill gönderüp, senün tarafından Mûsâ nâm voyvoda meclis-i Şer'a varup kasaba-i mezbûre sâkinlerinden Receb Sûfî bin İbrâhîm nâm kimesne şirret ü şekâ ile meşhûr olduğundan mâ'adâ kallâb olup, vilâyet kalb akçe ile ihtilâl, keyfiyyet-i ahvâli ahâlî-i vilâyetden su'âl olunmasın taleb iderin didükde mezbûr Receb'ün ahvâli su'âl olındukda ahâlî-i vilâyetden ba'zı kimesne mezbûrun evine vardukda karşı çıkup, niçün bu makûle vaz' idersin didiğimizde gayrı nesne işledirüm diyü cevâb eyledüğün haber virmeğle kasaba-i mezbûrenün e'imme vü hutabâsından ve a'yân-ı vilâyetinden ba'zı kimesneler evine ve kibel-i Şer'den âdem gönderildükde mezbûr Receb Sûfî'nün Hüseyin nâm bir hıdmetkârı odasında sandukları üzerinden bir mikdâr beyâz bez ile yağlı bir çıkın akçe ve bir çıkın sikke-i pâdişâhî bulunup alâ mele'i'n-nâs mahkeme-i şerîfe götürdüklerin arz eyledüğün ecilden hakkından gelinmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda fi'l-vâki' arz olınduğı üzre mezbûr sahîh kallâb olup, kalb altun ve akçe ve gayrı kesdüğü Şer'le sâbit ü zâhir olursa ve elinde kallâblığa müte'allik sikke ve âlât bulunmuş ise Şer'le hakkından gelüp ve emrüm yirine varduğın yazup arz eylesin.

*Şehzade Mehmed'in Hazinesarbaşı Ahmed bir kaç kişi ve ba'zı
çavuşlar ve kadılarla İstanbul'a gelmek üzere İskenderiyede Françalı
272/627 Lendoslu Reisin gemisine binep denize açıldıktan sonra Kralın kardeşi
oğlu Prençko bir baştarde ve bir kadirga ile önlerine çıkıp
müslümanların hepsini esir ve Malta'ya götürüp satmaya teşebbüs
ettiğine ve ahde mügayir bir halin tekerrür ettirilmemesine dair tafsilatı
havi França Kralına name-i hümayun.*

Sâhib-i sa'âdet vezîr-i a'zam Siyavuş Paşa hazretlerine gönderildi. Fî 18 C sene 94.

França pâdişahına nâme-i hümayûn yazıla ki:

El-hâletü hazihî sizün bundan akdem İskenderiye'de Lendoslu Re'îs Masko nâm zimmînün İstanbul'a gelmek için navlun ile Hasan Çavuş ve Haydar ve Hasan nâm müslümanlar sâbıkâ inağrib defterdârı Mehmed ve ferzend-i ercümend oğlum Mehmed Hân tâle bakâhunun hazînedârbaşısı Ahmed ve Pîr Ali ve Mehmed Yûsuf nâm kâdîlar ve Mısır kassâmı olan Hasan Çavuş'un oğlu Şaban ve karındaşı Pîrî ve Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mustafa Çavuş ile bir kızı ve bir câriyesi ve Mûsâ bin Pîrî nâm kimesneler ve bunlardan mâ'ada nice müslümünlar tevâbî' u levâhıklar ile mezbûr reisün seffinesine girüp, dahı İskenderiye limanından yüz mil mikdârı yir gitdükde sizün kızkarındaşınız oğlu olan Prençko (?) için nefsi-i França'dan bir fenarlı büyük başterde ile bir yarar kadirge donadup deryâ yüzüne çıkup korsanlıkda gezerken gemimiz rast gelüp iki gün iki gice ceng oldukdan sonra fursat bulup gemimizi alup mezkûrûn müslümanları esîr idüp, ba'dehû Malta'ya götürüp, satmak sadedinde iken siz haberdâr olmanızla merkûma mektûb gönderüp, mazmûnında ben seni Malta'ya ziyârete gönderdüm ve illâ müslümânlar üstüne korsanlığa gönderdüm diyü itâb idicek mezkûrûn esîrlerin hıdmetkârların Malta begine satup kendülerin bahâya kesüp yine França'ya gitmişdür. Ehl-i İslâmdan França'ya esîr olmak ve bahâ alınmak ahid-nâme-i hümayûna muhâlif olmağın mezbûrûn esîrlerden bahâ alınmadın halâs olmaların taleb iderüz diyü da'vâ eyledükleri ecilden sizün elçiniz cevâb virüp mezbûr Prençko(?) França'ya tâbî' değıldür harbîdür diyü inkâr eylemeğın mezbûr Prençko(?) sizün karındaşınız oğlu olup size isyân üzre olmayup, itâ'at ü inkiyâd üzre olduğı elçinizün müvâcehesinde isbât olunup, temessük virilüp ol bâbda Françalı idüğüne aslâ şübhe kalmamışdur. Eyle olsa Âstâne-i sa'âdet'ümde sizden mukaddem dostluk itmiş olmayup, kadîmî dostumuz makâmında iken mâbeynimizde vâkî' olan sulh u salâh ve ahd ü emâna mugâyir ilâ-hâzihi'l-ân bir vaz' sâdır olmamağın şerâyit ü ahd ü emân kemâ yenbağî ri'ayet ü siyânet oligeldüğü ecilden, hâlâ dahı bu makûle vaz' idenlerin ahid-nâme-i hümayûnumuz mücebince haklarından gelinüp alınan esîrler ıtlâk olunup ve esbâb u emvâl bi't-temâm ve'l-kemâl südde-i seniyyâma gönderilmek lâzım u mühim idüğü hal değıldür. Bu makûle vaz'a cidden rızâmuz yokdur. Bundan akdem Körfus kapudânı Ramazan Paşa'nun oğlını aldıkda Venediklü şerâyit-i ahd ü emâna ne vechile ri'ayet idüp, ol kapudânun ve mübâşir olanların haklarından geldiklerinden mâ'adâ esîr olanları ıtlâk idüp ve emvâl ü erzâkı Dergâh-ı mu'allâ'ma

gönderdikleri hod-mesmû'umuz olmuşdur. İmdi kadîmü'l-eyyâmdan ilâ-hazihi'l-ân hodmân(?) hilâfetimiz ile vâki' olan sulh u salâh emri ki bâ'is ü fevz ü felâhdur. Muhkem olup halel-pezîr olmayup, maksûdunuz ise tarafeynden mün'akid olan sulh u salâh ve ahd ü emân mücebince bu fesâdı idenler her kimler ise getürdölüp, dahı müntehâ haklarından gelindükden sonra esîr olanlar ıtlâk olunup, alınan emvâl ve erzâkı yarar âdemleriniz atebe-i ulyâmıza gönderilmek lâzım ve mühim idüğü zâhir ü bâhirdür, **gerekdir ki:**

Vusûl buldukda kadîmü'l-eyyâmdan ilâ-hazihi'l-ân âsitân-ı devlet-âşiyân ve hândân-ı adâlet-bünyânımıza olan muhabbet ü ihlâs ve meveddet-i ihtisâsınız ve sulh ü salâh ve ahd ü emân mücebince bu fesâd ı idenler her kimler ise bi-eyyi-tarîk-i gân buldırılup ele getürölüp, dahı müntehâ haklarından geldükden sonra esîr olanlar ıtlâk olunup ve alınan esbâb u emvâl ne mikdâr ise defter olunup, yarar ademleriniz ile Dergâh-ı mu'allâ'ma irsâl ü isâl eyleyüp, şolki lâzım-sulh u salâhdur, vücûde getürilmek bâbında envâ' mesâ'î- cemîlenüz zuhûr u bürûza getürile ki mâbeynimüzde vâki' olan muvâlât u müsâfât iz'âf u müzâ'af olup, hilâf-ı sulh u salâh ve mügâyir-i ahd ü emân vaz'a irtikâb eyleyenlerin müntehâ haklarından gelinmekle eyyâm-ı hümayûn-ı adâlet-makrûnumuzda re'âyâ vü berâyâ ve tâyife-i tüccâr huzûr-ı hâl ve refâh-mâl ile kâr u kisblerine meşkul olup, devâm-ı devlet ve bünyân-ı haşmetimiz ed'iyyesine iştikâl-i lâ-yezâlde olalar.

*Fesad ehli olduğundan dirliği=timarı ref'olunan İçel'li Safvan oğlu
273/628 Kerim'in ortadan kaybolursa bulunup küreğe konulmasına dair Kıbrıs
beylerbeyisine hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Magosa Azablar Ağası Hüseyin Ağa'ya virildi. Fî 23 C sene 94.

Kıbrıs beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp İç-il sipâhîlerinden Savan-oğlu Kerim nâm sipâhî ehl-i fesâd olduğın i'lâm eyledüğün ecilden mezbûrun dirliği alınup küreğe konulmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr firâr ider ise Şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup, getürdüp, dahı mezbûrı küreğe koyup emrüm olmadın kürekden halâs itmeyesin.

İspir sancağı Batum'a ilhak edilmiş olduğundan icmal ve mufassal
273/629 *defterlerini Batum beylerbeyisi Mustafa'ya göndermesine dair Erzurum*
beylerbeyisine hüküm.

Erzurum beglerbegisine hüküm ki:

Hâlâ İspir sancağı Batum beglerbegiliğine ilhâk olunmağın livâ-i mezbûrun icmâl ve mufassal defterlerin Batum beglerbegisi Mustafa dâme ikbâlühûya gönderilmesin emr idüp buyurdum ki:

Vusûl buldukda anun gibi müşârun-ileyh tarafından âdem varup livâ-i mezbûrun icmal ve mufassal defterin taleb eyledükde mühürleyüp, müşârun-ileyhin âdemîsine teslim eylesin.

Çavuşbaşı Hızır'ın Mihaliç'deki çiftliğinden koyun çalan Ali ve
273/630 *Umur'un cürümleri sâbit olursa mahfuzan İstanbul'a sevklerine dair*
Mihaliç ve Kirmasti kadılarına hüküm.

Dergâh-ı âlî çavuşlarından Hacı Hüseyin Çavuş'a virilmiştir. Tahrîren Fî 26 Cumâde'l-âhir sene 94.

Mihaliç ve Kirmasti kâdîlarına hüküm ki:

Dergâh-ı sa'âdet-destgâhımda çavuşbaşım olan iftîhârü'l-emâcid ve'l-ekârim ilâ-âhir. Hızır dâme mecdühû Südde-i sa'âdet'üme gelüp Mihaliç kazâsında vâki' olan çiftliğünden koyun mandırasından Ali ve Umur nâm haramîler koyun sirka idüp, ol câniblerde fesâd u şenâ'atden hâlî değillerdür diyü i'lâm itmeğın, mezkûrlar ele getirilmek için Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Hacı Hüseyin Çavuş irsâl olunmışdur **buyurdum ki:**

Hüküm-i şerîfümle vardukda mezkûrları her kande ise ele getirüp, gaybet iderler ise Şer'le buldurması lâzım olanlara her ne mahalde ise buldurup ve getürdüp, onât vechile dikkat ü ihtimâm ile teftîş ü tefehhus eyleyüp göresin. Fî'l-vâki' mezkûrlar müşârun-ileyhün mandırasından koyun sirka itdükleri Şer'le sâbit olursa sûret-i sicilleri ile mukayyed ü mahbûs müşârun-ileyh çavuşa koşup, Südde-i sa'âdet'üme irsâl eylesin diyü emr-i şerîf virilmiştir.

Bağdad'a Remahiye Kalesi dizdarı Hüseyin ve ba'zı müstahfızların
273/631 *şikayetleri üzerine bu kalenin âsayış ve huzurunu ihlâl edenlerin*
suçları Şer' marifetiyle sâbit olursa gediklerinin ilgasına ve kaleden
terkedilmelerine dair Bağdad beylerbeyine hüküm.

Bağdad beglerbegisine hüküm ki:

Remâhiye kâdısına hüküm ki: Senki Remâhiye kâdısısın. Südde-i sa'âdet'üme sûret-i sicil gönderüp Remâhiye Kal'ası dizdârı Hüseyin ve mustahfizlarından Büryân ve Mehmed ve Cafer ve bölükbaşı Hüseyin ve Ali nâm kimesneler meclis-i Şer'a gelüp yine kal'a-i mezbûre kethüdâsı ve kapucusı Gulâm Ali ve sancak bölükbaşı ihzâr olup, mezbûrları ittifâk idüp gice ile kal'a kapusın açup ve nice ehl-i fesâd olan mahbûsları kaçırdıklarından gayrı mâl-ı mîrîye alâkası olan Kâsım nâm kimesneyi kal'adan aşağı indürüp, bu makûle fesâd itdüklerin Şer'le görilmek taleb idüp, mezbûrun kethüdâ ve bölükbaşı ve kapucıdan su'âl olındukda inkârıyla cevâb virüp, udûl-i müslimînden ba'zı kimesneler zikr olunan ehl-i fesâdı mezbûrlar kaçırdup ve ehl-i fesâd ve harâmî yatağı olup kal'adan ref' olınmaları lâzımdur diyü bildirdüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrların Şer'le hakk üzre tefîş eyleyüp göresin. Arz olunduğı üzere mezbûrların fesâd u şenâ'atleri Şer'le sâbit ü zâhir olursa mezbûrları kal'adan ref' idüp gediklerin âhara tevcih idüp arz eyleyesin.

*Nifakına binaen ulûfesi ve bevvablıktan alâkası kesilip timar verilen
274/632 sipâhî Mehmed Atina'da Hıristiyanları arkadaşlarıyla taşta tuttuğundan
evvelâ tenbihat icrasına ve bundan sonra kanuna muhâlif halleri
devam ederse bildirilmesine dair Eğriboz beyine ve Atina kadısına
hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Sin Efendi.

Arz getüren nâm zimmîye virilmişdür. Fî 15 C sene 994.

Eğriboz begine ve Atina kâdısına hüküm ki:

Eğriboz müfettişi Mevlânâ Mustafa Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp, Atina keferesi meclis-i Şer'-i şerîfe gelüp, nefs-i Atina sâkinlerinden olup, mukaddemâ Dergâh-ı âlî bevvâblarından iken şirret ü şekâ üzre olmağla ulûfesi kat' olup timara çıkan Mehmed nâm sipâhî kendü hâlinde olmayup, üzere Kilise kara vardukda ba'zı eşkiyâyı cem' idüp, gelüp rencîde eyledüğünden mâ'adâ bizi taşta tutup envâ' zulm ü te'addî eylemekden hâlî değillerdür. Ahvâlimizi vukû'ı üzere arz olup, zulm ü te'addîsi def' olınmak için emr-i şerîfüm virilmek recâsına arz itmeğin **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûrî getürdüp muhkem tenbîh ü te'kîd eylesesin ki kendü hâlinde olup kimesneyi te'addî vü rencîde eylemeye. Şöyle ki ba'de't-tenbîh mütenebbih olmayup te'addî iderse ismi ve resmi ile yazup arz eylesesin ki Şer'le hakkından geline diyü emr-i şerîf yazılmışdur.

274/633 Hıristiyanları recide etmekte devam eden Andontil'in mahkemeye sevkine dair Egriboz beyine ve Atina kadısına hüküm.

Bâ-Hatt-ı Sin Efendi.

Arz getüren nâm zimmîye virildi. Fî 15 C sene 94.

Eğriboz begine ve Atiua [kâdîsua] hüküm ki:

Nefs-i Atina'dan ba'zı zimmîler Südde-i sa'âdet'üme arz-ı hâl gönderüp Andontil (?) (boş) nâm zimmî ehl-i fesâd olup şerr ü şekâ üzre olmağla her iki vak'a hakkından gelinmek için emr-i şerîf vârid olmuşiken bir tarîk ile halâs olmağla girü men' olunmayup, günden güne fesâd u şenâ'ati ziyâde olup fukarâya te'addî eylemekden hâlî değildir. Ahvâli Şer'le görilmek için emr-i şerîf virilmek recâ eyledükleri ecilden mezbûrun ahvâli Şer'le görülüp arz olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda mezbûr zimmîyi husemâsıyla berâber idüp, bir def'a Şer'le görülüp fasl olunmayup ve on beş yıl mürûr itmeyen husûsların Şer'le hakk üzre teftiş idüp göresin. Arz olduğu üzre fi'l-vâki' mezbûr zimmînün fukarâya zulm ü te'addîsi var mıdır nice dür? Ne makûle zulm ü te'addîsi vardır, yazup Südde-i sa'âdet'üme arz eylesesin ki Şer'le hakkından geline.

Şarki Karahisar Müftüsü Abdülhakinin iş'arı üzerine Alucra nâhiyesi dahilinde Deli Kale köyünden Dizdar oğlu Fazlı evvelce öldürülen 275/634 kapıcıları katlettirmiş halkın mallarını yağmalamakta devam etmekte bulunmuş olmağla ahvali teftiş olunmasına dair Erzurum beylerbeyisine Alurca kadısına hüküm.

Bâ-Hatt-ı Mecid.

Erzurum beglerbegisine ve Alucra kâdîsına hüküm ki:

Karahisâr-ı Şarkî Müftisi Mevlâna Abdülbâkî mektûb gönderüp Karahisâr-ı Şarkî sancağında Alucra nâhiyesine tâbî Kal'a-i Deli nâm karyede sâkin Dizdâr-oğlu demekle

meşhûr Musli nâm kimesne Yardım ve Yuvâr nâm mevzi'de mukaddemâ maktûl olan kapucıları katl itdürüp ve nice fukarânun yolların basup, emvâl ü erzâkın nehb ü gâret eyleyüp, Şer'-i şerîfe da'vet olındukda itâ'at-i Şer' itmeyüp, firâr itmeğle nice fukarânun hakkı edâ olunmayup, men'-i fesâd ve kuttâ'-ı tarîk olup, Şer'le görölüp hakkından gelinmek içün emr-i şerîfüm virilmek recâsına arz itmeğın ele getirilüp Şer'le teftîş olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl bulduk da mezbûrı ele getürüp, bir def'a Şer'le fasl olunmuş olmayup ve on beş yıl terk olunmayan husûsları husamâları muvâcehesinde Şer'le hakk üzre teftîş idüp göresin. Arz olınduğı üzre Şer'le fesâd u şenâ'ati sâbit ü zâhir olursa ashâb-ı hukûka Şer'le müteveccih olan hakları bî-kusûr alıvirildükden sonra ehl-i fesâd sipahî ise habs idüp arz eylesin. Sipahî değil ise Şer'le lâzım geleni edâ eyleyüp yirine koyasın. Ammâ hîn-i teftîşde temâm hakk üzre olup hiç bir cânibe meyl ü muhâbâ olunmayup hakk-ı sarîha tâbî' olasın.

***Şehirde sükûtu bozan ve hamama giden kadınlara serhoşlar tarafından
276/635 sarkıntılık yapılan meyhanelerin kapatılmasına dair Sofya kadısına
hüküm.***

Bâ-Hatt-ı Mecid

Sofya kâdîsına hüküm ki:

Mektûb gönderüp ahâlî- kasaba meclis-i Şer'a gelup, kasaba içinde meyhaneler olup dâ'ima fiska meclis idüp, şürb-i hamr itmekle envâ' fesâd u kabahat olınduğundan mâ'adâ ehl-i iyâlimiz hammama ve âhar mahalle gitdüklerinde meyhânelerde olan levend tâyifesi el uzadup hilâf-ı Şer' nice kelimât eyleyüp, kemâl mertebe mutazarrır u rencîde oluruz. Ol makûle meyhâneler kal' olunup şehirden taşra bir yire vaz' olınmak içün emr-i şerîf virilmek recâsına arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda göresin. Arz eyledüğün üzre zikr olunan meyhâneler kadîmî meyhane olmayup, kadîmî olduğı takdîrce dahı müslümânlar mahallesinde ve câmi' ve mesâcid kurbında ise ref' eyleyüp, hilâf-ı Şer'-i şerîf vaz' sudûrundan ihtirâz eylesin.

Bender ve Akkerman sancağı Begi Mustafa Beg'e hüküm ki:

Boğdan voyvodası Petro voyvodanın Âstane-i

Şirvan muhafızı Cafer Paşa bir mikdar para istemiş olmağla nasıl gönderilmek lâzım geldiğine oraya lüzumu olan mühimmatın cins ve nevine, yardıma gidecek Tatar askerlerinin Kırım Han'ı veya kardeşlerinden biri ile mi gönderilmek iktiza ettiğine dair mâlûmat vermesi hakkında, Kefe beylerbeyisine hüküm.

Sâhib-i sa'âdet Paşa hazretlerine gönderilmiştir. Tâczâde Efendi göndermiştir. Fî 23 C sene 94.

Kefe beglerbegisine hüküm ki:

Hâlâ Şirvan muhâfazasında olan vezîrüm Ca'fer Paşa mektûb gönderüp, ol cânibe bir mikdâr hazîne gönderilmek lâzım u mühimm olduğın arz itmeğin, ol cânibe hazîne ve sâ'ir yât u yarâk gönderilmek ne vechile mümkün olur. Gönderildiği takdîrce kim alup gider ve kimünle îsâl olunur ve anda yât u yarâkdan ne mikdâr yât u yarâk vardır ve Tatar askeriyle Hân hazretleri ol cânibe gitmek lâzım mıdır? Yohsa karındaşlarından biri mi gitmek lâzımdur ? Asl u hakîkati ile mufassal u meşrûh arz olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda emrüm üzre bu bâbda onât vechile mukayyed olup, bi'l-fi'l ânda kefe'de yât u yarâkdan ne mikdar yarâk vardır ve Şirvan cânibine hazîneyi kim alup gitmek münâsibdür ve Hân hazretleri Tatar askeriyle ol cânibe varmak mümkün midür? Yohsa karındaşlarından biri serdâr olup gitmek mi münâsibdür? Ne vechile münâsibdür? Aslâ meşkûk ve mübhem nesne komayup onât mukayyed olup dahı asl u hakîkati üzre yazup arz eylesin. Sonra bir muhâlif vaz' olursa senden su'âl olunur. Ana göre basîret üzre olasın.

Şirvan'ın üzerine o havalinin asayiş ve emniyetini temin , düşman ülkesine akınlar yapılarak ganimetlerle dönüldüğü Şirvan muhafızı Cafer Paşa tarafından bildirilmekle maiyetindeki efradın mevacibleri için, Kırım Hanı'na name-i hümayun.

Han hazretlerine nâme-i hümayûn ki:

Demürkapu'da olan Cafer Paşa mektûb gönderüp, bi inâyetillâhi te'âlâ feth ve teshîr olunan eger vilâyet-i Şirvan ve eger sâ'ir ol havâlîde alınan yirler zabt olunup, memleket ve vilâyet ve re'âyâ vü berâyâyâ zarar u gezend irişdirilmediğinden mâ'adâ fırsat el virdükce vilâyet-i a'dâ defe'ât ile nehb ü gâret olunup, asâkir-i İslâm her bâr sâlim ü tamâtem mürâca'at itduğinden gayrı müşârun-ileyh dahı bi'z-zât Berdic üzerine varup eger nefsi-

Berdici ve eger nevâhî ve kurâsî yağma vü hasâret ve mülhidîn-i hâsirînden ele giren tuğma-i şimşîr ve bakiyyetü's-suyûf olanlar kayd ve esîr kılınduğın i'âm eyledi. Elhamdülillâhî alâ zâlik ve lâ zâle kezâlik ile olsa ol cevânibde olan asâkir-i nusret me'serim mevâcibleri içün hazîne ve sâ'ir irsâli lâzım olan yât u yarâk gönderilmesi mühim olup, sizün dahı kadîmden Âstâne-i sa'âdet'ümde olan vüfur-ı ihlâs ve fart-ı ihtisâsun mücebince şimdiye değin ol cevânibde lâzım olan mühimmât-ı dîn ü devletimüzün tedârîki bâbında bi'z-zât ve bi'l-vâsita sa'y ü ihtimâm zuhûra gelmek bu def'a dahı irsâli lâzım olan eger hazîne ve eger edevât-ı ceng ü cidâldür, irsâli re'y-i isâbet-karîninüze tef'vîz olunmuşdur **gerekdir ki:**

Vusûl buldukda sevâlif-i eyyâm ve savâbık-ı a'vâmdan ilâ hâzihi'l-ân atebe-i ulyâmıza olan ihlâs ve ihtisâsınız mücebince bu bâbda dahı irsâl olınacakları bi'z-zât irsâli mi münasibdür ? Yohsa ihvân-ı şecâ'at-ünvânınızdan bir münâsib gördüğünüzle kifâyet mîkdârı asâkir-i Tatar-ı şeref-iftar ve lâzım olursa Kefe beglerbegisi ile irsâl olınmak mı evlâdur? Bu bâbda zikr olan hazîne ve yarağın emîn ü sâlim müşârun-ileyhe irsâl ü îsâli husûsunda her kangı cânib evlâ vü enseb görölürse mu'accelen Südde-i sa'âdet'üme i'âm olına ki ana göre ber-vech-i isti'câl irsâl olına. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı dîn ü devlet- ebed-peyvend-i kur'ândur. Ana göre bu bâbda dâyimâ isâbet-i ârâlarına münce olursa irsâl olınacak eger asâkirdür eger sâ'ir mühimmatlarıdır, hazîne varıncaya değin tedârik ve ihzârı bâbında envâ' mesâ'î-i cemîleleri zuhûr ve bürüz eyleye ki hazîne in şâ'allâh vardukda hiç bir husûsa tevakkuf u te'hîr lâzım gelmeyüp, vech ü münâsib gördüğü üzre müşârun-ileyhe îsâl olına.

Basra'ya müte'allik suret, ruzname, irad ve mukataat defterleri, 277/638 muhasebe suretleri ve bekaya defterlerinin birer suretleri tanzim edilerek mühürlenip gönderilmesine dair Basra beylerbeyisine ve defterdarına hüküm.

Okcu-zâde Mehmed Çavuş'a virilmişdür. Fî 5 C sene 94.

Basra Beglerbegine ve defterdârına hüküm ki:

Bundan akdem mâliye tarafından hüknı-i hümayûnum irsâl olunup, Hazîne-i Basra'ya müte'allik eger sûret-i rûznâme ve eger defâtir-i îrâd ve eger furuht-ı mukâta'at ve defâtir-i fihrist-i () kitâbdur ve eger sûret-i muhâsebâtdur ve defâtir-i bakâyâ ve bi'l-cümle hazîne-i mezbûreye müte'allik defâtir ki cümlesinün sûretleri yazılıp ve mühürlenüp, Südde-i

sa'âdet'üme irsâl olunmak fermânım olmuş idi. Ol emrüm kemâkân mukarrer olmağın mâliye tarafından hâlâ dahı hükm-i hümayûnum virilmiştir **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda her birinüz temâm mukayyed olup, bu bâbda mâliye tarafından virilen emrüm mücebince defâtiri mu'accelen müşârun-ileyh çavuşumla Südde-i sa'âdet'üme irsâl eyleyüp avk u te'hîrden hazer eylesin.

Bu dahı

Bir sûreti Lahsa beglerbegisine ve defterdârına

Bu dahı

Bir sûreti Diyarbekir beglerbegisine ve defterdârına

*Diyarbekir beylerbeyisi iken ölen Mehmed Beyin Mîriye olan un ve arpa
277/639 bahasından kalan borçlarının satılacak emlâkinden alınmasına dair
Diyarbekir beylerbeyisine hüküm.*

Bu dahı

Diyarbekir beglerbegisine ve defterdârına hüküm ki:

Sâbıkâ Diyarbekir beglerbegisi iken fevt olan Mehmed Beg'ün zimmetinde dakîk ve sa'îr bahâsından otuz sekiz bin altmış akçe olup, vârislerine intikâl iden emlâkinden tahsîl olunmak için mâliye tarafından hükm-i hümayûnum virilmiştir **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda mukayyed olup, zikr olunan akçeyi mâliye tarafından virilen emr-i şerîfüm mücebince tahsîl eyleyüp, müşârun-ileyh çavuşumla Südde-i sa'âdet'üme irsâl eyleyüp avk u te'hîrden hazer idesin.

*Şark seferi olalıdan beri softa ve sâ'ir türeyen ve vilâyetlere zarar veren
277/640 eşkıyaların takib ve tediblerine dair Kastamonu, Kangırı, Bolu, sancak
beylerine ve kadılarına hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Sin Efendi.

Bolu sancağından Eflani kazâsından Kayadibi nâm karyeden Mustafa-oğlu Ahmed Sûfî nâm kimesneye virilmiştir ve hem kendüsü ihzârdur (...)

Kastamonu ve Kangırı ve Bolu sancağı beglerine ve livâ-i mezbûrda vâkî' olan kâdîlara hüküm ki:

Zikr olunan vilayetün kuzât ve müderrisleri ve sâ'ir a'yânı Dergâh-ı mu'allâ' ma mahzar gönderüp, Şark Seferi vâki' olaldan berü sùhtevân ve sâ'ir ehl-i fesâd tâyifesi vilâyet hâlî zan idüp, il üzerine cem'iyet ile çıkup küllî fesâd u şenâ'at eyledüklerinde () kazâsıda Mazak nâm sipâhî sekbânlara serdâr ta'yîn olup, ehli fesâd olan suhte tâyifesinün defteri heder olmak üzre ele götürüp, haklarından gelinmesi için Bolı begine ve Bolı'da vâki' kâdîlara hitaben mufassal emr-i şerîfüm virilmeğin, müslümânlara salgun salup evler basup, katl-i nefis idüp, sâ'ir bunların emsâli fesâd u şenâ'at idüp, harâm-zâde sùhte tâyifesinin ba'zısı hîn-i muhârebede katl olup ve ba'zısı dahı diri tutulup, haklarından gelmekle âmme-i re'âyâ vü berâyâ âsûde hâl olup, lâkin yine tâyife-i mezbûrenün ehl-i fesâdı münkarız olmamağla eger cem'iyet üzre olup, vech-i meşrûh üzre fesâd u şenâ'atden hâlî olmayup, zikr olunan sancak beglerine ve kâdîlarına hitâben hükm-i şerîfüm virilüp, mezbûr Mazak sekbânlara serdar ta'yîn olunmak recâsına i'lâm eyledükleri ecilden hükm-i sâbık mucebince amel olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda ehl-i fesâd hakkında mezkûr Mazak ve sâbıkâ virilen emr-i şerîf-i celîlü'l-kadım mücebince amel idüp, ol emr-i şerîf mücebince ehl-i fesâdı def'itmeğin, re'âyâ vü berâyâ ve kendü hâllerinde olanlara zulm ü te'addî olmamakdan ve ref'i lâzım olan ehl-i fesâd himâyet olunmak ile halâs olmayup, haklarından gelinmekde dakika fevt eylemeyesin. Bir vechile hakk-ı sarîha tâbî' olasın ki sonra kimesne gelüp, hilâf-ı Şer' zulm ü te'addî eyledi demek ihtimâli olmayasın.

Yenipazarda camilerde va'zedip tarafdarlariyle sipahilerin zabitlerini
278/641 *değiştiren ve memleketin huzurunu kaçıran ve şeyhlik taslayan Şems'in*
mahfuzan İstanbul'a gönderilmesine dair Bosna beylerbeyisine ve
Yenipazar kadısına hüküm.

Arz getüren Abdülkerîm ve Seyyid Mehmed nâm kimesneleri virilmişdür. Fî 28 C sene 94.

Bosna beglerbegisine ve Yeni-bâzâr kâdîsına hüküm ki:

Dârendegân Abdülkerîm ve Seyyid Menmed nâm kimesneler Dergâh-ı mu'allâ' ma gelüp, şöyle arz eylediler ki Yeni-bâzâr'da Şeyh nâmına olan Şems nâm kimesne bir cum'a günü hitâbet eyledüğü câmi'de kürsiye çıkup, tavâyif-i sipâhîden ve gayrıdan nice kimesneleri başına cem' idüp, her birine sùret-i hakdan görünüp, pend ü nasîhat yüzünden izlâl itmeğle

ba'zı ehl-i fesâdı kendü hevâsına uydurup, ba'dehû dört gün câmi'-i kebîre gelin sizünle müşâverem vardır diyüp, müslümânlar ânda cem' oldukda va'za çıkup, aleniyyen kendü hevâsına tâbi' olanlara veya meclisinde bulunan müslümânlara ben size nasîhat ü va'z itmeğe gelmedüm [geldüm]. Eğer benüm nasîhatüm kabûl idüp, sözüme uyarsanız Ferhâd nâm za'îm sipâhîlere ve Hüseyin Beg nâm sipâhî re'âyâyâ serdar olup, ben cümleünüzün serdarı olayın. Kuzâtı ref' idelüm diyü nice fesâd u fitneye bâdî kelimât idüp, her vechile tarîk ve ilhâdı mer'î tutup ve bir nice def'a çarşuda olan dükkânları kapadup ve Al-i Rasûl-i kirâmdan bir hâtûnun emred oğlını Yahya'nun oğlu demekle sipâhîye cebren alıvırmeğe kasd u ihtimâm idüp, [her vechile tarîk-i ve ilhâdı mer'î tutup ve bir nice def'a çarşuda olan dükkânları kapadup ve âl-i rasûl-i kirâmdan bir hâtûnun emred oğlını Yahyâ'nun-oğlu demekle sipâhîye cebren alıvırmeğe]¹ kasd u ihtimâm idüp, vücûdumuza ve Hazret-i Ali'ye arpa mikdârı adâvet lâzımdur, mushaf-ı şerîfün tahte'l-lafz olan ma'nâsına vâkîf idi, ma'nâyı hakîkate vâkîf olmamış idi diyü ve Mollâ-yı Rûm hazretlerinin Mesnevî-yi Şerîflerine ehl-i cehennem zebânîdur diyü la'n-ı ta'nından dil uzadup ve kazâ-i mezburda fitne olup, ferâyizi nakl iden ulemâyâ mutlakâ buğz u adâvet idüp, bunun emsâli nâ-meşru' kelimâtına nihâyet olmaduğın bildürdükleri ecilden mahbûs u mukayyed Dersa'âdet'e gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda göresin () mezbûrun zikr olunan evzâ' u etvârıyla mevsûf ise hüsn-i tedârikle ele getürüp, mukayyed ü mahbûs yarar âdemlere koşup getüresin ve hükm yazılmışdur.

*Şeyhülharem Mustafa'nın iş'arı üzerine Medine'de yapılan sebilin su
278/642 getiricisi Mercan'a Cidde mahsulünden günde on beş para tahsisine dair
Mısır beylerbeyisine ve defterdarına hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Hümâyûn

Dârü's-sa'âde Ağasına gönderildi. Fî 27 C sene 94.

Mısır beglerbegine ve defterdârına hüküm ki:

Medîne-i Münnevver'e de şeyhü'l-harâm olan Mustafa mektûb gönderüp, Medîne-i Münnevver'e de binâ olunan sebîlün âb küşâdına ve sâyir masârıf-ı lâzimesine yevmî iki altun ancak kifâyet idüp, diyü mücâvirînden Şeyh Mercân nâm kimesne varup, hıdmet-i mezbûre

¹ mükerrer

mahsûlünden yevmî yüz altmış akçe virilmek için emr-i şerîf ihrâc itdürüp, Cidde'nün îrâdın masrafına vefâ itmeyüp, dahı sebîlün âb küşâdına yevmî on beş para kifâyet iderken ol mikdâr akçe virilmek ile beytü'l-mâla gadr olmak lâzım gelür diyü min-ba'd mezbûr Şeyh Mercân sebîle hâcet itmeyüp, sebîl-i mezbûrun cemî' masânf-ı lâzîmesine on beş para ta'yîn recâsına arz itmeğin on beş para virilmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda fermân-ı hümayûnum üzre zikr olunan sebîlün masârfına Cidde-i ma'mûre mahsûlünden yevmî on beş para ta'yîn idüp mezkûr Şeyh-i Mercânı mahsûlünden ol mikdâr akçe virilmek için hükm-i şerîf ihrâc itdüm diyü dahl ü ta'arruz itdürmeyesin.

279/643 Padişah namına Medine'de yapılan sebil masrafına ve sarf suretine ve saireye dair Medine kâdisına ve Şeyhülharem Mustafa'ya hüküm.

Bu dahı

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Medîne-i Münevvere kâdisına ve Medine Şeyhü'l- haramı Mustafa` ya hüküm ki:

Senki Şeyhü'l-harâmsın Dergâh-ı mu'allâma mektûb gönderüp, Medine-i Münevvere'de binâ olunan Sebîl-i hümayûnum için Deşîşe mâlından dokuzyüz ondört altun ve harem-i muharrem kerestesine sarf idüp, bi inâyetillah itmâma irişmişken Medine mücâvirlerinden Şeyh Mercan nâm kimesne sebîl-i hümayûna hizmet eyledüm diyü murâd idindüğü kimesnelere ri'âyet itdürdükden gayri itmâmı için Hazine-i Mısır'dan üç bin altun alup, meblağ-ı mezbûru mücerred itlâf idüp, kizb ü hîle ile bu mikdâr malı alup, ekl idüp, nihâyet-i divara su içmek için ahurlar yapılmak lâzımdır. Bin beşyüz altun kifayet ider. Mezkûr Şeyh Mercan Hazine-i Mısır'dan hîle ile alduğı üç bin altun emlâk eşyâsından tahsil olunup, nihayet-i divara su içmek için ahurlar ve müslümânlar namaz kılup, sâyesinde istirahat için sebîl-i hümayûna muttasıl kubbeler ve bakî kalan mâl ile sebil için müstakil bir su getirülmek ricâsına arz eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda Mezkûr Şeyh Mercan sebil-i hümayûn binâsı vech-i meşrûh üzre itmâma irişdürdükden sonra hîle vü hud'a ile Hazine-i Mısır'dan ol mikdâr malı alduğı vâki' ise kendünden ihzâr idüp, hîle ile alduğı meblağı bîkusûr alup ekl ü bel' idüp, edâsına adem-i kudret izhâr iderse emlâk ve eşyâsına cümle ve tahsil idüp, dahı arz olunduğı üzre değer olunup hazâyine sarf eyleyüp, itmâma irişdüresin. Bu bâbda tamâm hakk üzre olup sebîl-i

şerîfin itmâmına hizmet idenlere olıgeldüğü üzre ri'âyet olunup, hıdmet itmeyüp, mücerred Şeyh Mercan hilâfı-ı vâkı' hizmet itmişlerdir diyü i'lâm olınmakla kimesneyi ri'âyet olınmak lâzım gelmeye. Husûs-ı mezbûr mühimmâtdandır. Onât vechile mukayyed olup emrime muğâyir kimesneye ta'allül ve nizâ' itdürme yesin

Medine'deki Desiše imareti masrafına ve Şeyh Mercan'ın bu vakfa aid 279/644 aimmetinde para kaldığına ve tahsiline dair Medine kadısına ve Şeyhülhareme hüküm.

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Bu dahı

Medîne-i Münevvere kâdısına ve Şeyhü'l-harâma hüküm ki:

Sen ki Şeyhü'l-harâmsın Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp Medîne-i Münevvere'de vâkı' matbah-ı Desiše masrâfı tedârik idüp, imâret için battal kalup, ke-mâ-kân fukarâya aş ve etmek virilüp, Medîne-i Münevvere mücâvirlerinden Şeyh Mercan nâm kimesne imâret-i mezburenün nâzırı olup, iki yıldan ziyâdedir hıdmet-i lâzimesin edâ itmeyüp, Âstâne-i sa'âdet'den gelüp imâret masrafı virilmez diyü, hile ve kizb idüp Hazîne-i Mısır'dan bin seksen altun alup ekl ü bel' itmişdür ve Mezbûr Mercan kizb ü hile ile meşhûrdur diyü nezâreti iki yıldan berü Medîne-i Münevvere mücâvirlerinden Çerkes Ahmed'e virilüp hile ile alduğı mal ve emlâk-ı esbâbindan tahsil olup i'lâm eyledüğün ecilden **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup mezbûrı ihzâr idüp göresin. Fi'l-vâkı' imâret-i mezbûrenün masrafı ke-mâ-kân işlenüp, fukarâya ke-mâ-kân et ve etmek virildükden sonra mezbûr Şeyh Mercân vech-i meşrûh üzre hile ile ol mikdâr mâl alup ekl eyledüğü sâbit ü zâhir olursa, cem' u tahsil idüp, zimmetde bir akçe bâkî komayasın ve ne mikdâr nesne alduğın yazup bildüresin.

Seferde bulundukları sırada müsellimler yazılırken deftere geçmeyen 280/645 sipahilerin deftere dahil edilmelerine dair Çirmen sancağını tahrir me'mûr Ali'ye hüküm.

Bâ-müsvedde-i Mecîd.

Efendiye virilmişdür. Müsveddesi Hakkı biraderidür.

Çirmen sancağı müsellemlerin tahrîr iden Ali`ye hüküm ki:

Edirne kâdîsı ve Çirmen begi Hüseyin mektûb gönderüp, livâ-i mezbûr sipâhîleri gelüp, kendüler sefer-i hümayûnda iken livâ-i mezbûrda olan müsellemler ocakları tahrîr olup, lâkin tîmârlarımın sınırı ve re`âyamız meşâ` u müşterek olduğundan gayri nicenüze müsellemler ümerâlarından tîmâr virilmeyüp, bu takdîrce re`âyamızın ahvâli mükerrer ve tîmârlarımız müşevveş ve muhtell olmak lâzım gelür. Kadîmü`l-eyyâmdan tahrîr fermân olındukda müsellemler defteriyle sipâhî defteri bile virilüp, berât tahrîr olınagelmışdür. Başka tahrîr olunmağla mâl-ı mîriye gadr ve kendülere hayf olup, mâbeynimizde husûmet-i müte`azzime olmakla tekrar tahrîre muhtâç olur diyü i`lâm eyledüklerinde ahâlî-i vilâyetden ve ehl-i vukûfdan su`âl olındukda vech-i meşrûh üzere olduğun haber virmeğün livâ-i mezbûrun sipâhîleri deftere dahı ma`an tahrîr olınmak içün sana irsâl olup **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda livâ-i mezbûr sipâhîlerinin tîmârların dahı ber-vech-i istîcâl ve adalet tahrîr eyleyüp mu`accelen itmâma irişdüresin

*İstanbul ihtiyacı için taşradan gelen koyunlar (koltukçular) tarafından
280/646 alındığı haber alınmakla badema gelen koyunların kendi marifetleriyle
temamen kasablara dağıtılmasına dair İstanbul kadısına ve koyun
eminine hüküm.*

Koyun Emîni Ali Çavuş'a virildi. Fî 12 C. sene 94.

İstanbul kâdîsına ve koyun eminine hüküm ki:

Hâlâ Mahrûsa-i İstanbul zahiresiyçün, gelen koyundan sizin ma`rifetsiz koltukçılara dahı koyun bey` olındığı istimâ` olunmağın min-ba`d koltukçulara dahı koyun verilmeyüp, olıgelen adet-i kadîme üzere sizün ma`rifetinüz ile kassâbâna tevzî` olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda gereği gibi mukayyet olup, koyun getürenlere muhkem tenbîh ü te`kid eylesiz ki min-ba`d koltukçulara ve âhara hafiyeten koyun satmayup, emrüm mücebince olıgeldüğü üzere sizün ma`rifetinüz ile İstanbul'un yazılı kasabalarına tevzî` idüp et bâbında her vechile muzâyaka çekdirmeyesiz. Ba`de't-tenbîh eslemeyüp, emr-i

hümâyûnuma muhâlif koltukçıya dahı hafıyyeten koyun bey' idenleri ve koltukcılık idenleri her kimler ise isimleri ile yazup arz eylesin ki müntehâ haklarından geline.

İstanbul'a gelen koyunlardan fazla miktarda Üsküdar'a geçirilip oradan
280/647 *Anadolu'ya sevkolunduğundan Üsküdar'a ta'yîn olunan miktardan*
fazla koyun verilmemesine dair, İstanbul kadısına ve koyun eminine
hüküm.

Koyun Emîni Ali Çavuş'a virildi. Fî 12 C sene 94.

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Hâlâ İstanbul zahîresiyçün gelen koyundan Üsküdar'a ta'yîn olunan koyundan ziyâde çeküp vilâyet-i Anadolu'da âhar yirlerden fûruht olunduğı istimâ' olındı. Ol ecilden Mahrûsa-i İstanbul'da ete ziyâde müzâyaka olmuştur. İmdi Üsküdar'a ta'yîn olunan koyundan ziyâde koyun çekmeğe emrüm yokdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda iskele emînlerine ve yemekcilere(?) ve gayre muhkem tenbîh ü te'kîd eylesin ki Üsküdar'a ta'yîn olunan koyundan ziyâde eğer kassab ve eğer mezbûr koyun emîni ma'rifetsiz min-ba'd Üsküdar'a koyun geçürmeyeler ve geçürmeyesiz. Ba'de t-tenbîh eslemeyüp, Üsküdür'a koyun emîni ma'rifetsiz koyun geçürenler her kimler ise yazup arz eylesin ki haklarından geline.

Sidre Kapısında müstakil müfettiş olmadığından fesadcılar ve şakiler
281/648 *çoğalmış olmağla bu işe Mehmed Çavuşun mübaşir ta'yîn olunduğuna*
dair Karasu Yenicesi kadısına hüküm.

Bâ-müsvedde-i Mecid Efendi.

Mehmed Paşa hazretlerine tâbî' Mehmed çavuşa virildi.

Mecid efendiye su'âl ola. Fî 3 C sene 94.

Karasu Yenicesi kâdısına hüküm ki:

Dergâh-ı mu'allâ'ma mektûb gönderüp, kazâ-i mezbûrede müstakil beg olmayup, bâb subaşıları ile zabt müşkil olmağla, etrâf kazâlarda ve nefis-i Karasu'da fesâd eksik olmayup, bir mehâyif teftiş ider kimesne olmamağın, âyende vü revendeden vilâyet halkı rencide olup, âsûde hâl olmamağla, bir müfettiş lâzım olup, Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Mehmed Çavuş içün müstakim olup hıdmet-i mezbûrenün uhdesinden gelür diyü bildürmeğın, anun

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Hasan Çavuş'a virildi.

Der zemân-ı Hazret-i Hamza Efendi.

Sâbıkâ Bağdâd beglerbegisi Süleymân Beg'e hüküm ki:

Mektûb gönderüp, bundan akdem Solâk Hüseyin ve Hemedân Hânı Şerefeddîn-oğlı Velî Hân ile Türkmânun ba'zı nâmdârlarına istimâlet-nâmeler gönderilüp, bu cânibe itâ'at ve inkiyâdları husûsına tergib olunmağla ba'zı hânlar Tebrîz üzerine gitmemişler idi. Kendüsi Bağdâddan munfasıl olmağla şâhdan kendüye nâmeler gelüp, da'vet olunmağla anlar dahı Tebrîz kurbına varduklarında mâbeynlerine ihtilâl düşüp, Türkmân tâ'ifesi şâhun Tahmâs nâm küçük oğlin alup Gazvin'e götürüp, bu esnâda Hamza Mirza Tebriz ile Gazvin arasında Sultâniye nâm mahalde Cemâziye'l-ülânun on dokuzuncu günü bulunup ceng idüp Hamza Mirza ceng içinde karındaşı Tahmâsb'a rast gelüp () ile vurup katl eyleyüp, dahı Üç hân ve Hamza tarafından dahı hayli sükkânlar düşüp ziyâde fesâd olmağın Tekelü'den on dört nefer temâm nice hânlar ve nice beyzâdeler dört bin mikdârı âdem ile Bağdad'a tâbi' Dertenek ve Derne sancaklarına gelmişlerdür. Temekkûn itdürmek içün âdem gönderil midür? İn-şâ'allâhu te'âlâ vilâyetlerinin teshirine sa'y olunur diyü bildürdi. Bu bâbda sizün dahı fikr ü ferâsetinüz nedür ne vechile olmak gerekdür i'lâm olmasıçün **buyurdum ki:**

Varıcak bu husûsda onât vechile te'mîn idüp, re'yet-i sâib ve fikr-i sâkıbınız mucebince dîn ü mübîne ve Devlet-i hümayûnuma lâayık u münâsib ne ise ber-vech-i isti'câl yazup bidüresin ki ana göre vakti ile ol cânibe takayyüd olunup, lâzım olan husûslarına mübâşeret olına.

282/651 İstanbul ve diğer tophanelere lüzumu olan iki bin kantar güherçilenin gönderilmesine dair Mısır beylerbeyisine hüküm.

Şehremînine virildi.

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Mısır beglerbegine hüküm ki:

İstanbul'da ve sâ'ir yirde Tophâne içün güherçile lâzım olmağın ikibin kantar güherçile gönderilmek içün mâliyeden hüknı virilüp ol hükm mücebince amel olunmak bâbında emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda ol hükm mücebince amel olunmak için yazılmışdur.

282/652 *“Ben kâfirim, şarab içmek bana helâldir” diyerek serhoş bir halde mahkemeye gelen ve onun bunun evini basıp zararlar veren Amasya’da sâkin silâhdar Mehmed hakkında verilen katil fetvasının infaz olunmasına dair Amasya beyine ve kadısına hüküm.*

Zâl Paşa’nun Kapu Kethüdâsına virildi.

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Amasya begine ve kâdîsına hüküm ki:

Südde-i sa’âdet’üme mektûblar ve ahâlî-i vilâyet mahzarlar gönderüp nefis-i Amasya’da sâkin olup Dergâh-ı âlî silâhdârlarından Mehmed nâm kimesne serhûş meclis-i Şer’a gelüp, ne istersin diyü su’âl olındukda, ben kâfirim hamr itmek helâldur diyü elfâz-ı küfr söylediği sicil olunduğundan mâ’adâ Etmekcibaşı Hüseyin nâm kimesnenün dükkanın basup, muhkem darb ve () itdükde cânib-i Şer’den def’içün âdem gönderildükde, Şer’-i şerîfe ihâneten küfr söylediği sicill olunup, her vechile ehl-i fesâd olup, katli lâzım olup, katline fetvâ-yı şerîfe virilüp, habs olunduğın arz eyledüğün ecilden paye-i serîr-i a’lâya arz olındukda Şer’le lâzım gelen icrâ olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Mezkûrun husûsunda emr-i şerîf ne ise icra idüp idüp yerine koyasın diyü emr yazılmışdur.

283/653 *İranda çıkan büyük hâdise ve muharebenin tafsilâtına, serdar ta’yîn edilen Süleyman Paşa ile Bağdad’ın şimalindeki Han ve hâkimlere Bağdad beylerbeyisine askerî yardımları bulunmalarına dair emirler yazıldığı hakkında serdara hüküm.*

Serdâra hüküm ki:

Bağdat beglerbegisi Südde-i sa’âdet’üme mektûb gönderüp, bundan akdem Solâk Hüseyin ve Hemedan Hânı Şerefüddîn-oğlu Velî Hân ile Türkmânun ba’zı nâmdârlarına istimâlet-nâmeler gönderüp, bu cânibe itâ’at u inkiyâd idenleri tergîb olunmağla ba’zı hânlar Tebrîz üzerine gitmemişler idi. Kendüsü Bâğdâd’dan munfasıl olmağla Şâhdan ânlar nâmeler gelüp da’vet olunmağla anlar dahı Tebrîz kurbına vardıkları gibi girü mâbeynlerine ihtilâl düşüp Türkmân tâ’ifesi şâhun Tahmas nâm küçük oğlın alup Gazvin’e getürüp, bu

Sâbık Ermenak kâdîsı Mustafa'nın oğulları Mehmed ve Sinan babalarının mührünü taklid ederek hüccet ve itiknameler yazdıkları ve
284/654 *softa eşkıyasıyla birleşerek halka zarar verdiklerini bildirmekle tutulup*
İstanbul'a gönderilmelerine dair İçel sancak beyine ve Ermenak kadısına
hüküm.

Dîvânda sâbık Ermenak kâdîsına virilmiştir.

Bâ-tashîh-i hazret-i Nişancı Paşa Fî 28 C sene 94.

Bâ-Hatt-ı S.Efendi.

İç-il sancağı begine ve Ermenâk kâdîsına hüküm ki:

Ermenâk kazâsında sâkin olup sâbıkâ Ermenâk kâdîsı olan Mustafâ mektûb gönderüp, kendünün oğulları olan Mehmed ve Sinan isyân u fesâd üzre olup, kendünün nasîhatin dinlemeyüp, mahzen kazdırup, haberi yoğiken kâdî olduğu yirlerde hilâf-ı vâki' hüccet ve itik-nâmeler virüp, te'dîb ü habs ile ıslâh olunmayup, ba'zı eşkiya izlâliyle ehl-i fesâd sûhte tâ'ifesine karışup, müslümânların cebren rızıkların ve emred oğlancıkların almakda ve katl-i nüfûs itmekde, ehl-i fesâd sûhte tâ'ifesiyle nîm olup, kendüsü hacc-ı şerîfe gitmeği niyyet itmiş iken, mezkûr Sinan gelüp onca akçe ve esbâbın fuzûlen alup, her vechile bâği olmuşlardur diyü bildürmeğin, bâbâlarına itâ'at üzre olmadukları için Südde-i sa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Mezbûrları her ne tarîk ile olursa ele getürüp, dahı habs ile Südde-i sa'âdet'üme gönderesin.

İtaat eden Türkmen ve Tekelü Han'ları ve maiyetleri masarîfini tesviye
284/655 *etmek üzere serdar Ferhad Paşa'ya gönderilecek Bağdad Hazînesinin*
gönderilmemesine dair Bağdad beylerbeyisine hüküm.

Bağdad beglerbegisine hüküm ki:

Bundan akdem hüküm-i hümayûnum gönderilüp, Bağdad hazînesi cümle serdârım olan düstûr-ı mükerrem vezîrüm Ferhad Paşa'ya gönderilmek fermân olmuş idi. Hâlâ Türkmen ve Tekelü hânları ve sultânları gelüp, itâ'at itmeğle anların masârîf-ı mühimmâtı için küllî akçe harç olinmasın lâzım olmağın Bağdad hazînesi serdârım tarafına gönderilmeden ferâgat olup, cümlesin kabz idüp ol makûle gelüp, itâ'at eyleyen hânlar ve sultânların dahı devlet-i hüsrevâneme lâyük olduğu üzre cemî' masârîf-ı mühimmâtlarına ve sâ'ir ol câniblerde

serdârlığa müte‘allik lâzım gelen harc ve masârıfa vech ü münâsib görüldüğü üzre sarf olmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda fermân-ı hümayûnum üzre bu sene Bağdad hazînesi serdârım cânibine gönderilüp, cümlesin kabz eyleyüp, eğer Südde-i sa‘âdet‘üme itâ‘at iden hânlar ve sultânların cümle masraflarına ve eğer sâ‘ir uğûr-ı hümayûnuma müte‘allik lâzım olan cemî‘ masarının ve âhar cânibe vech ü münâsib gördüğün üzre mahalline sarf u harc idüp, ne mikdâr hazîne sarf olunursa yazup, muhâsebe defterlerine kayd idüp cüz’î bakâyâ ile beyhûde yire hazîne harc olmakdan hazer eyleyesin.

*Kızılbaş üzerine Bağdad beylerbeyisi Süleyman serdar ta‘yîn edilmiş
284/656 olmağla Şehr-i Zol beylerbeyisi aşiretleri, Musul beylerbeyisi ve İmâdiye
hâkimi ve Sehrani Süleyman Bey kuvvetleriyle serdar emrine verilmiş
olmağla sancağındaki Urban ile iltihak etmesine dair Şahab’a hüküm.*

Bağdad beglerbegisi kethüdâsı Rıdvan Çavuş’a virildi.

Sâbıkâ (boş) begi olan Şehâb’a hüküm ki:

Hâliyâ Bağdad cânibinden kızılbaş-ı bed-ma‘âş üzerine müstakill bir serdâr gönderilmek lâzım gelmeğin Bağdad beglerbegisi Süleymân dâme ikbâlûhu serdâr ta‘yîn olup, Şehr-i zol beglerbeginün umûmen ekrâd aşiretleri ve Musul beglerbegi ve İmâdiye hâkimi ve Sehrânî Süleymân Beg ve Tarsus Begi dahı bile koşup, her birine müe’kked ahkâm-ı şerife gönderilüp, sen dahı varup, müşârun-ileyhe vech ü münâsib gördüğün üzre uğûr-ı hümayûnumda hıdmet olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda aslâ te’hîr itmeyüp, münâsib urbândan yanında olan yarar asker ile müretteb ü mükemmel düşman yarâğıyla kalkup, ber-vech-i isti‘câl mûmâ- ileyhle varup, mülâki olup sâ‘ir ümerâ ve beglerbegiler ile yek-dil ü yek-cihet olup hüsn-i ittifâkıyla mûmâ- ileyh vech ü münâsib gördüğün üzre hıdmet olup, envâ‘ yüzaklıkları tahsîline sa‘y eyleyesiz ki zuhûra gelen hidmet ve yüzaklığın mukâbelesinde envâ‘ atebe-i hüsvâneme mazhar olduğundan gayrı yanunda olan asâkir-i islâmın her biri istihkâklarına göre küllî ri‘âyet olunur. Ana göre bezl-i makdûr ve sa‘y-ı meşkûr eyleyesin.

Türkman ve Tekelü aşiretleri Han'larıyla itâ'at ederek Derne civarına iltica ettiklerine bunlara sancak tecihinde hizmet edebileceklerine kendisine tekrar Bağdad beylerbeyiliği mukarrer kılındığına icabında Musul beylerbeyisi İmâdiye hâkimi ve Sehrani Süleyman Bey' kuvvetleriyle kendisine iltihak edeceklerine düşmandan gaflet etmemelerine dair Bağdad beylerbeyisine hüküm.

Bâ-Hatt-ı Hümâyûn

Bağdad beglerbegisine hüküm ki:

Mektûb gönderüp Türkmân ve Tekelü aşiretlerinin hânları ve sultânları itâ'ate terğîb etmekle Tebrîz üzerine gidüp, ba'dehû serdâr-ı sâbık fevt olmağla mezkûrlara şah tarafından istimâlet-nâmeler gelmeğle Tebrîz cânibine varup, Şahın Tahmasb nâm oğlını alup Gazvin'e gelmiş iken Hamza Mirza üzerlerine gelüp ceng olup Tahmasb katl olunup asâkir perakende olmağla, Türkmân ve Tekelü tâ'ifesi dört bin mikdârı askeri ve beş bin hân ile on iki han ve sultânlar Bağdad'a tâbi' Derne sancağına gelüp Memâlik-i mahrûsaya dâhil oldukları ve ol cânibden müstakill serdâr olup Bağdad beglerbegisi ve eyâlet sâhibleri ve sancak begleri ta'yîn olunursa küllî hıdmet itmeğe sa'y u ikdâm olunur diyü bildirdüğün ecilden eyâlet-i Bağdad girü sana mukarrer olup ve Şehr-i zol beglerbegisi umûmen ekrâd aşiretleri ve asâkiri ile Basra beglerbegi dahı memleket ahvâlinde bir mülâhazası yoğise bi'z-zat kalkup eğer serhad durması lâzım ise ancak kendüsü durup, mümkün olduğu üzre asâkir gönderüp ve Musul beglerbegi ve İmâdiye hâkimi ve Sehrânî Süleyman Beg ve Adana hâkimi ve Süveyş begi dahı sana koşulup ol canibden sen dahı müstakill serdâr olup dîn-i devlete lâyük olduğu üzre hidmet olunmak emr idüp **buyurdum ki:**

Varcak bu bâbda onât vechile basîret üzre olup, a'dânun ve itâ'at u inkiyâd idenlerin hîle vü sadmesinden ihtiyât eyleyüp, kemâl-i intibâh üzre var kuvveti pazuya getirüp, dahı inâyet-i Hakk celle ve alâya tevekkül idüp, dahı fırsat elvirüp ve mahall-i iktizâ itdüğüne göre ol cânibden adevî-i hâsâr üzrerine tevhi'd idüp, uğûr-ı hümâyûn-ı izzet makrûnumda bezli maktûr ve sa'y-ı mevîr eyleyüp, in-şâ'allâhu te'âlâ envâ' yüzaklıkları zuhûrunda ikdâm u ihtimâm eylesin. Hıdemât-ı hümâyûnumda hidmetde ve yüzaklıkda bulunan kullarum hakkında inâyet-i aliyye-i şâhânem mebzûldür. Ol babda hidmeti sebkât idenler hakkında vech ü münâsib gördüğün husûsları yazup bilduresin, ve zikr olunan beglerbegilere ve eyâlet

kādîlarına ve sancak beglerine mu‘accelen senün cânibine varup, irişüp, hidmette bulunmak içün ahkâm-ı şerîfe yazılup gönderilmişdür. An karîb irişürler, hemân sen dahı vakt ü zemânı geçmesin, hidmetde bulunasın. Senün velâdet ve ihtimâmına ve hüsn-i ferâset ü kiyâsetine her vechile i‘timâd-ı hümayûnum vardur. Ammâ bir vechile tedârik ve basîret ü intibâh üzere olasın ki itâ‘at idenlerin himemâtları ile mukarrer olup ulfet ile ırz-ı nâmûs () vaz‘ sudûrundan hazer idüp, onât vechile basîret üzere olasın ve yukarı cânibden itâ‘at u inkiyâd idüp Memâlik-i mahrûsam’a gelüp, ilticâ idenler kimlerdür ve ne asıl kimesnelerdür, ol tarafda i‘tibârları ve dirlikleri nedir? Hâlâ bu vechile gelüp mutî‘ ü münkâd olmuşlardır. İsimleri ile yazup bildüresin diyü emr yüzılmışdur.

*Yeni pazar kasabarında şeyhlik taslayan Şems Cuma günü camide
285/658 va‘zederek başına halkı toplayıp memleketin sükûn ve âsayaşını ihlâl
edecek hal ve hareketlerde bulunduğundan mahfuzen İstanbul’a sevkine
dair Bosna beylerbeyisine ve Yeni Pazar kadısına hüküm.*

Fî 29.C.sene 994

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Bâ-müsvedde-i Velî

Bosna beglerbegine ve Yeni-bâzâr kâdîsına hüküm ki:

Dârendegân Seyyid Abdülkerîm ve Seyyid Mehmed nâm kimesne Dergâh-ı mu‘allâ’ma şöyle arz eyledüler ki: Yeni-bâzâr’da Şeyh nâmına olan Şems nâm kimesne ve Cum’a günü hitâbet eylediği câmi‘de kürsiye çıkup, tavâ’if-i sipâhdan ve gayriden nice kimesneleri başına cem‘ idüp, her birine sûret-i hakdan görinüp, pend ü nasîhat yüzünden izlâl itmeğle ba‘zı ehl-i fesâdı kendü hevâsına uydurup, min-ba‘d dört günü camî‘-i kebîre gelün sizünle müşâverem vardur diyü müslimânlar anda cem‘ oldukda, kürside va‘za çıkup, aleniyyeten kendü hevâsına tâbi‘ olanlara ve sâ’ir meclisinde bulunan müslimânlara ben size nasîhat u va‘z itmeğe geldüm, eğer benüm nasîhatımı kabûl idersenüz sözüme uyarsanız, Ferhâd nâm za‘îm sipâhîlere ve Hüseyin Beg nâm sipâhi re‘âyâya serdâr olunup ben cümleünüzün serdârı olayın. Kuzâtı aradan ref‘ idelüm diyü nice fesâd u fitne-bâdî kelimât idüp, her vechile tarîk-i inâd ve ilhâdı mer‘î tutup ve bir nice def‘a çarşuda olan dükkanları kapaddırup ve Al-i Rasûl-i kirâmdan bir hâtûnun emred oğlını Yahya Beg-oğlı dimekle ma‘rûf sipâhiye cebren alıvırmeğe kasd u ihtimâm idüp ve Hazret-i Ali’ye arpa mikdârı adâvet lâzımdur, mushaf-ı şerîfün tahte’l-lafz

olan ma'nâsına vâkıf idi. Ma'nâ-yı hakikate vâsıl olmamış idi diyüp ve monlâ-yı Rûm hazretlerinin mesnevî-yi şerîflerine ehl-i cehennem zebânîdür diyü la'n u ta'n yüzünden dil uzadup ve kazâ-i mezbûrda fitne olup, ferâyizi nakl iden ulemâyâ mutlakâ buğz ve adâvet idüp, bunun emsâli nâmeşrû' kelimâtına nihâyet ve evzâ'-ı bedkirdârına hadd ü gâyet olmaduğın bildirdükleri ecilden, mahbûs ve mukayyed Dersa'âdet'üme gönderilmesin emr idüp **buyurdum ki:**

Göresin mezkûr zikr olan evzâ' u ezvâr ile mevsûf ise hüsn-i tedbîr ü tedârik ile ele götürüp dahı mukayyad ü mahbûs yarar âdemlere koşup gönderesin diyü yazılmışdur.

286/659 Kızılbaş üzerine serdar ta'yîn olunan Bağdad beylerbeyisi Süleyman kuvvetlerine iltihak etmesine dair Adana hâkimine hüküm.

Bağdad beglerbegisi kethüdâsı Rıdvân Çavuş'a verildi.

Adana hâkimine hüküm ki:

Hâlâ Bağdad beglerbegisi Sinan dâme ikbâlühû ol cânibden kızılbaş-ı nâ-tırâş üzerine serdâr ta'yîn olunup, sen dahı müretteb ü mükemmel yarar âdemlerün ile mu'accelen çıkup, müşârun-ileyhün yanına varup, hidmetde ve yoldaşlıkda bulunmanı emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda gereği gibi mukayyed olup müretteb ü mükemmel yarar âdemlerünle ve livâ-i mezbûre tâbî' cümle zu'amâ ve erbâb-ı timar cebe veledes ve cebelüler ile mu'accelen çıkup, müşârun-ileyhe varup irüşüp, vech ü münâsib gördüğü üzre hidmet ve yoldaşlıkda envâ' mesâ'î-i cemîlenüz zuhûra getüresin. Bu sefer-i hümâyûnumu sâ'ir seferlere kıyâs itmeyüp, müretteb ü mükemmel düşman yarağıyla varup mülâkî olup, ihmâl ü müsâheleden ihtiyât eyleyüp, şöyle ki ihmâl idüp zemânı ile varup irişmezsiz, azille konılmayup envâ' itâb ile mu'âteb olmanız mukarrer ona göre mukayyed olası ve mukaddemâ vâki' olan seferlerde livâ-i mezbûr sipâhilerinden muhâfaza-i vilâyet için ne mikdâr alıkonılmış ise hâlâ dahı alçak hâllü sipâhîlerden ol mikdâr yazup, hidmet idüp, muhâfaza için alıkoyup, defterin bir sûretin mühürleyüp, Südde-i sa'âdet'üme gönderesin ve muhâfaza için kalan sipâhîlere muhkem tenbîh eylesin ki hidmet-i muhâfazada onât vechile ihtimam idüp, kendü hâllerinde olmağla te'allül idüp kimesne zarar u te'addî olmakdan hazer ideler.

Rıdvân çavuşa virildi.

Bir sûreti Tarsus begine yazıldı.

*Bağdad beylerbeyisi Süleyman Kızılbaş üzerine serdar tâyin edilmiş
286/660 olmağla kendi kuvvetleriyle ve hemen ihtihak etmesine dair Musul
beylerbeyisi Ahmed'e hüküm.*

Rıdvân Çavuş'a virildi.

Musul Beglerbegisi Ahmed'e hüküm ki :

Hâlâ Bağdad Beglerbegisi Süleymân dâme ikbâlühû kızılbaş-ı bed me'âş üzerine ol
cânibde serdâr ta'yîn idüp, sen dahı beglerbegiliğine müte'allik olan cemî' züm'â ve erbâb-ı
() beglerbegiliğe müte'allik ümerâ-i ekrâd ve sâ'ir aşâ'ir ü kabâ'il ile mu'accelen
müşârun-ileyhün yanına varup, vech ü münâsib gördüğü üzre hidmet ve yoldaşlıkda bulunman
emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda onât vechile mukayyed olup, bir an ve bir sa'at te'hîr u tevakkuf itmeyüp,
beglerbegiliğine tâbi' cümle zü'amâ ve erbâb-ı timar ve ekrâd begleri ve sâ'ir aşâ'ir ve kabâ'il
ile düşman yarağıyla ber-vech-i isti'câl çıkup, müşârun-ileyhün yanına varup, mülâkî olup
vech ü münâsib gördüğü üzre uğûr-ı hümayûnumda yüzaklıkları tahsîl itmeğe envâ' sa'y u
ihtimâmun vücûda getüresin. Bu bâbda müşârun-ileyhün sekr ü şikâyeti münce ve
müessirdür. Bu sefer-i hümayûnı sâ'ir seferlere kıyâs itmeyüp, müşârun-ileyh tarafından
müretteb ü mükemmel düşman yarağıyla varup hidmetde bulunasın. Bu husûsda ihmâl
olinacak olursa azille konılmayup, siyâset olunursuz. Ana göre mukayyed olası, bâb-ı ikdâm
u ihtimâmda dakika fevt eylemeyesiz.

Bir sûreti Şehr-i zol beglerbegine yazıldı.

*286/661 Hasan Ebi Nemi iki kölesi firar ettiğinden ele geçince mumaileyhe
gönderilmesine dair Mısır Emîr-i Hâcına hüküm.*

Rıdvân Çavuş'a virildi

Şerîfün kapucısı Mûnis Mansur Çavuş'a virildi.

Bâ-Hatt-ı Mecid Efendi

Bâ-müsvedde-i ()

Mısır emîr-i hâcına hüküm ki:

Cânib-i imâret-me'âb Hasan Ebî Yahyâ dâme ulüvvuhû iki nefer abd-i memlûki firâr
eyledüğü i'lâm olunmağın, her kanda bulunursa ele getirüp, dahı müşârun-ileyhe îsâl itmeni
emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda her birinüz mukayyed olup, müşârun-ileyhün firâr iden abd-i memlûkleri her kande bulunursa ele getürüp dahı müşârun-ileyhe irsâl ü îsâl eylesesin.

*Bağdad eyaleti sâbık valisi Süleyman'a tevcih ve Kızılbaş üzerine serdar
287/662 tâyin edilmiş olmağla hemen kuvvetleriyle yardım etmesine dair Basra
beylerbeyisine hüküm.*

Rıdvan Çavuş'a virildi.

Basra beglerbegisine hüküm ki:

Hâlâ Bağdad eyâleti sâbıkâ Bağdad Beglerbegisi Süleymân dâme ikbâlühûya tevcih olunup ve Bağdad tarafından kızılbaş-ı bed-me'âş üzerine müşârun-ileyh serdâr ta'yîn olunup, ol bâbda kendüye hükm-i hümâyûnum gönderilüp, sen dahı müşârun-ileyhle bile koşilup, hidmet eylemen emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda onât mukayyed olup, anun gibi Basra câniblerinde a'râb-ı şekâvet-mu'tâdın bir mahalle zararı irişmek ihtimâli olmasıyla sen dahı fermân-ı hümâyûnum üzre müretteb ü mükemmel düşman yarağryla kalkup, Basra muhâfazasına bir yarar nâmdâr beg ta'yîn eyleyüp, dahı beglerbegiliğe müte'allik ümerâ ve kul ve sâ'ir aşâ'ir ü kabâ'il ile müretteb ü mükemmel müşârun-ileyhe mülâkî olup, vech ü münâsib gördüğü üzre hidmet ve yüzaklıkda bulunmasına sa'y u ihtimâm eylesesin. Şöyle ki: Basra'da ve etrâf-ı cevânibde a'dâdan bir nesne olmayup, bir dağdağa verür husûs yoğiken mücerreden seferden imtinâ' idüp düşman vardır diyü beyan eyleyüp, bi'z-zat gitmeyesiz. Sonra özrün makbûl olmaz. Ana göre mukayyed olasın ve ne zemân çıkup ve ne vechile teveccüh itdüğün yazup bildüresin. Müşârun-ileyhün sekr-i şikâyeti münce ve mü'essirdür, basîret üzre olup hilâf-ı emr iş olmakdan hazer eylesesin.

*Sinan Paş'ya vezareti tekrar verilerek Bağdad eyaleti tevcih olunmuş
iken Türkman ve Tekelü Han'ları maiyetleriyle itâ'at ederek iltica
287/663 eylemiş, Dertenek ve Derne sancaklarına yerleşmiş olduklarından
Süleyman Paşa'ya tekrar Bağdad eyaleti tevcih ve Kızılbaş üzerine serdar
tayin olunduğuna dair serdara hüküm.*

Rıdvan Çavuş'a virildi.

Serdâra hüküm ki:

Bundan evvel Van eyâletine mutasarrıf olan vezîrüm Sinân Paşa'ya girü vezâretle Bağdad eyâleti sadaka olunmuş idi. Hâlâ Bağdad tarafından ulaklar gelüp Türkmân ve Tekelü hânları ve sultânları cemî' âdemleri ile Âstâne-i sa'âdet'üm cânibine hulûs-ı taviyyet ile itâ'at u inkiyâd eyleyüp, Dertenek ve Derne sancaklarına gelüp temekkün idüp, uğûr-ı hümayûnumda hidmete müdakkıt oldukları i'lâm olup, ol câniblerden serhad-ı mansûreme müte'allik vâki' olan hıdemât ve hayrâta istihdâm olunmak için bir yarar serdâr nasb u ta'yîn olunmak lâzım gelmeğin, girü Bağdad sâbıkâ Bağdad beglerbegisi olan Süleymân dâme ikbâlühûya mukarrer kılınup ol câniblerde serdarlık umûruna ta'yîn olunmakla müşârun-ileyh vezîrüm Paşa () bi'l-fi'l vech ü münâsib görüldüğü üzre bir dahı beglerbegilik tevcihi arz olup emr idüp **buyurdum ki:**

Fermân-ı hümayûnum üzre müşârun-ileyh vech ü münâsib gördüğün üzre dahı beglerbegilik tevcih eylesin.

*Bağdad beyerbeyisi Süleyman Kızılbaş üzerine serdar tâyin edildiğinden
287/664 aşiretlerin beyleri ve ağaları ve maiyet adamlarıyla oraya gitmesine dair
İmâdiye hâkimine hüküm.*

Rıdvan Çavuş'a virildi.

İmâdiye hakimine hüküm ki:

Hâlâ Bağdad beglerbegisi olan Süleymân Bağdad cânibine kızılbaş-ı bed- me'âş üzerine serdâr nasb idüp, sen dahı eyaletine tâbi' olan yarar aşîret beglerün ve aşîret ağaların ve sâ'ir müretteb ü mükemmel âdamların ile muaccelen müşârun-ileyhün yanına varup, hidmet ve yüzaklıkda bulınman emr idüp **buyurdum ki:**

Bu bâbda onât vechile mukayyed olup bir an ve bir sâ'at te'hîr ü tevakkuf itmeyüp, eyâletine tâbi' olan aşîretlerün ve aşîret ağaların ve yarar müsellağ âdemlerün ile ve sâ'ir mükemmel düşman yarağıyla mu'accelen çıkup, müşârun-ileyhe varup, mülâkî olup vech ü münâsib gördüğü üzre uğûr-ı hümayûnumda hizmetde olası. Bu seferi sayır sefere kıyâs itmeyüp, ihmal ü müsahale olıcak olursa azille konılmayup mu'âteb olursuz. Ana göre mukayyed olası.

Dört bin kadar adamlarınızla bizim tarafa geçerek devlete itâ'at gösterdiğinizizi Dertenek ve Derneye yerleştiğinizi Bağdad beylerbeyisi
288/665 *Süleyman Paşa bildirmiş olduğundan bu hareketler memnuniyet uyandırdığına sizlerden sadakat ve hizmet beklendiğine ittifakla hareket etmenize dair Türkman ve Tekelü taifesinden Sultân Emîr Han, Şerefeddin oğlu Muhtar Sultân, Emîr Han oğlu Güllâbi Han, Hasan Can oğlu Ahmed Han, Veli Han oğlu İbrahim Han, Emîr Han biraderzadesi Pîr Ahmed Sultân, Saatli Ali Kuli Sultân, Veli Han oğulları Emîr, Seyyid ve Sırça Sultanlara ve Muhammed Safi Sultana hüküm.*

Bağdad beglerbegisi kethüdâsı Rıdvân Çavuş virildi.

Bâ-Hatt-ı Hümâyûn

Türkman ve Tekelü tâyifesinden Südde-i sa'âdet'üme itâ'at u inkiyâd eyleyen Türkmân Sultânı Emirhân birâderi İsmâ'îl ve Emirhân-oğlu Gilan Hân ve Hüseyin Hân-oğlu Ahmed Hân ve Şerefeddin-oğlu Muhtâr Sultân ve Veli Hân-oğlu İbrâhîm Hân ve Emîr Hân birâderzâdesi Pîr Ahmed Sultân ve Sâ'atlü Ali Sülü Sultân ve Veli Hân-oğulları Emîr Sultân ve Seyyid Sultân ve Hırca Sultân ve Mehmed Sağîr Sultân'a hüküm ki:

Sâbıkâ Bağdad beglerbegisi olan emîrül-ümerâ'î'l- kirâm Süleymân dâme ikbâlühü Dergâh-ı mu'allâ' ma mektûb gönderüp, nihâd-ı sadâkat-i mu'tâde-gürzde musammem olan gayret ve himmet-i İslâmiyenüz muktezâsınca ol gürûh-ı dalâlet-bîşe ve cumhûr-ı saltanat-endişeden rûgerdân olup, kemâl-i hulûs-ı cûşıyla Südde-i sa'âdet'üm cânibine itâ'at u inkiyâd idüp, dört bin mikdân âdemlerinüz ile serhad-ı mansûremüze tâbi' Dertenek ve Derne sancaklarına gelüp, temekkün üzre olduğunuz i'lâm eyledi. İmdi Âstâne-i gerdûn-penahımız dâ'imâ meftûh ve meknûn olup eğer dostluk ve eğer düşmanlık tarîkiyle gelüp, arz-ı hâcât idenler men' u red olunugelmeyüp, husûsan arz-ı ubûdiyyet idenler hakkında dâ'imâ nazar-ı ferhunde eseriyle manzûr ve meremmetü'l-hâl olup, envâ' ri'âyet-i hüsrevânemle behremend ve muhassilü'l-âmâl olmaları mukarrerdür. Siz dahı arz olunduğı üzre râh-ı sadâkat u istikâmetde sâbit kadem olup kemâl-i hulûs-ı mahviyyetle uğûr -ı hümâyûnumuza müte'allik cumhûr-ı umûr-ı serhadde olan hükkâm ve () vech ü münâsib gördüğü üzre hidmet ve

yüzaklıkda bulunacak olursanız me'mûl ü melhûzunuzdan ziyâde envâ'-ı inâyât-ı aliyemüz ile muhassalü'l-âmâl olmanız mukarrerdir. Lâzım u mühim olan cemî' mesâlih mühimmâtınız tedârîki için hâlâ yine Bağdad beglerbegisi inâyet olunan emîrü'l-ümerâ'î'l-kirâm Süleymân dâme ikbâlühûya fermân olup hükm-i şerîfüm gönderilmiştir **buyurdum ki:**

Vardukda siz dahi sulb-ı sadâkat eserinüzde munderic olan âsâr-ı İslâmiyenüz mücebince müşârun-ileyh ile yek-dil ü yek-cihet olup, hüsn-i ittifâk u ittihâd üzre uğur-ı hümâyûnuma müte'allik vech ü münâsib gördüğün husûslarda bezl-i makdûr idüp a'dâ-yı bed re'y taraflarından fırsat el virdüğüne göre intikâm alup, envâ' yüzaklıkları vücûda getürmek bâbında kemâl-i ikdâm ve nihâyet-i ihtimâmın vücûda getürmeğe sa'y u ihtimâm eylesin. Sonra mukâbele ba'dehû envâ' i'ânet-i mülûkânemiz ile mümtazü'l-akrân ve ber-karâr olmanız muhakkakdur. Ana göre terâdik ü tedbîrde ve sadâkat u istikâmetde sâbit kadem olasız.

Devlete itâ'at gösterip bizim tarafa tâyifenizle göçeceğinizi Bağdad 288/666 beylerbeyisi Süleymân Paşa bildirmiş olmağla geldiğiniz zamanlar umduğunuzdan ziyâde mükâfat ve yardım göreceğinize dair, Timur'un kardeşi olup (...) hâkimi Helucan Han'a hüküm.

Bâ-müsvedde-i Hazret-i Efendi

İftihârü'l-emâcid ve'l-ekarim câmi'u'l-mehamid ve'l-mekârim Timur karındaşı olup () hâkimi olan Milo Han(?) dâme mecdühûya hüküm ki:

Hâlâ Bağdad Beglerbegisi Süleymân dâme ikbâlühû mektûb gönderüp, senün cânibünden kendüye mektûb, aşâyirünle südde-i sâ'âdet-nişânuma itâ'at u inkiyâda râğib olup, Atabe-i ulyâ'ma gelüp () kalmağı tefehhüm itdüğün bildürüp, imdi hakk sübhânehû ve te'âlâ celle celâlühû hazretlerinin inâyet-i bî-gâyât ile dergâh-ı sa'âdet-destgâhımız daimâ meftûh olup, dostluk ve eğer düşmanlık için aslâ kimesnenün gelüp gitmesine men' u redd ü sedd yokdur. Ale'l-husûs safâ-yı ubûdiyyet birle gelüp, itâ'at u inkiyâd ideler. Anların husûl-i âmâllerine tismât-ı inâyât-ı aliyye-i şâhânem mebzûl u masrûfdur. Eyle olsa fermân-ı şerîfümüz varup, vusûl buldukda sen dahi Âstâne-i rıf'at penâhımuza itâ'at u inkiyâdı sermâye-i devlet ve bidâye-i izzet bilüp, i'lâm itdüğün üzre gelüp, izhâr-ı ubûdiyyet idersin, eğer kendün ve eğer tevâbi' ü levâhikun melhûzundan ziyâde

inâyet-i aliyye-i hüsvâneme mazhar olursuz. Ana göre mukayyed olasin diyü emr-i şerîf yazılmışdır.

Ahalinin mallarını yağmalayan, yollara inip adam öldüren oğlanlara ve kızlara tecavüz eden softa ve levend eşkiyasının haklarından gelinmesine dair şehzade lalasına, Menteşe, Teke ve Hamid sancakları beylerine ve bu livadaki kadılara hüküm.

Yüzelli akçe ile Rodos kazâsından munfasıl olan İslâm Hacı'ya verilmişdür.

Bâ-Hatt-ı Ferruh Beg Efendi

Şehzâde lalasına ve Menteşe ve Teke ve Aydın ve Hamid sancağı beglerine ve zikr olunan sancaklarda vâki' olan kâdîlara hüküm ki:

Hâlâ taht-ı hükûmetinizde ba'zı sûhte ve ehl-i fesâd ve levendân zuhûr idüp, re'âyâ u berâyânun oğulların gelüp hâtûnlarına ve kızlarına el uzadup, ellerinde ve evlerinde bulunan emvâl ü esbâb u erzâklerin nehb ü gârât idüp, yağma vü talan idüp, yollara ve bellere inüp, âdemler katl idüp ve ebnâ-yı sebîlün dahı mâl u esbâbların alup, küllî fesâd u şenâ'at üzere oldukları i'lâm olunmağın zikr olunan sancaklarda zuhûr iden eşkiyâ vü ehl-i fesâdun Şer'le haklarından gelinmek mühimmâtından olmağın **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda her biriniz bi' z-zât mukayyed olup, hüsn-i ittifâk u ittihâd ile sirran ve alâniyeten haberleşüp, ehl-i fesâd u şenâ'at kande ise yokladup, sahîh haber alup, iş erleri ve muhafazaya kalan sipâhîler ve sâ'ir dirliğünde sakallu yiğitler ile cümle bir yerden ittifâk ile üzerlerine gîtmek mi olur yohsa her biriniz bir taraftan yürümek mi evlâdur ve bi'l-cümle her ne tarîk ile mümkün olursa ale'l-kavl üzerlerine varup, hüsn-i tedbîr ü tedârik ile ele getirüp, eğer âsân vechile, eğer âsân vechile ele girmeyüp muhârebeye ve mukâteleye mübâşeret iderler ise cengde katl olunan eşkiyânun demleri heder olmak üzere bi' eyyi tarîk-i kân ele getirüp, mümkün olanı mecâl vermeyüp, taraf kâdîları ma'rifetiyle Şer'le bir vechile haklarından gelesin ki sâ'ir eşkiyâyâ müceb-i ibret vâki' olup, min-ba'd fesâda mübâşeret etmeğe mecâlleri kalmaya ve hîn-i muharebede katl olunan eşkiyanın bâşların kesüp ve diri alınan eşkiyâ ile mukayyed u mabûs yarar âdemlere koşup gönderesiz, ve ehl-i fesâdı ele getirüp yoldaşlıkda bulunanları ma'an dergâh-ı mu'allâma arz eylesin ve sûhte tayifesinden biri birden ikisi ve üçü yarağ u yasâğ ile gezenler sıladan gelürüz veyâhud sılaya giderüz veyâhut sâ'ir kedü mesâlihimde giderüz didiklerine aslâ iltifat eylemeyüp, dahı kat'a mecâl

virneyüp sâ'ir fesâd ve şenâ'ât üzre olanlar ile ele getürüp, Şer'le haklarından gelinmek bâbında envâ' ikdâm ve ihtimâmınız vücûda getüresiz ve siz ki kâdîlarsız ve kâ'immakâmlarsız. Şöyle ki müşârun-ileyhim Lala'ya ve beylere vech-i meşrûh üzre mu'âvenet ve müzâheretde ihmâl ü müsâhele itdügünüz mesmû'-ı hümayûnum ola. Mu'âteb olmanız mukarrerdür. Ana göre ikdâmda dakika fevt eylemeyesiz. Bu bâbda benüm ziyâde ikdâm u ihtimâm-ı hümayûnum vardır. Memâlik-i hüsrevânemde mansıb u dirliğüm tasarruf itmekden arz, bu makûle hizmet fermânım oldukda can ve baş ile hidmek itmekdür. Ana göre dikkat ü ihtimâmda dakika fevt itmeyesiz. Şöyle ki il erleri ihmâl ü müsâhele idüp, haber oldukda ale'l-fevr çıkup dahı mu'âvenet ü müzâheretde kusûr idenler ism ü resimleri ile yazup, arz eylesin diyü emr-i şerîf virildi.

Kangırı kazasında Boyaluca yürükleri Eslemez İbrahim akrabaları Tosya 289/668 kazasının Güvercinlik karyesinde ehalinin ekinlerine koyun sürülerini salıp zarar verdiklerine ve tazminine dair Tosya, Saz kadılarına hüküm.

Sultân Bâyezîd Türbedârı na virilmişdür. Fî selh-i Receb sene 94.

Bâ-Hatt-ı Mehmed Mecid.

Bâ-Hatt-ı Mecid

Tosya ve Saz kâdîlarına hüküm ki:

Siz ki Tosya ve Saz kâdîları siz Südde-i sa'âdet'üme mektûb gönderüp, Kangırı kazasında Boyaluca nâm yürüklerden Eslemez İbrâhîm karındaşı ve oğlu Mehmed ve Ali Çoban-oğlu ve Cârîh ve Kel Süleyman ve Bedir-oğlu ve Kara İsmâil nâm kimesneler Tosya kazâsından Güvercinlik nâm karye halkınun ekisine ve göğ ekinlerine davarların salup otuz iki müdlük terekelerin yedirdüklerin Şer'le sâbit olup, zimâmı mezbûrlardan hükm olunup, sâbıkâ men'i için emr-i şerîf vârid olmağın, bunlar mezbûr şakileri men' itmek istediklerinde âlet-i darbla bunların üzerlerine gelüp karye-i mezbûreden Şahbaz ve Mehmed ve diğer Derzi Mehmed ve Ânîs nâm kimesneleri mecrûh idüp, emvâl ü erzâkların nehb ü gâret itdükleri ecilden, tekrâr mezbûrların haklarında emr-i şerîf vârid olup, Şer'-i şerîfe da'vet olınduklarında itâ'at-ı Şer' itmedüklerin arz eylemişsiz **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfümle Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Osman vardukda mezkûrları meclis-i Şer'a ihzâr ve husamâsıyla berâber itdürüp ve gaybet iderler ise Şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup, getürdüp, onât vechile hakk üzre tefîş ü tefehhus itdürüp göresin.

Vech arz olunduğu gibi olup, Şer'le sâbit ü zâhir ola. Ol bâbda muktezâ-yı Şer'le âmil olup, nehb ü gâret olınan emvâl ü erzâkın bi't-temâm bi't-temâm ashâbına alıvırdükten sonra, bu fesâdı idenleri sipâhî tâ'ifesinden ise habs idüp arz eylesin. Değiller ise bi hasebi ş-er' lâzım geleni edâ idüp, yerine koyasın. Ammâ hîn-i tefîşde hakk üzre olup, celb-i vâhid olmağla hilâf-ı vâki' vech arz olınmakdan hazer idüp, câdde-i hakdan sulûk eylemeyüp, tezvîr ve telbîsden ve şuhûd-ı zordan hazer idesin. Şöyle ki mezbûrlar Şer'-i şerîfe da'vet olınduklarında itâ'at-i Şer' eylemezler ise bundan akdem haklarında sâbit olan mevâddın dahı bu def'a sûret-i sicillâtın mufassal ve meşrûh yazup arz idesin ki sonra haklarında emr-i şerîfüm ne vechile sâdır olursa mücebiyle amel idesin.

*Filibe kasabasındaki sarayı basıp bekçini karısını, oğlunu, cariyesini ve
290/669 bir adamını öldürenlerin mahkemeye sevkine ve bu işe kapıcıbaşı
Musa'nın tâyin olunduğuna dair Filibe müfettişine, Tatar Pazarı
kadısına ve Filibe subaşı Hüseyin'e hüküm.*

Dergâh-ı âlî kapucularından İkinci bölük'de kapıcı Musâ'ya virilmişdür. Tabî-i kethüdâ-yı nüvvâbîn

Bâ-müsvedde-i Şems

Bâ-tashîh-i Hazret-i Efendi.

Bâ takrîr-i Efendi

Filibe müftisine ve Tatar-bâzârcıgı kâdisına ve Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından olup Filibe subaşı olan Hüseyin Çavuş'a hüküm ki:

Bundan akdem nefs-i Filibe'de vâki' Sarây-ı âmire'm basılıp, sarâydârun hâtunu ve oğlu ve câriyesi ve bir kulu katl olunup ve cümle emvâl ü erzâkı nehb ü gâret olunup, fesâd itükleri i'lâm olınmakla husûs-ı mezbûrun görilmesiyçün Dergâh-ı mu'allâ'm kapucularından Mûsâ ta'yîn olunmuşdur. Mufassal hükm-i hümyûnumla irsâl olunmuşdur. Vusûl buldukda cümlenüz bu husûsa mukayyed olup, temâm-ı dikkat ü ihtimâm ile Şer'le tefîş idüp göresin. Saray basup, âdem katl idüp, dahı gâret-i emvâl idenler her kimler ise zuhûra getürüp, dahı ehl-i fesâda aslâ mecâl vermeyüp, fesâdı sâbit olanların mahallinde Şer'le haklarından gelesin. Ammâ hîn-i tefîşde temâm-ı hak üzre olup, bu bahâne ile bî günâh olanlara dahl ü ta'arruz olmakdan ve ehl-i fesâddan celb ü ahz olınmağla halâs olmakdan hazer idesin.

290/670 Filibe'deki sarayı basıp iki kadın ve iki erkek öldürüp eşyaları yağmalayanların mahkemeye sevklerine dair Hüseyin Çavuşa hüküm.

Dergâh-ı âlî kapucılarından İkinci bölükde Mûsâ nâm kapucıya virilmiştir. Tâbi'-i kethüdâ-yı nüvvâbîn.

Bu dahı

Dergâh-ı mu'allâ'm çavuşlarından Hüseyin Çavuş'a hüküm ki:

Bundan akdem Filibe'de Sarây-ı âmire'm basılup ve sarâydarun hâtûnu ve oğlu ve câriyesi ve bir kulu katl olunup ve cümle esbâbı gâret olunup, fesâd oldukda Filibe voyvodası olan Ahmed Çavuş mukayyed olmayup, dahı ehl-i fesâd u şenâ'at etrâf-ı kurâda evler basup, fesâd üzre oldukların i'lâm olmağın mezkûr voyvodalıktan ref' olunup, voyvodalığı sana virilmiştir **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu hususa temâm-ı mukayyed olup, anun gibi eğer nefs-i kal'ada ve eğer etrâf kurâda ev basup, fesâd u şenâ'at üzre olanlardan hüsn-i tedârikle ele getürüp, dahı fesâdı zâhir ü sâbit olanlara aslâ mecâl vermeyüp, mahallinde Şer'le haklarından gelesin. Şöyle ki ehl-i fesâd himâyet idüp, yâhud celb ü ahz olunmağ ile halâs ola. Aslâ özüünüz kabûl olmaz anların yerine senün hakkından gelinür. Ana göre mukayyed olasın. Câdde-i hakdan udûl itmeyüp ol vilâyetün hıfz u hirâsetinde ve re'âyânun refâhiyyet üistirâhatinde onât vechile mücidd ü mesâ'î olup ihmâl ü müsâheleden hazer idesin.

290/671 Eşme kazasında Murad kardeşi Ahmed ve İdris adındaki sipahiler Budak adında birinin kırk kadar keçisini zabtetmiş ve İstanbul'da Anadolu kadıaskerliğinde iddiaları sâbit olmağla istirdadına emir verilmişken dinlemediklerinden timarlarının ref'ine ve haklarından gelinmesine dair Anadolu beylerbeyisine ve Eşme kadısına ve kaza-i kula'dan munfasıl Mevlâna Mehmed'e hüküm.

Bâ-hatt-ı hümayûn

Yahya Efendi'nin kâtibi Bâyezid'e verilmiştir.

Anadolu Beylerbeyisi ve Eşme kâdisına ve kazâ-i Kula'dan munfasıl olan mevlânâ Mehmed'e hüküm ki:

Sen ki Eşme kâdisısın. Sûdde-i sa'âdet üme mektüp gönderüp, Kütahya sancağında altı bin akçe timârı olan Murad ve beşbin akçe timârı olan birâderi Ahmed ve İdris nâm sipâhiler

mukaddemâ budak nâm kimesnenün yedi re's koyun ve otuz yedi keçisin hilâf-ı Şer' aldıkların Kula ve İnegöl kâdîları arz itdükde görölmesiyçün emr-i şerîf virilüp, görildükde a'lemü'l-ulemâ Anadolu kâdî'askeri huzûrunda davarlarını ikrâr idüp, eline hüccet-i Şer' iyye virilüp, ol cânibe varduklarında ikrârları mücebince davarların virmeyüp, Şer'-i şerîfe ve emr-i hümayûnuma muhâlif ü inâd itdüklerinden gayri re'âyâ vü berâyâ mezbûrlarun zulm ü te'addîlerinden ziyâde mutazarrır olup, firâr itmek üzredirler diyü bildirdüğün ecilden mezbûrlarun timarları Südde-i sa'âdet'ümden alınup âhara virilmişdür. kendülerin dahı Şer'le haklarından gelinmek emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda göresin. Vech arz olındığı gibi ise tarafdarlarına sâbit olan hukûk-ı nâs ashâbına alıvirdükden sonra Şer'le haklarından gelesin diyü hükm virilmişdür.

***Mısır'dan Mekke ve Medine fukarasına Deşîşe ve Haseki Sultân
291/672 evkafından müretteb buğdayların Süveyş'e ve oradan gemilerle nakline
ve gemi reisleri tarafından teslimine dair Mısır beylerbeyisine hüküm.***

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Bâ-müsvedde-i Lam.Ye Efendi.

Divânda kapucılar kethüdâsına virilmişdür. Cümlesi sekiz evâmirdir

Mısır begilerbegisine hüküm ki:

Mekke-i Mükerreme ve Medîne-i Münnevvere fukarâsına Deşîşe ve merhûme Haseki Sultân evkâfından irsâl olınacak buğdayı her kim nâzır olur ise bi'z-zât Süveyş begine teslim idüp, ba'dehû Süveyş beginün ma'rifeti ile gemilere tahmîl olunup, buğday anbarların Süveyş begi mühürleyüp, zikr olınan buğday mahalline vâsıl olıncaya değin âdemîsi ile bile alup gidüp, mahall-i me'mûre olan Mevzı'a nâm mahalle vâsıl olduklarında emîn ve kâdî Süveyş beginün mührünü görüp, bi't-temâm teslim itdüklerine buğday gemilerinin re'isleri temessükün almasıyçün emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda bi'z-zât mukayyed olup zikr olınan evkâfun buğdayın fermân-ı hümayûnun mücebince Süveyş begi bi'z-zât gemilere koyup ve anbarların mühürleyüp ve mahall-i me'mûre varup vâsıl olınca, yarar âdemler ve mu'temedün-aleyh kimesneler koşup gönderüp ve gemilerün re'isleri müşârun-ileyh Süveyş beginün mührü mücebince ne mikdâr olduğuna temessük alup getirüp, mezbûr fermân-ı hümayûnuma mugâyir iş olınmakdan

ziyâde ihtiyât eyleyesin. Bu husûs mühimmâtıdır. Onât vechile mukayyed olup ihmâlden hazer eyleyesin. Sonra mu'âteb olursun bilmiş olasın

Bir sûreti dahı vech-i meşruh üzre Mısır kâdîsına müstakil emri şerîf yazıldı.

*Mekke ve Medine fukaralarına Deşîşe ve Haseki Sultân evkâfından
291/673 müretteb buğdayların sevkine me'mûr nazır ve diğer vazifeli olanların
ihmalleri görülürse azillerine dair Mısır beylerbeyisine hüküm.*

Bu dahı

Bâ-Hatt-ı Hümayûn ,Bâ-müsvedde-i Lam. Ye.

Müşârun ileyhe hüküm ki:

Mâ-takaddümden Mekke-i Mükerrreme ve Medîne-i Münevvere fukarâsına irsâl olunugelen Deşîşe ve merhûme Haseki Sultân evkâfı buğdayının üzerine ta'yîn olunan nâzırlar ve sâ'ir hüddâmıdan ve senûn bir vechile hiyânet ve ihmâl ü müsâhelesi zuhûr idecek olur ise ol makûlelerden lâzımü'l-arz olanların ahvalleri Südde-i sa'âdet üme arz olup, olmayanları ol câniblerde muhkem te'dîb ü te'kîd olup, dahı münâsib olanlara tevcih olunmasın emr idüp buyurdum ki:

Vardukda mühimmât-ı hümayûnum üzre zikr olunan evkâfun nâzır u mübâşirlerinden ve sâ'ir hüddâmından her kimün bir vechile hiyânet ve ihmâl ü müsâhelesine müte'allik bir cürüm ve hatâsı vâki' olursa lâzımü'l-arz olanlarına himâyet olunmayup, sıhhati üzre ismi ve resmi ile yazup arz eyleyesin ki haklarından geline. Amma lâzımü'l-arz kimesneler değiller ise ol makûleler bir vechile te'dîb ü tehdîd idüp, yirlerin âhardan müstahık olan kimesnelere viresin ki bir dahı hüddâm-ı evkâfdan bir ferdün iltimâs ve cürüm ü hatâsı zuhûra gelmek ihtimâli olmaya.

*Şeyhülhareme Mustafanın iş'arı üzerine Peygamber türbesinin ve sâ'ir
291/674 mahallerin tâmirine tahsis edilmiş olan elli üç bin florinin Mısır'dan ve
Cidde'den gönderilmesine dair verilen emrin tekidine dair Mısır
beylerbeyisine ve defterdarına hüküm.*

Bu dahı

Mısır begilerbegisine ve defterdânına hüküm ki:

Medîne-i Münevvere 'de şeyhü'l-haram olan Mustafa mektûb gönderüp Medîne-i Münevvere'de harem-i muhterem dîvârı ve altmış üç () ve Yenbu' hisârının ta'mîr olunmaları için tahmîn-i sahîh ile elli üç bin altun tahmîn olup, arz olındukda gâh ebniye-i Mısır'dan ve gâh Cidde mahsûlünden virilmek için defa'âtla evâmir-i şerîfe virilüp, akçe virilmek müyesser olmamağla karz diyü ummâle virdükleri mâl ve her sene eksik gönderdikleri mâl tahsîl olup ve amel-mânde olan altun ve gümüş ve kanâdîl sikke olunursa hâsıl olan meblağ ile zikr olunan mahaller ta'mîr olunur diyü i'lâm eyledükde, vech-i meşrûh üzre amel olunmak fermân-ı hümayûnum olmağın zikr olunan kanâdîl ber müceb-i fermân-ı âlî Mısır'a gönderilüp akçe getirüp, cem'an sekiz bin altuna karîb olup, lâkin Deşîşe nâzırı ellerinden ve ummâl uhdesinden garz diyü virilenden mâl tahsîl olunmayup, girü avk olup, kalup cülûs-ı hümayûnumdan berü Deşîşe nâzırları eksik gönderdikleri altun ve karz diyü virdükleri Deşîşe mâlî unimâlden ve ümerâ-i Mısır'dan sâbıkâ tevcîh olan Ebû Ali-oğlu Mehmed'ün zimmetinde zuhûr iden mâl-ı Deşîşe'nün cümlesi cem' u tahsîl olup, fermân-ı şâyi'im üzre zikr olunan mahaller ta'mîr ü termîm olunmak recâsına arz itmeğın **buyurdum ki:**

Hükm-i şerîfüm ile Südde-i sa'âdet'üm bevvâblarından (boş) vusûl buldukda vech-i meşrûh üzre olan Deşîşe'den zikr olunan kimesnelerün üzerlerinde ne mikdâr mâl zuhûr ider ise bî kusûr cem' u tahsîl itdürüp, dahı fermân-ı şâyi'im mücebince ta'mîr ü termîmi lâzım gelen mahallerün masrafı için gönderüp, kimesne zimmetinde bir akçe ve bir hâbbe nâm kodurmayasın. Bu def'a itmâmı bâbında dakîka fevt eylemeyesin ve ne mikdâr mâl tahsîl olup gönderildüğü vukû'ı üzre yazup arz eyleyesin ve ne mikdâr akçe tahsîl olunduğun defter idüp yazup bildüresin diyü emr yazıldı.

Mısır'dan Mekke ve Medîne'ye müretteb Deşîşe ve Haseki Sultân evkafından müretteb buğdayların Süveyş'ten gemi reisleriyle mahalline teslimine dair alınan temessüklerin usulü vechile kendine teslim olununca İstanbul'a göndermesine dair Kaptan Paşa'ya hüküm.

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Kapucılar kethüdâsına virilmiştir. Fî evâhir-i C sene 94.

Bâ-müsvedde-i Lam, Ye

Kapudân Paşa'ya hüküm ki:

Mahmiye-i Mısır'dan Mekke-i Mükerrreme ve Medîne-i Münevvere fukarâsına irsâl olunacak Deşîşe ve merhûme Haseki Sultân evkâfinun buğdayını bi't-temâm gemilere tahmîl idüp mamhall-i me'mûre eyleyüp, emîn ü sâlim bî-kusûr teslim itdüğüne Süveyş begi olanlar mühürlü temessük alup, aynı ile temssüki sana irsâl idüp, sen dahı Südde-i sa'âdet'üme irsâl eylemek emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda fermân-ı hümayûnum mücebince min-ba'd her kim Süveyş begi olur ise her sene gönderilen, Deşîşe ve merhûme Haseki Sultân evkâfinun buğdayını bi't-temâm mahall-i me'mûre eyleyüp, teslim itdüğüne mühürlü temessük alup irsâl eyleyüp, sen dahı sıhhati üzre yazup arz eylesin. Dâyimâ emrüm mücebince amel idüp, erüme mugâyir iş olınmakdan ictinâb eylesin.

*Mısır'dan Deşîşe ve Haseki evkafından Medineye müretteb buğdayları
292/676 nakleden gemilere beylerbeyi ve sancak beyleri tarafından mal ve eşya
yükletilmemesine ve konan malların Mîriye zabtolunmasına dair Mekke
kadısına ve Cidde Beyine hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Bâ-müsvedde-i Lam, Ye

Kapucılar Kethüdâsına virilmiştir. Fî 28 C sene 94.

Mekke kâdîsına ve Cidde-i ma'mûre begine hüküm ki:

Mahrûsa-i Mısır'dan Deşîşe ve merhûme Haseki Sultân evkâfinun buğdayını tahmîl idüp alup kendü gemiler min-ba'd beglerbegiler ve sancakbegileri ve sâ'irden her ferdün esbâbı tahmîl olunmayup, yalnız evkâf buğdayını alup getüresin diyü Mısır beglerbegine ve Süveyş begine hitâben ahkâm-ı şerîfe yazılıp gönderilmişidi. Eğer emrüm mugâyir zıkr olunan gemilerde evkâf buğdayından ve kânûn üzre irsâl olınugelen huddâm ahmâlinden gayri bir ferdün esbâbı konılır ise mîriye zabt olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda min-ba'd fermân-ı hümayûnuma mugâyir zikr olınan gemilerden me'mûr olandan gayrı her kimin tahmîl olunmuş emvâl ve esbâbı bulunur ise mîrî için alup zabt itdürüp, ferman-ı şerîfûme mugâyir iş olınmakdan ziyâde ihtizâr eylesin.

*Mısır'dan Deşîşe ve haseki evkafından Medine'ye buğday nakleden
292/677 gemilere Süveyş gemi reislerinden başkalarının konmamasına dair Mısır
beylerbeyisine hüküm.*

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Kapucılar Kethüdâsına virilmiştir. Fî 28 C sene 94

Bâ-müsvedde-i Lam, Ye

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Mâ-takaddemden Deşîşe ve merhûme Haseki Sultân evkâfinun buğdayı tahmîl olınugelen gemilere hâricden kimesneler re'is olmayup, Süveyş begine tâbî' olan Hâssa Süveyş re'islerinden mu'temedün aleyh re'isler ta'yîn olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda fermân-ı hümayûnum mücebince Süveyş begine muhkem tenbîh ü te'kîd eylesin ki min-ba'd Deşîşe ve Haseki Sultân evkâfinun buğdayı tahmîl olınacak gemilere hâricden kimesneleri re'is itmeyüp, Süveyş iskelesinün kadîmî re'islerinden yarar ve mu'temedün aleyh kimesneleri re'is ta'yîn u nasb idüp ne mikdâr buğdayı teslim iderse mührüyle alınup, bîkusûr teslim itdüğüne temessük getürüp, fermân-ı hümayûnuma mugâyir iş olamakdan ziyâde hazer eylesin. Ba'de't-tenbîh irsâl olınan buğdayın noksânı Süveyş beginden talep olunup mes'ûl olmak mukarrerdür ana göre mukayyed olup tâm ikdâm u ihtimâmda dakika fevt eylemeyesin. Bu husûs mühimmâtandur, onât vechile ihtimâm idüp, ihmâlden hazer eylesin. Sonradan sen dahı mes'ûl ü mu'âteb olursuz.

*Medine'ye Mısır'daki Deşîşe ve Haseki evkafından müretteb buğdayları
293/678 nakleden gemilere, istisnasız hiç bir kimsenin malları konmamasına ve
tahmîl edilen eşyaların Mîriye zabtına dair Mısır beylerbeyisine hüküm.*

Kapucılar Kethüdâsına virilmiştir. Fî 3 Receb sene 94.

Bâ-Hatt-ı Hümayûn.

Mısır beglerbegisine hüküm ki:

Deşişe ve merhûme Haseki Sultân evkâfindan Mekke-i Mükerrreme ve Medîne-i Münevvere fukarasına alup gitmişken, buğday tahmîl olınugelen gemilere beglerbegiler ve sancak begleri ve sâ'irden kimesnelerin esbâb ve eskâlleri tahmîl olunmağla, âyende vü revendenün emvâl ü esbâbı vakf olup, gemiler gark olmak mesâbesine varup nice kimesnelerin malına ve canına zarar u ziyân olduğu mesmû'-ı hümayûnum olmağın, min-ba'd zikr olunan gemilere hâricden bir ferdün esbâbı tahmil olunmayup yalnız evkâf-ı mezbûre buğdayları tahmîl olup emrûme mugâyir tahmîl olunan metâ' ve esbâb girift olup, mîrîye zabt olunmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda fermân-ı hümayûnum mücebince min-ba'd evkâf-ı mezbûre buğdaylarını alup giden gemilerin re'îslerine muhkem tenbîh ü te'kîd eylesin ki beglerbegiler ve sancak begleri ve sâ'ir a'yândan ve gayriden bir ferdün esbabından bir habbe ve bir nesnesin tahmîl itdürmeyüp, fukarâ buğdayların tahmîl itdürüp, vakt ü zemânı ile mahall-i me'mûre irsâl itmeğe sa'y u ihtimâm eylesin. Bu babada Süveyş begine dahı ahkâm yazup gönderilmişdür. Sen dahı fermân-ı hümayûnumı anlara i'lân idüp, emrûme mugâyir buğday gemilerine âhardan kimesnenün esbâb u eskâlin tahmîl itmekden ziyâde hazer idesin.

Bu dahı

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Bir Sûreti Süveyş begine. Emrûme mugâyir iş olınmakdan hazer olına. mahalline varınca.

*Medine'de Şeyhülharem Mustafa'nın tavsiyesi üzerine Mısır'daki
293/679 Deşişe evkafı nezareti uhdesine verildiğine ve cülûsdanberi nazır
olanların hesapları ve muhasebeleri görülmesine dair Mısır emîr-i
Haccı Mustafa Bey'e hüküm*

Bu dahı

Bâ-Hatt-ı Hümayûn

Mısır'da Emir-i hâccı Mustafa Bey'e hüküm ki:

Hâlâ Medine-i Münevvere'de Şeyhü'l- harâm olan Mustafa dâme ulüvvuhû mektûb gönderüp, senün istikâmet ü diyânetüne i'timâdı olmağile üç seneye değin Deşişe Nezâreti

sana tef'vîz olup ve cülûs-ı hümayûnumdan hümayûnumdan berü vâki' olan nâzırların makbûz ve masrafları yirlü yirinden tefîş olunması husûsın bildürmeğin, müşârun ileyhün arz itdügü üzre sen üç seneye değin Deşîşe nâzırı olmak emrüm olup, ol bâbda Hatt-ı hümayûnum sâdır olmağın sana mufassal hükm-i hümayûnum gönderilmişdür **buyurdum ki:**

Varıcak Deşîşe gallâtının cülûs-ı hümayûnumdan berü [berü] vâki' olan nüzzârun makbûzların ve defterlerin yirlü yirinden ve müfredât defterlerinden taraf-ı kâdî ma'rifetiyle onât vechile dikkat ü ihtimâm ile Şer'le tefîş idüp, göresin, Anun gibi şimdiye değin nâzır olanların Deşîşe gılâlden zabt itdükleri mahsûlden ve defterlerinden ziyâde bel'ıyyât ve ketmiyyâtlarına müte'allik zimmetlerine nesne sâbit ü zâhir olursa kimler zimmetinde sâbit ü zâhir olur ve ne mikdâr nesne zuhûr ider defter idüp, dahı tahsîli mümkün olanları aslâ te'allül itdürmeyüp, bî-kusûr cem' u tahsîl eylesin. Tahsîli mümkün olmayup, yahud inâd u muhâlefet iderlerse, her kim ise ol asılları ve isimleri ile yazup bidüresin ki ma'lûm olup, mahsûl-i Deşîşe bi't-temâm tahsîl olup, fukarânun hakları zâyî' olınaya. Husûs-ı mezbûr mühimmât-ı dîniyyedendür. Onât vechile mukayyed olup, ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin. Sonra senün dahı ihmâlün veyâ kimesneye himâyet zuhûr ile sen dahı dirliğün alınmağla konılmayup, her vechile itâb u ikâb olursun ki sâ'irlerine müceb-i ibret olursun. Ana göre ikdâm u ihtimâmda dakîka fevt itmeyesin. Bu bâbda Mısır begilerbegisine dahı hükm-i hümayûnum gönderilmişdür. Lâzım olan husûslara mu'âvenet taleb eylesin.

Medine'de Şeyhülharem Mustafa'nın tensibi üzerine Mısır emîr-i Haccı 294/680 olan Mustafa Beyin Deşîşe evkafı nazırlığına tâyin olunduğuna dair Mısır beylerbeyisine hüküm.

Mısır begilerbegisine hüküm ki:

Hâlâ Medîne-i Münevvere'de şeyhü'l-harâm olan Mustafa dâme ulüvvühü mektûb gönderüp, Deşîşe -i şerîfe gılâlından ve mâlından nâzırların her sene noksân üzre göndermekle, fukarâya hayf olduğı mirâren arz olındukda mü'ekked ahkâm-ı şerîfe ile Mısır'a kapucılar gönderilüp, lâkin her akçe bâkiden tahsîl olunmaduğundan gayri geçen sene ancak üç bin erdeb buğdayı ile bin dört yüz filori gönderilmekle, fukarâ her vechile mütefehhirü'l-hâl olduklarını ve atîk kandilleri sikke itdürmek içün emr-i şerîfüm ile Mısır'a varup iki ay mikdârı durup, Deşîşe nâzirından bir akçe tahsîle imkân olmayup ve karz

tarikiyle altı bin iki yüz filori alup, emvâl-i Deşîşe muhtell olmuşdur diyü Mısır Emîr-i hâccı Mustafa dâme izzuhû için müstakim, ehl-i vukûf yarardur diyü Deşîşe nezâreti üç seneye değin müşârun-ileyhe virilmesin bildirüp, imdi zikr olunan Deşîşe ahvâli sâbıkâ Yemen defterdârı olan ünerâ-i Mısır`dan Mahmûd`a her sene on altı bin erdeb buğdayı bi`temâm gönderüp, noksân üzre gönderilürse sâlyânemden edâ olınsun diyü şartıyla tevcîh olunmuş idi. Hâlâ Deşîşe nezâreti müşârun-ileyhün arz eyledüğü üç sene müşârun-ileyhe tevcîh olup, ol bâbda hatt-ı hümayûnum sâdır olmağın üç sene zikr olunan Deşîşe`nün nezâreti husûsunda emrüm mücebince müşârun-ileyhe ta`vîz idüp, istikâmet üzre gılâl-ı Deşîşeyi tahsîl itdürüp, ta`ahhüd itdüğü üzre bi- kusûr vakt ü zemânı ile mahalline ulaştırup, fukarâya ta`cîz ü tazyîk itdürmeyesin. Bu husûs mühimmât-ı diniyyedendir. Onat vechile mukayyed olup, her vechile mu`ayyen ve zahrî olup, ihmâl ü müsâheleden hazer eylesin ve cülûs-ı hümayûndan berüye olan nâzırların makbûz u masrafları görilmek emrüm olup, müşârun-ileyhe hükm-i hümayûnum gönderilmişdür. Ol husûs dahı tarâf-ı kâdî ma`rifetiyle yirlü yirinden gördürüp, kimesneye te`addî vü tecâvüz itdürmeyüp, cadde-i hakdan udûl itmeyesin, ve ne vechile olduğın sen dahı mufassal yazup bildüresin.

Şeyhülharem Mustafa'nın iltimasına evkâf işlerine vukufuna binaen
294/681 *Mısır'daki Deşîşe evkafına nazır tâyin ve eski nazırların üç senelik*
muhasebelerinin yapılmasına dair Mısır emîr-i haccı Mustafa Bey'e
hüküm.

Bâ-Hatt-ı Hümayûn Kapucılar Kethüdâsına virildi. Fî evâ'il-i B sene 94

Mısır emîr-i hâccı Mustafa Beg'e hüküm ki:

Sâbıkâ Budin defterdârı olup hâlâ Medîne-i Münevvere`de şeyhü'l-harâm olan Mustafa dâme ulüvvühû Südde-i sa`âdet`üme mektûb gönderüp, Deşîşe gılâlî malından nâzırları her sene noksân üzre göndermeğle fukarâya (boş) olduğu arz olındukda, müekked ahkâm-ı şerîfe ile Mısır'a kapucılar gönderilüp, lâkin bir akçe bâkiden tahsîl olunmadığından gayri, geçen sene ancak üç bin erdeb buğdayı ile bin dört yüz filori gönderilmekle fukarâ her vechile mutazarrır-ı ahvâl oldukların ve atîk kandilleri sikke itdürmek için emr-i şerîfümle Mısır'a varup iki ay mikdârı durup, Deşîşe nâzırı bir akçe tahsîle imkân olmayup ve karz tarikiyle senden altı bin ikiyüz filori alup ve senün her husûsda istikâmetün ve bu bâbda senün vukûfun olmağla üç yıl Deşîşe nezârete sana tevcîh olup, üç yıla değin alınmaya. Ta'yîn olunan mâl-ı

melâli bî-kusûr irsâl ideyim diyü cevâb virdüğün ve cülûs-ı hümâyûndan berü vâki' olan nâzırların makbûz ve masrafları yirlü yirinden görölüp, tahsîl olunursa fukarâyâ külli nef' olur diyü bildirdüp, eyle olsa Deşîşe husûsı muhtel olup, şimdiye değin mübâşir olanlar adem-i istikâmetleri olmağla fukarânun hakların temâm göndermeyüp, ziyâde te'addî vü tecâvûz itdükleri ecilden zıkr olan Deşîşe emvâli sâbıkâ Yemen defterdârı olan husûs ümerâ-i Mısır'dan Mahmûd her sene on altı bin erdeb buğdayı bî't-temâm göndermeyüp, noksân üzre gönderilürse kendü sâlyânemden edâ olınsun diyü şartla tevcîh olunmuşıdı. Hâlâ Deşîşe nezâreti müşârun-ileyhün arz itdüğü üç sene senün üzerinde olmak üzre sana ta'yîn olındı **buyurdum ki:**

Emrüm mücebince Deşîşe nezâreti hidmetine mübâşeret idüp her sene gönderilü gelen Deşîşe gallâtın bî't-temâm irsâl idüp, fukarâyı ta'cîz ü tazyîk itmeyesin. Şöyle ki sen dahı sene-i sâbıkada mübâşir olanlar uslûbı üzre temâm göndermeyüp, celb ü ahza mâlik olasın. Dirliğün alınmakla konılmayup, eşedd-i itâbla mu'ateb olursun. Ana göre mukayyed olasın. İhtimâmda dakika fevt eylemeyesin.

Medîne'ye Deşîşe ve diğer evkâfdan müretteb buğdaylar naklolunurken 295/682 mukaddemler ellerinde merâhil ve menzillerde zayi olduğundan Şeyhülharem merîfetiyle kile ile ölçölüp teslim olunmasına dair, Mısır beylerbeyisine hüküm.

Darü's - sa'âde Ağasına gönderildi. f. 29. C. sene 94

Tatar-bâzârcığı Mısır Belerbeyisine hüküm ki:

Medîne-i Münevvere fukarasına Deşîşe ve sa'ir evkâfdan ta'yîn olınan buğdayın ba'zı merâhil ve menâzilde ve ba'zı mukaddemler ellerinde zâyî' olup, Medîne-i Münevvere'ye cüz'î buğday varup dâhil olduğu i'lâm olunmağın, zıkr olınan buğday Şeyhü'l- haram ma'rifetiyle keyl olup, ve defter olup, mukaddemlere teslim olup, Medîne-i Münevvere'ye îsâl olınmasın emr idüp **buyurdum ki:**

Vardukda bu bâbda bî'z-zât mukayyed olup, Deşîşe vesâ'ir evkâfdan Medîne-i Münevvere fukarâsına ta'yîn olınan buğdayı Şeyhü'l - haram ma'rifetiyle keyl idüp ve ne mikdâr olduğun defter idüp, bir sûretin buğdayı teslim itdüğün mukaddemlere virüp Süveys'e îsâl eylesin. Mükaddemler dahı Süveys'e varduklarında defter mücebince Şeyhü'l - harama teslim idüp ve ne mikdâr teslim olunduğu Şeyhü'l-haramdan tezkire alalar ki Mısır'a

geldiklerinde ana göre temâm varduğı ma'lûm ola. Şöyle ki Mısır'dan keyl idüp, irsâl eyledüğün buğdaydan ekl ü bel' ideler. Bî't-temâm tazmîn itdirdükden sonra gereğı gibi haklarından gelesin ki sâ'ire dahı müceb-i ibret-i nasihat olup, hakk-ı fukarâya tecâvüz itmeyeler Deşîşe gallâtı husûs-ı mühimmâtıdır. Ana göre mukayyed olup, ihmâl ve müsâheleden hazer eylesin. Sonra sen dahı mu'âteb olursun.

***Mısır'dan gelen Deşîşe ve sâ'ir evkâfdan müretteb olup naklolunan
295/683 buğdayların ölçüldükten sonra teslim alınmasına dair Şeyhülharama
hüküm.***

Bu dahı

Şeyhü'l-harama hüküm ki:

Deşîşe ve sâ'ir evkâfdan Medîne-i Münevvere () alâ sâkinhâya ta'yîn olınan buğdaya bî'z-zat mukayyed olup, Mısır Beylerbeyisiyle Süveyş'de gemilere tahmîl itdürmek emr idüp buyurdum ki:

Vardukda bu bâbda bî'z-zat mukayyed olup, Deşîşe vesâ'ir evkâfdan Medîne-i münevvere'ye ta'yîn olınan buğdayın beglerbegiyle üzerine varup, keyl idüp dahı mikdârıyla defter idüp, gemilere koyup, Medine-i Münevvere'ye îsâl eylesin ki vardukda ana göre gemilerden alup kabz idüp, menâzil ve merâhilde telef olmak ihtimâli olmaya. Husûs-ı mezbûre tamâm mukayyed olup, ihmâl ve müsâheleden ve buğdayı noksan üzre varmakdan ziyâde ihtiyât eylesin.

***Filibe'deki sarayı basıp fecîsurette cinayetler, katiller yapan ecemi oğlanı
296/684 Ferhad ve cinayet şeriklerinin haklarından gelinmesine dair Tatar Pazarı
kadısına ve Filibe Müftüsüne hüküm.***

Kapu Ağasına tâbî' (boş)nâm kapucuya virildi. Fi 22 C. sene 94.

Tatar-bâzârcık kâdisına ve Filibe müftüsüne hüküm ki:

Filibe müftüsü Muslihiddin mektûb gönderüp, nefis-i Filibe'de vâkî' saray-ı âmiremi mâh-ı cemâziye'l-âhirün on beşinci gecesı harâmîler basup, sarayda olanları katl eylediler diyü şâyî' oldukda cemâ'at-i kesîre ile üzerine varılup, görildükde havlı kapusının iç yüzünde saraydârın hâtunu ensesinden kılıç ile çalınup, başı gövdesinden bir mikdâr deri ile ilişür kalmış ve oğlunun başında iki yirde yarası olup, beyni taşra çıkmış ve önsaçağı altında bir kulu

yedi sekiz yirde başında ve gövdesinde mecrûhen maktûl ve bir câriyesi dahı maktûle bulınuş ve katl olınan kullunun Fâtıma nâm hâtûnu ellerinden halâs olup, husûs-ı mezbûr mezkûre Fâtıma'dan su'âl olındukda sabaha karîb evin iki canibinden kapuları açılıp, toprak kâdisının âdemlerinden Ferhad nâm acemi-oğlanı ve Mehmed ve Hurrem ve Hasan bin Fuad ve Bâkî bin Abdullah ve Cafer bin Abdullah ve gayri cümle on nefer kimesnelerdür diyü cevâb vermekle mezkûrlar ele getirilüp, su'âl olındukda içlerinden ikisi vech-i meşrûh üzre zikr olan yoldaşlarımız ile ilişik ve cümle eşirrâ tedârik esbâbların kâdî-i mezbûrun bir boz atına yükledüp, evine evine götürdük diyü haber virdükleri sicill olınuş, hâlâ mezkûrlar Filibe'de subaşı olan Ahmed Çavuş'un hapsinde olduğın bildürmeğın **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu bâbda temâm mukayyed olup, gaybet idenleri Şer'le buldurması lâzım olanlara buldurup, elbette ele getirüp, dikkat ü ihtimâm ile onât vechile tefîş ü tefehhus idüp göresin. Fî'l-vâkı' tafsîl-i mezbûr üzre mezkûrlar saray basup, âdem katl idüp, esbâb yağma idüp ol vechile kâdînin atına yükledüp alup gitdükleri zâhir olup, Şer'le sâbit ü zâhir olursa, alınan esbabların bî-kusûr buldurup, aldıkdan sonra eger kâdî âdemleridür ve eger gayridür aslâ mecâl vermeyüp, fesâdı sâbit olanların mahallinde Şer'le haklarından gelesin. Kâdî-i mezbûrun dahı bu bâbda mübâşeretî olmağla kendüyi habs idüp, ahvâlin sıhhat üzre yazup, bildüresin. Ammâ hîn-i tefîşde temâm-ı hakk üzre olup, bu bahâne ile bî-günâh olanlara dahl ü ta'arruz olınmakdan ve ehl-i fesâddan celb ü ahz olınmakdan halâs olmasına ve kimesneye meyl ü mehâbâdan ve ırz ve ta'assubdan hazer idüp, câdde-i hakdan udûl ü inhirâf göstermeysin. Ne vechile olduğın mufasssal ü meşrûh yazup bildüresin.

*Van'da olan Sinan Paşa'dan gelen mektublarda casus Şah Ali vasıtasıyla
297/685 Tebriz'de Cafer Paşa'ya dair mâlumat bulunmakla tedkik etmesi ve bu
hususla faaliyette bulunması hakkında serdar Vezir Ferhad Paşa'ya
hüküm.*

Sadr-ı a'zam Siyavuş Paşa hazretlerine gönderilmişdür. Fî evâsıt-ı Cumâde'l-ülâ sene 994.

Serdâr vezîr Ferhâd Paşa'ya hüküm ki:

Hâliyâ Van'da olan vezîr Sinan Paşa Südde-i sa'âdet'üme mektûblar ve çavuş gönderüp, mukaddemâ emr-i şerîfüm irsâl olınuş, Tebrîz'de olan asâkir-i İslâmın keyfiyyet-i ahvâli ve şâh-ı gümrâhun fikr-i fâsid ve hayâl-i kâsidleri tafsîl üzre ne vechile idüğüne kemâl-i

vukûf ve ittâlâ'ı tahfîl eyleyüp, dahı vukû'ı üzre yazup arz eyleyesin diyü fermânum olmağın, iş bu doksan dört Cemâziye'l- ûlâsınun dokuzuncu günü Tebrîz'den Şâh Ali nâm câsûs Van'a gelüp Tebrîz muhâfazasında olan Ca'fer dâme ikbâlühûdan ve korucıbaşlarından ba'zı ihbârı infâz eylemeğın, vârid olan mektûb-ı hümayûn ve sâ'ir takrîr her ne ise pâye-i serîr-i a'lâma arz olunup, ilm-i şerîf-i âlem-şümûl-i pâdişâhânem muhîd ü şamil olmışdur. İmdi ol civârun cümle umûrı sizün re'y-i isâbet-karîninüze ta'vîz olmağın, husûs-ı mezbûr size havâle olunup, bu bâbda vârid olan mektûblar aynı ile size irsâl olındı, **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda gönderilen mektûblara nazar idüp, dahı dîn ü devlete lâıyk u sezâ olan her ne ise vech ü münâsib görildüğü üzre hüsn-i tedârik eylemekde envâ' mesâ'î-i cemîle ve esnâf-ı âsâr-ı celîle vücûda getüresin.

Loristan hâkimi Mehmed bin Han Bağdar beylerbeyisi Süleyman
297/686 Paşa'ya gönderdiği mektubda Devlete itâ'at edip bu tarafa göç edeceğini
bildirmiş olduğundan bu husûs hakkında bir rey ve karar vermesi
kendine havale edildiği hakkında serdar Vezir Ferhad Paşa'ya hüküm.

Bu dahı

Müşârun-ileyhe hüküm ki:

Loristan hâkimi olan Mehmed bin Hân Bağdad Beglerbegisi Süleyman dâme ikbâlühûya mektûb gönderüp, Âstâne-i sa'âdet- nişânuma arz ve ihlâs u ubûdiyyet eyledükde, iş'âr u i'lâm idüp itâ'at u inkiyâdına rızâ-yı hümayûnum olduğu ihbârına muntazırdır diyü vârid olan arz-ı pâye-i serîr-i a'lâma arz olındukda, müşârun-ileyhün itâ'at u inkiyâdı husûsınun re'y-i isabet-karînine ta'vîz olunup, zikr olınan mektûblar aynı ile sana irsâl olınmışdur **buyurdum ki:**

Vusûl buldukda bu babada dîn ü devlet-i ebed-peyvendüme lâıyk u sezâ her ne ise vech ü münâsib gördüğün üzre tedârik eylemen bâbında envâ' mesa'î-i cemîle ve esnâf-ı âsâr-ı celîle zuhûra getüresin.

Fî şehr-i Cemâziye'l-âhir sene 993.

Sahi- Sıra

fe No No

308 687 Süleyman Çavuşa ulak hükmü. Bağdad'da, Şehr-i Zola, Basra'ya. nefer 2

- 308 688 Osman Çavuşa ulak hükmü . Belgrad'a varınca nefer 2
- 308 689 Hızır Çavuşa ulak hükmü. Haleb'e varup gelince. nefer 2
- 308 690 Mahmud Çavuşa ve Vafer Çavuşa, ulak hükmü. Ordu-yı Hümayuna varup gelince. nefer 3, nefer 3
- 308 691 Ulak hükmü. Mısır ve Şam'a ve Yemen'e adâlet-nâme isaliyçün Cafer Çavuşa.nefer 2
- 308 692 Ahmed Çavuşa ulak hükmü. Vize'ye varup gelince. nefer 2
- 308 693 Rıdvan Çavuşa ulak hükmü. Aydonat'a ve Tırhala'ya varup nefer 2
- 308 694 Mustafa Çavuşa ulak hükmü. Sol kola varup gelince. nefer 2
- 308 695 Mehmed Çavuşa ulak hükmü. Selânik'e Hâssa hamam levazımı için. nefer 2
- 308 696 Haydar Çavuşa ulak hükmü. İskenderiye'ye varup gelince. nefer 2
- 308 697 Ramazan Çavuşa ulak hükmü. Sofya'ya varup gelince. nefer 2
- 308 698 Mustafa Çavuşa ulak hükmü. Temeşvara varup gelince. nefer 2
- 308 699 Beglerbegi canibinden gelen âdeme verilmişdür. Ulak [hükmü] Ordu-yu Hümayuna varup gelince nefer 2
- 308 700 Eyne-zade'ye ulak [hükmü]. Vize ve Hayrabolu'ya varınca. Nefer. 2
- 308 701 Mehmed Çavuşa ulak hükmü. Edirne'ye varup gelince nefer 2 İstical-i mal için.
- 308 702 Kaytas Çavuşa ulak hükmü. Tomanise varup gelince. nefer 2
- 308 703 Mustafa Çavuşa ulak hükmü. Yanbolu ve Vize ve Aydos'a varup gelince. nefer 2
- 308 704 Hacı Mehmed Çavuşa ulak hükmü. Sivas'a ve Diyârbekir'e nefer 2
- 308 705 Ahmed Çavuşa ulak hükmü. Haleb'e varınca. nefer 2
- 308 706 Haydar Çavuşa ulak hükmü. Yeni-bâzâra varup gelince. nefer 2
- 308 707 Osman Çavuşa ulak hükmü. Moraya varup gelince. nefer 2
- 308 708 Zü'âmadan Ali'ye ulak hükmü. Haleb'e varup gelince. nefer 1
- 308 709 Süleyman Çavuşa ulak hükmü.Sidre-Kapısı'ya varup gelince. nefer 2
- 308 710 Hamza Çavuşa ulak hükmü. Akdeniz yalılarında vâki' olan kadılara varup gelince. nefer 2
- 308 711 Mehmed Çavuşa ulak hükmü. Trablus Şama varup gelince. nefer 2

- 308 712 Haydar Çavuşa ulak hükmü. Kili'ye ve Akkirman'a varup gelince. nefer 2
- 308 713 Mehmed Çavuşa ulak hükmü. Köstendil'e varup gelince. nefer 3
- 308 714 Şaban Çavuşa ulak hükmü. Temeşvar'a ve Belgrad'a varınca. nefer 2
- 308 715 Ulak hükmü. Mısır haftan (kaftan) alup giden İsmail kapucıya. nefer 2
- 308 716 Hüseyin Çavuşa ulak hükmü. Şam Trablus'una varup gelince. nefer 2
- 308 717 Hüseyin Çavuşa ulak hükmü. Peçûy'a varup gelince. nefer 2
- 308 718 Mustafa Çavuşa ulak hükmü. İskenderiye'ye varup gelince. nefer 2
- 308 719 Abdi Çavuşa ulak hükmü. Bender'e varup gelince. nefer 2
- 308 720 Perviz Çavuşa ulak hükmü. Niğbolu'ya ve Silistre'ye varınca. nefer 2
- 308 721 Mustafa Çavuşa ulak hükmü. Talende. Megri ve Selaniğ'e varınca. nefer 2
- 308 722 Mehmed Çavuşa ulak hükmü. İbrail ve Baba'ya varup gelince. nefer 2
- 308 723 Murad Çavuşa ulak hükmü. Anadoluya varup gelince. nefer 2
- 308 724 Müteferrika Süleyman Ağa'ya ulak hükmü. Demürkapu'ya varup gelince.
nefer 2
- 308 725 Sipâhî oğlanlar kâtibine ulak hükmü. Ordu-yı Hümâyûna varınca
- 308 726 Mehmed Çavuşa ulak hükmü. Mısır'a varınca barut için. nefer 2
- 308 727 İsmail Çavuşa ulak hükmü. Hısn için İzdine, Çatalca ve gayriye varup
gelince. nefer 2
- 308 728 Mehmed Çavuşa ulak hükmü. Edirne'ye varup gelince. nefer 2
- 308 729 Mehmed Çavuşa ulak hükmü. Bağdâd ve Şehr-i Zol'a varınca. nefer 2
- 308 730 Mehmed Çavuşa ulak hükmü. Temeşvar'a ve Budin'e ve Bosna'ya. nefer 2
- 308 731 Mehmed Çavuşa ulak hükmü. Ordu-yı hümâyûna varup gelince. nefer 4
- 308 732 Hasan Çavuşa ulak hükmü. Tiflis'e varınca. nefer 3
- 308 733 Mustafa Çavuşa ulak hükmü. Şam'a ve Haleb'e varınca. nefer
- 308 734 Haydar Çavuşa beglerbegine alıp gitmek için dört kıt'a ulak hükmü
verilmiştir.
- 309 735 Ulak hükmü. Ordu-yı hümâyûna varup gelince. İki nefer yeniçerilere.
- 309 736 Hasan Çavuşa ulak, Karesi'ye varup gelince. nefer 2
- 309 737 Korkud Çavuşa ulak, Bağdad'a varup gelince. nefer 2

- 309 738 Ulak. Bahar koyunu cem' edip getirmek üzere Kerim Çavuşa nefer 2
- 309 739 İbrahim Çavuşa ulak . Şam'a ve Trablusşam'a nefer 2
- 309 740 Hasan Çavuşa ulak. Aydın'a ve saruhan'a varınca. Nefer2
- 309 741 Hacı Ali Çavuşa ulak [hükmü]. Anadolu ve Hamid ve Saruhan'a varup gelince. nefer 2
- 309 742 Ömer Çavuşa ulak, Şehr-i Zola varup gelince. nefer 2
- 309 743 Mehmed Çavuşa ulak [hükmü]Boğdan'a varup gelince. nefer
- 309 744 Cündi Mehmed Çavuşa ulak [hükmü].Erzurum'a varup gelince. nefer 2
- 309 745 Ali Çavuşa ulak, Gelibolu'ya varınca nefer 1
- 309 746 Bayram (?) Çavuşa ulak, Bosna'ya varup gelince nefer 2
- 309 747 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü]Bağdad'a ve Basra'ya nefer 4
- 309 748 Süleyman Çavuşa ulak, Kıbrus'a varup gelince nefer 2
- 309 749 Hüseyin Çavuşa ulak, () varınca nefer 2
- 309 750 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü]Sağ kola varınca nefer 2
- 309 751 İbrahim Çavuşa ulak [hükmü]Kavala'ya varınca nefer 2
- 309 752 Ali Çavuşa ulak [hükmü]İnebahtı'ya varup gelince nefer 2
- 309 753 Ahmed Çavuşa ulak [hükmü]Kratova'ya varu/p nefer 2
- 309 754 isticâl-i mâl için beglerbegi cânibine gönderildi. Ulak Eflak'a ve Boğdan'a varup gelince.
- 309 755 Mustafa Çavuşa Sol kola Mora'ya varınca nefer 2
- 309 756 Perviz çavuşa ulak [hükmü]Kütahya'ya varınca gelince nefer 2
- 309 757 İskender Çavuşa ulak [hükmü]Mora'ya varup gelince nefer 2
- 309 758 Asfer Çavuşa ulak [hükmü]Sol kola varınca nefer 2
- 309 759 İsmail Çavuşa ulak [hükmü]Şam'a ve Trablusşam'a nefer 2
- 309 760 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü]Ma'nisa'ya varınca nefer 2
- 309 761 Hıdır Çavuşa ulak [hükmü]Sol Kola varınca nefer 2
- 309 762 Halil Çavuşa ulak [hükmü]Budin'e ve Tımaşvar'a ve Bosna'ya nefer 2
- 309 763 Hasan Çavuşa ulak [hükmü]Sol Kola varınca nefer 2
- 309 764 Mahmud Çavuşa ulak [hükmü]İskenderiye'ye varınca nefer 2
- 309 765 Ömer Çavuşa ulak [hükmü]Kastamonu'ya ve Sinob'a varınca nefer 2

- 309 766 Mehmed Çavuşa ulak [hükümü]Haleb'e ve Mısır'a varınca nefer 2
- 309 767 Hızır Çavuşa ulak [hükümü]isti'câl için Sağ Kola varınca nefer 2
- 309 768 Hüseyin Çavuşa ulak [hükümü]Karasiye ve Bursa'ya varınca isti'câl-i mâl için
- 309 769 Sinan Çavuşa ulak [hükümü]Balıkesri'ye Yeniçeri is'ârı için
- 309 770 Ulak Maksûd Paşa'nun iki nefer âdemlerine
- 309 771 Mustafa Çavuşa ulak [hükümü]Karaman'a ve Mersin'e ve Haleb'e ve Şam'a ve Şam Trablusu'na nefer 2
- 309 772 Hüseyin Çavuşa ulak [hükümü]Silistre ve Niğbolu'ya ve Vodina'ya nefer 2
- 309 773 Mehmed Çavuşa ulak [hükümü]Sağ Kolavarınca nefer 2
- 309 774 Sağ ve Sol Kola iki kıt'a Yeniçerî gelmesi Muhzır Ağaya virildi.
- 309 775 Hüseyin Çavuşa ulak [hükümü]Uzunca-ova ve Hasköy'e varınca nefer 2
- 309 776 Mustafa Çavuşa ulak [hükümü]Mar'aş'a ve Haleb'e varınca nefer 2
- 309 777 Çavuş-zâde Mahmud'a ulak [hükümü]koyun sürmek için nefer 2
- 309 778 Sefer Çavuşa ulak [hükümü]İskenderiye'ye varınca nefer 2
- 309 779 Ferruh Çavuşa ulak [hükümü]Mora'ya varup gelince nefer 2
- 310 780 Perviz Çavuşa Selanik'e ve Sidre Kapsiye nefer 2isti'câl-i mâl için .
- 310 781 Ulak Kansu husûsı için virilmişdür.
- 310 782 () ulak [hükümü]Boğdan'a ve Eflak'a varınca nefer 2
- 310 783 Abdi Çavuşa ulak [hükümü]Ma'nisa'ya varınca nefer 3
- 310 784 Hüseyin Çavuşa Bosna'ya varınca nefer 3
- 310 785 Kapucı Sefer'e ulak [hükümü]Kefe'ye varup gelince nefer 2
- 310 786 Ulak Beglerbigine tâbi' İbrâhîm Çavuşa bir beyaz hüküm virilmişdür.
- 310 787 Veli Çavuşa ve Mustafa Çavuşa ulak [hükümü]Hüsrev Kethüdâ husûsı için
- 787 Delvine'ye varup gelince
- 310 788 Mehmed Çavuşa ulak [hükümü]isti'câl-i mâl için Belgrad'a nefer 2
- 310 789 Ulak Budin'e Tıbaşvar'a ve Semendire'ye (...) Mustafa Çavuşa nefer 2
- 310 790 Hüseyin Çavuşa ulak [hükümü]Demirkapu'ya varınca nefer 3
- 310 791 Mehmed Çavuşa ulak [hükümü]Acara'ya varınca nefer 2
- 310 792 Ali Çavuşa ulak [hükümü]Saruhan'a ve Ma'nisa'ya varınca nefer 2

- 310 793 İbrâhîm Çavuşa ulak [hükmü]Bosna ve Belgrad'a varınca isti'câl-i mâl için nefer 1
- 310 794 Mehmed Çavuşa ulak [hükmü]Sol Kola isti'câl-i mâl için nefer 2
- 310 795 Hasan Çavuşa Ordu-yı hümayûna ve Bağdad'a varınca nefer 2
- 310 796 Süleyman Çavuşa ulak [hükmü]Ordu-yı hümayûna ve Bağdad'a varınca nefer 2
- 310 797 Hasan Çavuşa ulak [hükmü]Şehr-i Zola ve Palangana varınca nefer 2
- 310 798 Ali Çavuşa ulak [hükmü]Boğaz hisarlarına varınca nefer 2
- 310 799 Ağustos irsâliyesiyçün ulak [hükmü]Şikk-ı sâni kaleminde vâki' olan kâdîlara nefer 2
- 310 800 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü]Avlonya'ya varınca nefer2
- 310 801 Hüseyin Çavuşa ulak [hükmü]Eflak'a varınca nefer 3
- 310 802 Serdâra ulak [hükmü]iki kızılbaş ve bir mi'mâr ve beş nefer kimesnelere
- 310 803 Haydar Çavuşa ulak [hükmü]Trabzon'a varınca nefer 3
- 310 804 Ulak Yafa Begi Mehmed Bege Şehr-i Zol'a varınca nefer 2
- 310 805 Hasan Çavuşa ulak [hükmü]Mora'ya varınca nefer 2
- 310 806 Mehmed Çavuşa ulak [hükmü]Koyun sürmek için nefer 2
- 310 807 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü]Üsküb'e varup gelince neferan 2
- 310 808 İsmâ'îl ve Ömer Çavuşa ulak [hükmü]Eflak'a ve Boğdan'a varınca nefer 4
- 310 809 Seyyid Mehmed Çavuşa ulak [hükmü]Selânîk'e ve Üsküb'e varınca nefer 2
- 310 810 Süleyman Çavuşa ulak [hükmü]Ohri'ye varınca nefer 2
- 310 811 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü]Antalya 'ya varınca nefer 2
- 310 812 Hüseyin Çavuşa ulak [hükmü]Bosna ve Tımaşvar ve Budin'e varup gelince nefer 2
- 310 813 Ahmed Çavuşa Erzurum'a varup gelince nefer 2
- 310 814 Mehmed Çavuşa ulak [hükmü]Ordu-yı hümayûna varınca nefer 2
- 310 815 Ahmed Çavuşa ulak [hükmü]isti'câl-i mâl için Rum-ili'ne nefer 2
- 310 816 Ramazan Çavuşa ulak [hükmü]Çirmen'e varınca nefer 2
- 310 817 Ulak Hürrem Ağa ve Hakkulu Hacı'ya ikişer nefer

- 310 818 Hasan Çavuşa ulak [hükmü]Sol Kol'a varınca nefer 2
- 310 819 Mehmed Çavuşa ulak [hükmü]Koyun sürmek için nefer 2
- 310 820 Kapucılara ulak [hükmü]Salina kasabasına varınca nefer 2
- 310 821 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü]Sol kola isti'câl-i mâl için nefer 2
- 310 822 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü]Aydın ve Saruhan'a ve Ma'nisa'ya varınca nefer 2
- 310 823 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü]Koyun sürmek için nefer 2
- 310 824 Mehmed Çavuşa ulak [hükmü]Kefe'ya varup gelince nefer 2
- 310 825 Hasan Çavuşa ulak [hükmü]Timeşvar'a varınca nefer 2
- 310 826 Hasan Çavuşa ulak [hükmü]Silistre ve Vidin'e varınca nefer 2
- 310 827 Mehmed Çavuşa ulak [hükmü]Edirne'ye varınca nefer 2
- 310 828 Mehmed Çavuşa ulak [hükmü]Edirne ve Köstendil ve Kratova ve Gümülcine'ye varınca nefer 2
- 310 829 Hasan Çavuşa ulak [hükmü]() varınca nefer 2
- 310 830 Sinan Çavuşa ulak [hükmü]Burûsa'ya varınca nefer 2
- 310 831 Abbas Çavuşa ulak [hükmü]Kili ve Akkirman kâdîlarına nefer 2
- 310 832 Mansur Çavuşa ulak [hükmü]Kütahya'ya varınca nefer 2
- 310 833 Nasuh Çavuşa ulak [hükmü]Ankara'ya varınca nefer 2
- 310 834 Gazi Çavuşa ulak [hükmü]Hamîd-iline varınca nefer 2
- 310 835 İbrâhîm Çavuşa ulak [hükmü]Teke-ili ve Hamîd-ili'ne varınca nefer 2
- 311 836 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü]Budin'e varınca nefer 2
- 311 837 Timeşvar çavuşları kethüdâsı Mehmed'e ulak [hükmü]Timeşvar'a varınca nefer 2
- 311 838 Ahmed Çavuşa ulak [hükmü]Dubrovnik'e varınca nefer 2
- 311 839 Hasan Çavuşa ulak [hükmü]Sol Kola varınca nefer 2
- 311 840 Bâ-Hatt-ı Mesih Paşa ulak [hükmü]Belgrad'a varınca nefer 2
- 311 841 Keyvan Çavuşa ulak [hükmü]Erzurum'a varınca nefer 2
- 311 842 Ali Çavuşa ulak [hükmü]Sağ kola varınca nefer 2
- 311 843 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü]Bosna'ya varınca nefer 2
- 311 844 Mahmûd Çavuşa ulak [hükmü]Lihye'ye varınca nefer 2

- 311 845 Mehmed Çavuşa ulak [hükmü] Sine'ye varınca nefer 2
- 311 846 Ali Çavuşa ulak [hükmü] Sağ kola varınca nefer 2
- 311 847 Ali Çavuşa ulak [hükmü] Eflak'a varınca nefer 2
- 311 848 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü] Teke ve Ankara'ya varınca nefer 2
- 311 849 Mehmed Çavuşa ulak [hükmü] Şâm-ı şerîfe varınca nefer 3
- 311 850 Hüseyin Çavuşa ulak [hükmü] Karlı-ili ve Eğriboz'a varınca nefer 2
- 311 851 Murad Çavuşa ulak [hükmü] Erzurum'a varınca nefer 2
- 311 852 Mehmed Çavuşa ulak [hükmü] Gelibolu ve İnöze'e varınca nefer 2
- 311 853 Ulak Şehr-i zola varınca za'im Hüsrev'e nefer 2
- 311 854 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü] Timeşvar'a varınca nefer 2
- 311 855 Ahmed Çavuşa ulak [hükmü] Şam-ı Trablus'a nefer 2
- 311 856 Hasan Çavuşa ulak [hükmü] Van'a varınca nefer 2
- 311 857 Yahya ve Hasan Çavuşa ulak [hükmü] Bağdad'a varınca nefer 2
- 311 858 Mûsâ Çavuşa ulak [hükmü] Erzurum'a varınca nefer 2
- 311 859 Mehmed Çavuşa ulak [hükmü] Sinan Paşa hazretlerine varınca nefer 2
- 311 860 İbrâhîm Çavuşa ulak [hükmü] Şam ve Şam Trablusu'na nefer 2
- 311 861 Sefer Çavuşa ulak [hükmü] Aydın'a ve Saruhan'a nefer 2
- 311 862 Sinan Çavuşa ulak [hükmü] Kütahya ve Alâiye ve Hamîd ve Teke'ya
varınca nefer 2
- 311 863 Hızır Çavuşa ulak [hükmü] Üsküb'e varınca nefer 2
- 311 864 Hüdâyi Çavuşa ulak [hükmü] Eğriboz'a varınca nefer 2
- 311 865 Musli Çavuşa ulak [hükmü] Sol kola varınca nefer 2
- 311 866 Pervîz Çavuşa ulak [hükmü] Mısır'a varınca nefer 2
- 311 867 Hüseyin Çavuşa ulak [hükmü] Ordu-yı hümâyûna varınca nefer 3
- 311 868 Şa'ban Çavuşa ulak [hükmü] Karahisar'a varınca nefer 2
- 311 869 Çelebi Çavuşa ulak [hükmü] Bağdad'a varınca nefer 2
- 311 870 İsmâ'il Çavuşa ulak [hükmü] Vezir İbrâhîm Paşa'ya varınca nefer 2
- 311 781 Çelebi Çavuşa ulak [hükmü] Beyaz tuğrâlı ahkâmı alup giden Çelebi
Çavuşa Ordu-yı hümâyûna varınca nefer 2
- 311 872 Hasan Çavuşa ulak [hükmü] Tırhala ve Çatalca'ya varınca nefer 2

- 311 873 Hasan Çavuşa ulak [hükmü] Sol kola varınca nefer 2
- 311 874 Ulak Selânîk nâzırına nefer 3
- 311 875 Mehmed Çavuşa ulak [hükmü] Hamîd-iline varınca nefer 2
- 311 876 Ramazan Çavuşa ulak [hükmü] Ordu-yı hümâyûna varınca nefer
- 311 877 Hâssa kilârcılarından Mehmed Hasan'a ulak [hükmü] Kıbrıs'dan mîrî şeker
getürmek için nefer 2
- 311 878 Abdi Çavuşa ulak [hükmü] Sağ kola varınca nefer 2
- 311 879 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü] Ordu-yı hümâyûna varınca nefer 2
- 311 880 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü] Haleb'e varınca nefer 2
- 311 881 Pehlevân Mehmed Çavuşa ulak [hükmü] Haleb'e varınca nefer 2
- 311 882 Mehmed Çavuşa ulak [hükmü] Eğriboz'a varınca nefer 2
- 311 883 Hasan Çavuşa ulak [hükmü] Sultân-önüne varınca nefer 2
- 311 884 Mehmed Çavuşa ulak [hükmü] Karasi ve Biga'ya varınca nefer 2
- 311 885 Kaya Çavuşa ulak [hükmü] Kastamonu'ya varınca nefer 2
- 311 886 Nebi Çavuşa ulak [hükmü] Aydın ve Saruhan'a varınca nefer 2
- 311 887 Halil Çavuşa ulak [hükmü] Ankara ve Yenişehir'e nefer 2
- 311 889 Haydar Çavuşa ulak [hükmü] Ma'nisa'ya varınca nefer 2
- 311 890 Mehmed Çavuşa ula Teke sancağına varınca nefer 2
- 311 891 Oruç Çavuşa ulak [hükmü] İnegöl sancağına varınca nefer 2
- 312 892 Bâ takrîr Efendi ulak hükmü Şâm-ı şerîfe varup gelince İbrâhîm Paşa
hazretlerine tâbi' Mehmed Çavuşun karındaşı Rıdvan Çavuşa virilmiştir. Fî
15 Zilka'de sene 993
- 312 893 Bâ-takrîr-Efendi ulak hükmü. Mısır'a varınca İbrâhîm Çavuşa İbrâhîm Paşa
hazretlerinin çavuşu Mehmed Çavuşa virilmiştir.
- 312 894 Ulak hükmü Erzurum'a varup gelince Müftü hazretlerine tâbi' Mustafa
Çavuşa virilmiştir. Fî 4.R.sene 94.
- 312 895 Ulak hükmü Bosna'ya varup gelince Nakkaş Mehmed Çavuşa nefer 2Molla
Kâsım'a virilmiştir. Fî 9. R. sene 94.
- 312 896 Neferen (...) Ulak hükmü Silistre'ye varup gelince Mehmed Çavuşa nefer 2
- 312 897 Ulak hükmü Vize ve Kırkkilise'ye varup gelince Sefer Çavuşa iki nefer

âdemine

- 312 898 Ulak hükmü Vidin'e varup gelince. Rıdvan Çavuşa nefer 2
- 312 899 Ulak hükmü Samakova ve Sofya kâdîliklarına varup gelince Rüstem Çavuşa nefer 2
- 312 900 Ulak hükmü Trablusşam'a kapucılar ile nefer 4
- 312 901 Ulak hükmü Sol kola Veis Çavuşa nefer 2
- 312 902 Ulak hükmü İskender ve İdris kapucılara ve bir nefer sarraca
- 312 903 Ulak hükmü Mar'aş'a ve Haleb'e varınca ulak [hükmü] Mustafa Çavuşa
- 312 904 Üveys Çavuşa ulak [hükmü] hükmü Budun'a varup gelince 3, isti'câl-i mâl için Fî 15.Ca.994
- 312 905 ulak [hükmü] Timeşvar'a ve Bosna'ya varınca. Bosna defter kethüdâsı Ali Ağa'ya virildi. takrîri beyaz
- 312 906 Mustafa ve Mehmed nâm kapucılara ve Kâsım Çavuşa ulak [hükmü] Hüsrev kethüdânun mâlî ve evkâfî mahsûlû zabt için tenbîh olunmağa Selânik'e ve Kıratova'ya varup gelince nefer 3
- 312 907 Mustafa Çavuşa tâbî' İbrâhîm Paşa ulak [hükmü] Timeşvar hazînesine mülâkî olunca nefer 2 Bâ takrîr-i hazret efendi. Fî 16.Ca.994.
- 312 908 Mehmed Çavuş sâkin-i der Siroz ulak [hükmü] Kavala ve Praveşte'ye varınca nefer 2, Fî 16.Ca.994. Bâ müzekkere isti'câl-i mâl için.
- 312 909 Hasan Çavuşa ulak, Niğbolu ve Vidine varup gelince nefer 2,
- 312 910 Hürrem Çavuşa ulak [hükmü] Erdel'e varup gelince. nefer 2
- 312 911 Ali ve Receb kapucılara ulak [hükmü] Sol kola varup gelince. nefer 2, asker sürmek için.
- 312 912 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü] Kangırı ve Ankara'ya varınca nefer 2,
- 312 913 Seydi ve Osman kapucılara ulak, Sağ kola varup gelince nefer 2, asker sürmek için
- 312 914 Kâsım Çavuşa ulak, Yanya'ya varup gelince nefer 2, isti'câl-i mâl için Fî 23.Ca.994.
- 312 915 Dîvâne Hasan Çavuşa ulak, Üsküb'e varup gelince. nefer 2, isti'câl-i mâl için

- 312 916 Abdi Çavuşa ulak [hükümü] Sol kola varup gelince. nefer 2, isti'câl-i mâl için
- 312 917 Selânik'e varup gelince ulak [hükümü] Mehmed Çavuşa varınca nefer 2, mîrî çuka mühimmi için irsâl olunmuşdur. Fî 26.Ca.994.
- 312 918 Mora'ya varup gelince ulak Mehmed Çavuşa nefer 3, tahsîl-i mâl için hüküm virilüp irsâl olunmuşdur. Fî 2 Cemâziye'l-âhire sene 994.
- 312 919 Serdâra varup gelince ulak hâlâ Şirvan'un defter kethüdâsı olan Mustafa kethüdâya varup gelince hüküm virilmişdür. Fî 2.Cemâziye'l-âhire sene 994. nefer 3
- 312 920 Köstendil ve Sofya'ya varup gelince ulak [hükümü]İbrâhîm Çavuş varup gelince nefer 2, isti'câl-i mal için hüküm virilüp irsâl olunmuşdur. Fî 4.C. 94.
- 312 921 İki nefer İbrâhîm nâm kapucılara ulak [hükümü]Sol kola varup gelince nefer 3, asker sürmek için fî 5.C.sene 994.
- 312 922 Veli Çavuşa tâbî' Piyâle Paşa ulak [hükümü]Karlı-ili ve İnebahtı'ya varup gelince bakâyâ tahsîli için irsâl olunmuşdur. Fî 5.C. sene 994.
- 312 923 Ordu-yı hümâyûna varup gelince ulak, kît'a 3, isimleri açık paşa hazretlerine gönderildi. Bâ takrîr hazret efendi.
- 312 924 Samakova ulak Hamza Çavuşa neferen 2
- 312 925 Mehmed Çavuşa ulak [hükümü]Sağ kola varup gelince nefer 2, isti'câl-i mâl için. Fî 17.C.sene 994,
- 313 926 Ahmed Çavuşa ulak [hükümü]Sol sola varup gelince nefer 2
- 313 927 Yûsuf Çavuşa ulak [hükümü] Silistre ve Niğbolu ve Vudin'e varup gelince, nefer 2
- 313 928 Çavuş-zâde Abdi Çavuşa ulak [hükümü] Kütahya ve Aydın ve Saruhan ve Ma'nisa'ya nefer 2, fî 25.C.sene 994.
- 313 928 Hasan Çavuşa ulak [hükümü] Ordu-yı hümâyûna varup gelince, neferen 2, fî 24.C.994
- 313 929 İbrâhîm Çavuşa ulak [hükümü] Kastamonu ve Kangırı ve Bolu'ya varup gelince, nefer 2, fî 25.C.994.

- 313 930 Osman Çavuşa ulak [hükmü] Kütahya ve Saruhan ve Biga ve Karasi'ye varup gelince nefer 2, fi 23.C.sene 994
- 313 931 İbrâhîm Çavuşa ulak [hükmü] Hamîd ve Teke ve Ma'nisa'ya varup gelince neferen 2, fi 25.C.sene 994.
- 313 932 Mehmed Çavuşa ulak [hükmü] Sağ kola varup gelince iki nefen yoldaşına, fi 27.C. sene 994.
- 313 933 Şaban Çavuşa ulak, Sol kola varup gelince nefer 2,
- 313 934 Hasan Çavuşa ulak, Ordu-yı hümâyûna varup gelince neferen 3, fi 28.C.sene 994. () yazılmışdır.
- 313 935 Kapucı Halil'e ulak, Haleb'e ve Diyarbekir'e varup gelince neferen 2, fi 28.C.sene 994.
- 313 936 Süleyman Çavuşa ulak [hükmü] Bolu ve Ankara ve () ve Koca-ili ve Sultân-önü'ne varup gelince neferen 7, fi 28.C.sene 994.
- 313 937 Rıdvan Çavuşa ulak, Haleb ve Bağdad'a varup gelince, kendüye ve iki nefer âdemine, fi 29.C sene 994
- 313 938 Kapucı Mûsâ'ya ulak, Haleb'e varup gelince kendüye neferen 2, tâbi'-i kapucılar kethüdâsı andan ()
- 313 939 Hâcî Mehmed Çavuşa ulak [hükmü], kethüdâ-yı mîr-mîrân-ı Şâm, Şam-ı şerîfe varup gelince kendüye ve neferen 2, fi selh-i Cemaziye'l-âhire sene994.
- 313 940 Mustafa Çavuşa ulak [hükmü] Gelibolu'ya ve Edirne etrâflarına varup gelince neferen 2.

Sadakât için Şam ve Haleb beglerbegine yazılan ahkâm Abdullah Gül nâm araba virilmiştir.
Fî 19 M sene 94.

(503)

مط
کتابخانه
موزه و مرکز اسناد
سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
کتابخانه مرکزی و اسنادخانه ملی
کتابخانه تخصصی تاریخ و ادبیات
کتابخانه تخصصی فلسفه و الهیات
کتابخانه تخصصی حقوق و علوم سیاسی
کتابخانه تخصصی علوم پزشکی
کتابخانه تخصصی علوم انسانی
کتابخانه تخصصی علوم اجتماعی
کتابخانه تخصصی علوم فنی و مهندسی
کتابخانه تخصصی علوم طبیعی
کتابخانه تخصصی علوم ریاضی و فیزیک
کتابخانه تخصصی علوم نجومی
کتابخانه تخصصی علوم نجومی و فضا

مط
کتابخانه
موزه و مرکز اسناد
سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

(504)

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
کتابخانه مرکزی و اسنادخانه ملی
کتابخانه تخصصی تاریخ و ادبیات
کتابخانه تخصصی فلسفه و الهیات
کتابخانه تخصصی حقوق و علوم سیاسی
کتابخانه تخصصی علوم پزشکی
کتابخانه تخصصی علوم انسانی
کتابخانه تخصصی علوم اجتماعی
کتابخانه تخصصی علوم فنی و مهندسی
کتابخانه تخصصی علوم طبیعی
کتابخانه تخصصی علوم ریاضی و فیزیک
کتابخانه تخصصی علوم نجومی
کتابخانه تخصصی علوم نجومی و فضا

مط
کتابخانه
موزه و مرکز اسناد
سازمان اسناد و کتابخانه ملی
جمهوری اسلامی ایران

(505)

سازمان اسناد و کتابخانه ملی جمهوری اسلامی ایران
کتابخانه مرکزی و اسنادخانه ملی
کتابخانه تخصصی تاریخ و ادبیات
کتابخانه تخصصی فلسفه و الهیات
کتابخانه تخصصی حقوق و علوم سیاسی
کتابخانه تخصصی علوم پزشکی
کتابخانه تخصصی علوم انسانی
کتابخانه تخصصی علوم اجتماعی
کتابخانه تخصصی علوم فنی و مهندسی
کتابخانه تخصصی علوم طبیعی
کتابخانه تخصصی علوم ریاضی و فیزیک
کتابخانه تخصصی علوم نجومی
کتابخانه تخصصی علوم نجومی و فضا

12

(510)

[illegible]

(51)

[illegible]

(15)

[illegible]

(53)
سید سلیمان یحیی رحمانی
در روز بیست و چهارم ماه ذی القعدة سنه ۱۲۸۵
سید سلیمان یحیی رحمانی

۱۵۴۴
 ۱۵۴۵
 ۱۵۴۶
 ۱۵۴۷
 ۱۵۴۸
 ۱۵۴۹
 ۱۵۵۰
 ۱۵۵۱
 ۱۵۵۲
 ۱۵۵۳
 ۱۵۵۴
 ۱۵۵۵
 ۱۵۵۶
 ۱۵۵۷
 ۱۵۵۸
 ۱۵۵۹
 ۱۵۶۰
 ۱۵۶۱
 ۱۵۶۲
 ۱۵۶۳
 ۱۵۶۴
 ۱۵۶۵
 ۱۵۶۶
 ۱۵۶۷
 ۱۵۶۸
 ۱۵۶۹
 ۱۵۷۰
 ۱۵۷۱
 ۱۵۷۲
 ۱۵۷۳
 ۱۵۷۴
 ۱۵۷۵
 ۱۵۷۶
 ۱۵۷۷
 ۱۵۷۸
 ۱۵۷۹
 ۱۵۸۰
 ۱۵۸۱
 ۱۵۸۲
 ۱۵۸۳
 ۱۵۸۴
 ۱۵۸۵
 ۱۵۸۶
 ۱۵۸۷
 ۱۵۸۸
 ۱۵۸۹
 ۱۵۹۰
 ۱۵۹۱
 ۱۵۹۲
 ۱۵۹۳
 ۱۵۹۴
 ۱۵۹۵
 ۱۵۹۶
 ۱۵۹۷
 ۱۵۹۸
 ۱۵۹۹
 ۱۶۰۰

[illegible]

۵۳۲ (532)
 ۶۸۹
 ۶۵۱
 ۶۵۰
 ۶۴۹
 ۶۴۸
 ۶۴۷
 ۶۴۶
 ۶۴۵
 ۶۴۴
 ۶۴۳
 ۶۴۲
 ۶۴۱
 ۶۴۰
 ۶۳۹
 ۶۳۸
 ۶۳۷
 ۶۳۶
 ۶۳۵
 ۶۳۴
 ۶۳۳
 ۶۳۲
 ۶۳۱
 ۶۳۰
 ۶۲۹
 ۶۲۸
 ۶۲۷
 ۶۲۶
 ۶۲۵
 ۶۲۴
 ۶۲۳
 ۶۲۲
 ۶۲۱
 ۶۲۰
 ۶۱۹
 ۶۱۸
 ۶۱۷
 ۶۱۶
 ۶۱۵
 ۶۱۴
 ۶۱۳
 ۶۱۲
 ۶۱۱
 ۶۱۰
 ۶۰۹
 ۶۰۸
 ۶۰۷
 ۶۰۶
 ۶۰۵
 ۶۰۴
 ۶۰۳
 ۶۰۲
 ۶۰۱
 ۶۰۰
 ۵۹۹
 ۵۹۸
 ۵۹۷
 ۵۹۶
 ۵۹۵
 ۵۹۴
 ۵۹۳
 ۵۹۲
 ۵۹۱
 ۵۹۰
 ۵۸۹
 ۵۸۸
 ۵۸۷
 ۵۸۶
 ۵۸۵
 ۵۸۴
 ۵۸۳
 ۵۸۲
 ۵۸۱
 ۵۸۰
 ۵۷۹
 ۵۷۸
 ۵۷۷
 ۵۷۶
 ۵۷۵
 ۵۷۴
 ۵۷۳
 ۵۷۲
 ۵۷۱
 ۵۷۰
 ۵۶۹
 ۵۶۸
 ۵۶۷
 ۵۶۶
 ۵۶۵
 ۵۶۴
 ۵۶۳
 ۵۶۲
 ۵۶۱
 ۵۶۰
 ۵۵۹
 ۵۵۸
 ۵۵۷
 ۵۵۶
 ۵۵۵
 ۵۵۴
 ۵۵۳
 ۵۵۲
 ۵۵۱
 ۵۵۰
 ۵۴۹
 ۵۴۸
 ۵۴۷
 ۵۴۶
 ۵۴۵
 ۵۴۴
 ۵۴۳
 ۵۴۲
 ۵۴۱
 ۵۴۰
 ۵۳۹
 ۵۳۸
 ۵۳۷
 ۵۳۶
 ۵۳۵
 ۵۳۴
 ۵۳۳
 ۵۳۲
 ۵۳۱
 ۵۳۰
 ۵۲۹
 ۵۲۸
 ۵۲۷
 ۵۲۶
 ۵۲۵
 ۵۲۴
 ۵۲۳
 ۵۲۲
 ۵۲۱
 ۵۲۰
 ۵۱۹
 ۵۱۸
 ۵۱۷
 ۵۱۶
 ۵۱۵
 ۵۱۴
 ۵۱۳
 ۵۱۲
 ۵۱۱
 ۵۱۰
 ۵۰۹
 ۵۰۸
 ۵۰۷
 ۵۰۶
 ۵۰۵
 ۵۰۴
 ۵۰۳
 ۵۰۲
 ۵۰۱
 ۵۰۰
 ۴۹۹
 ۴۹۸
 ۴۹۷
 ۴۹۶
 ۴۹۵
 ۴۹۴
 ۴۹۳
 ۴۹۲
 ۴۹۱
 ۴۹۰
 ۴۸۹
 ۴۸۸
 ۴۸۷
 ۴۸۶
 ۴۸۵
 ۴۸۴
 ۴۸۳
 ۴۸۲
 ۴۸۱
 ۴۸۰
 ۴۷۹
 ۴۷۸
 ۴۷۷
 ۴۷۶
 ۴۷۵
 ۴۷۴
 ۴۷۳
 ۴۷۲
 ۴۷۱
 ۴۷۰
 ۴۶۹
 ۴۶۸
 ۴۶۷
 ۴۶۶
 ۴۶۵
 ۴۶۴
 ۴۶۳
 ۴۶۲
 ۴۶۱
 ۴۶۰
 ۴۵۹
 ۴۵۸
 ۴۵۷
 ۴۵۶
 ۴۵۵
 ۴۵۴
 ۴۵۳
 ۴۵۲
 ۴۵۱
 ۴۵۰
 ۴۴۹
 ۴۴۸
 ۴۴۷
 ۴۴۶
 ۴۴۵
 ۴۴۴
 ۴۴۳
 ۴۴۲
 ۴۴۱
 ۴۴۰
 ۴۳۹
 ۴۳۸
 ۴۳۷
 ۴۳۶
 ۴۳۵
 ۴۳۴
 ۴۳۳
 ۴۳۲
 ۴۳۱
 ۴۳۰
 ۴۲۹
 ۴۲۸
 ۴۲۷
 ۴۲۶
 ۴۲۵
 ۴۲۴
 ۴۲۳
 ۴۲۲
 ۴۲۱
 ۴۲۰
 ۴۱۹
 ۴۱۸
 ۴۱۷
 ۴۱۶
 ۴۱۵
 ۴۱۴
 ۴۱۳
 ۴۱۲
 ۴۱۱
 ۴۱۰
 ۴۰۹
 ۴۰۸
 ۴۰۷
 ۴۰۶
 ۴۰۵
 ۴۰۴
 ۴۰۳
 ۴۰۲
 ۴۰۱
 ۴۰۰
 ۳۹۹
 ۳۹۸
 ۳۹۷
 ۳۹۶
 ۳۹۵
 ۳۹۴
 ۳۹۳
 ۳۹۲
 ۳۹۱
 ۳۹۰
 ۳۸۹
 ۳۸۸
 ۳۸۷
 ۳۸۶
 ۳۸۵
 ۳۸۴
 ۳۸۳
 ۳۸۲
 ۳۸۱
 ۳۸۰
 ۳۷۹
 ۳۷۸
 ۳۷۷
 ۳۷۶
 ۳۷۵
 ۳۷۴
 ۳۷۳
 ۳۷۲
 ۳۷۱
 ۳۷۰
 ۳۶۹
 ۳۶۸
 ۳۶۷
 ۳۶۶
 ۳۶۵
 ۳۶۴
 ۳۶۳
 ۳۶۲
 ۳۶۱
 ۳۶۰
 ۳۵۹
 ۳۵۸
 ۳۵۷
 ۳۵۶
 ۳۵۵
 ۳۵۴
 ۳۵۳
 ۳۵۲
 ۳۵۱
 ۳۵۰
 ۳۴۹
 ۳۴۸
 ۳۴۷
 ۳۴۶
 ۳۴۵
 ۳۴۴
 ۳۴۳
 ۳۴۲
 ۳۴۱
 ۳۴۰
 ۳۳۹
 ۳۳۸
 ۳۳۷
 ۳۳۶
 ۳۳۵
 ۳۳۴
 ۳۳۳
 ۳۳۲
 ۳۳۱
 ۳۳۰
 ۳۲۹
 ۳۲۸
 ۳۲۷
 ۳۲۶
 ۳۲۵
 ۳۲۴
 ۳۲۳
 ۳۲۲
 ۳۲۱
 ۳۲۰
 ۳۱۹
 ۳۱۸
 ۳۱۷
 ۳۱۶
 ۳۱۵
 ۳۱۴
 ۳۱۳
 ۳۱۲
 ۳۱۱
 ۳۱۰
 ۳۰۹
 ۳۰۸
 ۳۰۷
 ۳۰۶
 ۳۰۵
 ۳۰۴
 ۳۰۳
 ۳۰۲
 ۳۰۱
 ۳۰۰
 ۲۹۹
 ۲۹۸
 ۲۹۷
 ۲۹۶
 ۲۹۵
 ۲۹۴
 ۲۹۳
 ۲۹۲
 ۲۹۱
 ۲۹۰
 ۲۸۹
 ۲۸۸
 ۲۸۷
 ۲۸۶
 ۲۸۵
 ۲۸۴
 ۲۸۳
 ۲۸

[illegible]

[illegible]

(562)

(562) علامہ یکہ گنج کہ حال اولہ جو اینجہ اہل کفر سوختہ و سار لہر سوختہ طہور ایدوبت عابا و برابانہ سہر و عیانہ برہن
 و اینجہ عیسیک بولانہ اینوب اسباب و مال و بی غارت ایدوبت و قصبات و ذراہ صافندہ صانوب اولہ بعد
 دینداران اعلیٰ ازین ہر دو حال اولہ جو اینجہ فقط و ورتین لماندہ اولیٰ سہر و مالک فسخ فالت فی قطعہ قالمح
 و مولہ بولہ فسخ و مالک سہر اولہ جو اینجہ فی قطعہ قالمح و فالت فی قطعہ قالمح
 سہر ہا و عصارہ دربار و لانجہ اولور سہر ایدوبت این ہر دو حال اولہ و برابانہ سہر و عیانہ برہن
 اینوب سوختہ و لوند و سار لہر سوختہ عابا و برابانہ و اینجہ سہر و عیانہ برہن ایدوبت فالت فسخ فالت فی قطعہ
 و گزینہ ازین سہر و مالک سہر سوختہ و سار لہر سوختہ طہور ایدوبت عابا و برابانہ سہر و عیانہ برہن
 قلدہ سہر ہا و عصارہ دربار و لانجہ اولور سہر ایدوبت این ہر دو حال اولہ و برابانہ سہر و عیانہ برہن
 فی ربرہ سہر ہا و عصارہ دربار و لانجہ اولور سہر ایدوبت این ہر دو حال اولہ و برابانہ سہر و عیانہ برہن
 کلوت سہر و نور سوختہ اولہ جو اینجہ پاک و طہور ایدوبت و لانجہ ایلون ازینہ سہر و مالک سہر سوختہ

072 (543)

[illegible]

5

49

(566) ۵۶۶
 ق و کینا بایز و واقع اولاد قلا و زور لرن کک که حال حاضر قورایه اصفه و کلا و زور لرن کک که
 کک که باقی قورایه اولاد کک که اولاد کک که اولاد کک که اولاد کک که اولاد کک که اولاد کک که
 اولاد کک که اولاد کک که اولاد کک که اولاد کک که اولاد کک که اولاد کک که اولاد کک که
 اولاد کک که اولاد کک که اولاد کک که اولاد کک که اولاد کک که اولاد کک که اولاد کک که

lll

[illegible]

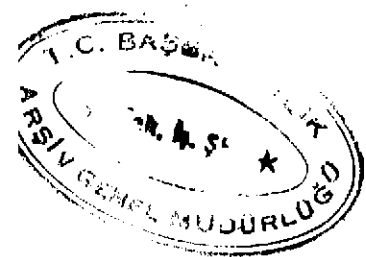
074 (567)

[illegible]

(597)

[illegible]

9A (598)

[illegible]

7.2 1602

[illegible]

2007/08/01

7-1-2 (603)

[illegible]

کرمی / ۱۰

[illegible]

(613)

برده می فطرتا دولا و وزیر پیشا، حکم کسبگر که در رب قولی طایفه سبز اهلین مقصدین فوق (که اصفانق)
 فون اصفیه اولی و دیگر اموال کنی لایح کلوب اقصا ابرس لمیده اوله و بارک حارس اوله کللا
 علم و فن ادرن بر فواحد که در سوند و ریح اولی اقصا ابرس ایلین ایلین ایلین ایلین ایلین ایلین ایلین ایلین
 اصفانق اولی و اولی اصفیه صوزن کلوب سوا اصفیه اولی و اولی اصفیه اولی و اولی اصفیه اولی و اولی اصفیه اولی
 سوزن و ریح
 فون و فون اصفیه اولی و اولی اصفیه صوزن کلوب سوزن و ریح اولی اقصا ابرس لمیده
 اولی و کللا و کللا ادرن من ترا که ایلین سوزن ایل و کللا و کللا ادرن من ترا که ایلین سوزن ایل و کللا و کللا
 که کللا ایلین ادرن من ترا که ایلین سوزن ایل و کللا و کللا ادرن من ترا که ایلین سوزن ایل و کللا و کللا
 تخمین و فون و فون اصفیه اولی و اولی اصفیه صوزن کلوب سوزن و ریح اولی اقصا ابرس لمیده
 له و له اصفیه اولی و اولی اصفیه صوزن کلوب سوزن و ریح اولی اقصا ابرس لمیده

۹۹۲ ۸۱۲۲

(614)

برده می فطرتا دولا و وزیر پیشا، حکم کسبگر که در رب قولی طایفه سبز اهلین مقصدین فوق (که اصفانق)
 صون قاتنه اصفیه اولی و اولی اصفیه صوزن کلوب سوزن و ریح اولی اقصا ابرس لمیده
 اولی و کللا و کللا ادرن من ترا که ایلین سوزن ایل و کللا و کللا ادرن من ترا که ایلین سوزن ایل و کللا و کللا
 که کللا ایلین ادرن من ترا که ایلین سوزن ایل و کللا و کللا ادرن من ترا که ایلین سوزن ایل و کللا و کللا
 تخمین و فون و فون اصفیه اولی و اولی اصفیه صوزن کلوب سوزن و ریح اولی اقصا ابرس لمیده
 له و له اصفیه اولی و اولی اصفیه صوزن کلوب سوزن و ریح اولی اقصا ابرس لمیده

(615)

برده می فطرتا دولا و وزیر پیشا، حکم کسبگر که در رب قولی طایفه سبز اهلین مقصدین فوق (که اصفانق)
 دولا و کللا و کللا ادرن من ترا که ایلین سوزن ایل و کللا و کللا ادرن من ترا که ایلین سوزن ایل و کللا و کللا
 که کللا ایلین ادرن من ترا که ایلین سوزن ایل و کللا و کللا ادرن من ترا که ایلین سوزن ایل و کللا و کللا
 تخمین و فون و فون اصفیه اولی و اولی اصفیه صوزن کلوب سوزن و ریح اولی اقصا ابرس لمیده
 له و له اصفیه اولی و اولی اصفیه صوزن کلوب سوزن و ریح اولی اقصا ابرس لمیده

(616)

برده می فطرتا دولا و وزیر پیشا، حکم کسبگر که در رب قولی طایفه سبز اهلین مقصدین فوق (که اصفانق)
 دولا و کللا و کللا ادرن من ترا که ایلین سوزن ایل و کللا و کللا ادرن من ترا که ایلین سوزن ایل و کللا و کللا
 که کللا ایلین ادرن من ترا که ایلین سوزن ایل و کللا و کللا ادرن من ترا که ایلین سوزن ایل و کللا و کللا
 تخمین و فون و فون اصفیه اولی و اولی اصفیه صوزن کلوب سوزن و ریح اولی اقصا ابرس لمیده
 له و له اصفیه اولی و اولی اصفیه صوزن کلوب سوزن و ریح اولی اقصا ابرس لمیده

(619)

فکر کن و فکرت را بر هر چه که در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است
 و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است
 و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است
 و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است

(620)

مهر و مهر کن که اگر در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است
 و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است
 و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است
 و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است

(621)

که در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است
 و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است
 و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است
 و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است و در این عالم است

[illegible]

2007/3/27
2007/3/27
2007/3/27

[illegible]

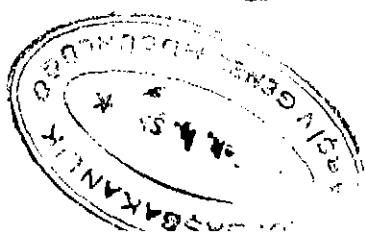
(629)

(629) ۱۰۹
ارض روح بکدر بنهنگ
ماوت بکدر کس بصله ولع اقبال کور زنگ
طرفه لغت داروب نول ز زور که بکمال
روح بکدر بنهنگ اوج درون زور که اوج و انصاف و نور

(630)

[illegible]

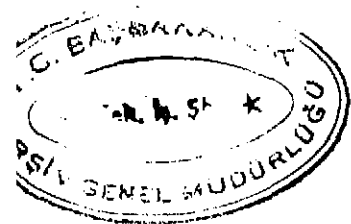
(631)

[illegible]

25

720 (635)

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين
والصلاة والسلام على
سيدنا محمد وآله الطيبين
الطاهرين

سید محمد علی حسینی
رمضانہ مبارک
ورژ

(659)

[illegible]

رضوانہ عالیہ ورید

روزگار خفا و کور رسد

طاب ثوابه

(660)

[illegible]

بر صدری

— 6 —

62

461

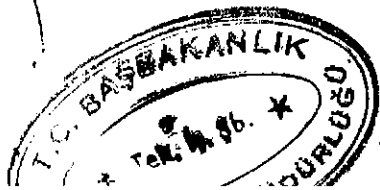
[illegible]

(662)

[illegible]

(663)

(663) ۷۶۲
مردان کما...
اولین بدین حال بود که...
سایه جبهه خود را...
حضرت مدینه...
استخراج اولی...
سلامت و اعلا...
بالعمره و غنای...
اوزن خا ایه...

[illegible]

[illegible]

777 (666)

[illegible]

Handwritten marginal notes in the top center.

(627) 270

Handwritten text block 1, starting with 'منه بکلیه...' and ending with 'دو نورس بکلیه'.

Handwritten marginal note on the right side of block 1.

(628) 270

Handwritten text block 2, starting with 'بنا به کمال...' and ending with 'مستحق'.

Handwritten marginal note on the right side of block 2.

(629) 270

Handwritten text block 3, starting with 'مستحق' and ending with 'مستحق'.

(675) 770

فید و لایه بانها که از آنجا میسر شده و در این باره به شما اطلاع داده شد و در مورد حاصلات کلی
 از وفاتین نیز این بانها که در این باره به شما اطلاع داده شد و در مورد حاصلات کلی
 که در این باره به شما اطلاع داده شد و در مورد حاصلات کلی
 و این باره به شما اطلاع داده شد و در مورد حاصلات کلی

(676) 776

که در این باره به شما اطلاع داده شد و در مورد حاصلات کلی
 که در این باره به شما اطلاع داده شد و در مورد حاصلات کلی
 که در این باره به شما اطلاع داده شد و در مورد حاصلات کلی
 و این باره به شما اطلاع داده شد و در مورد حاصلات کلی

(677) 777

که در این باره به شما اطلاع داده شد و در مورد حاصلات کلی
 که در این باره به شما اطلاع داده شد و در مورد حاصلات کلی
 که در این باره به شما اطلاع داده شد و در مورد حاصلات کلی
 و این باره به شما اطلاع داده شد و در مورد حاصلات کلی

[illegible]

اولاد
اور فی مابین دادرستان
بر کوه

اولاد
داروین

اولاد نور محمد صاحب
عبدالله و درویش علی
شیر

اولاً فی
بہر وقت کے اندرون میں
بہر وقت کے اندرون میں

اولاد
سید و طح یوس نام
سید

اولاد
لید و صار و عام و زرم
م
ن

اولاد
لایق و دھار و دھار
دار و دھار و دھار

اولاد عمر قاد

لؤلؤ و لؤلؤ
لؤلؤ و لؤلؤ

اولاد من النعمان
اربعين روم واربعين

اولاد علی واری

دفعہ ۱۰۰

اولا
مبلغ و مبلغ

لؤلؤ و مرو
سلمان و عوف

اولاد
میت دلا ر کی
سمیر

اولاد
صدع نول دارم

والله اعلم
بما لا يعلمون

اولاد علی داد
اسی دور دور علی

اولاد طبع مولا رضى
مهر

اولاد
رحمہ و سدرہ وارور
سفر

روزانہ صولہ نوے سو دو روپے

روزنامه

اولاد اسکندریه
ابو جبار

عصره
اولاد
مولا محمد و ار
میر

اولاد
محمد و طربوس
محمد

وللأستاذ
إسماعيل وأحمد

عمر صالح
ادولہ قوم داررک

اولاً و طوعاً و قهراً

صحہ مادی

اولاد

صوبہ قونیا دار الحکومت

۴۹۵
۲۰۰۰

عمر حاد

اوله واصل و ارد

٧٧

اولاد من حافه

اولاد سید سید
سید سید سید سید

اولاد
امام حسن علیہ السلام
اولاد

۱۰۰۰

دلالة على وسيله

اولاد صالح و در ح

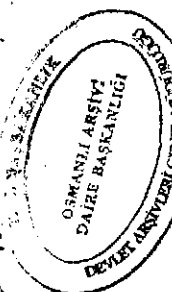
ادلہ کے لئے

1000

26 May

اولاً

اولاد
سید محمد

لاولاد
 ارام
 ۹۳
 ۱۵۲

اولاً
برای مدد از مردم
نیز
بلافاصله
۹۲

ادوات و درم کلج رسوا و داد
سجرا

اولاد

اولاً و ثانياً و ثالثاً و رابعاً و خامساً و سادساً و سابعاً و ثامناً و تاسعاً و عاشر

اولاد و قوم دار سیدی
مسعود

[illegible]

درا
سلاخ و دروے کلیہ
دروے و دروے
دروے و دروے

اولو و کسمبر

۶۰۸

اولاد صم
رحمہ رحمتی

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

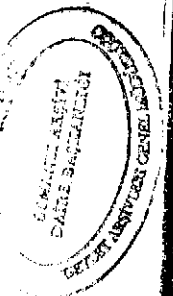
اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

اولاد
صوبه قوناق دارون کلیم
۲۰۵۲

حسن صاحبی صاحب و خطی قلمی
دار علاء القلم
بسم الله الرحمن الرحیم
در تاریخ ۱۳۰۲

Şahıs İsimleri	:Bold
Yer İsimleri	:İtalik
Müessese, ıstılah ve tabirler ve diğerleri	:Normal

Not: İndeks Referanslarında Sayfa Numarası Kullanılmıştır.

—A—

Abdi: Dergah-ı muallam kapucılardan, 44
 Abdülgaffar: Amasya'da eşkiya reisi, 65
 Abdülkâdir: Piriştine kadısı, 37
 Abdülkerim: Borlu kadısı, 52; Darendegan, 102
 Abdülkerim Çavuş: Dergah-ı mualla çavuşlarından, 41; 79
 Achin, 11
 Adana, 58; 76; 111; 114; 116
 ahid-nâme-i hümayûn, 31
 Ahmed: Dergah-ı mualla müteferriatlarından, 52;
 Mehmed Han'ın hazine-darbaşı, 93; Musul
 beylerbeyi, 117; Sipahi, 73
 Ahmed Ağa: Cebecibaşı, 70
 Ahmed Ağa Camii: İstanbul, 4
 Ahmed Ağa Mescidi: İstanbul, 3; 4
 Ahmed Çavuş: Dergah-ı mualla Çavuşlarından, 4;
 Filibe Subaşı, 136; Filibe voyvodası, 125
 Ahmed Çavuş, Baltazade: Dergah-ı ali
 çavuşlarından, 89
 Ahmed Celebi: Biga beyinin adamlarından, 33
 Ahmed Şişko, 56
 Ahne: Eflak voyvodası, 67
 Akça-şehir, 89
 Akdeniz, 30; 33; 53; 138
 Akkerman, 42; 98
 Alâ'iye, 46
 Alâeddîdîn: Kuyucubaşı camii hatibi, 37; Toht
 kadısı, 62
 Ali: Cezayir beylerbeyisi, 20; Çirmen sancağı
 yazıcısı, 106; Dergah-ı mualla kapucılardan, 42;
 43; 44; Dergah-ı mualla kapıcılardan, 90. Hassa
 korucularından, 91; Koyun hursızı, 95; Kroleş
 kadısı, 86
 Ali Ağa: Sipahi oğlanları ağası, 30
 Ali Bcg: Tencan beyi, 23
 Ali bin Mehmed, 56
 Ali bin Yûsuf: Devli'de timar erbabından, 36
 Ali Çavuş: Dergah-ı ali çavuşlarından, 12; Dergah-ı
 mualla Çavuşlarından, 52; Koyun Emiri, 41; 79;
 106; 107;
 Ali Paşa: Vezir, Budin beylerbeyi, 29; Vezir, Budin
 muhafızı, 53; 80; 82; 84; 85; 86
 Alucra, 97
 Amasya, 65; 110
 Âmid, 2
 Anadolu, 2; 18; 30; 33; 40; 43; 44; 45; 69; 107; 125;
 126; 140
 Antakya, 33; 34

Antalya, 32; 33; 63; 142
 Ardahan, 44
 Ardahan sancağı, 44
 Âstâne-i sa'âdet, 12; 18; 25; 26; 27; 29; 39; 43; 47;
 61; 62; 63; 64; 74; 84; 88; 93; 100; 105; 137
 Atak sancağı, 28
 Atina, 96; 97
 Aydın, 122; 143; 145; 147
 Azak, 54

—B—

Babazâde Mustafa-oğlu Mehmed, 56
 Bâc ma'deni, 7
 Bağdad, 95; 96; 108; 109; 110; 111; 112; 113; 114;
 116; 117; 118; 119; 120; 121; 137; 139
 bâd-ı hevâ, 67
 Bâkî Kethüdâ: Kapı kethüdası, 13
 Bakin, 28
 Baklaçî Hüseyn: Tebriz'de Çavuş, 90
 Bâli Çavuş: İlbasan sakinlerinden, 47
 Basva, 100; 111; 114; 118
 Batumi, 24; 66; 95
 Behram: Hassa ekmekçibaşı, 2; Hassa
 korucularından, 91; Zaho beyi, 14
 Belgrad, 66; 80; 81; 82; 83
 Bender, 25; 90; 98
 Bender-i Sevâkin, 59; 60
 Berdic, 99
 beytû'l-mâlcı, 31
 Biga sancağı, 13
 Boğdan, 39; 40; 51; 67; 98
 Boh, 1; 16; 101; 102
 Borlu, 52
 Bosna, 37; 54; 66; 81; 102; 115; 142; 146
 boy begleri, 80; 81
 Boyaluca Yürükleri, 123
 Bozdoğan, 3; 4
 Budin, 29; 30; 53; 80; 82; 84; 85; 86; 133
 Burla, 12
 Burûsa, 76
 Bûryân: Remahiye Kalesi mustahfizlarından, 96
 Büyükdere, 47; 48
 Büyük Ali: Tebriz'de Çavuş, 90

—C—

Ca'fer: Sultanönü sancağı muhafızı, 18; Tebriz
 muhafızı, 137
 Ca'fer Paşa: Vezir, 54; Vezir, Şirvan muhafızı, 99
 câsus, 58; 78; 82; 137

Ceneviz, 77
Cernovi, 39
Cezâyir, 20; 56; 57; 68; 72
Cidde, 103; 104; 128; 129
Cum'a Pazarı, 42
Cündeb-zâde Mehmed: Köstendil ayanından, 88

—Ç—

Çerâkise, 69
Çerkes, 70
Çerkes Ahmed: Medine İmaretî Nazırı, 105
Çernika, 9
Çıldır, 28; 44
Çirmen sancığı, 25; 92; 106
Çorlu, 37
Çorumi, 59; 60

—D—

darbezen, 59; 60; 80; 81; 82
Debbâğ Ali: Lapseki'de karye, 73
Debri, 9
Demirkapu, 54; 99
Depecik: Gekbuze'de karye, 91
Dergâh-ı mu'allâ, 2; 3; 4; 6; 15; 18; 30; 31; 35; 41; 42; 43; 44; 48; 49; 50; 52; 53; 54; 65; 66; 71; 76; 90; 93; 95; 102; 107; 109; 115; 120; 123; 124; 125
Derne, 108; 109; 111; 114; 118; 119; 120
Dertenek, 108; 109; 111; 118; 119; 120
Dervîş Çavuş: Dergah-ı mualla çavuşlarından, 29
Deşişe imaretî: Medinede, 105
Develu, 58
Devli karyesi: Padgoriçe'de, 36
Deşişe, Medine'de vakıf, 104; Mısır'da vakıf, 104; 126; 127; 128; 129; 130; 131; 132; 133; 134; 135;
Deşişe imaretî: Medinede, 105
Dilsüz Haydar Ağa: Saray-ı amire ağalarından, 74
Dimo: Narda ahalisinden, 11
Dinâver, 111
Divane Yusuf: Bursa ahalisinden, 12; Sülmanlar karyesi ahalisinden, 52
Divân-ı âlî, 13
Divân-ı Hümayûn, 11; 17; 34; 35; 55; 57; 65; 68
Diyyorbekir, 2; 23; 44; 101
Donânma-yı hümayûn, 20
Duranik: Ohri'de karye, 9

—E—

Ebû Ali-oğlu Mehmed: Deşişe nazırı, 128
Edime, 13; 47; 50; 89; 90; 106; 143; 148
Edirne cemâ'ati: Yahudi cemaati, 13
Eğriboz, 96; 97
Eflak, 34; 39; 40; 51; 67; 73; 74
Eflani, 75; 101
Emirhân: Türkman Aşireti sultanı, 120
Emrullah Çavuş: Dergah-ı mualla çavuşlarından, 41; 79

Ercis, 58
Erciş dağı, 76
Erdel, 21; 29; 67
Ereğli, 37
Ermenâk, 112
Erzurum, 44; 95; 97
Esterğum, 82
Eyne Hân: Devli karyesinde sipahi, 36
Eynecik, 37
Eşme, 125

—F—

Fâşe, 49; 50
Ferhâd: sipahi, 115; Yenipazar'da sipahiler serdari, 103
Ferhad Kethüdâ: Çıldır Beylerbeyisinin Kapıkethüdâsı, 44
Ferhad Paşa: Vezir, 112; 136
Ferruh Bey: Katip, 29; 57; 88; 89; 122; 141
Filek, 80; 81; 82; 83; 87
Filiba, 124; 125; 135
França (Fransa), 77; 93

—G—

Galata, 8; 34; 56
Gazvin, 108; 109; 110; 114
Gazze, 11; 30
Gekbuze, 91
Gelibolu, 39; 50; 73
Gelibolu iskelesi, 39
Göl-bâzâr, 18
Göle sancığı, 30
Gördüs, 12; 52
Göynük, 2; 18
güherçile, 109
Gulâm Ali: Remahiye Kalesi kethüdâsı, 96
Gümüşâbâd, 1
Gülvercinlik: Tosya'da karye, 123

—H—

Habeş, 58; 59; 60; 61; 62
Hacı Muhyiddin: Antakya ahalisinden, 34
Hacı Sâlim: İlbasan sakinlerinden, 47
Hakkulı Hacı: Kılavuz, 54
Haleb, 2; 33; 34; 44; 148
Halil: cebeci, 32
Halil bin Mahmûd: Mora'da zeamete mulasarrıf, 56
Hamid, 122; 140
Hamza: Toht naibi, 62
Hamza Celebi: Katib, 32
Hamza Efendi, 58
Hamza Mirza, İran komutanlarından, 109; Şahın oğullarından, 111; 114
Hanikin sancığı, 14
Hanzâde Şemhal: şaki, 54
harâç, 51
Harameyn-i muhteremeyn, 15

Hasan: Doğançibaşı, 88; Sigetvar beyi, 80; 82
 Hasan bin Mûsâ, 56
 Hasan Çavuş: Dergah-ı mualla Çavuşlarından, 109;
 Mısır kassamı, 93
 Hasan Ebi Yahyâ, 117
 Hasan Lom, 56
 Hasan Paşa: Bursa'da sakin, 12; Vezir, Yemen
 muhafızı, 70; Yemen beylerbeyisi, 61
 Haseki Sultân evkâfı, 126; 127; 129; 130; 131
 Hâslar, 8; 48; 55; 87
 Hatt-ı Hümayûn, 8; 9; 17; 21; 29; 32; 47; 51; 67; 86;
 92; 94; 104; 109; 110; 115; 120; 127; 128; 129;
 130; 131; 133
 Harvan, 82
 Havra: Ardanuç sancağında, 44
 Haydar Çavuş: Divan-ı Hümayun çavuşlarından, 67
 Hızâncı-î âmir, 67; 69
 Hazret-i Ali: 4. Halife, 103
 Hemedân, 109; 111
 Hoca Nesimi, 8
 Hüseyin: Ahmed Ağa Mescidi mütevellisi, 3; 4;
 Amasya'da Etnekçibaşı, 110; Çirmen beyi, 106;
 Haremeyn-i Hümayun hademelerinden, 87;
 Karaman beylerbeyisinin Antalya'daki imaretinin
 mütevellisi, 33; Kroleş Kalesi dizdari, 86;
 Renahiye Kalesi dizdari, 96; Siroz
 yasakçılarından, 64
 Hüseyin Ağa: Magosa Azaplar ağası, 94
 Hüseyin Beg: Sipahi serdari, 115; Yenipazar'da
 sipahi, 103
 Hüseyin bin Mahmûd, 56
 Hüseyin Çavuş: Dergah-ı ali çavuşlarından, 95;
 Dergah-ı mualla çavuşlarından, 6; 95; 125; Filibe
 subaşı, 124
 Hüseyin: Kangırı sancağı beyi, 62; Tebriz'de Çavuş,
 90
 Hüssâm Beg: Sabık Menteşe beyi, 26
 Hıdır: Hassa Bostancıbaşı, 91
 Hristo Petradî: Narda ahâlisinden, 11
 Hırsova, 39
 Hızır: Dergah-ı ali çavuşlarından, 95

—İ—

İsfahan, 111
 İstrançâ dağı, 48; 50

—İ—

İbrâhîm: Sığla sancağı beyi, 27
 İbrâhîm Çavuş: Dergah-ı mualla çavuşlarından, 87
 İbrâhîm Paşa: Vezir, 23
 İç-il, 94; 112
 İlbasan, 47
 İmâdiye, 14; 111; 113; 114; 119
 İmâdiye ovası, 14
 İnegöl, 126; 145
 İngiltere kraliçesi, 72
 İpsala, 23
 İsakçı, 39

İskemleci Kurd: Dergah-ı mualla
 kapıcıbaşlarından, 18
 İskender: Hassa at bakıcılarından, 63
 İskenderiye, 25; 36; 63; 77; 93
 İslâm Hacı: Rodos'tan munfasıl, 122
 İspir sancağı, 95
 İstanbul, 3; 8; 13; 31; 35; 39; 40; 41; 48; 50; 66; 68;
 69; 77; 79; 87; 93; 106; 107; 108; 109 (bkz.
 Sûdde-i saadet)
 İzmir, 30
 İznikmud, 10
 İşbat, 47

—K—

Kal'a-i Deli: Alucra'da karye, 97
 Kal'a-i Sultânîye, 73
 kallâb: kalpazan, 92
 Kangırı, 15; 16; 62; 63; 64; 101; 123; 146; 147
 Kansu: Aclun beyi, 11
 Kapran, 68
 Kara, 23; 50
 Kara Veli: Kapıcıbaşı, 88
 Karaca-köyünlü, 12
 Karahisâr-ı Şarkî, 97
 Karaman, 32; 33; 44
 Karasu Yenicesi, 107
 Kars, 28
 kassâb akçesi, 108
 Kastamonu, 15; 16; 75; 101; 147
 Kavalir: İskenderiye'de esir, 25
 Kayadibi: Eflani kazasında karye, 101
 Kayseriye, 58; 76
 Keçipâl: İlbasan'da şaki, 47
 Kefe, 99; 100
 Kendüçelen: Yahudi cemeati, 13
 Kerim Savanoğlu: İçel sipahilerinden, 94
 Keskin, 62
 Kestriye mukâataşı, 6
 Keşan, 37; 111
 Kilâr-ı âmir, 37
 Kilidü'l-bahr kal'ası, 33
 Kilis, 66
 Kirmasti, 95
 Kobad: Kastamonu kalesi dizdari, 75
 Koban, 82
 Koca-ili, 10; 148
 Koçi Beg: Selmas sancağı beyi, 78
 Komapa, 1
 Köstendil, 36; 88; 143; 147
 Kroleş, 86
 Kula, 125; 126
 Kum, 111
 Kurd: Dergah-ı mualla kapıcılarından, 78
 Kürd Hacı Ahmed: Antakya ahâlisinden, 34
 Kurna, 82
 Kütahya, 125; 144; 147; 148
 kuttâ-ı tarik: yol kesen, 1; 76; 98
 Kıbrıs, 26; 65; 75; 94
 kıyye: ölçü birimi, 33

kızılbaş: İranlı, 113; 116; 117; 118; 119; 142

—L—

Lahsa, 101
Lala Paşa, 25; 32
Lapseki, 73
Larna, 48
Liyasko Kavalir: İskenderiye'de esir, 25
Lori, 27; 28
Loristan, 137

—M—

Maalkara, 37
Mahmûd: Bolu'daki sekbanların serdarı, 15; *Divan-ı hümayun katiblerinden*, 11; *Divan-ı hümayun katiplerinden*, 65; *Gördüs kadısı*, 52; *Sabık Yemen defterdarı*, 134; *Selanik'in yörük beyi*, 7
Mahmûd Abdullah, 56
Mahmûd bin Mehmed, 56
Malta, 25; 77; 93
Mahtepe, 86
Manastır, 5; 6
Manisa, 32; 35; 52
Mar'aş, 44
Mazak: Sipahi, 102
Mazake, 47
Mecid: Dergah-ı ali çaşnigirlerinden, 85
Mecid Efendi: Katib, 34; 35; 49; 65; 76; 88; 97; 98; 105; 107; 117; 123
Medine-i Mûnevvere, 103; 104; 105; 126; 127; 128; 129; 131; 132; 133; 134; 135
Mehmed: Bahkesir kadısı, 52; Dergah-ı ali kapıcılarından, 96; *Ermenak kadısının oğlu*, 112; *Kapıcı*, 73; *Kula'dan munfasıl*, 125; *Mağrib Defterdarı*, 93; *Ohri muhafızı*, 9; *Rıdvan Paşa-oğlu*, *Gazze beyi*, 11; *Siroz yasakçılarından*, 64; *Yenice hazargahının cabisi*, 3; 4; *Yeniçeri Ağası*, 85
Mehmed Ağa: Dergah-ı ali çaşnigirlerinden, *Budin Yeniçeri Ağası*, 85
Mehmed Beg: *Diyarbakir beylerbeyi*, 2; 2; 101
Mehmed bin Hân: *Loristan hakimi*, 137
Mehmed bin Mahmûd: *Semendre'de voyvoda*, 66
Mehmed bin Mehmed: *Mezistre alaybeyisinin katili*, 56
Mehmed Çavuş: Dergah-ı mualla Çavuşlarından, 107
Mehmed Hân: *şehzade*, 76; 93
Mehmed kethüdâ: Dergah-ı mualla silahdarlarından, 35
Mehmed Lom, 56
Mehmed Mûsâ, 56
Mehmed Paşa: *Vezir*, 35
Mehmed Re'is, 55
Mehmed Reis, 55
Mehmed Sağır Sultân, 120
Mekke-i Mûkerreme, 59; 60; 61; 62; 126; 127; 129; 131

Melik: *Habeş hükümdarı*, 58
Memi: *Saruhan Nazırı*, 52; *Siroz ahalisinden*, 64
Memiş: *Hoca Müezzîn Camiinde imam*, 37
Menteşe, 19; 26; 27; 68; 122
Mevlâna Abdülbâkî: *Karahisar-ı şarki müfettişi*, 97
Mevlânâ Ahmed: *Anadolu kadaskeri*, 2
Mevlânâ Mustafa: *Eğriboz müfettişi*, 96
Mezistre, 56
Meş'aleci Yûsuf: Dergah-ı mualla kapucıbaşılarından, 18
Mihaliç, 35; 95
Milo Han, 121
Mimovaste, 56
Mir Ali: *Şeyhül urbandan Ömer'in oğlu*, 63
Mir Mansur: *Bağdadi oğlu*, 63
Mirsad: *Kiceoğlu demekle meşhur şaki*, 32
Mohac, 82
Mora, 53; 56
Mü'ezzin Hoca Câmî'i: *Yenipazar'da*, 37
Mudanya, 76
Müderriş-oğlu Ahmed: *Yenipazarda naib*, 38
Münis Mansur Çavuş: *Şerif'in kapıcısı*, 117
Murâd Beg: *Karaman beylerbeyisi*, 33
Mus: *Lapseki'de karve*, 73
Musâ: Dergah-ı ali kapıcılarından, 124; *Devli karyesinde sipahi*, 36; *Uzuncaova Hasköy kadısının voyvodası*, 92
Musli: *Kale-i Deli karyesi sakinlerinden*, 98
Muslihiddin: *Filibe Müftüsü*, 1; *Sabık Mazake kadısı*, 47
Mustafa: *Batum beylerbeyi*, 95; Dergah-ı ali çavuşlarından, 86; Dergah-ı mualla kapucılarından, 42; 43; 44; 76; *Edime kadısı*, 90; *Faşe kaptanı*, 49; 50; *Habeş Beylerbeyisi*, 58; 60; *Hassa korucularından*, 91; *Medine Şeyhül-haramı*, 103; 104; 128; 131; 132; *Mezistre alaybeyisi*, 56; *Mısır emir-i haccı*, 131; 133; *Sabık Ermenak kadısı*, 112; *Siroz ahalisinden*, 64
Mustafa Beg: *Akkerman sancağı beyi*, 98; *Azak Beyi*, 54
Mustafa bin Mehmed, 56
Mustafa Çavuş: Dergah-ı mualla Çavuşlarından, 93
Mustafa-oğlu Ahmed Sûfi: *Eflani sakinlerinden*, 101
Mûsul, 111; 113; 114; 117
Mısır, 15; 21; 23; 25; 27; 57; 58; 59; 60; 61; 62; 63; 69; 70; 71; 77; 88; 93; 103; 104; 105; 109; 117; 126; 127; 128; 129; 130; 131; 132; 133; 134; 135; 138
Mısır kulu, 69

—N—

Nakşa ceziresi, 20
Nalcı (?) oğlu Mehmed: *Trabzon İmaretinin mütevellisi*, 66
Nâme-i hümayun, 31; 59; 60; 61; 72; 93; 99
Narda, 10; 11
Nasûh: *Yeniçeri*, 76
Nevigrad, 82
Nigbolı, 30; 39; 42

Nikoli: Narda ahalisinden, 11
Nogay tâ'ifesi, 54
nüzl, 42; 43

—O—

Olurı sancağı, 9
Okcu-zâde Mehmed Çavuş: Dergah-ı ali
çavuşlarından, 100
Osman, 56;
Osman Çavuş: Beytülmal Emîni, 92; Dergah-ı mualla
çavuşlarından, 66; 123
Osman Halife: Amasya sakinlerinden, 65
Osman Paşa: müteveffa, 16; Vezir-i azam, 57

—Ö—

Ömer, 1; 2; 63; 140; 142; Şeyh İsaoglu, 63

—P—

Padgöriçe, 36
Peçny, 80; 82; 83
Petro: Eflak voyvodası, 34; 67
Pir Ahmed Sultân: Türkmen Aşireti beylerinden,
120
Pir Mehmed: Müezzîn Hoca camii hatibi, 37
Piriştine, 37
Pirlepe, 6
Prençko: Fransa kralının yeğeni, 93

—R—

Rahova: Tuna yahısında, 39
Ramazan: Devli karyesinde sipahi, 36
Re'is Masko: Lendoslu, 93
Receb: Dergah-ı mualla kapıcılarından, 90; Rodos
Beyi, 68; Rodos sancağı beyi, 19; 26; 27
Receb Süfi bin İbrâhîm: Uzuncaova Hasköy
sakinlerinden, 92
Remâhiye, 96
rencher tâ'ifesi, 39
resm-i kısmet: terekelerden alınan kassam hissesi, 2;
Revam, 28
Rikâb-ı hümayûn, 66
Rodos, 19; 26; 27; 68; 77; 122
Rodosçuk, 37
Ruha sancağı, 74
Rûm: Sivas Eyaleti, 44
Rum oğlanı, 70
Rum yiğitleri, 59
Rum-ili, 30; 33; 34; 51; 67
Ruşen: Trabzon sakinlerinden, 66
Rıdvan Çavuş: Bağdat beylerbeyinin kethüdası, 113;
116; 117; 118; 119; 120

—S—

Sâlih bin Mehmed: Cezayir Çavuşlarından, 68
Sandatıl, 66

Sapanca, 10
Sarı Berkos, 48
Sarıhan, 52
Sarıyâr, 48
Saz, 47; 123
Secan, 82
Sefer Odabaşı: Filek ahalisinden, 87
Sefer voyvoda: İlbasan'da voyvoda, 47
Segedin, 82
Sehrâni Süleyman Beg: sancak beyi, 114
Sekçuy, 82
Seksar, 80; 81; 82; 83
Selânik, 7; 53; 145
Selânik yörükleri, 7
Selmas sancağı, 78
Semendire, 66; 82
Seydi Ahmed: Dergah-ı muallam çavuşlarından, 52
Seyyid Abdülkerim: Darendegan, 115
Seyyid Ahmed: Mısır'da tercüman, 15
Seyyid Han: İmadiye hakimi, 14
Seyyid Mehmed: Darendegan, 102; 115; Galata
kadısı, 34
Seyyid Sultân: Türkmen Aşireti beylerinden, 120
Sigetvar, 80; 81; 82
Silistre, 39; 42; 141; 143; 147
Silivri, 37
Simon, 82
Sinan: Bağdat beylerbeyi, 116; Ermenak kadısı-
oğlu, 112
Sinân Beg: Gezze beyi, 30
Sinan bin Ali, 56
Sinan Paşa: Vezir, 136; Bağdat beylerbeyi, 119
Sinan voyvoda: Siyavuş Paşa'nın zabiti, 6
Sine, 58; 60
Siroz, 64
Siyavuş Paşa: Vezir, 6; 29; 45; 89; 90; 92; 136
Solâk Hüseyin, 109; 110
Solmuk, 30; 80; 81; 82; 83
subaşı, 124
Südde-i sa'âdet, 1; 2; 3; 4; 5; 6; 10; 11; 12; 13; 14;
15; 16; 17; 18; 20; 21; 22; 25; 26; 28; 29; 33; 34;
35; 37; 40; 41; 43; 44; 45; 48; 53; 55; 56; 58; 63;
64; 66; 69; 70; 73; 74; 75; 76; 77; 78; 79; 81; 84;
86; 87; 88; 89; 90; 91; 95; 96; 97; 100; 101; 105;
110; 112; 113; 116; 120; 123; 125; 127; 128; 129;
133; 136 (bkz. İstanbul)
sühte tâ'ifesi, 16; 18; 46; 64; 65; 102; 112; 122
Suhum, 49
Süleymân: Bağdat beylerbeyi, 111; 113; 117; 118;
119; 120; 121; 137
Süleymân Ağa: Sultan Gavri evkâfı nazırı, Mısır, 21
Süleymân Beg: Sabık Bağdat beylerbeyi, 109
Süleymân Çavuş: Dergah-ı mualla çavuşlarından, 45
Süleyman Paşa: Bağdat beylerbeyi, 111
Sülmânlar: Borlu'da karye, 52
Sultân Gavri evkâfı, 21
Sultân Süleymân Hân, 80; 81; 83
Sultâniye kal'ası, 33
Sultân-öni sancağı, 18
Sürgün cemâ'ati: Yahudu, 13

Süveyş, 114; 126; 129; 130; 131; 134; 135
Sığla, 27; 89
sığircık suyu, 59; 60
Sır kal'ası, 28
Soyaklar: Manastır, 5; 6

—Ş—

Şa'bân: Sabık Menteşe sancağı beyi, 27; Sabık Teke sancağı beyi, 27; Siroz'da bevvab, 64
Şâh Ali: İran casuslarından, 137
Şah İsmail, 111
Şam, 11; 31; 44; 83; 84; 139; 141; 144; 148
Şark seferi, 42; 43; 101; 102
Şehr-i zol, 111; 113; 114; 117
Şems: Yenipazar'da suhte, 102; 115
Şerif Mehmed: Mısır'da mihmandar, 77
Şeyh Mercan: Medine mücavirlerinden, 104; 105
Şeyhü'l-harâm, 104; 105
Şirvan, 54; 99
Şücâ': Kethüda, 54

—T—

Tahmasb, 109; 110; 111; 114
Tarsus, 111; 113; 116
Tatar-bâzâreği, 124; 134; 135
Tehrîz, 18; 23; 78; 90; 109; 110; 111; 114; 136
Teke, 27; 122; 143; 144; 145; 148
Tekellü: Aşiret, 109; 111; 112; 114; 118; 119; 120
Tuhala tatarları, 7
Tiflis, 1; 28; 71
Tiflis Kal'ası, 71
Tiflis kulu, 1
Timaşvar, 54; 80; 81; 142
Timurtaş: Bursa'da karye, 76
Toht: Kangırı'da nahiye, 62
Tomanis, 28
Toşya, 123
Trablusgarb, 4; 72
Trablusşam, 31
Trabzon imâreti, 66
Tuna yalısı, 39
Tunus, 3; 4; 72
Tûrân: Maraş sakinlerinden, 44
Türkmân: Aşiret, 13; 109; 110; 111; 112; 114; 119; 120
Türkmân Ahmed: Biga ahalisinden, 13
Türkmân Sâfi: Şah İsmail'in korucularının yüzbaşısı, 111

—U—

Umur: Kovun hırsızı, 95
Uşkumrı, 48
Uzuncaova Hasköy, 66; 92

—Ü—

Üsküb, 5
Üsküdar, 7; 8; 10; 40; 60; 91; 107

—V—

Vau, 18; 119; 136
Vardar Yenicesi, 23; 41
Vechi Efendi: katib, 24
Veli: Kastamonu beyi, 16
Veli Çavuş: Dergah-ı Ali Çavuşlarından, 73
Veli Hân: Hemedan Hanı Şerefeddinoğlu, 109; 110
Venedik, 26; 30; 66
Venedik boylosu, 26; 55
Viçitvin, 90
Vize, 5; 138; 145

—Y—

Yahyâ voyvoda: Vezir İbrahim Paşa'nın voyvodası, 23
Yahşi Sa'd Beg: Nogay taifesinin beyi, 54
Yanaki: Eflak voyvodası Petro'nun hazinedarı, 34
Yani: Narda ahalisinden, 11
Yapıldak: Lapseki'de karye, 73
yasakçı, 64
Yasuf Alfonta: İskenderiye'de esir, 25
Yenien, 59; 60; 61; 62; 69; 70; 133; 134
Yenbu' hisâr, 128
Yeni-bâzâr, 37; 102; 115
Yenice bâzâr, 3; 4
Yeniçeri, 14; 17; 84; 85; 141
Yeniçeri Ocağı, 17
Yolkas Kavalir: İskenderiye'de esir, 25
Yûsuf: Dergah-ı mualla kapıcılarından, 78; Kürd Hacı Ahmed'in oğlu, 34
Yûsuf Beg: Üsküb beyi, 5

—Z—

Zaho, 14
Zekeriya, 48
Zerrin oğlu: Hırvat şaki, 80; 81; 82; Şaki, 80
Zülkadriye, 44

